

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра іноземної філології, українознавства та соціально-правових дисциплін

С. А. Остапенко, Л. В. Воробйова, А. В. Засулько, А. Л. Дробчак

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

**ПРАКТИКУМ З ГАЛУЗЕВОГО ПЕРЕКЛАДУ
(АНГЛІЙСЬКА МОВА)**

Ступінь: магістр

Кривий Ріг
2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра іноземної філології, українознавства та соціально-правових дисциплін

С. А. Остапенко, Л. В. Воробйова, А. В. Засулько, А. Л. Дробчак

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

**ПРАКТИКУМ З ГАЛУЗЕВОГО ПЕРЕКЛАДУ
(АНГЛІЙСЬКА МОВА)**

Ступінь: магістр

Затверджено на засіданні
кафедри іноземної філології,
українознавства та соціально-
правових дисциплін
Протокол № 1
від “28” серпня 2023 р.

Схвалено навчально-методичною
радою ДонНУЕТ
Протокол № 1
від “28” серпня 2023 р.

Кривий Ріг
2023

УДК 81'25(075.8)
О 76

Остапенко С. А., Воробйова Л. В., Засулько А. В., Дробчак А. Л.

О 76 Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Практикум з галузевого перекладу (англійська мова)», ступінь магістр. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2023. 296 с.

Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Практикум з галузевого перекладу (англійська мова)» укладено відповідно до робочої програми дисципліни. У методичних рекомендаціях наведено завдання до практичних занять та самостійної роботи студентів, що сприятиме розвитку навичок перекладу термінологічних одиниць з різних тем та комунікативній діяльності студентів.

Мета розробки – формування у студентів перекладацької компетентності, а саме спеціальної складової її прагматичної частини, що передбачає знання, уміння та навички, які необхідні перекладачеві при перекладі текстів певної тематики. Посібник містить необхідний практичний матеріал, що ґрунтується на теоретичних положеннях, які студенти опановують протягом вивчення курсів «Вступ до перекладознавства», «Теорія та практика перекладу», «Переклад науково-технічної літератури» тощо.

Методичні рекомендації відповідають сучасним методичним вимогам до навчальної літератури.

© Остапенко С. А., 2023
© Воробйова Л. В., 2023
© Засулько А. В., 2023
© Дробчак А. Л., 2023
© Донецький національний
університет економіки і торгівлі
Імені Михайла Туган-Барановського,
2023

ЗМІСТ / CONTENTS

ВСТУП / INTRODUCTION	5
ЧАСТИНА 1. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ / GENERAL STUDY GUIDE	7
ЧАСТИНА 2. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ / PRACTICAL TRAINING SUBJECT MATTER	14
Unit 1. Жанрово-стилістична класифікація перекладів	15
Unit 2. Лексичні проблеми галузевого перекладу	20
Unit 3. Термінологічні особливості галузевого перекладу	35
Unit 4. Граматичні проблеми перекладу фахової літератури	41
Unit 5. Специфіка усного та письмового галузевого перекладу	49
5.1. Типологія усного перекладу	49
5.2. Специфіка письмового перекладу	56
Unit 6. Науковий переклад та його види	66
Unit 7. Переклад технічної літератури	75
Unit 8. Переклад англomовної економічної літератури	104
Unit 9. Переклад англomовної юридичної літератури	136
Unit 10. Переклад англomовної медичної літератури	167
Unit 11. Переклад англomовної військової літератури	205
Unit 12. Переклад громадсько-політичної літератури	250
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ / STUDENTS' SELF-DIRECTED ACTIVITY ORGANIZATION GUIDE	283
Тексти для самостійного опрацювання	284
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ / REFERENCES	293
ДОДАТКИ	295

ВСТУП / INTRODUCTION

Навчальна дисципліна «Практикум з галузевого перекладу (англійська мова)» входить до нормативних дисциплін професійної та практичної підготовки студентів-магістрів. Предметом курсу є письмовий та усний переклад текстів фахового спрямування, комунікація іноземною мовою на професійно-орієнтовані теми, знання яких уможлиблює розвиток мовних, мовленнєвих, соціокультурних компетенцій студентів і сприятиме цілісності знань майбутніх фахівців та вирішенню їхніх професійних завдань.

Мета дисципліни – формування у студентів перекладацької компетенції, а також ознайомлення з основними типовими проблемами, що виникають під час перекладу фахової літератури, та вироблення практичних навичок та вмій перекладу галузевих текстів з англійської мови на українську та з української на англійську.

Завдання:

ознайомити студентів з теоретичними питаннями галузевого перекладу;

ознайомлення студентів із нормативними аспектами перекладу, перекладацькими стратегіями, технічними прийомами, а також із жанровою диференціацією текстів оригіналу і зумовленими ними відмінностями завдань і способів перекладу;

на основі сучасних міждисциплінарних даних навчити різних видів перекладу галузевих текстів англійською і українською мовами;

розглянути особливості фахової термінології в процесі перекладу галузевих текстів;

навчити прийомам роботи з англійськими текстами різних функціональних стилів та практично використовувати ці знання;

розвиток навичок реферування з аркуша оригінального тексту і перекладу з англійської мови на українську і зворотного перекладу;

виробити у студентів навички самостійно працювати з методичною та довідковою літературою, першоджерелами, використовувати інформаційні ресурси мережі Інтернет для якісного здійснення перекладу галузевих текстів;

розвинути професійно-орієнтовані перекладацькі компетенції для забезпечення майбутньої ефективної фахової трудової діяльності;

навчити долати психологічні та екстралінгвістичні (“позамовні”; країнознавчі зокрема) проблеми й труднощі, пов’язані з практикою перекладу;

розширення загального та перекладознавчого світогляду.

Після вивчення курсу студент повинен

знати:

- різногалузеву термінологічну лексику;
- способи, типи і види відтворення значень мовних одиниць, зокрема термінів в процесі перекладу;
- нормативні аспекти перекладу та принципи перекладацьких стратегій;
- особливості перекладу різногалузевих текстів;

- основні шляхи оволодіння фоновою інформацією та подолання культурного бар'єру в англо-українському перекладі

вміти:

здійснювати адекватний переклад текстів галузевої спрямованості у письмовій формі в двосторонньому режимі (з англійської мови на українську та з української мови на англійську);

використовувати загально-лінгвістичну та професійно-перекладацьку компетенцію для забезпечення адекватності перекладу;

здійснювати перекладацький аналіз тексту;

виконувати на професійному рівні усний і письмовий переклад автентичних текстів широкої тематики різного комунікативного спрямування;

аналізувати текст оригіналу, виявляти проблемні аспекти у його відтворенні цільовою мовою з урахуванням особливостей зіставляваних мов та функціональної специфіки тексту;

здійснювати та редагувати текст перекладу, його прагматичну адаптацію.

До методичних рекомендацій включено сучасні автентичні галузеві тексти різноманітної тематики, комплекси вправ як для усного, так і письмового перекладу задля формування перекладацьких умінь.

Методичні рекомендації складаються з 12 розділів. Кожен розділ містить вправи на засвоєння термінологічного матеріалу, автентичні тексти для перекладу (усного і письмового), присвячені сучасним досягненням у галузі різних наук (хімія, медицина, економіка, юриспруденція тощо). До текстів додано глосарій, який містить лексичні одиниці, необхідні для засвоєння студентами. Значну увагу зосереджено на спеціальній термінології, знання якої допомагає студентам адекватно відтворювати зміст різногалузевих текстів в перекладі як англійською, так і українською мовами.

Методичні вказівки відзначаються практичним спрямуванням та сприяють розвитку та вдосконаленню практичних навичок перекладу, спонукають до використання знань у галузі перекладу текстів економічного, науково-технічного, юридичного, суспільно-публіцистичного, медичного та військового спрямування.

ЧАСТИНА 1
ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

PART 1
GENERAL STUDY GUIDE

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Обов'язкова для ЗВО спеціальності 035 «Філологія»
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість змістових модулів	2
Лекції, годин	-
Практичні / семінарські, годин	70
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	80
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	5
самостійної роботи студента	5,7
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Мета – ознайомити студентів з основними типовими проблемами, що виникають під час перекладу фахової літератури, та виробити практичні навички і вміння перекладу галузевих текстів з англійської мови на українську та з української на англійську.

Завдання:

ознайомити студентів з теоретичними питаннями галузевого перекладу;

ознайомлення студентів із нормативними аспектами перекладу, перекладацькими стратегіями, технічними прийомами, а також із жанровою диференціацією оригіналів і зумовленими ними відмінностями завдань і способів перекладу;

на основі сучасних міждисциплінарних даних навчити різних видів перекладу галузевих текстів англійською і українською мовами;

розглянути особливості фахової термінології в процесі перекладу галузевих текстів;

навчити прийомам роботи з англійськими текстами різних функціональних стилів та практично використовувати ці знання;

розвиток навичок реферування з аркуша оригінального тексту і перекладу з англійської мови на українську і зворотного перекладу;

виробити у студентів навички самостійно працювати з методичною та довідковою літературою, першоджерелами, використовувати інформаційні ресурси мережі Інтернет для якісного здійснення перекладу галузевих текстів;

розвинути професійно-орієнтовані перекладацькі компетенції для забезпечення майбутньої ефективної фахової трудової діяльності;
 навчити долати психологічні та екстралінгвістичні (“позамовні”; країнознавчі зокрема) проблеми й труднощі, пов’язані з практикою перекладу;
 розширення загального та перекладознавчого світогляду.

Предмет: специфіка перекладу галузевих текстів

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Жанрово-стилістична класифікація перекладів

Тема 2. Лексичні проблеми галузевого перекладу

Тема 3. Термінологічні особливості галузевого перекладу

Тема 4. Граматичні проблеми перекладу фахової літератури

Тема 5. Специфіка усного та письмового галузевого перекладу

Тема 6. Науковий переклад та його види

Тема 7. Переклад технічної літератури

Тема 8. Переклад англomовної економічної літератури

Тема 9. Переклад англomовної юридичної літератури

Тема 10. Переклад англomовної медичної літератури

Тема 11. Переклад англomовної військової літератури

Тема 12. Переклад громадсько-політичної літератури

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1 : Лінгвостилістичні та прагматичні особливості галузевого перекладу					
Тема 1. Жанрово-стилістична класифікація перекладів	10		2		8
Тема 2. Лексичні проблеми галузевого перекладу	10		4		6
Тема 3. Термінологічні особливості галузевого перекладу	10		2		8
Тема 4. Граматичні проблеми перекладу фахової літератури	10		2		8
Тема 5. Специфіка усного та письмового галузевого перекладу	10		4		6
Разом за змістовим модулем 1	50		14		36
Змістовий модуль 2: Практичні аспекти галузевого перекладу текстів					
Тема 6. Науковий переклад та його види	10		4		6
Тема 7. Переклад технічної літератури	15		10		5
Тема 8. Переклад англomовної економічної літератури	15		8		7
Тема 9. Переклад англomовної юридичної літератури	15		8		7

Тема 10. Переклад англомовної медичної літератури	15		8		7
Тема 11. Переклад англомовної військової літератури	15		10		5
Тема 12. Переклад громадсько-політичної літератури	15		8		7
Разом за змістовим модулем 2	100		56		44
Усього годин	150		70		80

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема заняття	Кількість годин
1	Практичне заняття Жанрово-стилістична класифікація перекладів	2
2	Практичне заняття Лексичні проблеми галузевого перекладу	4
3	Практичне заняття Термінологічні особливості галузевого перекладу	2
4	Практичне заняття Граматичні проблеми перекладу фахової літератури	2
5	Практичне заняття Специфіка усного галузевого перекладу	2
6	Практичне заняття Специфіка письмового галузевого перекладу	2
7	Практичне заняття Науковий переклад та його види	4
8	Практичне заняття Переклад назв приладів	2
9	Практичне заняття Переклад текстів машинобудівельної галузі	2
10	Практичне заняття Переклад текстів автомобільної галузі	2
11	Практичне заняття Переклад текстів галузі металургії	4
12	Практичне заняття Переклад англомовної економічної літератури: структура економіки	2
13	Практичне заняття Переклад англомовної економічної літератури: зайнятість	2
14	Практичне заняття Переклад англомовної економічної літератури: форми власності	2
15	Практичне заняття Переклад англомовної економічної літератури: монополії та злиття	2
16	Практичне заняття Переклад англомовної юридичної літератури: конституція та конституційне право	2
17	Практичне заняття Переклад англомовної юридичної літератури: суди	2
18	Практичне заняття Переклад англомовної юридичної літератури: судові справи	2

Змістовий модуль 1							
Тема 1			1			0,25	1,25
Тема 2.1			1			0,25	1,25
Тема 2.2			1			0,25	1,25
Тема 3			1			0,5	1,5
Тема 4			1			0,25	1,25
Тема 5			1			0,25	1,25
Тема 6			1			0,25	1,25
Разом змістовий модуль 1			7		4	2	13
Змістовий модуль 2							
Тема 7.1			0,5			0,25	0,75
Тема 7.2			0,5			0,25	0,75
Тема 8			1			0,25	1,25
Тема 9			1				1
Тема 10			1			0,25	1,25
Тема 11.1			1			0,25	1,25
Тема 11.1			1			0,25	1,25
Тема 12			1			0,25	1,25
Тема 13			1			0,25	1,25
Тема 14			1			0,25	1,25
Тема 15			1			0,25	1,25
Тема 16			1			0,25	1,25
Тема 17			1				1
Тема 18			1			0,25	1,25
Тема 19			1			0,25	1,25
Тема 20			1			0,25	1,25
Тема 21			1			0,25	1,25
Тема 22			1			0,25	1,25
Тема 23			1			0,25	1,25
Тема 24			1				1
Тема 25			1			0,25	1,25
Тема 26			1			0,25	1,25
Тема 27			1			0,25	1,25
Тема 28			1			0,25	1,25
Тема 29			1			0,25	1,25
Тема 30			1			0,25	1,25
Тема 31			0,5			0,25	0,75
Тема 32			0,5				0,5
Разом змістовий модуль 2			26		5	6	37
Разом							50

**Оцінювання студентів протягом семестру
(заочна форма навчання)**

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 1	Індивідуальне завдання 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання 2	50	100
10	10	10	20		

Загальне оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ЄКТС	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

**ЧАСТИНА 2.
ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

**PART 2.
PRACTICAL TRAINING SUBJECT MATTER**

ТЕМА 1

Жанрово-стилістична класифікація перекладів

1. Підготуйте відповіді на такі теоретичні запитання:

- 1.1. Поняття функціонального стилю. *Наведіть приклади.*
- 1.2. Різновиди перекладу залежно від жанру перекладеного тексту.
- 1.3. Визначте семантичний об'єм поняття “художність” і вкажіть, охоплює він усі типи тексту чи лише белетристичний комплекс. При позитивній відповіді (“усі типи”) опишіть специфіку цього поняття для кожного функціонального стилю, а при негативній (“тільки белетристика”) обґрунтуйте Ваше функціональне бачення мови.

2. Спираючись на першоджерела, розробіть презентацію про один із зазначених підстилів, обов'язково проілюструвавши прикладами. Вкажіть джерело цитування та сторінку (№ варіанта необхідно дібрати згідно № Вашого прізвища у списку групи).

- 1 – стиль засобів масової інформації,
- 2 – художньо-публіцистичний стиль,
- 3 – есе,
- 4 – науково-публіцистичний стиль,
- 5 – розмовний стиль,
- 6 – власне науковий,
- 7 – науково-популярний,
- 8 – науково-навчальний,
- 9 – законодавчий,
- 10 – дипломатичний,
- 11 – адміністративно-канцелярський,
- 12 – епічний,
- 13 – ліричний,
- 14 – драматичний,
- 15 – комбінований.

3. Виконайте подані вправи.

Вправа 1. *Наведіть українські відповідники таких англійських компаративних конструкцій.*

- as like as chalk and cheese;
- as black as crow / jet;
- as bright as a button;
- as dry as a bone / mummy;
- as light as a butterfly;
- as poor as a church mouse / rat, charity;
- as red as a cherry / rose;
- as red as a lobster;

as red as a poppy;
 as red as a turkey-cock;
 as silly as a goose / donkey, owl, pig;
 as weak as water / straw, a cat.

Вправа 2. Наведіть англійські відповідники таких українських компаративних конструкцій.

чорний як сажа
 сліпий як кріт
 холодний як крига
 п'яний як хлющ
 ясно як божий день
 раз плюнути
 веселий як весняний жайворонок
 ясний як день
 пихатий як індик; зарозумілий, гордий
 німий як риба
 м'який як пух / віск, шовк
 мудрий як змії / Соломон
 піймавши облизня
 шилом патоки захопивши /знаючи
 не більше ніж до цього

Вправа 3. Перекладіть тексти українською мовою, зазначивши їх стиль. Проаналізуйте виділені слова і словосполучення, знайдіть найвдаліші українські відповідники.

JANE EYRE

“I mounted into the **window-seat**: gathering up my feet, I sat cross- legged, like a Turk...”

...“What do you want?” I asked, with awkward diffidence. “Say: What do you want, **Master Reed**”: was the answer...

...“Dear! Dear! What a fury to fly at **Master John!**”

...I resisted all the way: a new thing for me, and a circumstance which greatly strengthened the bad opinion Bessie and Miss Abbot were dis- posed to entertain of me. The fact is, I was a trifle beside myself; or rather out of myself, as the French would say: I was conscious that a moment’s mutiny had already rendered me liable to strange penalties, and, like any other rebel slave, I felt resolved, in my desperation, to go all lengths.

“Hold her arms, Miss Abbot: she’s like a mad cat.” For shame! for shame! cried **the lady’s-maid**. “What shocking conduct, Miss Eyre, to strike **a young gentleman**, your benefactress’s son! Your young master.”

Master! How is he my **master**? Am I a servant? “No; you are less than a servant, for you do nothing for your keep. There, sit down, and think over your wickedness”.

THE MEMO

Hi, I'm Bill O'Reilly, reporting tonight from Los Angeles. Thanks for watching us. Who has the moral high ground in the Iraq debate? That is the subject of this evening's *Talking Points Memo*.

As you know, both sides of the debate are saying God is on their side. Those who favor peace point to the Pope calling the war immoral, and those who favor the removal of an evil man, Saddam, say they're protecting lives by that action. In this case, I think both sides are wrong. Nobody knows for sure what the absolute right thing to do is. We can only have opinions. Thus, it's intellectually dishonest to be claiming God is on your side when only God knows for sure what the right thing to do is. *Talking Points* bases its support of military action against Saddam on one overwhelming fact. And note the word "fact".

According to the United Nations, Saddam has refused to account for 8,500 liters of anthrax, as well as 31,000 other chemical munitions. Again, that's according to the U. N. Faced with that fact, it is dangerous to allow an evil dictator to remain in power. Now if you want to chance that Saddam would never use those deadly weapons that is your right in a free society, and I respect that right, but I don't want to chance that.

In the wake of 9/11 and after the United Nations has demanded 18 times that Saddam give up his weapons, again, I don't want to take the chance. And international law is on my side. In an absolutely disgraceful column today, Los Angeles Times writer Robert Scheer says the United States will join the ranks of "war criminals" if we attack Iraq.

Вправа 4. Порівняйте вірш "Океан" з англійським перекладом і визначте достовірність його відтворення: 1) на змістовому рівні; 2) на поетичному рівні: а) на рівні дотримання метрики; б) на рівні дотримання рим; в) дотримання ритміки оригіналу.

ОКЕАН

Михайло Семенко

Я не знаю – є
 Що ще більш таємне
 Як це співуче слово –
 Океан.
 Скільки людей-героїв
 В твої простори впивалося –
 Скільки надій ламалося –
 Крізь туман.
 Скільки народів твоїми водами –
 Крізь піну невірних хвиль –
 Змагалося з бурями й непогодами
 Проклинали могутній Штиль.
 Скільки губів безгучно зціпилося
 В бажанні непевних ран
 І проклинали – й благословляло
 В шепоті: Океан.

І я – закоханий – я наче мрію –
 Прагну хвилинами найгостріших стум,
 До тебе – в обрій – приходь зогрію
 І душа повна невиразних Ран.
 Що це мені й сьогодні вдарило –
 За колом полярним – барабан?
 Серце в мені клично захмарило –
 Океан – Океан!

THE OCEAN

I don't know if
 There is anything more mysterious
 Than this singing word –
 How many people-heroes
 Have been gulped
 In your expanses –
 How many hopes have been broken
 Through fog.
 How many peoples through your waters –
 Through the foam of unsteady waves –
 Have struggled with storms and bad weather
 And condemned the mighty
 Calm of the sea.
 How many lips have been silently clenched
 In the hope of uncertain wounds
 And damned – and blessed
 In a whisper: Ocean.
 And I – In love – It's as if I'm dreaming –
 In the moments of the sharpest obscurity I strive
 To you – to the horizon – come – I'll -warm you up
 And my soul is filled with indistinct
 Wounds.
 What has struck me today –
 Beyond the polar circle – a drum?
 My heart has become overcast –
 Ocean, Ocean!

Translated by Michael M. Naydan

Вправа 5. Проаналізуйте вірш Т. Гуда “Пісня про сорочку” в оригіналі та перекладі П. Грабовського. Дайте свій варіант перекладу.

With fingers weary and worn,
 With eyelids heavy and red,
 A woman sat in unwomanly rags,

Plying her needle and thread –
 Stitch! Stitch! Stitch!
 In poverty, hunger, and dirt,
 And still with a voice of dolorous pitch
 Work! Work! Work!
 While the cock is crowing aloof!
 And work – work – work,
 Till the stars shine through the roof.
 It's Oh! To be a slave
 Along with the barbarous Turk,
 Where woman has never a soul to save,
 If this is Christian work!

***

Потомилися пальці слабi,
 Червоніють отемрені очі, –
 Швачка ж голкою вертить в журбі
 На ній лахми якісь нежіночі
 Ший, ший, ший –
 Серед бідності, голоду, спраги!
 І тремтів її голос смутний, –
 Про сорочку співав без розваги.
 Поробляй, поробляй, поробляй!
 Доки півень не крикне надворі.
 Поробляй, поробляй, поробляй,
 Доки з неба присвічують зорі.
 О, була б краще, нещаснице, ти
 Хоч рабою у турка-деспота.
 Де вік жінці душі не спасти,
 Коли се християнська робота!

ТЕМА 2

Лексичні проблеми галузевого перекладу

1. Підготуйте відповіді на такі теоретичні запитання, проілюструйте їх прикладами:

- 1.1. Переклад слів-реалій.
- 1.2. Переклад “Фальшивих друзів перекладача”.
- 1.3. Переклад власних назв.
- 1.4. Переклад іншомовних слів.
- 1.5. Переклад абревіатур.
- 1.6. Переклад фразеологічних одиниць.
- 1.7. Переклад безеквівалентної лексики.
- 1.8. Переклад діалектизмів, просторіччя, вульгаризмів, аргю.
- 1.9. Переклад біблеїзмів, міфологічних алюзій.
- 1.10. Переклад каламбурів.

2. Розробіть презентацію на одну із зазначених тем. *Обов’язково* подайте приклади англійською мовою та їхній переклад українською (письмово) та проаналізуйте їх (усно). У презентації *обов’язково* подайте 1) визначення аналізованої одиниці, 2) класифікацію з прикладами, зазначивши автора класифікації, 3) способи перекладу з прикладами, 4) вкажіть науковців, які працювали над розробкою класифікації та способів перекладу, 5) подайте список літератури. № варіанта доберіть згідно Вашого № у списку групи.

- 1 – Переклад слів-реалій.
- 2 – Переклад фальшивих друзів перекладача.
- 3 – Переклад власних назв.
- 4 – Переклад іншомовних слів.
- 5 – Переклад абревіатур.
- 6 – Переклад фразеологічних одиниць.
- 7 – Переклад діалектизмів, просторіччя, вульгаризмів, аргю.
- 8 – Переклад біблеїзмів, міфологічних алюзій.
- 9 – Переклад каламбурів.
- 10 – Переклад безеквівалентної лексики.
- 11 – Переклад метафори.
- 12 – Переклад демінутивів.

3. Виконайте подані вправи.

Вправа 1. Знайдіть в українській мові відповідники чи заміну до англійських фразеологізмів і прокоментуйте міжмовну та міжкультурну різницю.

1. You won't *buy a house for a song*.
2. The mere sound of that execrable, ugly name made *his blood run cold* and his breath come in laboured gasps.
3. The priest's few words were very touching; I think he was almost *moved to tears*

himself.

4. When the doorbell rang Auntie Jane *nearly jumped out of her skin*.

5. Poor Aunt Flossie actually fainted, and Uncle Bill kept *blinking, as if he had seen a ghost*.

6. He had been *a rolling stone* too long to sit down in one place, breed cattle and wait for them to grow.

Вправа 2. Перекладіть англійські версії фразеологізмів, які мають біблійне походження.

1. He was a man with a conscience and that *still small voice* of his had grown louder and he had decided to make a clean breast of everything.

2. Oh! Mamma you're too kind to me! I don't deserve it. It's like *heaping coals of fire on my head after* the way I've gone on.

3. He added *drawing a bow at a venture*, "It should be good!"

4. She knew herself stronger... in character, yet it diverted her to fall in with fancy that she was *the weaker vessel*.

5. Come on in. I want you to meet my own particular *thorn in the flesh*. Sam, this is Perny Mason, the noted Lawyer, the man who has upset my applicant several times.

6. You must keep busy if we believe Steve will come back to us *safe and sound*.

7. He *made eight of* the danger. He gave Willis to understand that it had not been very great.

8. How to earn *daily bread* by my pen was then the problem.

9. He drank liquor, he smoked tobacco, he gambled and I'm sorry he did not always keep his tongue clean – he took *the name of God in vain*.

10. I strongly object to free type of paper where examinees, instead of being given straightforward chance to show what they do know, have *a pit dug* for them in every

Вправа 3. Заповніть пропуски, використовуючи образні порівняння Вправи 4 і перекладіть речення українською мовою.

1. A: That storm kept me awake all night.

B: Oh. I _____; didn't hear a thing.

2. Kim's having real problems with his back. I've been trying to persuade him to get someone to help him with the gardening. But he won't hear of it. He's _____.

3. You know all that trouble I was having with the sewing machine. Well, I just put a bit of oil on the arm and now it _____.

4. Have you seen my glasses? I'm _____ without them.

5. I don't need a map. I know that area of town _____.

6. You'd never know Emma was here, would you? She doesn't make a sound. She's _____.

7. I've got a feeling Linda's daughter's anorexic. Have you seen her lately? She's _____.

8. I saw Frank Bailey push his van all the way to the end of the road. It's about a kilometre. He must be _____.

9. I'm sure we need more food. Jake eats _____, don't forget.

10. Nothing upsets Mary. She's _____.

Вправа 4. а) користуючись словами, поданими нижче, заповніть пропуски; б) за допомогою словника встановіть українські відповідники наведених образних порівнянь.

mouse bat ox gold rake dog picture horse nails mule flat hand cool
feather flash eel dream dry old easy sober black regular

1) as _____ as a bone	13) He eats like a _____
2) as _____ as the hills	14) It works like a _____
3) as thin as a _____	15) as _____ as a cucumber
4) as quick as a _____	16) as quiet as a _____
5) as _____ as a judge	17) as _____ as a pancake
6) as stubborn as a _____	18) as light as a _____
7) as hard as _____	19) I know it like the back of my _____
8) as blind as a _____	20) as pretty as a _____
9) as _____ as falling off a log	21) as _____ as night
10) as _____ as clockwork	22) as good as _____
11) as slippery as an _____	23) She slept like a _____
12) as strong as an _____	

Вправа 5. Перекладіть висловлення українською мовою, розкриваючи міфологічні алюзії.

1. Zeus is impressive, but it is Hephaestus that does the work.
2. By the time you have money to burn, Hephaestus has left.
3. If there are men on Selena, they must be using Gaia as their lunatic asylum.
4. More Ares, less Eros; more Eros, less Ares.
5. Is Ares an interlude during Eros time or Eros an interlude during Ares time?
6. In time of Eros prepay for Ares.
7. When Aphrodite dies of starvation, it's usually the man's fault.
8. Hera without Eros results in Eros out.
9. Whether a man gives up Bacchus or Venus, depends on the vintage.
10. Mercury develops a man's mind, especially his imagination.
11. Aphrodite is one long sweet dream, but Hera is an alarm clock.
12. Dionysus drowned more people than Poseidon.
13. The danger is not what Pan will do with man, but what man will do with Pan.
14. Eos rises before I do, but I break even by retiring after she does.
15. One good thing of meeting Pluto is that it is also the end of your taxes.
16. Harpy raises hell with a great many men while Hestia raises hell with only one.
17. A Helios bath is the only bath that requires neither soap nor water.
18. When a man tries to drown his trouble, he never goes to Neptune.
19. Asclepius is God's enemy as he fights to ruin God's plans.
20. Apollo makes in height for what he lacks in length.

21. Moirai is the irony that permits us to kill time before time kills us.

Вправа 6. *Визначте, яким способом відтворено реалії?*

Борщ – borshch; beetroot soup; beet soup.

Бунчук – hetman's banner with horse-tail hanging from its top end; bunchuk; kozak standard.

Великий Луг – Velykyi Luh; Great Meadow (marshlands of the lower Dnipro, the territory of the Zaporizhyan Sich for a period of time).

Вертеп – Ukrainian traditional marionette theatre.

Гарбуз (гарбуза дати) – to give smb a pumpkin (refuse a proposal – an old Ukrainian custom).

День Перемоги – Victory Day Holiday.

Жупан – zhupan (elaborate jacket worn by Kozaks).

Запорожець – Zaporozhian Cossack.

Злидні – “zlydni” (evil imps; hunger imps).

Китайка – kytaika (used to cover the faces of the dead).

Кіш – military camp (encampment); Zaporozhian settlement.

Кобза – kobza (Ukrainian national stringed instrument similar to the lute).

Козак – Cossack; Ukrainian warrior.

Козачка – Cossack's wife; free woman.

Козачок – kozachok (Ukrainian folk dance).

Кріпак – serf.

Кріпаччина – serfdom; socage.

Куркуль – kurkul (wealthy enriched farmer).

Кутя багата – Christmas Eve.

Мавка – mavka (water nymph; drayd).

Могорич – bargain drink.

Музика, троїста музика – three-piece orchestra; the violin; tambourine and dulcimer players; a three-man band.

Намисто – bead necklace.

Оселедець – Cossack style forelock where the remainder of the head is shaven.

Паляниця – loaf of bread; flat cake.

Пан – pan; pahn; mister; rich man; owner.

Паска – paska (sweet bread, Easter-loaf, Easter-bread).

Писанка – pysanka (Easter egg decorated in traditional intricate symbolic design; coloured Easter egg).

Припічок – bench; the fore part of the oven; the shelf of the clay stove.

Рушник вишиваний – embroidered towel.

Рушник тканий – woven towel.

Рушники подавати – (of an engagement ceremony) to consent to marriage.

Свита – grey overcoat made of homespun wool; peasant overcoat.

Сопілка – sopilka; pipe; reed; reed pipe; flute.

Сорочка вишиванка – an embroidered shirt.

Вправа 7. *Перекладіть речення українською мовою, визначаючи в тексті інтернаціоналізми. Вкажіть спосіб перекладу.*

1. Wear through chemical reactions is influenced mainly by the choice of raw materials such as sinter, fused magnesia and flaky graphite.
2. A pilot reheating furnace incorporating electric heating and conventional burners has been tested in Sweden and shows promising improvement in capacity.
3. The reaction rate controlling factor is the removal of the carbon atoms at the phase boundary.
4. The attempt to reduce damage from corrosion has resulted in the increased use of coated sheet steels, in particular galvanized steel.
5. Malleable cast iron much more ductile and tough than either white or grey, gets its name from the deformation this iron may undergo without fracturing.

Вправа 8. *Перекладіть речення українською мовою, звертаючи увагу на ФДП. Вкажіть, до якої групи вони належать.*

1. A rapid progress continues in connection with the automation of machining and other operation involved in the manufacture of component parts for products of many types.
2. A range of direct smelting process are being developed around the world to address these issues.
3. The first commercial-scale COREX plant was built for ISCOR in South Africa during 1985 through 1987 by Voest-Alpine Industrieanlagenbau.
4. Whenever industrial equipment and especially moving machinery is used minimizing the risk of accidents is critical.

Вправа 9. *Перекладіть речення українською мовою, звертаючи увагу на переклад власних назв, аббревіатур, реалій, іношомовних слів, ФДП. Обґрунтуйте вибір способу перекладу.*

1. It is a fundamental principle of the UK constitution that Kings' or Queens' powers cannot be used by the government via the Royal Prerogative to change or do away with rights under British law unless Parliament gives it authority to do so. The court looked at examples ranging from the 1600s to the 1970s Laker Airways legal battle.
2. He will need to keep this sense of humor as UKIP, following an alleged fight in the European Parliament and the resignation of several senior figures – including former leader Diane James and former leadership candidate Steven Wolfe, seeks to move on without Mr Farage at the helm.
3. Cubans began lining up five hours in advance of a mass gathering in Havana's Revolution Square on Monday to commemorate Fidel Castro, the guerrilla leader who led a leftist revolution in 1959 and ruled the Caribbean island for half a century.
4. In the wake of Brexit and Donald Trump's surprise victory in America, debate in France has turned to whether Ms Le Pen can confound the polls and sweep to power in presidential elections next May.
5. The Italian Constitution bans the abrogation of international treaties via a popular vote, so a constitutional amendment might be necessary even before calling a referendum.

That amendment would require a two-thirds-majority vote by both houses of parliament, and possibly yet another referendum just to clear the way for the one on euro membership.

6. Investors reeling from democratic shocks in Britain and the US are worried about Italy's future in Europe's monetary union. They're concerned that a defeat for Prime Minister Matteo Renzi in the December 4 constitutional – reform referendum would undermine the nation's fragile political stability.

7. Jacob Zuma on Monday faced the most serious revolt of his seven-year presidency as leading figures from his ruling African National Congress laid bare their divisions over a knife-edge vote on removing him as South African leader.

8. The confrontation at the highest levels of the ANC brings to a head months of rising discord over scandals and alleged corruption under Mr Zuma, and may worsen South Africa's economic paralysis as the government descends into infighting.

Вправа 10. Прочитайте наведений уривок, запропонуйте варіанти перекладу виділених одиниць.

THE CATCHER IN THE RYE

J. D. Salinger

But all of a sudden, I changed my mind. All of a sudden, I decided what I'd really do, I'd **get the hell out of Pencey** – right that same night and all. I mean not wait till Wednesday or anything. I just didn't want **to hang around any more**. It made me too sad and lonesome. So, what I decided to do, I decided I'd take a room in a hotel in New York - some very inexpensive hotel and all – and **just take it easy till Wednesday**. Then, on Wednesday, I'd go home **all rested up and feeling swell**. I figured my parents probably wouldn't get **old Thurmer's letter saying I'd been given the ax** till maybe Tuesday or Wednesday. I didn't want to go home or anything till they got it and thoroughly digested it and all. I didn't want to be around when they first got it. My mother **gets very hysterical** She's not too bad after she gets something thoroughly digested, though. Besides, I sort of needed a little vacation. **My nerves were shot**.

They really were. Anyway, that's what I decided I'd do. So I went back to the room and turned on the light, to start packing and all. I already had quite a few things packed. **Old Stradlater** didn't even wake up. I lit a cigarette and got all dressed and then I packed **these two Gladstones I have**. It only took me about two minutes. I'm **a very rapid packer**.

One thing about packing depressed me a little. I had to pack these **brand – new** ice skates my mother had practically just sent me a couple of days before. **That depressed me**. I could see my mother going in Spaulding's and asking the salesman a million dopy question – and here I was getting the ax again. **It made me feel pretty sad** She bought me the wrong kind of skates – I wanted racing skates and she bought hockey – but it made me sad anyway. Almost every time somebody gives me a present, it ends up making me sad.

After I got all packed, I **sort of counted my dough**. I don't remember exactly how much I had, but I **was pretty loaded**. My grandmother'd just sent me a wad about a week before. I have this grandmother that's quite lavish with her dough. She **doesn't have all her marbles any more** – she's **old as hell** – and she keeps sending me money for my birthday about four times a year. Anyway, even though I was pretty loaded, I figured **I**

could always use a few extra bucks. You never know.

So what I did was, I went down the hall and woke up Frederick Woodruff, this guy I'd lent my typewriter to. I asked him how much he'd give me for it. He was *a pretty wealthy guy*. He said he didn't know. He said he didn't much want to buy it. Finally he bought it, though. It cost about ninety bucks, and all he bought it for was twenty. *He was sore* because I'd woke him up.

When I was all set to go, when I had my bags and all, I stood for a while next to the stairs and took a last look down *the goddam corridor* I was sort of crying. I don't know why. I put my red hunting hat on, and turned the peak around to the back, the way I liked it, and then I yelled *at the top of my goddam voice*, "Sleep tight, ya morons!" *I'll bet* I woke up *every bastard on the whole floor*. Then I *got the hell out* Some *stupid guy* had thrown peanut shells all over the stairs, and I damn near broke my crazy neck.

Вправа 11. а) Прочитайте переклад уривка з вправи 7 українською мовою; б) знайдіть українські відповідники одиниць, виділених у вправі 2; в) порівняйте свої варіанти перекладу з варіантами, обраними перекладачем. До яких лексичних трансформацій вдається Олекса Логвиненко, аби адекватно передати авторський стиль?

Джером Девід Селінджер "Над прірвою у житті"

(український переклад Олекси Логвиненка)

... Раптом я вирішив зробити зовсім інше: махнути на все рукою і вшитися з Пенсі к бісовому батькові. Серед ночі.

Зараз-таки. Не ждати ніякої середи. Та й квит. Я більше не міг стирчати там жодної хвилини. Така нудьга, така самота облягла душу! І ось що я надумав: я надумав поїхати до Нью-Йорка, найняти в готелі номер – у недорогому готелі, звичайно, – і пересидіти там до середи. А в середу, відпочивши як слід і відчувши себе людиною, прийти додому. Листа від каналії Термера про те, що мене вигнали зі школи, мої старі одержать, певно, десь у вівторок чи в середу. А мені не хотілося повертатись додому, поки вони не прочитають того листа й не перетравлять його. Не хотілося бачити, як вони читатимуть його перший раз. Мати в мене ледве що відразу в істеріку. Але потім, коли все перетравить, з нею можна розмовляти.

До того ж мені потрібні були, так би мовити, невеличкі канікули. Нерви в мене стали ні к чорту. Серйозно кажу.

Одне слово, так я й вирішив зробити. Вернувся до себе в кімнату і ввімкнув світло, щоб спакувати речі. Власне, в мене майже все вже було спаковане. А каналія Стредлейтер навіть не прокинувся. Я закурив, одягся і склав обидва свої саквояжі. На це пішло хвилини зо дві. Пакуватись я добре навчився. Тільки один раз у мене трохи защеміло серце, коли я стояв над саквояжами. Це коли довелося ховати оті нові-новісінькі ковзани, що їх мати прислала мені майже напередодні. Через них у мене й защеміло серце. Я собі уявив, як мати пішла до спортивного магазину, як ставила продавцеві мільйон безглузких запитань... А тут на тобі – я знов вилетів зі школи! Сумно мені стало, ох сумно. Та ще і не ті ковзани купила – я хотів бігові, а вона взяла хокейні. Але все одно стало сумно. Зі мною майже завжди так – мені дарують подарунки, а мене від них чомусь сум бере.

Спакувавшись, я полічив гроші. Не пригадую вже, скільки їх було напевне, принаймні чимало. Минулого тижня бабуся якраз підкинула переказ на кругленьку суму. В мене така бабуся, що грошей не шкодує. Правда, в неї вже не всі дома, – стара ж як світ, – і вона разів чотири на рік присилає мені гроші на день народження. Та хоч я був і досить багатий, а все ж вирішив, що кілька зайвих зелених у кишені не завадять. Наперед ніхто нічого не знає. Отож пішов до Фредеріка Вудруфа – того самого, якому позичив машинку. Питаю, скільки даси за неї. Вудруф хлопець грошовитий, нівроку. А він каже – не знаю. Каже, я машинки купляти не думав. Та зрештою все ж таки купив. Вона коштувала доларів дев'яносто, а він дав мені за неї всього двадцятку. Ще й бурчав, що я його розбудив.

Коли я вже зібрався в дорогу й узяв у руки саквояжі, то затримався на хвилю біля сходів і востаннє кинув погляд на наш смердючий коридор. Мені хотілося заплакати. Сам не знаю чому. Потім я надів мою червону мисливську шапку – по-своєму, задом наперед, – і на всю горлянку закричав:

- Добраніч, кретини!

Зуб даю, всі вони, паскуди, на поверсі попрокидалися. А я відразу вшився. Якийсь гад понакидав на сходах горіхових шкаралуп, і я ледве не скрутив собі к бісовій матері в'язів.

Вправа 12. *Запропонуйте власний варіант перекладу оригінального тексту, звертаючи увагу на переклад реалій, фразеологічних одиниць, власних назв, розмовних елементів.*

ЗЕНІТКА

1. Сидить дід Свирид на колодках. Сидить, стружить верболозину.

- Як діла, дідусю? Драстуйте!

- Драстуйте! Діла? Діла – нічого! Діла, як казали оті песиголовці, – гут!

- І по-німецькому, дідусю, навчились?

- Атож. У соприкосновенії з ворогом був, – от і навчився.

- І довго, дідусю, соприкасалися?

- Та не так, щоб й довго, а проте троє й од мене “у соприкосновеніє з землею” пішли. Загребли трьох отам на вигоні... І могилу вони були насипали й хреста поставили: так як наші оце повернулись, я й хреста порубав і могилу по вітру розвіяв... Щоб і сліду од погані не було.

- ...Розказати, кажете? Ну, слухайте.

...Наближались фашисти; знелюдніло наше село. Кілька старих бабів тільки й лишилося. Опинився й я по той бік річки, в лісі, у партизанах. Обіда хлопцям варив, коні пас. Та й закортіло мені подивитися, хто ж у моїй хаті за хазяїна тепер править, бо одинцем я жив, один, як палець. От одного разу підійшов я до річки, як уже добре смерклося, витяг з очерету човна, сів, поплив та й висадився десантом у себе ж таки в березі. Висадився десантом, а потім перебіжками, перебіжками поміж соняшниками, та за хлівом у лопухах і замаскувався. Замаскувався і сидю. А в хаті, бачу, світло горить, гомонять, чую, дехто співати зривається.

Я сидю, чекаю: хай, думаю собі, як поснуть, тоді вже я прийму рішення. Довгенько довелось чекати. Коли ось двері на ганок – рип! – виходять троє: двоє,

чую, фашисти, а третій Панько Нужник, – за старосту вони його призначили. Батько його крамничку в нас держав, а воно, сопливе, виплакало, щоб його в колгосп прийняли. А тепер, бач, ста-а-ро-ста! Вийшли й прямують до хліва. А в хліві в мене на горищі трохи сіна було... Так ото Панько їх туди ночувати веде, бо в хаті душно. Полізли вони на горище, полягали. Чую, – хрпуть. Я з лопухів потихесеньку, навшпиньки, у хлів. У руках у мене вила-трійчата залізні. Я розмахуюсь та крізь лісу вилами – раз, два, три!

Як заверещать вони там, як закричать:

- Вас іст дас?

А Нужник:

- О, рятуйте! Хтось із землі з зенітки б'є!

Ага, думаю, сукині ви сини, уже мої вила вам за зенітку здаються, почекайте, ще не те буде. Та з тим знову перебіжками у берег, на човна й на той бік. За три дні поздыхали вони всі троє: так переказували потім із села. Я їм вилами животи попротилав. Отаке моє з ворогом соприкосновеніє.

- Скільки ж вам, діду, літ?

- Та хто зна! Чи сімдесят дев'ять, чи вісімдесят дев'ять? Хіба їх полічиш? Знаю, що дев'ять, а яких саме, уже й не скажу.

- І ото ви не побоялись, – один на трьох?

- Побоявся? Та, чоловіче божий, війна – це ж моє рідне діло. Я ж увесь свій вік воювався з... бабою. Лукерки моєї не знали? Хіба ж такі страженія були, як з отими поганцями на горищі! Та я їх, як шурят, подавив! А покійниця моя – хай царствує! – та вона б сама на дивізію з рогачем пішла! На що ми з кумом – царство йому теж небесне! – було вдвох... та куди там!

2. Сидю було я під повіткою, зубці до грабель тешу, а вона вийде на ганок та як стрельне:

- Свириде!

Вірите, сокира в мене в руках сама собі тільки – стриб! стриб! стриб! Як на теперішню техніку, так чиста тобі “катюша”. З нею я так напрактикувався, що ніяка війна мені ані під шапку. Наступати на Лукерку, щоправда, я не наступав, більше одбивав атаки, а воюватися доводилось мало не щодня..

Одного разу, в неділю, ми з кумом, ще й на достойне не дзвонили, не видержали: хильнули. І добренько-таки хильнули. Коли ось Лукерка з церкви!

- Держись, – кажу, – куме, битва буде! Якщо поодинці, будемо биті. Давай згуртуємось у військове соєдіненіє, бо інакше розгром. Перемеле живу силу й техніку! Утворили ми соєдіненіє. Тільки-но вона на ганок, я зразу вроді як на “ура”:

- Що це ти по церквах до полудня товчешся?! Піп медом частує, чи що?

А кум з правого флангу заходить. Але тут у нас обшибка організаційна вийшла: рогачів ми не поховали. Ех! – вона за рогача і в контратаку! Прорвала фронт. Ми з кумом на зарані підготовані позиції – в погрібник. Опорний, вроді пункт.

Уже й пироги похололи, а вона все в погрібнику в окруженні держить. Сидю я за діжкою з сирівцем, куняю.

Кум і каже:

- Як знаєш, – каже, – Свириде, а я до своїх пробиватися буду. У моєї Христі теж сьогодні пироги.

- Дивись, – кажу, – куме, тобі видніше. А краще не ризикувати завидна, хай як смеркне.

- Що ти, Свириде, як смеркне? Та які ж смерком пироги?

Перехрестився кум і рвонув в н-ському напрямленні. І таки пробився в расположеніє своєї Христі. Щоправда, рогачем його таки контузило, але з ніг не збило!

А я аж до вечора в окруженні за діжкою з сирівцем просидів. Тільки ввечері уласкавилась трохи Лукерка; підходить, одчиняє погрібника:

- Сидиш? – каже.

- Сидю! – кажу.

- Іди ж хоч галушок попоїж, а то охлянеш!

- Кинь, – кажу, – рогача, тоді вийду!

Бойова була покійниця!

3. Було з нею й стратегії, й тактики. Де ми з кумом тільки не маскувались: і в картоплинні, і в коноплях. Та обнаружить було враз! Обнаружить – і витіснить! Та тіснить було аж до водяного рубежа, до річки. А ми з кумом плавати не вміли, стоїмо у водяному рубежі на дистанцію, щоб рогачем не дістало. Стоїмо, мокнемо.

А вона:

- Мокнете?! Мокніть, іродові душі, я з вас конопель натіпаю!

Та після такої практики мені з отими гнидяними христями й робити не було чого. Шкода – кума нема: ми б з ним у соєдиненні не те б показали.

Кум і льотчик кріпкий був. Ас!

Трусимо ми якось кислиці з кумом. Повилазили на дерево й трусимо. А кислиця висока була, розложиста. Фашисти, кляті, зрубали її. Лукерка в пелену кислиці збирає. Трусили, трусили, – ке, думаємо, закуримо. Люльки в зуби, кум огню креше...

Коли це знову як бахне:

- Знову за люльки!

Так ми з кумом, як стій, з кислиці у піке. Кум таки приземлився, хоч і скапотував, а я з піке – в штопор, із штопора не вийшов, протаранив Лукерці спідницю й урізавсь у землю! За півгодини тільки очунявся, кліпнув очима, дивлюсь; ліворуч стоїть кум, аварію зачухує, праворуч Лукерка з цеберкою води. Ворухнувсь – рулі повороту ні в руках ні в ногах не дійсвують, кабіна й увесь фюзеляж мокрі-мокрісінькі...

- Живий, слава богу! – кум каже.

А Лукерка:

- Був би, – каже, – він живий, якби не моя кубова спідниця! Хай скаже спасибі спідниці, що затримала, – угруз би був у землю по самісінькій руль глибини! Ех, льотчики, – каже, – молодчики!

А ви кажете, чи не злякався я трьох гітлерівців!

Після такої практики?! Таке й вигадаете!

- А що тепер поробляєте, дідусю?

- Прийшли наші, – я демобілізувався. Дуже швидко німці тікають, не наздожену. Хай уже молодші гонять. А я оце дітлахам у дитячий садок пищики роблю. Такі ж утішненькі дітоньки! Та колгоспну череду з евакуації виглядаю. Треба випасати, треба відбудовувати після німецької погані. Ех, кума б оце мені, ми б оце вдох... Хочете, може, “зенітку” мою побачити? Ось вона!

І погладив ніжно дід Свирид свої вила-трійчата...

Вправа 13. Перекладіть речення, використовуючи конкретизацію та генералізацію значень.

It is at this *point* that we turn to more financial problems.

So mum, can you do a little *thing* and bump us up to the first class?

The objects *exhibit* high firmness.

He extracted every *ounce* of his emotion.

Вправа 14. Проаналізуйте наступні речення на предмет лексичної заміни типу “генералізація” та “конкретизація” та підкресліть зазначені трансформації.

1. I have been at him all the evening. – Я докучала йому цілісінський вечір.

2. It might seem bizarre in the United States or in the rest of Europe where for years, the directors of the national security and intelligence agencies have been routinely announced. – У Сполучених Штатах та в решті країн Європи це могло б здаватися дивним, бо там керівники національних спецслужб, як правило, називалися у пресі.

3. Miss Spence’s car was standing by the front door. – Авто пані Спенс припаркували біля парадного під’їзду.

4. Dinny waited in a corridor which smelled of disinfectant. – Дінні чекала у коридорі, що просяк карболкою.

5. Oh dear, have you started bidding already? – Дорогенька, ти вже показала масть?

6. “I could certainly swallow a highball,” said Logan. – Я не від того, Щоб перехилити коктейль, зауважив Лоуген.

7. She snatched away their plates with mock something. – Вона прибрала тарілки з липовими стравами.

8. ... he asked her if she could use a drink. – ... він запропонував їй келишок віскі.

9. Libbard is only a country doctor. You ought to see a specialist. – Ліббард – всього-на-всього сільський лікар, вам варто було б проконсультуватися у кардіолога.

10. ... the boy was reading a pulp magazine with intense concentration. – ... молодик зосереджено читав дешевий журнал.

11. On the other hand, she did not like the American cross-talking and dancing pair. – А втім, вона не любила американський естрадний дует.

Вправа 15. Перекладіть речення, використовуючи прийом смислового розвитку та вказуючи його характер.

1. *Something jarred in me* almost painfully while he was speaking his light farewell

words.

2. At last he *found his voice*.
3. I don't think she's living here at the moment. *Her bed wasn't slept in*.
4. A carpet was on the floor, so thick and soft that *it felt like piles* of velvet under my feet.
5. His *beardless face* was thin, worn, and transparently pale, but not wrinkled.
6. *I never moved and never spoke*.
7. On this night, however, as soon as *the cloth was taken away*, he took up a candle and went into his business room.
8. *I am painfully situated*, Utterson, my position is a very strange - a very strange one.
9. *I have no wind*, if you want to know the truth.
10. One of the biggest reasons I left Elkton Hills was because I was *surrounded* by phonies.
11. He was small, and very plantly dressed; and the look of him, even at that distance, *went somehow strongly against the watcher's inclination*.

Вправа 16. Перекладіть речення українською мовою, застосовуючи необхідні лексичні трансформації.

1. Ten new countries have joined Europe amid hype and hoopla (= making a lot out of something, noise, etc.). The road ahead will be *tougher* than they expect.
2. In a public scolding unprecedented for a British prime minister, 52 former senior British diplomats called for a “fundamental reassessment” of Tony Blair’s *handling* of Iraq and the Middle East peace process.
3. Demands from Washington are likely to worsen Blair’s relationship with *servicing* generals as well.
4. The officials are *talking tough* about the bloodbath in the southern half of the country.
5. *Tough Times* for Thaksin (= Thailand’s Prime Minister Thaksin Shinawatra).
6. Can’t spend enough on your pet? There’s a new way to *unload a fortune*.
7. They (people in the Bible) noshed (= munched) on the Creator’s *unrefined and unprocessed provisions: fig’s, goat’s milk, cold-water fish, grass-fed meat*.
8. But the book’s (= “Maker’s Diet” by Jordan Rubin) about more than eating your way to a *Samson-or-Delilah-like* bod (= body).
9. The 21st century dawned with an *ear-bending* range of options from *niche entrepreneurs* that have left the telecom giants *in the dust*.
10. Rural Irish unhappy about EU entry were quickly *bought off* with generous investments funded by the union.
11. From the earliest days of European integration, Germany was the *paymaster* (BrE = big wallet; AE = deep pocket) *that made all good things financially possible*.
12. But after spending a trillion euros over a decade on the former East Germany, money in Berlin – and hence in Brussels – *much tighter*.
13. It can be also destabilizing for *fledgling democracies* whose institutions are not yet firmly *rooted*.

14. Politics without *real policy choice* undermines political legitimacy – and *breeds* public cynicism.

15. *Small wonder* that people across the region *are coming to view* their most moderate national parties and parliaments as meaningless rubber stamps.

16. *The bottom line* (= fundamental issue, basic point) is that while the economic benefits of joining the EU are clear, the longer – term consequences for capitalism and democracy are less so.

17. Many of Greece's current problems have been *brewing* for decades, and integration into Europe has been *fraught* (= troubled) from the *get – go* (= very start).

18. What's more, many economists argue that subsidies have ultimately slowed economic progress by *propping up* an overblown state bureaucracy and uncompetitive industries.

19. The incomes of the 74 million Easterners are only one third of those of their richer *cousins* in the West.

20. It will take the country years if not decades to *bounce back* from a recession that *shrank* (= reduced) the economy by 25 per cent.

Вправа 17. Перекладіть речення англійською мовою, застосовуючи необхідні лексичні трансформації. Поясніть необхідність їх застосування.

1. У жовтні цього року, у місті Фрайбурзі на південному заході Німеччини заарештували молодика афганської національності, що ймовірно був біженцем, за звалтування й убивство 19-річної німецької студентки, тіло якої було знайдено у річці Драйзам.

2. Експерти висловлюють надію, що знайдені на місці розкопок будівлі, інструменти, побутове і кухонне начиння, а також величезні гробниці зможуть дати імпульс до відновлення туристичної індустрії Єгипту, що перебуває в занепаді з часу повалення президента Хосні Мубарака в 2011 році, і через політичну нестабільність і потрясіння ^в країні.

3. Згідно з дослідженнями, опублікованими в журналі Biology Letters тварини, які живуть в просторах світлих приміщення на товстих підстилках із чистої соломи, випромінюють життєлюбність, а ті, хто мешкає у тісноті і без соломи, демонструють смуток, який, втім, зникає після появи світла і соломи.

4. Методом телефонного опитування з 1 по 11 листопада було опитано 2240 респондентів, які мешкають у 120 населених пунктах усіх областей України (крім Криму та Донбасу). Похибка дослідження становить не більше 2.8 %.

5. Всеукраїнське опитування громадської думки було проведено Інститутом публічної політики і консалтингу ІНПОЛІТ спільно із Independent British Council of Foreign Relations та за фінансової підтримки асоціації випускників Robert Gordon University (Великобританія).

6. Згідно даного опитування, найбільше довіряють українці Церкві – 76.2 %, трохи менше волонтерам – 51.4 %.

7. При цьому респонденти висловили велику недовіру ЗМІ. Антирейтинг довіри українським медіа складає 78 %. Вітчизняні ЗМІ значно втратили у довірі порівняно з 2014 роком, і баланс довіри до них перейшов у негативний.

8. Низький рівень довіри серед громадян України спостерігається й до різних гілок державної влади. “Президенту України довіряють 13.7 %, уряду довіряє 18.9 %, депутатському корпусу – 7.3 %”, – йдеться в результатах опитування. Варто зазначити, що 97.4 % українців не довіряють й розслідуванням корупційних справ.

Вправа 18. Письмово перекладіть поданий текст українською мовою. Знайдіть і визначте типи перекладацьких трансформацій, які ви застосували при перекладі.

TWO-YEAR-OLD GIRL KILLED IN CHURCH ATTACK

A two-year-old girl has died from injuries she sustained in an attack at a church on the island of Borneo in Indonesia. Intan Olivia Marbun was severely burned after an attacker threw petrol bombs at a group of small children playing outside the church on Sunday. Three other children were injured.

Police arrested a suspect after he was captured by local people following the attack. The attacker has been identified as a militant linked to local extremists supporting the so-called Islamic State (IS) group.

“The man passed by the church and threw what we suspected was low-explosive cocktail bombs, causing light injuries to four children who were playing there,” local police spokesman Fajar Setiawan told the AFP news agency. Police say the attacker was wearing a t-shirt emblazoned with the word “jihad”, the agency adds. “Marbun suffered extensive burn injuries and respiratory problems and doctors could not save her,” Mr Setiawan said.

The other children suffered “less serious injuries and were still being treated in hospital” but would likely be discharged soon, according to Reuters, which quoted a hospital spokesman.

Indonesia has the world’s largest Muslim population and is home to significant numbers of Christians, Hindus and Buddhists. The country has suffered a series of attacks inspired by the IS militant group in recent times.

Вправа 19. Порівняйте тексти оригіналу та перекладу, знайдіть перекладацькі невідповідності й запропонуйте власний варіант перекладу.

<p>Charles Dickens "Christmas Tree"</p> <p>Upon the next branches of the tree, lower down, hard by the green roller and miniature gardening - tools, how thick the books begin to hang. Thin books, in themselves, at first, but many of them, and with deliciously smooth covers of bright red or green. What fat black letters to begin with!"</p>	<p>Чарлз Діккенс "Різдвяна ялинка" <i>(український переклад Наталки Кошманенко (1999))</i></p> <p>Нижче на гілках ялинки, поруч з мініатюрною косаркою та садівничим приладдям, дедалі частіше трапляються книжки. Спочатку тоненькі, але їх багато, і всі в напрочуд гарних палітурках, червоно-гарячих та зелених. Які жирненькі літери для першого знайомства!"</p>
--	--

A was an archer, and shot at a frog." Of course he was. He was an apple-pie also, and there he is! He was a good many things in his time, was A, and so were most of his friends, except X, who had so little versatility, that I never knew him to get beyond Xerxes or Xantippe-like Y, who was always confined to a Yacht or a Yew Tree; and Z condemned for ever to be a Zebra or a Zany. But, now, the very tree itself changes, and becomes a bean-stalk the marvellous beanstalk up which Jack climbed to the Giant's house! And now, those dreadfully interesting, double-headed giants, with their clubs over their shoulders, begin to stride along the boughs in a perfect throng, dragging knights and ladies home for dinner by the hair of their heads. And Jack-how noble, with his sword of sharpness, and his shoes of swiftness! Again those old meditations come upon me as I gaze up at him; and I debate within myself whether there was more than one Jack (which I am loth to believe possible), or only one genuine original admirable Jack, who achieved all the recorded exploits.

А був Стрільцем, і влучив у жабу". Звичайно, влучив! Крім того, літера А була ананасом, і залишається ним по цей день. Вона була багатьма чудовими речами у той час, ця А, так само як і більшість її друзів, – окрім хіба що літери Х, такої обмеженої, що я й не знав, чи означає вона щось, окрім Ксеркса і Ксантипи', чи У, якій судилося бути яхтою або ярдом, а також Z, приреченої назавжди залишитися зеброю, або зигзагом. Та ось уже сама ялинка змінюється, перетворюється на бобову стеблину – ту саму чудесну бобову стеблину, що нею дереться вгору Джек до хати велетня! О, ці шалено цікаві двоголові велетні, оно вони снують гілками ялинки з піднятими вгору ломаками, чатуючи на лицарів та дам, аби було чим пообідати, й тягнуть бідолашних за коси до себе додому... І тут з'являється Джек – вллення шляхетності, зі своїм чарівним мечем і черевиками-скороходами! Коли я отак вдивляюся в нього, то знову поринаю в давні роздуми з приводу того, чи цих Джеків було багато (у що я особисто несхильний вірити), а чи був достоту сам – один справжній адмірал Джек, який і здійснив усі ті подвиги, що йому приписують.

' Англійська літера 'Х' вимовляється як "кс".

В англійській мові з неї починаються лише кілька слів

ТЕМА 3

Термінологічні особливості галузевого перекладу

1. Підготуйте відповіді на такі теоретичні запитання, проілюструйте їх прикладами:

- 1.1. Визначення терміна та терміносистеми.
- 1.2. Основні ознаки термінів. Класифікація термінів.
- 1.3. Структура термінів: словотворчі типи. Способи творення термінів.
- 1.4. Способи перекладу термінологічних одиниць в галузевому тексті.
- 1.5. Мовні паралелі: види, форми та причини виникнення.
- 1.6. «Несправжні друзі перекладача»: групи, причини виникнення.

2. Виконайте подані вправи.

Вправа 1. *Надайте українські еквіваленти наступних термінологічних словосполучень:*

Insolvable problem, financial standing, adequate funds, housing policy, commercial approach, elementary conveniences, unheated flats, housing stock, property companies, council houses, huge rent, constructional property, interior appearance, finishing material, architectural shape.

Exercise 2. *Утворіть відповідні англійські еквіваленти наведених українських словосполучень, використовуючи слово “computer”:*

Аналогова обчислювальна машина, управляюча обчислювальна | машина, цифрова обчислювальна машина, малогабаритна лічильна машина, транзисторна обчислювальна машина, електронна обчислювальна машина, інформаційно-статистична машина.

Вправа 3. *Організуйте наведені слова в пари по принципу подібності та протилежності значень:*

Obtain, aid, different, cold, long, joined, take, hot, give, take apart, clean, assembling, absent, the same, short, dirty, help, on the one hand, impossible, dissembling, present, on the other hand, possible, get, various.

Вправа 4. *Передайте наступні речення українською мовою, приділивши увагу перекладу термінів з різних галузей науки:*

1. The application of pesticides has led to short-term soil pollution (Agriculture).
2. Networks are groups of computers that are interconnected by communication facilities (Computer science).
3. The architect or engineer converts the requirements of the owner into a set of drawings and written specifications the usually are sent to interested general contractors for bids (Construction).
4. New investments have what is called a multiplier effect: that is, investment money paid to wage earners and suppliers becomes income to them and then, in turn, becomes

income to others as the wage earners or suppliers spend most of their earnings (Economics).

5. Nuclear engineers develop methods to shield people from the harmful radiation produced by nuclear reaction and to ensure safe storage and disposal of fissionable materials (Engineering).

6. Autonomic nervous system, in vertebrate anatomy, is one of the two main divisions of the nervous system, supplying impulses to the body's heart muscles, smooth muscles, and glands (Anatomy).

7. In order for a contract to be binding, the parties to it must be competent to make it (Law).

8. Today we often say that we live in an age of technology meaning that the pace of inventions and changes has increased with amazing rapidity (Technology).

9. A prime function of the state is to survive; in principle, one way to improve chances of survival is to eliminate internal dissensions (Political Science).

10. The axioms of any system must be consistent with one another, that is, they should not lead to contradiction (Mathematics).

Вправа 5. Перекладіть текст українською мовою та порівняйте його з наведеним нижче:

<p>Globalization poses an undeniable threat to the tax revenues of states in the developed world. Yet as the OESD secretariat point out in its new report on harmful tax competition, it has also prompted tax reforms that have broadened the tax base while reducing tax rates. This has minimized tax-induced distortions to trade and investment.</p> <p>The fear that corporation tax yields will be driven down to zero by harmful tax competition is also not wholly justified by the numbers. Taxes on corporate income within OESD have remained remarkably constant as a percentage of GDP over the past 20 years.</p>	<p>Глобалізація являє собою безумовну загрозу податковим надходженням в розвинутих країнах. Але, як відзначено у новому звіті секретаріата ОЕСР щодо негативних наслідків податкової конкуренції, глобалізація також стимулювала податкові реформи, які дозволили збільшити податкову базу, при цьому знизивши ставки оподаткування. Ці заходи звели до мінімуму переколи в торгівлі та інвестуванні, які були спричинені різницею в оподаткуванні.</p> <p>Статистика не підтверджує побоювань того, що пагубна податкова конкуренція зведе до нуля прибутки деяких держав які вони отримують внаслідок утримання корпоративного податку. В продовж останніх двох десятирічь бюджетні прибутки держав ОЕСР за цією статтею були дуже стабільними по відношенню до НВП.</p>
--	--

Вправа 6. Відредагуйте комп'ютерний переклад тексту. Зверніть увагу на терміни:

Characteristics of Money

Money is indispensable in a society in which commodity exchange takes place. Gold is generally accepted money commodity. Because of its natural properties gold is very convenient thing to perform the social function of money. It can easily be kept safely because it has small volume for its weight while denoting a considerable value.

Throughout history societies have used such things for their money as tobacco, salt, shells and of course, various forms of paper. Although anything can serve as money, as a practical matter the material should have the following qualities: stability, portability, durability, uniformity, divisibility, recognizability.

Money performs a number of functions. First of all, money serves as a measure of value: that is money is used to measure the value of all other commodities. The value of a commodity in terms of money is called its price. When commodities are exchanged with the help of money, money also serves as a means of circulation.

Money also serves as a means of accumulation. Money is a universal embodiment of wealth and a means of accumulating it.

Money is not always in the form of cash. Sales and purchases are often made on credit.

Shapiro H.T., Dawson G.G., Antell G. Applied Economics

Характеристика грошей

Гроші обов'язкові в суспільстві в якому товарна біржа здійснює. Золото загалом прийнятий товар грошей. Завдяки своїм істотним властивостям золото дуже зручна річ для того щоб виконувати соціальну функцію грошей. Його можна легко тримати безпечно, тому що воно має малий том для своєї ваги поки визначає значне значення.

Протягом історії суспільства використовували такі речі для їх грошей як тютюн, сіль, мушлі та авжеж різні форми паперу. Хоча що не будь може слугувати як гроші, по мірі того як практично справа матеріал повинно мати наступні властивості: стабільність, зручноносимість, стійкість, єдино подібність, поділяємість, впізнаваемість.

Гроші виконують ряд функцій. По-перше, гроші служать як міра вартості: гроші використовують щоб виміряти значення всіх інших товарів. Значення грошей оперує поняттям грошей викликано своєю ціною. Коли товари обміняти за допомогою грошей, гроші також слугують як засіб циркуляції.

Гроші також слугують як засіб накопичення. Гроші загальне втілення багатства та засіб акумулювати його.

Гроші не завжди у формі готівки грошей. Продаж та покупки часто зроблені на кредиті.

Вправа 7. Поєднайте слова лівої та правої колонок, утворивши термінологічні словосполучення:

machine	programme
heavy	device
consumer	line
power	goods
socialist	engineering
control	building

modernization   industry
transfer   construction

Вправа 8. Знайдіть основи поданих похідних термінів. Надайте їх переклад українською мовою:

Impression, entertainer, trailer, borrowing, borrower, profiteer, profitable, overdependent, unskilled, growth, rapidity, rapidly, aimless, aimlessly, computing, costing, preferable, preferably, accounting, accountant, unoriginal.

Вправа 9. Надайте українські еквіваленти наступних термінологічних словосполучень:

Electronic phenomenon, monofrequential pulse, digital broadcasting, all-purpose instrument, overall trend, suitable trade, printed board, charge carrier, intrinsic semiconductor, space exploration, milling machine, scientific management, public ownership, fierce competition.

Exercise 6. Перекладіть терміни українською мовою. Зверніть увагу на інтернаціоналізми та «несправжні друзі перекладача».

1. All examples are taken from actual texts.
2. This is dramatically illustrated by Ecrics.
3. The articles are arranged according to subject matter rather than chronology.
4. In addition to the work mentioned above, the volume contains six studies originally published in English.
5. The present notation is inaccurate and, in some cases, confusing.
6. The book concludes with a brief account of the renewed interests in Newton during recent decades.
7. The studies here range from the Middle Ages to the present, and offer a combination of general surveys along with detailed investigations of specific aspects.
8. Computers are something thought – unjustifiably – to demand deep technical knowledge or proficiency in mathematics and electronics. In actuality, computers, like any other discipline, inspire different levels of expertise.
9. The victory of the popular revolution in Cuba has become a splendid example for the people of Latin America.
10. As they realize in the fight for dramatic reforms, large sections of the population come to realize the necessity of unity of actions with the working class and become more active politically.

Exercise 7. Перекладіть текст англійською мовою та порівняйте його з наведеним нижче:

<p>Альтернативні технології виробництва заліза</p> <p>Вже кілька років розробляються нові, дешеві та менш шкідливі для довкілля,</p>	<p>Alternate Iron-Making Processes</p> <p>Recent years have seen tin- development of new, less expensive</p>
---	---

<p>технології виробництва заліза із залізної руди. При застосуванні технології безпосереднього відновлення залізо виробляється прямо із руди, подрібненої до порошкоподібного стану, з використанням природного газу, який виконує функції коксу – нагрівання та відновлення. Пальне (нафта та порошок або гранульоване вугілля також можуть бути відновлювальними реагентами, в той час як піч – це часто псевдо розріджений шар (прикладом такої технології є згоряння псевдо розрідженого шару у випадку, коли замість залізної руди використовується вугілля). Технологія відновлення заліза за допомогою плавлення передбачає використання металеві “ванни”, в якій попередньо розігріта залізна руда плавиться разом з уже розплавленим металом, вугіллям та гарячим повітрям.</p>	<p>and more environmentally friendly processes for producing iron from ore Direct reduction iron is made directly from iron ore, in the form of “Fines”, or powders, using natural gas as the heating and reducing agent instead of coke. Fuel oil, and powdered or pelleted coal, also serves as reducing agent, while the furnace is often a fluidized bed (see fluidizes bed combustion for an example of this technology applied to coal rather than iron ore). Smelting reduction processes involve the use of metal “bath”, where preheated iron ore is smelted in a vessel containing already melted hot metal, coal, and hot air.</p>
--	---

Exercise 8. Відредагуйте комп'ютерний переклад тексту. Зверніть увагу на терміни:

Chemistry and Cosmetics	Хімія та косметика
<p>1. Face powder. Face powder is used to give the skin a pleasant appearance. The powder requires several ingredients to obtain proper appearance, sticking properties and absorbance. A typical formula is: talc – 65%, precipitated chalk – 10%, zinc oxide – 20%, zinc stearate – 5% to which are added small amounts of perfume and colouring matter. Compact powders are similar to face powder with mineral oil or lanolin, and organic hydroxyl compounds as binders added. They are pressed after mixing.</p> <p>2. Lipstick. Lipstick consists of a solution or suspension of colouring agents in a mixture of high molecular weight hydrocarbons or their derivatives</p>	<p>1. Обличчя порошку. Обличчя порошку використовується для того, щоб надати шкірі приємне відчуття. Порошок потребує декілька інгредієнтів отримати відповідний вигляд, скріплюючи властивостями та абсорбцію. Типова формула є наступною: тальк – 65%, осаждена крейда – 10%, окис цинку – 20%, стеарат цинку – 5%, до який додаються невелика кількість парфумів та справи розфарбування. Компактні порошки подібні до обличчя порошку з мінеральною олією або ланоліном та органічними сумішами гідроксила по мірі того як скріплювати додаються.</p> <p>2. Губна помада. Губна помада складається з рішення та суспензії, які випадає в осадок агентів фарб в суміші з високомолекулярним вуглецем ваги</p>

or both. The material must be soft to produce a good application on lips, yet the film must not be too easily removed. Lipstick is perfumed to give an odour and pleasant tastes. The colour easily comes from a dye or from the eosin group of dyes. In the manufacture of lipstick the dye is added to the castor oil and then the waxes, lanolin and perfume are mixed with them. Then the mass is heated till a homogenous mixture is obtained. The mass is then put into suitable forms, and after a number of other operations packaged.

або їх похідних або обох. Матеріал повинен бути м'яким, щоб про ізвести добре враження на губах, але плівку потрібно дуже легко знімати. Губна помада парфумована, щоб надати запах та приємний смак. Колір легко приходить з красителя або з групи красок еозину. При виготовлені губної помади краситель додається до касторової олії та потім віск ланолін та парфуми змішенні з ними. Після цього маса нагрівається доки однорідна суміш отримана. Маса після цього покладена у відповідні форми та після декількох інших операцій упакована.

ТЕМА 4

Граматичні проблеми перекладу фахової літератури

1. Підготуйте відповіді на такі запитання:

1.1. Назвіть основні групи граматичних труднощів перекладу фахової літератури та причини, що їх зумовлюють.

1.2. Що таке граматичні трансформації при перекладі? Подайте визначення граматичних трансформацій, запропоновані різними науковцями.

1.3. Які чинники зумовлюють їх виникнення? Назвіть рівні граматичних трансформацій.

1.4. Назвіть граматичні та лексико-граматичні трансформації.

1.5. Зупиніться докладно на кожному з видів граматичних трансформацій і проілюструйте прикладами. Вкажіть джерело цитування та сторінки.

2. Виконайте подані вправи

Вправа 1. *Визначте, коли у перекладі наступних речень можливий дослівний переклад, а коли потрібно застосовувати граматичні трансформації, з'ясуйте характер необхідних трансформацій та перекладіть їх:*

1. This account of scientific procedure is not wrong. 2. But is this correct? The answer is no. 3. A simple example will suffice to prove it. 4. To illustrate, consider a concept such as force. 5. They seem unlikely to yield to rational study. 6. These four main tasks are of course related. 7. The discovery I speak of came about in a dramatic way. 8. During this period there seems to have occurred an important event in the field. 9. For this purpose, three things had to be done. 10. There are enough leads to permit plausible speculations on this subject. 11. But another possibility has suggested itself more and more insistently. 12. To be sure, observation is now often carried out at the output of a complex of devices. 13. But it turns out that Newton at one time was on the verge of going further. 14. The case is the origins of the special theory of relativity. 15. The region below or above this plane, if it exists at all, might well be a muddy realm. 16. Perhaps, Millikan speculated, there was merit in J. J. Thompson's theory. 17. An approach of this sort will be presented here. 18. There are, he reports, five strategies of research. 19. Scientists generally have been reluctant to discuss frankly this state of affairs. 20. This advice is, of course, exactly counter to that of many other scientists, historians, and philosophers of science. 21. There are, of course, well-known rules, and I need remind you of them only briefly. 22. It is at this point that the writings of Helling and Kierkegaard most evidently overlap with the teachings of William James. 23. I thank Dorothy M. Livingston for having drawn this reference to my attention. 24. It is appropriate to make a few general comments about the approach. 25. Though, admittedly, this is not a fully predictive deductive explanation. 26. At this point, it is valuable to follow Hume's critique of Short's model. 27. Not surprisingly, the orientation of the monograph is in large measure theoretical. 28. Here, too, the results quite clearly identify which of the explanations are not tenable. 29. What is of crucial importance here is that no single event can be characterized in these terms. 30. On this analysis the theses should

be contradictory, but they seem to me not to be. 31. Before going any further, we should consider one possible defense of Bred's argument. 32. But the theory may be worth constructing, the data worth finding. 33. Actually formulating the required notion is not easy. 34. These are all conceived to be alternate manifestations of the phenomenon. 35. A new conclusion will now have to be formulated on the basis of Figs. 21, 22, and 25. 36. The approach would have been enhanced by a broader perspective – a drawing back to look at the context in which the issues are framed. 37. In the light of the above remark, I find it somewhat difficult to say that I remain skeptical about Perry's general approach. 38. But over-all, the comprehensive description, internal consistency and high level of analysis make it clear that this is a fine piece of scientific work. 39. One needs a theory of science like that of L. Laudan, for whom the goal of science is not solely the solving of empirical problems, but also of conceptual ones. 40. Induction can never arrive at predictions in the strongest sense of the word, i.e. at logical deductions that can be falsified. 41. The Hegting algebra, in its turn, may be embedded into a Boolean algebra, of which it is a retract. 42. Priority arguments were invented independently by Friedberg (2) and Muchnik (3) to solve Pist's Problem. 43. Notice that this has nothing to do with ontological problems. The same considerations apply to fictitious objects. 44. He concludes, unsurprisingly, with the claim that the evidence exhibited supports B rather than A. 45. Few, if any, theories or empirical investigations in the field appear sufficiently related to the present area to permit extrapolation of testable hypotheses. 46. What was apparently not noticed for many years was that these kinds of application of the principles were in fundamental conflict. 47. Leaving aside the power and simplicity of the theory, I must briefly resume the problem. 48. In fact, given the assumptions implicit in this analysis, several of Crow's general conditions seem to give just the wrong results. 49. What made his work meaningful to Newton was surely that in his physics he was concerned with a real world. 50. In fact, this attitude is one reason why science has grown so rapidly since the early part of the seventeenth century. 51. His historic taste is, however, what one would expect of thinkers who at heart are purifiers and counterrevolutionaries. 52. The test seems poorly founded – because it deals with a different level of "consciousness" than that with which Trample was concerned. 53. Proponents of the accounts which she attacks may also resent the fact that so few of her criticisms are genuinely constructive. 54. So, after all, we seem to be in a more or less isotropic and homogeneous in a most simple and symmetric world. Or at least the style of thought has made it easier to entertain the new model. 55. The choice of allowable analytical systems is in principle also very large. 56. The suspicion arises that the properties we assign to light are to some degree the properties of the boxes through which light has to find its way. 57. In the meantime, the careful attention to disorderliness has yielded new simplicities. For the observation of the stars has provided data for an entirely different view of the Earth, the Sun, and the solar system. 58. First, I have introduced new conceptual tools, above all that of the "thematic" content of science, a dimension quite apart from the empirical and analytical content. 59. The truth of the matter is by no means clear at this stage, and it would be valuable if he could put forward arguments – especially new arguments – for his particular view. 60. As typically throughout, he provides sound expositions and reasonable critiques, but we do not conclude with a best

account – or even, in some cases, establish that the concept under criticism is salvageable. 61. Therefore, it is preferable on general methodological grounds to retain the theory unless there is compelling empirical evidence to the contrary. 62. I suspect no such theory could avoid difficulties analogous to those I have outlined without utterly losing its claim to rank as a theory of this type. 63. These two areas are tightly linked, given this theory, for it is claimed (with supporting evidence) that the proper characterization of the domains is to be made in terms of multilayered structures. 64. The phenomena that we have now been considering lend further support to this conclusion (unnecessary support, in that the earlier observations suffice to establish the conclusion). 65. However, as Schlesinger readily admits, it is still “not a theory, in that it directly yields testable predictions”; it is a loose formulation which has the obvious methodological disadvantage of not being easily refutable. 66. While it can certainly be argued that Helmholtz presently held a realist position towards laws of nature, I want to underline significant aspects of his epistemology that indicate a quite sceptical stand towards the realist thesis. 67. Regrettably, this normal inconvenience is exacerbated by the merely complete lack of page numbers in citations of references; this makes it extremely difficult for the reader to check specific points or to add to the information given.

Вправа 2. *Перекладіть речення, застосовуючи граматичні трансформації, проаналізуйте їх використання.*

1. “I am an old man who is afraid of no one” – Anselmo told him.
2. That is just what happens. That is exactly what happens.
3. What is gone is of small importance.
4. That is what kills the worm that haunts us.
5. They who suffer are unsuited to this climate.
6. It is not the top of the pass where we attack.
7. So much talking makes me thirsty.
8. I am so serious that is why I can joke.
9. I should go now but it is very possible that I would miss them.
10. And it was as though one was in the dentist’s chair and there were many dentists and they were all insane.
11. That reflexivity is encountered by sociologists in the actual occasions of their inquiries as indexical properties of natural language.
12. It seemed early to think about shutting up then. However, with the sun’ still in the heavens, we settled to push straight on to Runnymede.
13. A solemn peacefulness seemed to reign in that lobby.

Вправа 3. *Перекладіть речення англійською мовою, застосовуючи необхідні граматичні трансформації. Проаналізуйте та поясніть необхідність їх застосування.*

1. Дискримінація працівників щодо статі, віку, раси, етнічної приналежності, сексуальної орієнтації, релігії або інвалідності заборонена в більшості країн світу, зокрема і Великій Британії, та багато компаній й досі вважають цілком прийнятним відмовляти кандидатам із зайвою вагою.

2. Ситуація на сході України продовжує сильно непокоїти. Без додаткових зусиль та винахідливих рішень для виконання Мінських угод вона може перерости у тривалий конфлікт, який буде шкодити правам людини багато років, або ж може загостритися, призводячи до катастрофічних наслідків для цивільного населення, яке вже зазнало багато страждань”, – попередив Помічник Генерального секретаря ООН з прав людини, Іван Шимонович, наприкінці семиденного візиту до України.

3. Збільшення кількості важкої військової техніки поблизу лінії зіткнення та військові дії біля Авдіївки та Ясинуватої, що спостерігаються в Донецькій області з початку березня, є показниками того, що конфлікт далекий від завершення та не повинен випадати з поля зору міжнародного співтовариства”, – сказав він.

4. Нова доповідь ООН також фіксує стійкі тенденції порушень прав людини на сході України. “Насильницькі зникнення, незаконні затримання, катування та жорстоке поводження залишаються глибоко укоріненою практикою, як в районах, контрольованих озброєними групами, так і на території, контрольованій Урядом”, – йдеться у доповіді.

5. “Незалежні візити міжнародних експертів до всіх місць позбавлення волі є конче необхідними, насамперед, для попередження катувань та, по-друге, як передумова для успішного звільнення затриманих у форматі “всіх на всіх”, передбаченого мінськими угодами,” наголосив пан Шимонович.

6. Два роки після подій на Майдані в Києві суттєвого прогресу в розслідуванні не відбулося, а високопосадовці, відповідальні за віддавання наказів та контроль за насильством досі ухиляються від правосуддя. У доповіді також наголошується, що “втручання у незалежність суддів залишається основною перешкодою для притягнення до відповідальності осіб винних у насильстві 2 травня 2014 року в Одесі.”

7. “Також вкрай важливо встановити долю багатьох осіб, які зникли безвісти після квітня 2014, і я рішуче виступав за обмін інформацією та взаємодію між Урядом та озброєними групами щодо цієї важливої проблеми під час мого візиту,” сказав пан Шимонович, відзначаючи, що Міністерством юстиції розробляється проект закону про безвісно зниклих осіб.

8. За словами першого американського виконавчого директора компанії Nokia Стівена Елопа після запуску iPhone у 2007 році Nokia стала менш впливовою компанією, а її діяльність до 2011 року була схожа на картину, коли “людина стоїть на краю палаючої нафтової платформи”.

9. На тілі колишнього футболіста Девіда Бекхема “ожили” анімовані татування зі сценами насильства щодо дітей вдома, у школі та соціальних мережах, які він представив у ролик у дитячого фонду Організації об’єднаних націй – ЮНІСЕФ, аби привернути увагу до фізичного та психологічного насильства над дітьми.

10. За даними шведського інформаційного агентства її Боб Ділан, Нобелівський лауреат із літератури 2016 року, передасть рукопис своєї промови, на церемонію вручення премій, музиканту і письменниці Патті Сміт, яка виконає його композицію “A Hard Rain’s A-Gonna Fall” – пісню, з якої у 1962 році фактично почалася популярність Ділана.

11. Всесвітньо відома компанія Apple вперше визнала, що інвестує кошти в розробку й будівництво безпілотного автомобіля і пропонує, щоб інші учасники автомобільного ринку ділилися даними про аварії й небезпечні ситуації, щоб скласти якомога ширшу картинку, ніж це під силу одній компанії, що дозволить розробляти кращі системи.

Вправа 4. *Перекладіть подані речення українською мовою, вкажіть на граматичні трансформації.*

1. The Muslim representative unlocks the latch and pushes open one door, then a clergyman from the Roman Catholic, Greek Orthodox or Armenian Orthodox church – who take turns on a rotating basis – pull open the other door from inside, while clergy from the other denominations supervise.

2. While it is very difficult to find out exactly what is happening in besieged eastern Aleppo, activists say it appears that after further fighting on Monday the rebels have lost all of the northern neighborhoods they controlled before the weekend, leaving them with about two-thirds of the territory they had in the city.

3. The recapture of the city would be an important symbolic achievement for President Assad – underlining the fact that despite all the calls for his departure, Russian and Iranian support has been able not just to maintain him in power, but has enabled the regime to go onto the offensive.

4. Non-EU members are outside the Common Agricultural Policy and customs union, but get barrier-free trade with the single market in return for paying into some EU budgets and accepting the free movement of workers.

5. BBC assistant political editor Norman Smith said the court ruling could mean potentially “months and months” of parliamentary hurdles but said a majority of MPs would be likely to vote for Article 50 – despite having backed the Remain campaign – as Brexit had been supported in the referendum.

6. This decision has huge implications, not just on the timing of Brexit but on the terms of Brexit. That’s because it’s given the initiative to those on the Remain side in the House of Commons who, it’s now likely, will argue Article 50 can only be triggered when Parliament is ready and that could mean when they’re happy with the terms of any future

7. The term Holism was coined by J. C. Smuts in Holism and Evolution. It was Smuts’ opinion that Holism is a concept that represents all of the wholes in the universe.

8. The prime minister of Iraq has urged the Islamic State group to surrender as government troops close in on its last urban stronghold in the country, Mosul.

9. The BBC’s Ian Pannell, who is travelling with Counter-Terrorism Service (CTS) troops, says there was some resistance to their advance on Monday.

10. Hosted by Valve Corporation, the game’s developer, the tournament began in June 2016 with the qualifier phase, and ended after the main event at the Key Arena in Seattle in August.

Вправа 5. *Порівняйте тексти оригіналу та перекладу, знайдіть перекладацькі трансформації, запропонуйте власний варіант перекладу Прочитайте переклад уривка українською мовою та порівняйте свої варіанти перекладу з варіантами,*

обраними перекладачем. Знайдіть і визначте типи перекладацьких трансформацій, до яких вдається Юрій Лісняк, аби адекватно передати авторський стиль?

<p><i>Charles Dickens</i> HARD TIMES</p>	<p>Чарлз Діккенс ТЯЖКІ ЧАСИ <i>Переклад Ю. Лісняка</i></p>
<p>Having paid for his entertainment with this agreeable compliment, he relapsed into a hangdog silence until there was no more India ale left, when he said, “Well, Mrs Sparsit, I must be off!” and went off.</p> <p>Next day, Saturday, Mrs Sparsit sat at her window all day long: looking at the customers coming in and out, watching the postmen, keeping an eye on the general traffic of the street, revolving many things in her mind, but, above all, keeping her attention on her staircase. The evening come, she put on her bonnet and shawl, and went quietly out: having her reasons for hovering in a furtive way about the station by which a passenger would arrive from Yorkshire, and for preferring to peep into it round pillars and comers, and out of ladies’ waiting-room windows, to appearing in its precincts openly.</p> <p>Tom was in attendance, and loitered about until the expected train came in. It brought no Mr Harthouse. Tom waited until the crowd had dispersed, and the bustle was over; and then referred to a posted list of trains, and took counsel with porters.</p> <p>That done, he strolled away idly, stopping in the street and looking up it and down it, and lifting his hat off and putting it on again, and yawning and stretching himself, and exhibiting all the symptoms of mortal weariness to be expected in one</p>	<p>Віддячивши за частування таким гречним компліментом, він знов понуро замовк і вже мовчав, поки не допив до дна ост-індського елю. А тоді сказав: «Ну, пані Спарсіт, мені вже час!» – і подався геть.</p> <p>Другого дня, в суботу, пані Спарсіт цілий день просиділа біля вікна, стежачи, як заходять до банку та виходять клієнти, як поспішають вулицею поштарі, як котяться туди й сюди екіпажі, сновигають пішоходці, і обмірковуючи багато дечого, але передовсім не спускаючи з думки своїх сходів. А надвечір вона надягла капелюшка, вгорнулась у шаль, тихенько вийшла й подалась на вокзал. Там вона довгенько дожидала потяга, що ним мав прибути з Йоркшіру один пасажир, одначе, мавши на те свої причини, не дуже виставлялась людям на очі, а воліла зорити з-за грубої колони, або з-за рогу, або з вікна дамської чекальні.</p> <p>Том також був уже на вокзалі й тинявся там, поки прибув сподіваний потяг. Але він не привіз пана Гартгауса. Том дочекався, поки розсотався натовп і скінчилася штовханина, тоді підійшов до вивішеного залізничного розкладу, далі почав розпитувати носіїв.</p> <p>А потім спокволу поплентався на вулицю, де зупинився, поглянув у один бік, у другий, скинув капелюха, знову надяг його, позіхнув, потягся, – одно слово, виявляв усі ознаки смертельної нудьги, такої природної в тому, хто має</p>

<p>who had still to wait until the next train should come in, an hour and forty minutes hence.</p> <p>“This is a device to keep him out of the way”, said Mrs Sparsit, starting from the dull office window whence she had watched him last. “Harthouse is with his sister now!”</p> <p>It was the ”onception of an inspired moment, and she shot off with her utmost swiftness to work it out. The station for the country house was at the opposite end of the town, the time was short, the road not easy; but she was so quick in pouncing on a disengaged coach, so quick in darting out of it, producing her money, seizing her ticket, and diving into the train, that she was borne along the arches spanning the land of coal-pits past and present, as if she had been caught up in a cloud and whirled away.</p>	<p>цілу годину й сорок хвилин дожидати дальшого потяга.</p> <p>«Все навмисне придумано, щоб він не заважав, – сказала пані Спарсіт, відступаючи від загорошеного вокзального вікна, звідки вона стежила за Томом наостанці, – Гартгаус тепер у сестриці!»</p> <p>То був натхненний здогад, і вона прожогом кинулась його використувати. Вокзал, звідки їхати до маєтку, був на другому кінці міста, часу обмаль, дорога туди нелегка, але вона так хутко підхопила візника, що допіру висадив пасажира, вскочила в повіз, вискочила з нього, тицьнула касирові гроші, вхопила квитка, пірнула в вагон і помчала мостами через суворий край покинутих і нових вугільних шахт, неначе її підхопив і поніс у хмарі якийсь могутній вихор.</p>
---	--

Вправа 6. Письмово перекладіть поданий текст, використовуючи перекладацькі трансформації.

THE GLOBAL DEPOPULATION POLICY – KILLING US SOFTLY

Regular readers of Activist Post are probably well aware that we have posted many articles highlighting the insidious nature of globalist plans for depopulation. To our knowledge, we haven’t presented any that reflect the information offered below.

Kevin Galalae has produced a well-written and thorough 100+ page historical account of the policies and methods of depopulation in various countries around the world. It is clearly his view that the covert means by which this is taking place is an affront to humanity. We absolutely agree.

We would be remiss not to mention, however, that Activist Post cannot agree with Kevin’s central tenet that overpopulation is a catastrophic certainty where there is no other option left but to embrace governmental solutions – even if it’s conducted in the most humane and open way possible. Simply because it is transparent does not mean it’s the correct path.

Rather, we believe that without the imposition of central planners humanity likely wouldn’t have reached its current level of “scarcity.” New technology (and especially the eradication of destructive corporate agriculture which *impedes* food production) holds much more promise toward humanity’s prosperity – even at increased population levels – than does more central planning and legislation. Nevertheless, we cede that this is an enormously complex issue, and one that demands the engagement of every one of us, otherwise we will be left to live with the decisions of others rather than our own individual

self-determination. In that spirit, and in the spirit of information and debate, we leave it to the reader to determine the best path forward based on the many statistics Kevin provides in his book linked below.

We look forward to your comments.

Since the end of the Second World War and with the formation of the United Nations in 1945, international peace and stability have been maintained by controlling population growth. Unbeknown to the masses, governments have used covert methods to limit births in developed and underdeveloped countries alike and to accelerate deaths in Africa and a few critically poor and overpopulated areas elsewhere.

Births have been prevented by interfering with the reproductive system so as to lower human fertility, while deaths have been promoted by weakening the immune system so as to increase morbidity and mortality.

Kevin Galalae

ТЕМА 5

Специфіка усного та письмового галузевого перекладу

5.1. Типологія усного перекладу

1. Підготуйте відповіді на такі теоретичні запитання:

- 1.1. Спільні та відмінні риси усного та письмового перекладу.
- 1.2. Послідовний переклад.
  - 1.2.1. Абзацно-фразовий переклад (АФП).
  - 1.2.2. Неофіційний двосторонній переклад без запису.
  - 1.2.3. Офіційний двосторонній переклад без запису.
  - 1.2.4. Двосторонній переклад (під запис).
  - 1.2.5. Переклад монологічного мовлення під запис.
  - 1.2.6. Переклад з аркушу.
- 1.3. Якими прийомами користується перекладач при усному перекладі? Який з них ширше застосовується при синхронному перекладі? При послідовному перекладі?
- 1.4. За допомогою чого можна зменшити навантаження на пам'ять перекладача в режимі послідовного перекладу?
- 1.5. Що таке інформація? Які види інформації має повідомлення?

2. Виконайте подані вправи.

Вправа 1. Перекладіть англійською мовою та запам'ятайте правила перекладу, запропоновані В. Д. Уваровим.

1. Найгірший переклад кращий за відсутність перекладу.
2. Довжина перекладу та оригіналу мають майже збігатися.
3. Важливим є зв'язок попередніх елементів з наступними.
4. При порушенні сприйняття тексту оригіналу допустимо повторювати відомості з попередньої частини тексту, або відтворювати відомі перекладачеві достовірні знання з проблематики, що розглядається.
5. Англійське речення, на відміну від українського, починається з підмета.
6. При перекладі використовуються лише стійкі словосполучення.
7. Вірно підібране значення слова визначає в кінцевому підсумку адекватне сприйняття речення, яке визнається основною одиницею перекладу більшістю теоретиків перекладу: в систематичному плані еквівалентність досягається не завдяки морфемі, слову чи групі слів, а лише починаючи з речення.

Вправа 2. Перекладіть усно подані речення (вдома виконайте переклад виділених слів і словосполучень, намагаючись запам'ятати їх). Вправа виконується в аудиторії.

1. Франція скоріше за все продовжить **надзвичайний стан**, запроваджений після минулорічних **терактів** у Парижі.
2. Наступного року заплановані вибори у Франції, Голандії та Німеччині, де набувають популярності нові партії, що виступають проти політичного мейнстріму

й еміграції.

3. Заборонили експорт *столових яєць* з Херсонської області до Гонконгу, а також *м'яса птиці* та продуктів з нього – зі всієї території України до Європейського Союзу, через останні випадки *пташиного грипу* в Україні, що були зареєстровані в 2008 році в Криму.

4. За даними *Організації об'єднаних націй* станом на вересень 2016 року, від *конфлікту* на Донбасі загинули 9640 людей, *поранення* отримала 22 431 людина серед цивільних осіб, українських військових та членів *озброєних груп*.

5. Цивільне населення, *яке проживає поряд із* лінією зіткнення *та в районах, контрольованих озброєними групами*, є особливо вразливим *до* порушень *прав людини та інших* зловживань. *Багато з них* наражаються на небезпеку, *яку створюють* вибухонебезпечні залишки війни та міни.

6. *Втручання* політиків у церковні справи завжди приносить шкоду, заявив в своєму інтерв'ю *Предстоятель* Польської *Православної Церкви Блаженніший Митрополит* Варшавський і всієї Польщі Сава, коментуючи ситуацію з Українською Православною Церквою. “Я завжди засуджую церковні негаразди в Україні... Політика, коли втручається у церковні справи, завжди приносить шкоду, тому що політики нічого в Церкві не розуміють. І думаю, що всіма силами потрібно намагатися, особливо Україні, це питання церковне регулювати, тоді можна буде встановити *суспільно-політичний порядок*. Адже одне з іншим нерозривно пов'язано”, – сказав Митрополит Сава.

7. Він підкреслив, що держава, яка прагне стати демократичною, повинна застосовувати всі сили для недопущення будь-яких видів дискримінації, особливо за релігійною ознакою. “Коли ми говоримо про релігійне питання, ми торкаємося (...) *віри*, а якщо хтось зачіпає мою віру, він “не має приятеля” в моїй особі, кожен політик повинен це знати, інакше він втратить людей”, – переконаний Предстоятель Польської Православної Церкви.

8. За словами Митрополита Сави, в Польській Церкві дуже хочуть, щоб в Україні запанували мир і спокій, і намагаються надавати допомогу тим, хто страждає від *громадянського протистояння*.

9. Коли Емма Морано народилася, в Італії ще правив Умберто I, компанію Яіаї щойно заснували, а футбольному клубу “Мілан” залишалося ще кілька тижнів *дозрівати у планах* засновників. У вівторок ця *непримітна жінка* відсвяткувала свій 117 день народження. Цього року вона офіційно стала найстарішою жінкою у світі – після смерті у травні 2016 року американки Сюзанни Мушатт Джонс. Вона також є єдиною мешканкою землі, що народилась у 1800-ті роки.

Вправа 3. Повторіть за викладачем вислови (вдома виконайте їх письмовий переклад). Вправа виконується при закритому підручнику:

а) українською мовою та в перекладі англійською:

Хмара хмарою

Ходити околяса

Холодний як крига

Хоч греблю гати

Хоч поганий ківш, та без нього гірш Хрін від редьки не солодший
 Хто пізно встає, тому хліба не стає
 Хто порося вкрав, тому в вухах лящить

б) англійською мовою та в перекладі українською:

The biter bit

As black as my hat

To break a butterfly on the wheel

Butter to butter is no relish

Burn not your house to frighten the mouse

Вправа 4. Перекладіть усно подані діалоги українською мовою, вивчивши вдома подані слова та словосполучення.

Діалог 1

1 - Did you hear the latest about Danny?

2 - No. What happened to him?

1 - Nothing happened to him exactly. He's going to move to Seattle.

2 - To Seattle? That's a long way from here! What in the world made him decide to move to Seattle?

1 - He got this terrific job offer. I guess the salary was so good he just couldn't turn it down.

2 - Well. It certainly will be a switch for him to be living in a place where it rains a lot. You know what a sun lover he is.

1 - I guess if you're earning good money you can learn to like rain.

2 - I don't know. I've never had the chance to learn. I've never had a lot of money!

а) Слова та вирази для запам'ятовування:

what in the world – what on earth

terrific – remarkable; extraordinary

job offer – opportunity for employment

turn it down – to refuse it

to be a switch – to be a change

to earn good money – to receive a good salary

б) Діалог у контексті:

Are the speakers friends or relatives?

Who is Danny?

Where is Seattle?

Where are the speakers? Why are they discussing Danny?

Діалог 2

1 - When you finish with that, can we go?

2 - I won't be very long now.

1 - I promised to be home an hour ago.

2 - I'm sorry to take so long. I just didn't expect the delay in receiving these notices. They came nearly two hours late!

- 1 - I wish I could help you a little, but I don't know a thing about it.
 2 - I know. If you give me about two more minutes we can leave.
 1 - I think I'll go out and wait in the car.
 2 - Okay. I won't be long.

а) Слова та словосполучення для запам'ятовування:

won't be long – won't delay

just – truly

If you give me – If you allow me

б) Діалогу контексті:

Are the speakers man and wife?

Where are the speakers?

What caused the delay?

Діалог 3

- 1 - Why don't you begin by telling me something about yourself?
 2 - What do you want to know?
 1 - The usual – you know – something about your background and experience and anything personal that you feel is pertinent.
 2 - Well, I was born in Iowa and went to school there, right up through college. My father is a doctor, and my mother is a lawyer.
 1 - Sounds as if you come from a professional family.
 2 - That's right. One of my sisters is a dentist and the other one teaches at a university.
 1 - What made you decide to get into computers?
 2 - Oh, nothing in particular, I guess. I always liked mathematics and tinkering with machines.
 1 - Now what about your experience? How long have you been working with computers?
 2 - More than five years now. After I did my engineering degree, I began to specialize in computer technology and I even had my own company for a while.
 1 - It certainly sounds impressive. Why don't you have your credentials sent to me and I'll show them to the board. We'll probably get back to you in a week.
 2 - Thanks very much.

а) Слова та вирази для запам'ятовування:

right up through – all the way through

Sounds as if – it appears that

to get into – to undertake as a career

in particular – specifically

to tinker – to work in an unskilled way

credentials – references

б) Діалогу контексті:

What is the purpose of the talk between the speakers?
 Is one speaker younger than the other?
 Where does the conversation take place?
 How long has one speaker been working with computers?
 Do you think the man will get the job?

Діалог 4

- 1 - What kind of a car do you have?
 2 - An old one.
 1 - I know it's old, but what make is it?
 2 - It's a Chevrolet. Why do you ask? You going into the car business?
 1 - Nothing like that. My cousin is going to take a job overseas and he can't take his car with him, so he's going to sell it -cheap. It's practically new.
 2 - Well, I have been thinking about getting a newer car. I can't afford a brand new one.
 1 - Would you like to look at my cousin's car?
 2 - Is it a four-door or a two-door?
 1 - It's a coupe with a vinyl roof.
 2 - Does it have automatic transmission?
 1 - Yes, and it also has power steering, power brakes, and air conditioning.
 2 - I guess I might take a look at it. How much is he asking?
 1 - I don't know for sure, but he'll make you a good deal.
 2 - Okay. Set it up for me to see it, if you can.
 1 - I'll phone him this afternoon.

a) Слова та вирази:

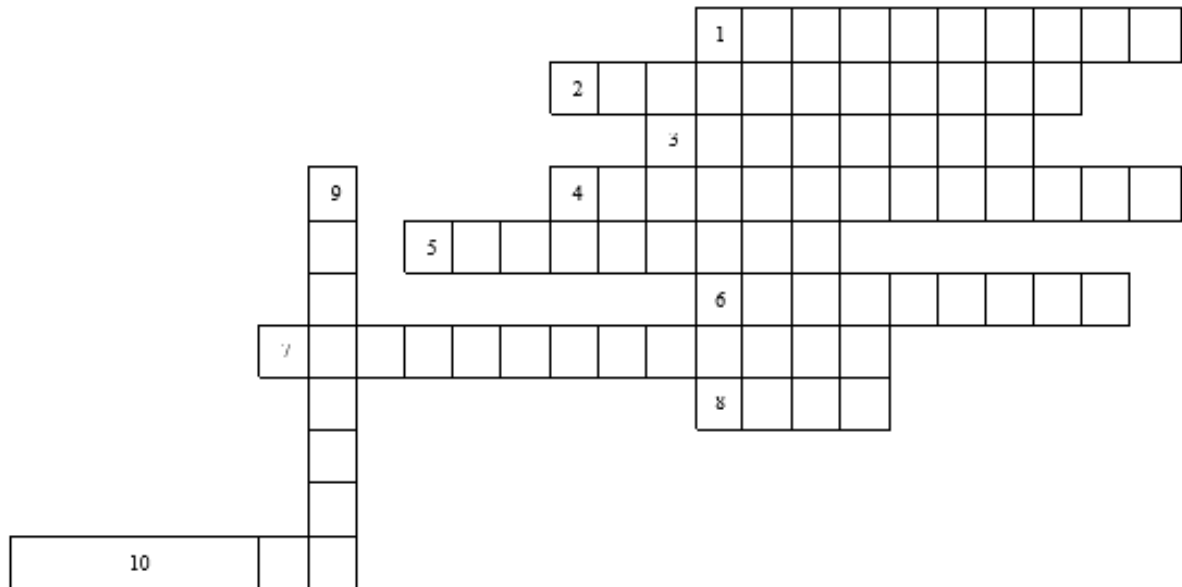
nothing like that – not at all.

coupe – a closed, two - door vehicle, seating two to six people,

automatic transmission – mechanism in an automobile that automatically shifts gears.

power brakes – mechanism to stop a motor vehicle that uses hydraulic fluid or compressed air against the brake shoes of the wheels, requiring very little pressure on the brake pedal to stop the vehicle.

Вправа 5. Заповніть кросворд, подавши відповіді на питання.

1. Усний перекладач високого рівня, який довгий час працював з такими відомими особистостями як М. Горбачов, Е. Шеварнадзе, політичний аналітик, автор кількох книг і великої кількості публікацій в російських та зарубіжних ЗМІ. Володіє англійською, французькою, іспанською, італійською, німецькою мовами. Зараз є керівником відділу міжнародних зв'язків та контактів з пресою в Горбачов-Фонді.

2. Про яку норму йдеться: “охоплює всі сфери використання мовних одиниць у літературному мовленні”?

3. Перший офіційно-відомий перекладач на Русі, письменник, православний святий.

4. Труднощі у галузі будь-якого функціонального стилю, які є за своєю суттю типовими, адже успіх адекватного перекладу залежить завжди від фонових знань перекладача.

5. Випускник Київського політехнічного університету ім. І. Сікорського за спеціальністю “інженер-технолог”, перекладач Й. Сталіна у роки Другої світової війни, публіцист, письменник-мемуарист, піком перекладацької кар'єри якого стала участь у Тегеранській конференції у 1943 році.

6. Перекладацький прийом, сутність якого полягає у надписуванні над кожним латинським словом його відповідника місцевою мовою.

7. Один з підстилів художнього стилю мовлення, до якого відносяться ліро-епічний твір, драма-феєрія, усмішка тощо).

8. Пізньосередньовічний французький перекладач, друкар, письменник, найвідомішою роботою якого став трактат “Про те, як якісно перекладати з одної мови на іншу”.

9. Один із “зубрів” державного перекладу радянської доби, особистий перекладач вищих партійних лідерів М. Хрущова, А. Микояна, / 1. Брежнєва, О. Косигіна, якість перекладів якого була блискучою а враження на слухачів також справляв особистий артистизм перекладача.

10. Про який вид перекладу йде мова: “цей вид перекладу подібний до

перекладу з аркуша, займаючи проміжне місце між усним та письмовим перекладом”.

Вправа 6. Усно перекладіть подані тексти в аудиторії. Вдома виконайте переклад виділених слів і словосполучень, намагаючись запам'ятати їх.

ВЕЛИКДЕНЬ ВІД ФАБЕРЖЕ

‘Ваша Величність буде задоволена’, – так зазвичай відповідав Карл Фаберже на запитання імператора щодо сюжету чергового “яєчного” шедевру. І жодного разу не помилився.

Обидві Величності – імператори Олександр III, Микола II та їхні родини – були в захваті від кожного з понад п'ятдесяти **великодніх яєць**, створених великим **ювеліром** у 1885-1917 роках.

Петер Карл Фаберже народився в Петербурзі 30 травня 1846 року. Його батько, що походив з родини **обрусілих** французів, за чотири роки до народження хлопчика започаткував у “північній Венеції” успішний ювелірний бізнес. Син успадкував пристрасть батька і впродовж десятиліття переймав секрети ювелірної майстерності у найвідоміших фахівців Франкфурта, Дрездена, Флоренції й Парижа. Повернувшись додому, молодий талановитий ювелір не лише застосував **набутий досвід** на практиці, а й **привніс у ювелірну справу** власні відкриття, етнічні мотиви різних країн (від Росії до Японії) та різноманітні стилі – **піднесений ренесанс, пишні бароко й рококо, парадний класицизм, урочистий ампір**.

У 1872 році Петер Карл, якому тоді виповнилося лише 26 років, **очолив** сімейну справу, і під його керівництвом фірма перетворилася на найбільше ювелірне підприємство Росії кінця XIX – початку XX століття. **Кульмінацією** творчості Фаберже, якого **сучасники** називали **“незрівняним генієм** нашого часу”, стали імператорські великодні яйця. Щоправда, виготовлення майстерно прикрашених **“писанок”** з давніх-давен було у **слов'ян** і традицією, й **ремеслом**, а на замовлення **монарших родин** їх виробляли з **дорогоцінних металів** і **коштовного каміння**. Втім, лише Фаберже вдалося досягти на цьому **поприщі** найвищого ступеня майстерності.

Колекція імператорських великодніх яєць стала плодом тридцятилітньої колективної праці художників, ювелірів, **емальєрів** та **каменерізів** фірми, очолюваної Карлом Фаберже. Ці коштовні витвори ювелірного мистецтва **втілили й відобразили** не лише пишність і **велич** монаршої доби, а й давні слов'янські традиції, пов'язані з головним християнським святом **Воскресіння Господнього**.

МІЛА ЙОВОВИЧ

Міла рано розпочала кар'єру. В дев'ять років вона почала **позувати фотографам**, в 11 – вперше піднялась на **модельний подіум**, а в 17 – **дебютувала** в кіно. Першою стрічкою за участю Йовович стало **скандально відоме** еротичне кіно **“Злиття двох місяців”**, однак глядачі помітили її трьома роками пізніше – в **“Поверненні до блакитної лагуни”** – продовженні знаменитої стрічки **“Блакитна лагуна”**. Після досить-таки вдалого **кінодебюту** Міла несподівано робить перерву

й захоплюється музикою. В 1994 році вона випускає свій перший альбом під назвою *The Divine Comedy* (“Божественна комедія”), що був розпроданий в кількості 200 000 копій. Мабуть, під впливом мами до цього альбому увійшла й українська пісня “На лужку”, в якій Міла старанно копіює українську вимову.

Дізнавшись, що наймодніший французький (знову місточок до Європи!) режисер Люк Бессон влаштовує кастинг для фільму “П’ятий елемент” з бюджетом у 90 мільйонів доларів, Міла пофарбувала брови в золотавий колір, стала на 20-сантиметрові *підбори* й вирушила *добувати роль*. Врешті, вона отримала не тільки роль і світову популярність після *триумфального* показу стрічки, але й самого Бессона. Це вже був другий шлюб Міли.

5.2. Специфіка письмового перекладу

1. Підготуйте відповіді на такі теоретичні запитання, проілюструйте їх прикладами:

- 1.1. Які письмові жанри вам відомі? Коротко охарактеризуйте їх.
- 1.2. Інформація якого виду представлена в письмових текстах?
- 1.3. Технічний переклад та його види.
- 1.4. Переклад видів технічної літератури.
- 1.5. Вимоги, які висуваються до науково-технічного перекладу.
- 1.6. Вимоги до технічного перекладача.

2. Виконайте подані вправи.

Вправа 1. Прочитайте лист конгресменів США, звертаючи увагу на виділені лексичні одиниці. Виконайте повний письмовий переклад тексту українською мовою.

April 23, 2018

The Honorable John Sullivan
Deputy Secretary of State
U.S. Department of State
2201 C Street NW
Washington, DC 20520

Dear Deputy Secretary Sullivan:

We write to express our dismay about recent reports of state-sponsored *Holocaust distortion* and *denial* taking place in Europe, particularly in Poland and Ukraine. These developments are unacceptable, especially given today’s *global surge of anti-Semitism*.

We urge you to join us and human rights organizations in standing against *anti-Semitism*, *xenophobia*, and all forms of intolerance by calling for the Polish and Ukrainian governments to *unequivocally* reject Holocaust distortion and the honoring of Nazi *collaborators* and fully prosecute anti-Semitic crimes. We also ask that you detail what steps are being taken by the United States (U.S.) government to monitor instances of

Holocaust distortion and ensure that the U.S. is not supporting or funding groups and individuals that promote or justify anti-Semitism. We believe these steps must include a firm request that these *offensive laws* be repealed.

While the *legal questions* and historical contexts of Ukraine and Poland differ, developments in both countries are cause for concern. Earlier this year, Warsaw passed a law making it a criminal offense to state that Poland participated in the Holocaust. The law, which was rightfully criticized by the U.S. State Department, the Israeli government, and others, was accompanied by a surge of anti-Semitic remarks. The Israeli Embassy in Warsaw reported being flooded by anti-Semitic vitriol, while members of the Polish Jewish community expressed concern at rising *tensions* in the wake of the law. Despite Polish President Andrzej Duda's assurances that the law would not be used to stifle free speech, *a lawsuit* has already been filed against an Argentinian newspaper using this law; Jan Dziejczak, the Deputy Director of the Polish Foreign Ministry, has demanded that Israel change an exhibit in Yad Vashem in Jerusalem; and an Israeli mayor was forced to cancel *a commemoration ceremony* after he refused local authorities' demands to remove references to Polish *complicity* in the Holocaust from his speech.

Ukraine's 2015 memory laws went even further by glorifying Nazi collaborators and making it a criminal offense to deny their "heroism". However, unlike the Polish law, this move by the government in Kyiv has received little to no public response from the United States. The groups and individuals extolled by Ukraine include Nazi collaborators Stepan Bandera, Roman Shukhevych, and the Organization of Ukrainian Nationalists (OUN), as well as the Ukrainian Insurgent Army (UPA). These paramilitaries and individuals in some cases collaborated with the Nazis and *bear responsibility* for the murder of thousands of Jews, 70,000-100,000 Poles, and other ethnic minorities between 1941 and 1945.

It's particularly troubling that much of the Nazi glorification in Ukraine is government-supported. Examples include the 2017 pro-UPA campaign conducted by the Ukrainian Institute of National Memory; the naming of streets after Bandera and Shukhevych by the Kyiv city council; and L'viv's 2017 "ShukhevychFest" which took place on the anniversary of the 1941 L'viv Pogroms in which 4000 Jews were killed.

The deeply troubling actions by Poland and Ukraine have been repeatedly condemned by the U.S. Holocaust Memorial Museum, the Simon Wiesenthal Center, the National Coalition Supporting Eurasian Jewry, the World Jewish Congress, Yad Vashem, and the Israeli government.

As members of the U.S. Congress, we have *steadfastly supported* Poland's and Ukraine's quest to build democratic nations. However, we are *deeply concerned* that the rise of anti-Semitism and denial of the past will stymie these countries' democratic development and prevent Poland and Ukraine from becoming a free and open societies for all their citizens, Jewish and non-Jewish alike. The developments in these two countries, while *particularly egregious*, must also be taken in context of a rise in glorification of Holocaust-era officials throughout Europe, including Flungary, Slovakia, Romania and the Baltic States. This is a troubling trend that must elicit a strong response from our government.

Therefore, we respectfully request that you respond to our serious concerns with a

detailed description of what actions the State Department is taking to work with the Polish and Ukrainian governments, and other governments in the region, *to combat* the rise of anti-Semitism and Holocaust-denial and distortion.

Additionally, at this moment that anti-Semitism and Holocaust denial is increasing around the world, we ask that you immediately appoint someone for the position of *Special Envoy to Monitor and Combat anti-Semitism*. The longer this position, which has worldwide reach, sits unfilled, the more it sends the message that the U.S. will tolerate anti-Semitism and Holocaust denial. Moreover, we recognize the important work that is carried out by the Special Envoy for Holocaust Issues, and ask that you ensure that his office has the resources necessary to meet the growing challenges in this arena.

The United States must assume a leadership position by firmly standing against anti-Semitism and ensuring that our Eastern European allies continue to develop democracies that are fair and just to all.

We thank you for your attention to this important matter.

Sincerely,

(<https://khanna.house.gov/media/press-releases/release-rep-khanna-leads-bipartisan-members-condemning-anti-semitism-europe>)

Вправа 2. *Перекладіть висловлювання відомих людей українською мовою, звертаючи увагу на адекватне відтворення змісту оригіналу.*

1. If you win or do well at something, do not brag. If you lose, do not show anger. Instead, say something like, “I really enjoyed the competition, and I look forward to playing you again,” or “good game,” or don’t say anything at all. To show anger or sarcasm, such as “I wasn’t playing hard anyway” or “You really aren’t that good,” shows weakness.

2. Always say thank you when I give you something. If you do not say it within 3 seconds after receiving the item, I will take it back. There is no excuse for not showing appreciation.

3. At times throughout the year, I will give rewards for good behavior, academic performances and other acts worthy of praise. If you ever ask me for a reward, however, it will not be given. It is rude to ask if you are getting something for good behavior. You should be good and try your best because you are trying to better yourself, not because you are anticipating a reward. I usually give some sort of reward to everyone who scores 100 on unit tests. If you make 100 and ask if you are getting something, no one who made 100 will be given anything.”

4. Be positive and enjoy life. Some things just aren’t worth getting upset over. Keep everything in perspective and focus on the good in your life.

5. You only live today once, so don’t waste it. Life is made up of special moments, many of which happen when caution is thrown to the wind and people take action and seize the

Вправа 3. *Прочитайте текст визначте його жанр. Виконайте реферативний переклад поданого тексту.*

ДИСКРИМІНАЦІЙНА РАСОВА ПОЛІТИКА НАЦИСТІВ ЩОДО СЛОВ'ЯН

“ДРАНГ НАХ ОСТЕН” (*“Drang nach Osten”* – “Натиск на Схід”) – лозунг германської експансіоністської політики, що сформувалася ще

в добу середньовіччя й була орієнтована на колонізацію східних, переважно слов'янських, земель. Дух саме цієї політики намагалася реалізувати в 20 ст. гітлерівська Німеччина, розв'язавши 1939 війну з Польщею, а 1941 – з СРСР.

Наслідуючи геополітичні теорії своїх попередників, А. Гітлеру книзі “Моя боротьба” писав, що в разі приходу до влади збирається йти шляхом тевтонських рицарів (див. Тевтонський орден). При цьому він посилався на “моральне право німців на придбання чужих територій та земель”, яке аргументував тим, що щорічний приріст населення Німеччини сягає майже 900 тис. осіб, а оскільки прогнати “армію нових громадян” стає все важче, то для того, щоб уникнути “голоду та зубожіння”, німецький народ мусить стати володарем нових земель. Керуючись принципом “Д.н.О.”, основним вектором німецької експансії А. Гітлер визначив східний напрям. З цього приводу він писав: “Ми, націонал-соціалісти... призупинимо нескінченну міграцію німців на південь та захід і звернемо наші погляди на землі, розташовані на Сході... Говорячи сьогодні про життєвий простір у Європі, ми в основному можемо мати на увазі лише Росію та її васальні прикордонні держави. Сама доля вказує нам цей шлях”. Гітлер негативно висловлювався щодо слов'ян, вважав їх нижчою расою та неодноразово відзначав, що майбутня німецька колонізація земель має відбуватися на східних землях, заселених слов'янами.

4 жовтня 1943 року у місті Познань рейхсфюрер СС Генріх Гімmlер виголосив промову перед найвищими офіцерами СС, у якій, зокрема, звучали сентенції антислов'янського змісту та заклики до жорстокого ставлення щодо слов'янського населення окупованих територій. Ця промова була введена як звинувачувальний документ 1919-Р5 під час засідань Нюрнберзького трибуналу та наступних судових процесів щодо злочинів, скоєних функціонерами Третього Райху. Автентичність її не раз підтверджували як підсудні, так і свідки під час судових дебатів на інших трибуналах, на яких розглядалися злочини нацистських функціонерів. Початок повного тексту промови Гімmlера перед вищими офіцерами СС – на 110-й сторінці 29-го тому матеріалів Нюрнберзького процесу.

Альфред Розенберг, який очолював Міністерство окупованих східних територій Третього Рейху, 17 Квітня 1946 року на Нюрнберзькому процесі підтвердив, що отримав 23-го липня 1942 року від керівника партійної канцелярії Мартіна Бормана, який був найближчим соратником Гітлера, листа з вказівками щодо жорстокого ставлення до слов'ян на окупованих східних територіях. Ці вказівки Мартіна Бормана в його листі до Альфреда Розенберга були викладені в меморандумі Міністерства східних окупованих територій, який значиться в матеріалах Нюрнберзького трибуналу як документ R-36. В матеріалах Нюрнберзького трибуналу також містяться інші документи, які підтверджують дискримінаційну расову політику Третього Рейху щодо слов'ян.

Дискримінаційна расова політика нацистів щодо слов'ян розглядалася на

судовому процесі (трибуналі) над нацистськими функціонерами, які займалися расовою та переселенською політикою Третього Рейху (англ. *The "RuSHA Case"*).

Відповідно до даних повоєнних обласних архівів, нацисти в Україні спалили 1337 сіл та знищили 50-ть тисяч людей в селах, більшість з яких були діти, жінки та старші люди.

Кінцева расова політика нацизму щодо східних слов'ян була втілена в Генеральному плані "Ост".

План "Ост", Генеральний план "Ост" (нім. *Ost, Generalplan Ost*) – секретний план уряду Третього Рейху з проведення освоєння земель Східної Європи і її німецької колонізації після перемоги над СРСР.

План "Ост" був розроблений з метою реалізації гітлерівської ідеї життєвого простору на Сході (нім. *Lebensraum*) та втілення третього пункту програми НСДАП щодо нових територій та земель для німців. Ще раніше до приходу Гітлера до влади серед німецьких радикальних, шовіністичних кіл поширювалась ідея колонізації східних земель, заселених слов'янами (нім. *Drang nach Osten*). Сам Гітлер в своїй книзі "Майн Кампф" негативно висловлювався щодо слов'ян, вважав їх нижчою расою, та неодноразово відзначав, що майбутня німецька колонізація земель має відбуватися на східних землях, заселених слов'янами.

Варіант плану був розроблений в 1941 році Головним управлінням імперської безпеки і представлений 28 травня 1942 року співробітником Управління штабу імперського комісара з питань консолідації німецького народу, оберфюрером СС Меєром-Гетлінгом під найменуванням "*Генеральний план Ост – основи правової, економічної і територіальної структури Сходу*".

Текст цього документа був знайдений у федеральному архіві Німеччини в кінці 80-х років ХХ століття, окремі документи були представлені на виставці в 1991 році, але повністю був переведений в цифрову форму і опублікований лише в листопаді-грудні 2009 .

На Нюрнберзькому процесі єдиним доказом існування плану були "*Зауваження і пропозиції "Східного міністерства" щодо генерального плану "Ост"*", за словами обвинувачів, написані 27 квітня 1942 року співробітником міністерства східних територій Е. Ветцелем після ознайомлення з проектом плану, підготовленим РСХА.

Основний план Ост був розрахований на 20-30 років і передбачав таке:

- ♦ розділення на губернаторства та поступова колонізація німецьким населенням окупованих територій СРСР (5 губернаторств до Уралу);
- ♦ перетворення даних земель в район есесівських військових поселень.

Губернаторство Остланд (Білорусь, Естонія, Литва та Латвія) планувалося онімечити (вважалося арійськокровними територіями). Україна мала стати продовольчою опорою Третього Рейху у Східній Європі (75% земель с/г призначення за розрахунками плану).

Експерт східного міністерства Ерхард Ветцель після ознайомлення з основним планом запропонував свої пропозиції. Вони зводились до наступного: впродовж 30 років пропонувалось збільшити кількість населення що підлягало виселенню. Виселити 65% населення Західної України, 75 % населення Білорусі,

значну частину населення Литви, Латвії, Естонії. На вивільненій території мали плани поселити 45 млн німців. Корінне населення (за розрахунками есесівців, 14 млн чоловік), що залишилося б на даних територіях, планувалося поступово онімецити і використовувати як некваліфіковану робочу силу.

Також значною проблемою було небажання масового переселення німців на Схід.

При цьому слід зазначити, що в 1943, після важких поразок на Східному фронті, нацисти, офіційно не визнаючи слов'янські та азіатські народи арійцями, дозволили їм, крім поляків, служити в Ваффен-СС.

(<http://gplanost.x-berg.de/gplanost.html>, ВронськаТ. В. "ДРАНГ НАХ ОСТЕН" [Електронний ресурс].*Енциклопедія історії України*: Т. 2: Г-Д /Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. К.: В-во "Наукова думка", 2004. 688 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Drang_nakh_osten)

Вправа 4. 1) Прочитайте текст і визначте його жанр.

ПРИ РОБОТІ НАД РЕЧЕННЯМ:		
Окремі речення	Первинний варіант	Переклад
[7] Ohm discovered the constancy of the relation between electromotive force and current and gave the ratio the name of "resistance".	Ом відкрив сталість відносини між електро-рушійною силою й струмом і дав цьому дробу назву "опір".	Ом довів, що сила струму в провіднику прямо пропорційна напрузі й обернено пропорційна деякій постійній величині, що називається опором. Або: Словом "опір" фізики позначають ту постійну величину, що за законом, відкритим Омом, визначає силу струму при даній напрузі.
[21] Common salt is a compound which comes only to a limited extent within the terms of this definition and only to this limited extent do these two salts mean the same thing.	Звичайна сіль – це з'єднання, що підходить тільки до обмеженої межі під терміни цього визначення, і тільки до цієї межі ці дві солі позначають ту саму річ.	Сіль, якою ви солите суп, підходить під це визначення лише остільки, оскільки вона є хімічною сполукою цього типу, і лише в межах цього визначення звичайне слово й хімічний термін позначають те саме.
[36] A weight, one is surprised to learn, is not only the familiar block of metal with a ring on top,	Вага, як не дивно, не тільки знайомий брусок металу з кільцем зверху, але й	Виявляється, вага – це не тільки важкість, наприклад гирі, але й сила. Або: Якщо для атлета вага –

but a force.	сила.	це штанга із грифом і дисками, то для фізика – це сила.
[45] After this it is quite easy to accept the idea that power has come to mean the rate..., etc.	Після цього легко зрозуміти, що потужність – це швидкість...	Тепер ми вже не здивуємося, якщо почуємо, що потужність – це робота за одиницю часу...
ПРИ РОБОТІ НАД СЛОВОМ:		
<i>Слово оригіналу</i>	<i>Переклад</i>	<i>Остаточний еквівалент</i>
[4] he [42] I [6] wire [24] salts [26] qualifications [32] quantitative [41] physicist	він я дріт солі кваліфікація кількісний фізик	вчені ми (або взагалі без займенника) провідник слово й хімічний термін вираження нових понять чисельно рівні відповідно до законів фізики
ПРИ РОБОТІ НАД ФРАЗОЮ АБО СПОЛУЧЕННЯМ:		
<i>Окремі сполучення</i>	<i>Первинний варіант</i>	<i>Переклад</i>
[1] long standing	давнє походження	звичайні
[6] voltaic battery	вольтова батарея	джерело електричної енергії
[8] electromotive force	електрорушійна сила	напруга
[14] long association	довгий зв'язок	вплив
[15] social history	соціальна історія	суспільні відносини
[32] Newton's Law of Motion	ньютонівський закон руху	другий закон Ньютона
[43] in vain	дарма	скільки завгодно
[45] to accept the idea	прийняти думку	не здивуємося

2) Письмово перекладіть поданий тематичний текст.

OIL CRACKS

[1] There are many words of long standing which the scientist has been accustomed to use with a meaning that might or might not be the same as its customary one.

Sometimes he restricts the meaning of the word. The [5] physicist adopted the word “current” when he described the changed properties of a wire connected to a voltaic battery as an electric current. In 1827, G. S. Ohm discovered the constancy of the relation between electromotive force and current and gave the ratio the name of “resistance” [10].

Sometimes, a scientist will take an ordinary word and expand or widen its meaning, so that a single thing gives its name to a group or category. “Salt”, for example, is a material that is essential for human beings and animals, and has a long association with [15] social history. Its name appears in the English language in such a word as “salary”, meaning that the money one earns is meant, in the first turn, for buying what is most necessary for human existence.

The chemist, however, uses the word to denote a class of [20] compounds, which he

defines as the products of replacing the hydrogen of an acid, wholly or in part, by a metal. Common salt is a compound which comes only to a limited extent within the terms of this definition and Only to this limited extent do these two salts mean the same thing [25].

Sometimes, a scientist will seize a word and force it to do work for which it has no qualifications. Such is the case of a family of related words – “force”, “work”, “power” and “weight”.

In mechanics, force does not mean strength. It seems to [30] say no more than that a force is a push or a pull, and since in physics all things must be measured it acquires, from Newton’s Law of Motion, a quantitative sense, which makes it the product of mass and acceleration. This, of course, is quite different from anything that the word “force” implies in [35] everyday use.

A weight one is surprised to learn, is not only the familiar block of metal with a ring on top, but a force. This is logical, **because** things fall under their own weight with an acceleration (due to gravity), so that the weight of a thing has to [40] be the force with which the Earth attracts it.

As to “work”, the physicist has decided – that a force works, or does work, only when it moves something.

I may push and pull in vain at some immovable obstacle, and find that, nevertheless, mathematically I have done no work [45].

After this it is quite easy to accept the idea that power has come to mean the rate at which work is done; or that metals suffer from “fatigue”, or that oils can be made “to crack”.

standing – стояння	product – добуток
long standing – давнє походження	weight – вага
restrict – обмежувати	acquire – здобувати
wire – провід, дріт	crack – розщеплюватися
voltaic battery – гальванічна батарея	in vain – дарма
constancy – сталість	fatigue – стомлення
salary – платня	Newton's Law of Motion –
strength – сила; опір	НЬЮТОНІВСЬКИЙ ЗАКОН РУХУ

3) Подайте анотаційний переклад тематичного тексту

Вправа 5. Прочитайте статтю німецького перекладача Анегрета Цімермана та запропонуйте: а) реферативний переклад; б) відповіді на запитання.

What a Technical Translator Can Do For You

I work with a small team of scientists, specializing in technical documentation and translation. In the following text I will look from a different angle on the work of a technical translator.

- ◆ Must a technical translator understand what he or she is translating?
- ◆ Must a technical translator translate as faithfully as possible from the original, or is it sufficient if he/she simply translates the information?
- ◆ If the answer to the first question is “Yes”, and the answer to the second question

is “Translate the information”, what does the client gain from such translations?

A Classical Approach

I am a chemist and in 1992 I got by chance into the business of technical translation. Five years later, I still earn my living in technical documentation. I work freelance and mostly write German versions of English manuals for equipment and software used in chemical laboratories.

But still – after 5 years – I am astonished at the big gap between writers of technical documentation and their translators. Technical writers tend to look on (or *sometimes* even look down on) translators as a sort of text processor (admittedly in human form); a person who moves text from one language to another. I don't think this is an adequate view of the technical translator's job. The first and biggest mistake is thinking that you can translate a text without understanding it. Believe me, you can translate a text correctly only if you understand it and know the context; if you don't, the result not only may be funny but also may be grossly incorrect (We all know the word-by-word translations of documentation for certain low-cost digital clocks and similar products).

The second mistake – or misunderstanding – is that technical translations must be as faithful as possible to the original. This, I agree, must be the main goal when literary texts, business letters or contracts are translated – nobody wants to read the translator's version of the latest bestseller by Ken Follett, or of a business contract.

The main goal of technical translation must be that the translated text contains the same information as the original, but adapted to the new language. To achieve this includes rather more than translating.

Вправа 6. *Перекладіть подані речення, які використовуються під час написання ділових листів, англійською мовою.*

1. Дякуємо за замовлення вашим магазином 300 апаратів для розпилення засобів захисту рослин. Крупне замовлення говорить про те, що ви очікуєте прибуткову торгівлю навесні.

2. Репутація вашого підприємства як кредитоспроможного свідчить про підприємливість та оперативності.

3. Очікуване навесні пожвавлення в економіці, ймовірно, поліпшить ваші позиції. Як і раніше, пропонуємо наші послуги з оплатою готівкою або чеком. Цей вид оплати дає можливість 2-відсоткової знижки 4. Окрім зниження вартості, цей вид оплати означає можливість закупівлі будь-якої кількості товару. Ваші замовлення будуть реалізовані негайно після отримання оплати.

5. На вашому сайті rozovna.in.ua я дізнався, що у Вашій компанії відкрита вакансія юриста. Ознайомившись з переліком вимог до кандидата, я прийшов до висновку, що можу претендувати на цю вакантну посаду. Враховуючи мій досвід роботи в юриспруденції (більше 12 років), я зможу ефективно виконувати всі поставлені переді мною завдання та обов'язки.

б. Більш детальну інформацію про мої професійні навички та попередній досвід роботи, Ви зможете знайти в доданому до цього листа резюме. Чекаю від Вас запрошення на співбесіду, щоб відповісти на всі Ваші питання, розповісти більш

Вправа 7. Послугуючись Додатком 11 “Скорочення до ділового листа”, перекладіть поданий (на наступній сторінці) діловий лист.

TRAVEL AGENCY

Туристична фірма “ДАВ-Клуб”

Дружби Народів 7, оф. 11,
Київ 01033
тел./факс: (+38 044) 451-86-06

Рекомендований

Головному менеджеру
туристичної фірми “Пілігрім”
Луценку І. В., вул Коперника, 24,
Львів,
79017

№24-25/40-453 від 01 05 2006 На

№398-17/725 від 15.04.2006

Стосовно співробітництва

Шановний пане Ігорє Володимировичу,

ми детально переглянули текст нового контракту № 25/2006 та виявили в ньому декілька неточностей стосовно умов, про які ми домовлялися під час зустрічі на міжнародному туристичному ярмарку “Турекспо 2006” у Києві. Надсилаємо Вам виправлений варіант з урахуванням усіх деталей, стосовно яких ми домовлялися, для підтвердження з Вашого боку. У разі Вашої згоди ми з радістю підпишемо цей контракт та надішлемо Вам обидва примірники для підписання. Лицо ж йдеться про якісь непорозуміння чи незгоди, нам слід переглянути умови контракту. У цьому випадку нам необхідно домовитися про зустріч наших представників.

З урахуванням досвіду нашого плідного співробітництва упродовж останніх двох років сподіваємося на взаємне порозуміння

Зі щирою повагою та побажанням успіхів.

Головний менеджер

туристичної фірми “Дав-Клуб”

(підпис)

Д. Пілоян

Додаток: контракт № 25/2006 у 1 примірнику

ТЕМА 6

Науковий переклад та його види

6.1. Chemistry

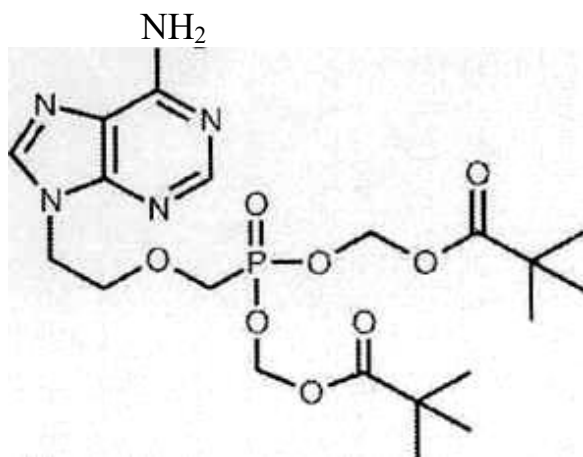
Вправа 1. Прочитайте текст, зробіть його доперекладацький аналіз та перекладіть українською мовою.

HEPSERA™ (Gilead) adefovir dipivoxil Tablets

DESCRIPTION

HEPSERA is the tradename for adefovir dipivoxil, a diester prodrug of adefovir. Adefovir is an acyclic nucleotide analog with activity against human hepatitis B virus (HBV).

The chemical name of adefovir dipivoxil is 9-[2-bis[(pivaloyloxy)methoxy]phosphinyl]methoxy]ethyl]adenine. It has a molecular formula of C₂₀ H₃₂ N₅ O₈ P, a molecular weight of 501.48 and the following structural formula:

Adefovir dipivoxil is a white to off-white crystalline powder with an aqueous solubility of 19 mg/mL at pH 2.0 and 0.4 mg/mL at pH 7.2. It has an octanol/aqueous phosphate buffer (pH 7) partition coefficient (log p) of 1.91.

HEPSERA tablets are for oral administration. Each tablet contains 10 mg of adefovir dipivoxil and the following inactive ingredients: sodium, lactose monohydrate, magnesium stearate, pregelatinized starch, and talc.

Mechanism of Action:

Adefovir is an acyclic nucleotide analog of adenosine monophosphate. Adefovir is phosphorylated to the active metabolite, adefovir diphosphate, by cellular kinases. Adefovir diphosphate inhibits HBV DNA polymerase (reverse transcriptase) by competing with the natural substrate deoxyadenosine triphosphate and by causing DNA chain termination after its incorporation into viral DNA. The inhibition constant (K_i) for adefovir diphosphate for HBV DNA polymerase was 0.1 μM. Adefovir diphosphate is a weak inhibitor of human DNA polymerases (alpha) and (gamma) with K_i values of 1.18 μM and 0.97 μM, respectively.

CLINICAL PHARMACOLOGY

Pharmacokinetics:

The pharmacokinetics of adefovir have been evaluated in healthy volunteers and patients with chronic hepatitis B. Adefovir pharmacokinetics are similar between these populations.

Absorption:

Adefovir dipivoxil is a diester prodrug of the active moiety adefovir. Based on a cross study comparison, the approximate oral bioavailability of adefovir from a 10 mg single dose of HEPSERA is 59%.

INDICATIONS AND USAGE

HEPSERA is indicated for the treatment of chronic hepatitis B in adults with evidence of active viral replication and either evidence of persistent elevations in serum aminotransferases (ALT or AST) or histologically active disease.

This indication is based on histological, virological, biochemical, and serological responses in adult patients with HBeAg+ and HBeAg- chronic hepatitis B with compensated liver function, and in adult patients with clinical evidence of lamivudine-resistant hepatitis B virus with either compensated or decompensated liver function.

CONTRAINDICATIONS

HEPSERA is contraindicated in patients with previously demonstrated hypersensitivity to any of the components of the product.

PRECAUTIONS

Drug Interactions

Since adefovir is eliminated by the kidney, co-administration of HEPSERA with drugs that reduce renal function or compete for active tubular secretion may increase serum concentrations of either adefovir and/or these co-administered drugs.

Apart from lamivudine, trimethoprim/sulfamethoxazole and acetaminophen, the effects of co-administration of HEPSERA with drugs that are excreted renally, or other drugs known to affect renal function have not been evaluated.

Patients should be monitored closely for adverse events when HEPSERA is co-administered with drugs that are excreted renally or with other drugs known to affect renal function.

Ibuprofen 800 mg three times daily increased adefovir exposure by approximately 23%. The clinical significance of this increase in adefovir exposure is unknown.

While adefovir does not inhibit common CYP450 enzymes, the potential for adefovir to induce CYP450 enzymes is not known.

The effect of adefovir on cyclosporine and tacrolimus concentrations is not known.

Duration of Treatment

The optimal duration of HEPSERA treatment and the relationship between treatment response and long-term outcomes such as hepatocellular carcinoma or decompensated cirrhosis are not known.

OVERDOSAGE

Doses of adefovir dipivoxil 500 mg daily for 2 weeks and 250 mg daily for 12 weeks have been associated with gastrointestinal side effects. If overdose occurs the patient

must be monitored for evidence of toxicity, and standard supportive treatment applied as necessary.

Following a 10 mg single dose of HEPSERA, a four-hour hemodialysis session removed approximately 35% of the adefovir dose.

DOSAGE AND ADMINISTRATION

The recommended dose of HEPSERA in chronic hepatitis B patients with adequate renal function is 10 mg, once daily, taken orally, without regard to food. The optimal duration of treatment is unknown.

HOW SUPPLIED

HEPSERA is available as tablets. Each tablet contains 10 mg of adefovir dipivoxil. The tablets are white and debossed with "10" and "GILEAD" on one side and the stylized figure of a liver on the other side. They are packaged as follows: Bottles of 30 tablets (NDC 61958-0501-1) containing desiccant (silica gel) and closed with a child-resistant closure.

Store in original container at 25 °C (77 °F), excursions permitted to 15-30 °C (59-86 °F) (See USP Controlled Room Temperature).

Do not use if seal over bottle opening is broken or missing.

Gilead Sciences, Inc. Foster City, CA 94404

June 2003

HEPSERA™ is a trademark of Gilead Sciences

©2002,2003 Gilead Sciences, Inc.

Вправа 2. Надайте англійські еквіваленти до поданих лексичних одиниць.

торговельне призначення, гіперчутливість, попередник, застережні заходи, хімічна назва, виводиться нирками, розчинність у воді, одночасне призначення, пероральне застосування, оптимальна тривалість лікування, інгібувати полімерази, бути оціненим на добровольцях, побічні реакції, результати перехресного дослідження, передозування, здійснювати спостереження на предмет ознак токсичної дії, біодоступ, показники до застосування, бути показаним для лікування, одноразове застосування, бути основаним на гістологічній, вірологічній, біохімічній та сіркологічній відповідях.

Вправа 3. Перекладіть англійською.

1. Адефовіру діпівоксил являє собою кристалічний порошок білого чи жовтуватого кольору з розчинністю у воді 19 мг/мл. Препарат випускається у вигляді пігулок.

2. Препарат призначений для орального застосування. Кожна пігулка містить 10 мг адефовіру діпівоксилу, а також ряд неактивних елементів; при одноразовому застосуванні в дозі 10 мг біодоступність адефовіру складає приблизно 59 %.

3. Препарат показаний для лікування хронічного гепатиту В у дорослих з гістологічними ознаками активності захворювання і протипоказаний пацієнтам з гіперчутливістю до будь-якого з компонентів препарату.

4. Оскільки адефовір виводиться нирками, то одночасне призначення його з іншими препаратами може призвести до збільшення концентрації адефовіру і / чи

вищезазначених препаратів у сироватці крові. У випадку передозування за пацієнтом має здійснюватись ретельне спостереження на предмет ознак токсичної дії. Пацієнтам з хронічним гепатитом В і збереженою функцією нирок рекомендується призначати препарат у дозі 10 мг на добу одноразово.

Вправа 4. Прочитайте текст, зробіть його доперекладацький аналіз та перекладіть українською мовою.

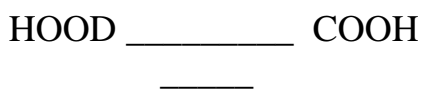
ESTERS OF CARBOXYLIC ACIDS

Many esters of carboxylic acids and saturated hydrocarbons possess pleasant odors and are often found in plants, accounting for the fragrance of flowers and the flavour of fruits and berries. Some of these esters can be prepared artificially and are widely used under the name of "fruit essences" in confectionery, in the manufacture of soft drinks, perfumes, etc.

Isoamyl acetate $\text{CH}_3\text{COOC}_5\text{H}_{11}$ (oil of pears) is used as a solvent for celluloid.

Certain derivatives of acrylic acid $\text{CH}_2=\text{CH}-\text{COOH}$, an easily polymerized unsaturated acid, have acquired great industrial importance. One of them is methyl methacrylate $\text{CH}_2=\text{C}(\text{CH}_3)-\text{COOCH}_3$. The polymers of this ester are transparent solids resistant to heat and light. They are used to prepare sheets of strong and light organic glass or plexiglass widely used for the manufacture of various goods.

Theraphthalic acid, a dibasic carboxylic acid of the aromatic series has the structural formula

The condensation product of the dimethyl ester of this acid with ethylene glycol is used for the manufacture of lavsan, an artificial fibre.

The polymer of ethylene is called polyethylene, or polythene. It is a white pliable substance resistant to concentrated acids and alkalis.

Polymerization of various compounds containing even bonds is widely used in the chemical industry for the preparation of various kinds of synthetic products - plastics, chemical fibres, artificial resins, synthetic rubbers, lubricants, etc.

Ethylene is the first member of the ethylene hydrocarbon or olefin series. The subsequent members of this series are propylene C_3H_6 butylene C_4H_8 , etc.

The main source of ethylene and its homologues is the gases formed during the cracking of oil products.

Cellulose $(\text{C}_6\text{H}_{10}\text{O}_5)_x$ is the chief constituent of the shells of plant cells. In some types of cellulose the value of x is about 1,500. Cellulose contains hydroxyl groups in its molecules and therefore forms ethers and esters.

Artificial fibre is fibre produced by the chemical treatment of natural fibres (mainly cellulose), while synthetic fibre is the name given to fibre prepared from specially synthesized chemical materials.

In the acetate method an acetone solution of acetyl cellulose is forced through dies into a current of warm air. The acetone evaporates, and the jets of solution change into fine threads of acetate fibre.

Capron is a polycondensate of aminocaproic acid. Part of the molecule of this substance is represented below:

Nylon or anide is obtained by the condensation of dibasic adipic acid $\text{HOOC}-(\text{CH}_2)_4-\text{COOH}$ and hexamethylene diamine $\text{NH}_2-(\text{CH}_2)_6-\text{NH}_2$ by heating them together under pressure.

Both these starting materials are derived from phenol ($\text{C}_6\text{H}_5\text{OH}$) by catalytic reduction and after treatment.

Вправа 5. Знайдіть в тексті еквіваленти наступних лексичних одиниць.

1. esters; 2. be prepared artificially; 3. confectionery; 4. derivatives; 5. polymerized; 6. solids; 7. homologues; 8. cracking of oil products; 9. evaporate; 10. jets of solution; 11. polycondensate; 12. heating them together under pressure; 13. be derived by catalytic reduction.

Вправа 6. Перекладіть поданий текст з аркуша.

Safe bug treatment

Microbial contaminants pose another major concern in cooling water treatment. A combination of oxidative and nonoxidative biocides is usually used to treat the microbes. One typical oxidative treatment involves chlorine gas dissolved in the water. However, this has come under fire lately because of Occupational Safety and Health Admin. (OSHA; Washington, D.C.) concerns for the safety and health of operators handling the chemicals.

With chlorine gas being phased out, the use of other oxidative biocides, such as bromine, ozone and chlorine bleach, is being investigated. Bleach, while cheap, must be used in large volumes to remove the microbes, making it less cost effective. Bleach also requires a degree of care similar to that taken when handling chlorine.

Ozone, in contrast, can be generated at the point of use, eliminating handling problems. However, the process is costly and is used only in small-scale applications and with sensitive products, such as microelectronics components, says Calgon's Geraghty.

6.2. Physics

Вправа 7. Прочитайте наукову статтю, зробіть її донперекладацький аналіз і перекладіть українською мовою.

MEASURING TEMPERATURE

There are in general use today four different temperature scales. These are the Fahrenheit, Rankine, Centigrade and Kelvin or absolute. On the Fahrenheit scale the boiling point of water is fixed at 212° , its freezing point is 32° . The equivalent points on the Centigrade (sometimes called Celsius) scale are 100° and 0° , on the Rankine scale 672° and 492° and on the absolute scale temperature is measured in degrees Centigrade from the point at which molecular motion ceases. Absolute zero is -273.1°C .

The thermometers are all identically made but each has a different scale. In the United States, the Fahrenheit scale is commonly used in civil life, and the Rankine scale

by engineers. The Centigrade and Kelvin scales are used in all countries for scientific measurements.

It is frequently necessary to change temperature readings from one temperature scale to another.

Fahrenheit reading = $\frac{9}{5}$ x Centigrade reading + 32 and Centigrade reading = (Fahrenheit reading-32) x $\frac{5}{9}$.

There are formulas for such changes:

$$F^{\circ} = 32^{\circ} + \frac{9}{5} C^{\circ} \quad C^{\circ} = \frac{5}{9}(F^{\circ} - 32^{\circ})$$

$$32^{\circ}F = 0^{\circ}C \quad 5^{\circ}F = 18^{\circ}C \quad (\text{room temperature})$$

$$T^{\circ}K = t^{\circ}C + 273^{\circ}$$

To change the Fahrenheit (or Rankine) scale into the Kelvin scale, the Fahrenheit scale is changed to the Centigrade scale and then to Kelvin.

F-C-K

K-C-K

The first and still most widely used hotness measuring instrument is the simple "liquid-in-glass" thermometer. The volume of liquid expands when hot so that increasing hotness is indicated by extension of the column of liquid (mercury or alcohol) in the glass stem of thermometer. The stem has a very narrow uniform bore or capillary which is sealed at the "top" end. The space above the liquid is evacuated. At the "lower" end of the stem the capillary connects to the bulb or reservoir of liquid. This bulb is placed in contact with the sample.

The common thermometer uses a liquid as an agent to measure temperature and retains the liquid in a glass bulb. But if it is necessary to measure very low or very high temperatures, other than mercury thermometers must be employed. At temperatures below $-39^{\circ}C$, mercury freezes and becomes a solid: at high temperatures glass melts and becomes a liquid. For both of these temperature extremes, electrical thermometers are commonly used. These instruments operate upon the principle that the resistance a wire offers to a flow of electric current through it changes with temperature. The higher temperature, the greater is the resistance.

In a diagram of an electrical thermometer called a thermocouple is illustrated. This temperature recording device is based upon a principle, discovered in 1821, known as the thermoelectric effect. Two pieces of a wire, one copper and one iron are joined together at the ends to form a complete loop. When one junction is heated and the other is kept cool, an electric current flows around the loop in the direction indicated by the arrows. The greater the difference in temperature between the two junctions, the greater is the electric current.

Diagram represents a thermocouple connected by wires to an ammeter. If the junction of the thermocouple is first placed in melting ice and then in boiling water, the two scale readings of the ammeter can be marked $0^{\circ}C$ and $100^{\circ}C$ at the appropriate points. These determine the scale of the instrument.

Thermocouples are not always made of copper and iron. Any two different metals when brought into contact will exhibit a thermoelectric effect. For every high temperature measurements, platinum and platinum-indium alloys are used, because of their very high melting point temperatures.

A set of thermocouples, when connected form what is commonly called a thermopile. Thermocouples containing several hundred elements can be made so sensitive that they will detect the heat of a candle flame several hundred feet away.

Вправа 8. *Знайдіть еквіваленти наступних лексичних одиниць.*

1. temperature scales; 2. to change temperature readings; 3. "liquid-in-glass" thermometer; 4. temperature extremes; 5. resistance a wire offers to a flow of electric current; 6. glass stem of thermometer; 7. bore or capillary; 8. bulb; 9. thermocouple; 10. thermopile.

Вправа 9. *Укладіть анотаційний переклад тексту.*

Вправа 10. *Прочитайте статтю, зробіть її доперекладацький аналіз і перекладіть українською мовою.*

STEEL

Steel is an alloy consisting mostly of iron, with a carbon content between 0.2 and 1.7 or 2.04% by weight (C:1000-10,8.67Fe), depending on grade. Carbon is the most cost-effective alloying material for iron, but various other alloying elements are used such as manganese, chromium, vanadium, and tungsten. Carbon and other elements act as a hardening agent, preventing dislocations in the iron atom crystal lattice from sliding past one another. Varying the amount of alloying elements and form of their presence in the steel (solute elements, precipitated phase) controls qualities such as the hardness, ductility and tensile strength of the resulting steel. Steel with increased carbon content can be made harder and stronger than iron, but is also more brittle. The maximum solubility of carbon in iron (in austenite region) is 2.14% by weight, occurring at 1149 °C; higher concentrations of carbon or lower temperatures will produce cementite. Alloys with higher carbon content than this are known as cast iron because of their lower melting point. Steel is also to be distinguished from wrought iron containing only a very small amount of other elements, but containing 1-3% by weight of slag in the form of particles elongated in one direction, giving the iron a characteristic grain. It is more rust-resistant than steel and welds more easily. It is common today to talk about 'the iron and steel industry' as if it were a single entity, but historically they were separate products.

Though steel had been produced by various inefficient methods long before the Renaissance, its use became more common after more efficient production methods were devised in the 17th century. With the invention of the Bessemer process in the mid-19th century, steel became a relatively inexpensive mass-produced good. Further refinements in the process, such as basic oxygen steelmaking, further lowered the cost of production while increasing the quality of the metal. Today, steel is one of the most common materials in the world and is a major component in buildings, tools, automobiles, and appliances. Modern steel is generally identified by various grades of steel defined by various standards organizations.

Material properties

Iron, like most metals, is not usually found in the Earth's crust in an elemental state. Iron can be found in the crust only in combination with oxygen or sulfur. Typical iron-

containing minerals include Fe_2O_3 – the form of iron oxide found as the mineral hematite, and FeS_2 – pyrite (fool's gold). Iron is extracted from ore by removing the oxygen by combining it with a preferred chemical partner such as carbon. This process, known as smelting, was first applied to metals with lower melting points. Copper melts at just over $1000\text{ }^\circ\text{C}$, while tin melts around $250\text{ }^\circ\text{C}$. Cast iron – iron alloyed with greater than 1.7% carbon – melts at around $1370\text{ }^\circ\text{C}$. All of these temperatures could be reached with ancient methods that have been used for at least 6000 years (since the Bronze Age). Since the oxidation rate itself increases rapidly beyond $800\text{ }^\circ\text{C}$, it is important that smelting take place in a low-oxygen environment. Unlike copper and tin, liquid iron dissolves carbon quite readily, so that smelting results in an alloy containing too much carbon to be called steel.

Other materials are often added to the iron/carbon mixture to tailor the resulting properties. Nickel and manganese in steel add to its tensile strength and make austenite more chemically stable, chromium increases hardness and melting temperature, and vanadium also increases hardness while reducing the effects of metal fatigue. Large amounts of chromium and nickel (often 18% and 8%, respectively) are added to stainless steel so that a hard oxide forms on the metal surface to inhibit corrosion. Tungsten interferes with the formation of cementite, allowing martensite to form with slower quench rates, resulting in high speed steel. On the other hand sulfur, nitrogen, and phosphorus make steel more brittle, so these commonly found elements must be removed from the ore during processing.

When iron is smelted from its ore by commercial processes, it contains more carbon than is desirable. To become steel, it must be melted and reprocessed to remove the correct amount of carbon, at which point other elements can be added. Once this liquid is cast into ingots, it usually must be "worked" at high temperature to remove any cracks or poorly mixed regions from the solidification process, and to produce shapes such as plate, sheet, wire, etc. It is then heat-treated to produce a desirable crystal structure, and often "cold worked" to produce the final shape. In modern steel making these processes are often combined, with ore going in one end of the assembly line and finished steel coming out the other. These can be streamlined by a deft control of the interaction between work hardening and tempering.

Вправа 11. Перекладіть англійською мовою.

Сталь – ковкий сплав заліза з вуглецем (та іншими елементами), що підлягає деформації, кількість вуглецю в якому не перевищує 2,14 %. Вуглець надає міцності сплавам заліза. Сталь – найважливіший конструкційний матеріал для машинобудування, транспорту і т.п. Сталі поділяються на конструкційні та інструментальні.

За хімічним складом сталі поділяються на вуглецеві та легіровані; в тому числі за змістом вуглецю – на маловуглецеві, середньовуглецеві та високовуглецеві; легіровані сталі за змістом легіруючих елементів – на низько-, середньо- і високолегіровані.

За структурою сталь різниться на аустенітну, феритну, мартенситну, бейнітну і перлітну. Якщо в структурі переважає дві і більше фаз, то сталь різниться на двофазну та багатофазну.

Вправа 12. Укладіть анотаційний переклад тексту вправи 10.

ТЕМА 7
Переклад технічної літератури

1. Підготуйте доповіді на такі теоретичні запитання, проілюструйте їх прикладами:

- 1.1. Проблеми технічного перекладу.
- 1.2. Сучасна англomовна технічна термінологія та її специфіка.
- 1.3. Способи перекладу технічних термінів.

2. Виконайте подані вправи.

I. ВПРАВА «ЗЕЛЕНЕ ЯБЛУКО» (Додаток А)		
genetic engineering	[ˈlaɪsəns]	генна інженерія
centrifugal force	[ˈtə:brɪn]	відцентрова сила
abrasive wheels	[əˈbreɪsɪv]	абразивні диски
non-ferrous metallurgy	[meˈtælədʒɪ]	кольорова металургія
base station	[ˈsteɪʃən]	базова станція
obtuse angle	[əbˈtju:s]	тупий кут
exquisite cuisine	[kwɪˈzi:n]	вишукана кухня
angular velocity	[vɪˈlɒsɪtɪ]	кутова швидкість
artificial intelligence	[ɪnˈtelɪdʒəns]	штучний інтелект
gravitational field	[fi:ld]	гравітаційне поле
linear elasticity	[ˈliːniə]	теорія пружності
outside investor	[ɪnˈvestə]	сторонній інвестор
gas pump	[pʌmp]	заправна колонка
garbage truck	[ˈgɑ:bɪdʒ]	сміттєприбиральна машина
storage facilities	[ˈstɔ:riːdʒ]	складські приміщення
mass production	[prəˈdʌkʃ(ə)n]	масове виробництво
sectional furniture	[ˈfə:nɪʃə]	розбірні меблі
copper pipes	[ˈkɒpə]	] мідні труби
alternating current	[ˈɒl.tə.netɪ]	змінний струм
genetic engineering	[dʒəˈnetɪk]	генна інженерія
float glass	[fləʊt glɑ:s]	термополіроване скло
milling machine	[ˈmɪlɪŋ]	фрезерний верстат
blind hole	[həʊl]	глухий отвір
dormer window	[ˈdɔ:.mər]	слухове вікно
catchment basin	[ˈbeɪ.sən]	водозбірний басейн
technical failure	[ˈfeɪ.ljər]	технічний збій
circuit breaker	[ˈsə:kɪt]	автоматичний вимикач
concrete beam	[ˈkɒnkri:t]	залізобетонна балка
dimension stone	[dɪˈmɛnʃən]	розмірний камінь
engineering economics	[ˌendʒɪˈnɪəriŋ] [ˌi:kəˈnɒmɪks]	інженерна економіка

frequency modulation	['fri:kwənsi]	частотна модуляція
tactile paving	['taktʌɪl]	тактильна бруківка
interval estimation	[,ɛstɪ'meɪʃən]	інтервальна оцінка
biomedical engineering	[,endʒɪ'nɪərɪŋ]	біомедична інженерія
engineering drawing	[endʒɪ'nɪərɪŋ]	інженерне креслення
structural mechanics	['strʌktʃr(ə)l]	будівельна механіка
engineering graphics	['grɑ:fɪks]	інженерна графіка
drawing table	['drɔ:ɪŋ]	креслярський стіл
building refuse	[rɪ'fju:z]	будівельне сміття
software engineering	['sɒftweə(r)]	програмна інженерія
design information	[,ɪnfə'meɪʃn]	проектна інформація
technical requirements	['teknɪkəl]	технічні характеристики
chemical composition	['kemɪkəl]	хімічний склад
sand paper	[sænd]	наждачний папір
hoisting crane	['hɔɪstɪŋ]	підйомний кран
translucent concrete	[trænz'lu:snt]	прозорий бетон
chartered engineer	['tʃɑ:təd]	дипломований інженер
digital mockup	['mɒkʌp]	цифровий макет
oil refinery	[rɪ'faɪn(ə)rɪ]	нафтопереробний завод
II. ВПРАВА «НАВПАКИ»		
amplifier class	['æmplɪfaɪə]	клас підсилювача
acquisition system	[,ækwɪ'zɪʃən]	система збору
battery backup	['bætəri]	резервний акумулятор
power control	['paʊə]	керування потужністю
temperature sensor	['sensə]	датчик температури
dimensional analysis	[dɪ'menʃənəl]	аналіз розмірностей
probability theory	[,prɒbə'bɪlɪtɪ]	теорія ймовірності
Joule heating	[dʒu:l] ['hi:tɪŋ]	теплота Джоуля
mass density	['densɪtɪ]	щільність маси
water scarcity	['skɛəsɪtɪ]	дефіцит води
power rating	['paʊə'reɪtɪŋ]	номінальна потужність
dimensional accuracy	['ækjʊrəsi]	точність вимірювань
ground damping	['dæmpɪŋ]	зволоження ґрунту
hackaw frame	['hækə:]	рамка лобзика
beam reinforcement	[bi:m]	арматура балки
conveyor belt	[kən'veɪə bɛlt]	стрічка конвеєра
parking space	['pɑ:kɪŋ speɪs]	площа паркування
infrastructure upgrades	['ɪnfɹæstrʌktʃə]	оновлення інфраструктури
power rating	['reɪ.tɪŋ]	максимальна потужність
soil stabilization	[sɔɪl]	закріплення ґрунтів
decontamination factor	['fæktə]	коефіцієнт дезактивації
battery backup	['bætəri]	резервний акумулятор
temperature sensor	['temp(ə)rətʃə]	датчик температури

dimensional accuracy	['temprɪtʃə]	точність вимірювань
material properties	['prɒp.ə.ti]	властивості матеріалів
volt and ohm	[əʊm]	вольт та ом
frequency and hertz	['fri:.kwən.si]	частота та герц
fluid dynamics	['flu:ɪd]	динаміка рідин
pressure disturbance	[dɪs'tə:bəns]	коливання тиску
energy dissipation	[,dɪsɪ'peɪʃən]	розсіювання енергії
bridge abutment	[ə'bʌtmənt]	опора мосту
III. ВПРАВА «ХЛЮПЧИК І ДІВЧИНКА»		
inventor and engineer	[ɪn'ventə]	винахідник і інженер
clamp and cramp	[kræmp]	затискач та скоба
developer and customer	[dɪ'vel.ə.pər] ['kʌstəmə(r)]	забудовник та замовник
workbench and vise	[vaɪz]	верстак і лещата
roof and ridge	[rɪdʒ]	дах і гребінь
roof and roofer	['ru:fə]	покрівля і покрівельник
plane and shavings	[pleɪn]	рубанок і стружка
geodesy and hydraulics	[dʒi:'ɒdɪsɪ]	геодезія та гідравліка
gravel and grout	['grævəl]	гравій та затирка
pier and pile	[paɪl]	пірс та паля
ventilation and fan	[ven'tɪ'leɪʃn]	вентиляція і вентилятор
framework and masonry	['freɪm.wɜ:k]	каркас та кладка
monolith and concrete	['mɒn.ə.lɪθ]	моноліт та бетон
rubber and latex	['leɪ.teks]	гума та каучук
geodesy and hydraulics	[dʒi:'ɒdɪsɪ]	геодезія та гідравліка
circumference and area	[sə'kʌmfərəns]	периметр та площа
compass and figure	['kʌm.pəs]	циркуль і креслення
sine and angle	[saɪn]	синус та кут
potential and movement	[pə'tenʃl]	напруга та рух
clamp and weight	[klæmp]	затискач та гиря
magnet and cylinder	['sɪl.ɪn.dər]	магніт та циліндр
precision and deviation	[prɪ'sɪʒən]	точність та відхилення
culvert and drain	[dreɪn]	водовідвід та дренаж
concrete and steel	[sti:l]	бетон і сталь
aqueduct and draining	['ækwɪdʌkt]	водопровід та каналізація
floating bridges and assault towers	['fləʊtɪŋ]	плавучі мости та штурмові вежі
angle and theodolite	[θɪ'ɒd(ə)laɪt]	кут та кутомір
precision and tolerance	[prɪ'sɪʒ(ə)n]	точність та похибка
lime and gypsum	['dʒɪps(ə)m]	вапно та гіпс
IV. ВПРАВА «ОДИН-ДВА-ТРИ»		
International Engineering Academy	[,ɪndʒɪ'nɪərɪŋ]	міжнародна інженерна академія

crucible melting furnace	['kru:sɪbl]	тигельна плавильна піч
monolithic integrated circuit	[, mənəu'liθɪk]	монолітна інтегральна схема
automatic test equipment	[ɪ'kwɪpmənt]	автоматичне випробувальне обладнання
programmable logic array	[ə'reɪ]	програмована логічна матриця
azimuthal quantum number	['kwɒntəm]	орбітальне квантове число
circular hollow section	['sə:kjulə]	кругла пустотіла секція
solar thermal generator	['səʊlə]	сонячний тепловий генератор
general arrangement drawing	['drɔ:ɪŋ]	загальне компоноване креслення
collective labour agreement	['lei.bər]	колективний трудовий договір
central limit theorem	['θiərəm]	центральна гранична теорема
central processing unit	['ju:nɪt]	центральний процесорний блок
nuclear binding energy	['nju:klɪə]	енергія зв'язку ядра
standard electrode potential	['stændəd]	стандартний електродний потенціал
artificial urinary bladder	['juəri:n(ə)ri 'blædə]	штучний сечовий міхур
British thermal unit	['θə:məl]	британська тепла одиниця
multilayered enclosing structures	[, mʌltɪ'leəd]	багатошарові огорожувальні конструкції
flexible filling blade	['fleksəbl]	гнучкий сталевий шпатель

PART 1

Вивчіть подані лексичні одиниці, використовуючи їх при перекладі тематичного тексту та виконанні вправ.

videotelephone	відеотелефон	facilitate communication	поліпшити спілкування
two-way speech transmission	двостороння передача мовлення	data-conversion device	пристрій для перетворення сигналу
video communication systems	системи відео комунікації	digital video signal	числові відеосигнали
videophone	відеотелефон	videoconferencing	проведення відео - конференцій
Compression/expansion circuit	пакування-розпакування даних	remote control	дистанційне керування
telephone circuit	телефонна мережа		

Вправа 1. Письмово перекладіть поданий тематичний текст. Знайдіть технічну термінологію та вкажіть способи її перекладу. Виконайте вправи до тексту.

VIDEOPHONE

Videophone, also called **videotelephone**, device that simultaneously transmits and receives both audio and video signals over telephone lines. In addition to the two-way speech transmission traditionally associated with the telephone, for many years there has been an interest in transmitting two-way video signals over telephone circuits in order to facilitate communication between two parties. Two-way video communication systems employ a videophone at each end. The videophone incorporates a personal video camera and display, a microphone and speaker, and a data-conversion device. The data-conversion device permits transmission of video over telephone circuits through the use of two components: a compression/expansion circuit, which reduces the amount of information contained in the video signal, and a modem, which translates the digital video signal to the analog telephone line format.

Another form of video transmission over telephone lines is videoconferencing. A videoconferencing system is quite similar to a videophone, except that the camera and display at each end are intended to serve a group of people. Frequently, the video camera in such a system may focus on either individuals or the group, often under control of the local user or under remote control of the distant party.

The first public demonstration of a one-way videophone occurred on April 7, 1927, between Herbert Hoover (then U.S. secretary of commerce) in Washington, D.C., and officials of the American Telephone & Telegraph Company (AT&T) in New York City. This was followed by the first public demonstration of a two-way videophone, on April 9, 1930, between AT&T's Bell Laboratories and its corporate headquarters, both in New York City. This two-way system employed early television equipment and a closed circuit; by 1956 Bell Labs had developed a videophone that could be employed over existing telephone circuits. Further studies led to the development of the first complete experimental videophone system, known as Picturephone, in 1963. By 1968 Bell engineers had developed a second-generation Picturephone, which was put into public service in 1971.

In the late 1980s several companies began to develop and sell still-frame videophones that could operate directly over the public switched telephone network (PSTN). The still-frame videophone employs a video camera and a frame-capture system to capture a single video frame for transmission. Since still-frames exhibit no time dependency, they do not have to be transmitted in real time over the PSTN, permitting the use of standard, commercially available modems to transmit at 2.4 to 9.6 kilobits per second.

Вправа 2. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. the telephone itself is a rather simple appliance; 2. including last-number recall; 3. display; 4. earphone; 5. mechanical bell ringers; 6. electronic ringers; 7. microphone, called the transmitter; 8. telephone dial; 9. automatic dialer; 10. combined set of 1937; 11. station apparatus; 12. volume control; 13. microphone, called the transmitter, and an

earphone, called the receiver, are contained in the handset; 14. a number of “smart” features; 15. push buttons; 16. microphone converts speech into its direct electrical analog; 17. function selectors; 18. electrical signal; 19. transmitter; 20. have become available on the telephone instrument; 21. the telephone dial has given way to the keypad; 22. handset; 23. audio quality; 24. earphone converts received electrical signals back to sound; 25. telephone answering machine.

Вправа 3. *Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.*

1. Механічні дзвінки поступилися місцем електронним; 2. телефонна трубка; 3. приймач; 4. мікрофон; 5. дисплей; 6. автоматичний набір номера; 7. регулятор гучності; 8. селектор функцій; 9. комбінований апарат; 10. який передається як електричний сигнал; 11. якість звуку; 12. мікрофон перетворює мову на її електронний аналог; 13. автоматичний набір останнього номера; 14. телефонний диск; 15. електронний дзвінок; 16. “розумні” функції; 17. мати усі компоненти стаціонарного апарата; 18. мікрофон та приймач; 19. телефонний диск перетворився на клавіатуру; 20. вмонтований автовідповідач; 21. приймач перетворює сигнал знову на звук; 22. типовий телефонний апарат складається з таких головних компонентів; 23. телефон з кнопками; 24. інтегральні схеми.

Вправа 4. *Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.*

1. two-way video communication systems; 2. video signals; 3. video camera; 4. interest in transmitting two-way video signals; 5. traditionally associated with the telephone; 6. communication between two parties; videophone; 8. display; 9. over telephone circuits; 10. videophone incorporates a personal video camera and display, a microphone and speaker, and a data-conversion device; 11. data-conversion device; 12. still-frame videophone; 13. employ a videotelephone, or videophone, at each end; 14. video camera in such a system may focus on either individuals or the group; 15. modem; 16. remote control; 17. compression/expansion circuit; 18. often under control of the local user or; 19. under remote control of the distant party; 20. analog telephone line; 21. videotelephone; 22. in order to facilitate communication; 23. videoconferencing.

Вправа 5. *Прочитайте і перекладіть текст. Зверніть увагу на словосполучення, які характеризують патенти. Опишіть малюнки.*

PATENT SPECIFICATION IMPROVEMENTS IN OR RELATING TO PIPE JOINTS OR PIPE COUPLINGS

The pipe joint or coupling forming the subject of the present invention, although applicable for use with pipes of any material, is particularly concerned with pipes or tubes of semi-flexible character and composed of comparatively hard thermoplastic synthetic resin composition, natural or synthetic rubber or similar material. The pipe joint or coupling is also suitable for use with metal pipes.

A pipe joint or coupling in accordance with the invention comprises a body bored to receive the extremity of the pipe and to form an internal shoulder or sitting against which the pipe can abut, a sleeve nut surrounding the pipe and in threaded engagement with the

body, a longitudinally split pressure ring having an externally arranged tapered extremity for engagement by a correspondingly tapered surface on the interior of the nut so as to contract the pressure ring into gripping engagement with the pipe and an annular sealing ring in abutting engagement with the pressure ring and formed with a fire taper for engagement with a tapered surface in the interior of the body for the purpose of maintaining a good seal consequent upon tightening of the nut on the threaded part of the body. If composed of suitable material the sealing ring will be contracted into good sealing engagement with the pipe.

Referring to the drawings:

Figure 1 is a side elevation of a pipe joint or coupling in accordance with the present invention; and *Figure 2* is a longitudinal section of the same drawn to an enlarged scale.

The pipe joint or coupling illustrated includes a body 1 which may be externally screw threaded as at 2 for attachment to a container or the like, the body being formed with a cylindrical boring 3 and with a boring extension involving a tapering surface 4 and a shoulder 5. The pipe 6 enters boring 3 and seats on the part 5, the latter forming a square shoulder against which the peripheral edge of the pipe abuts.

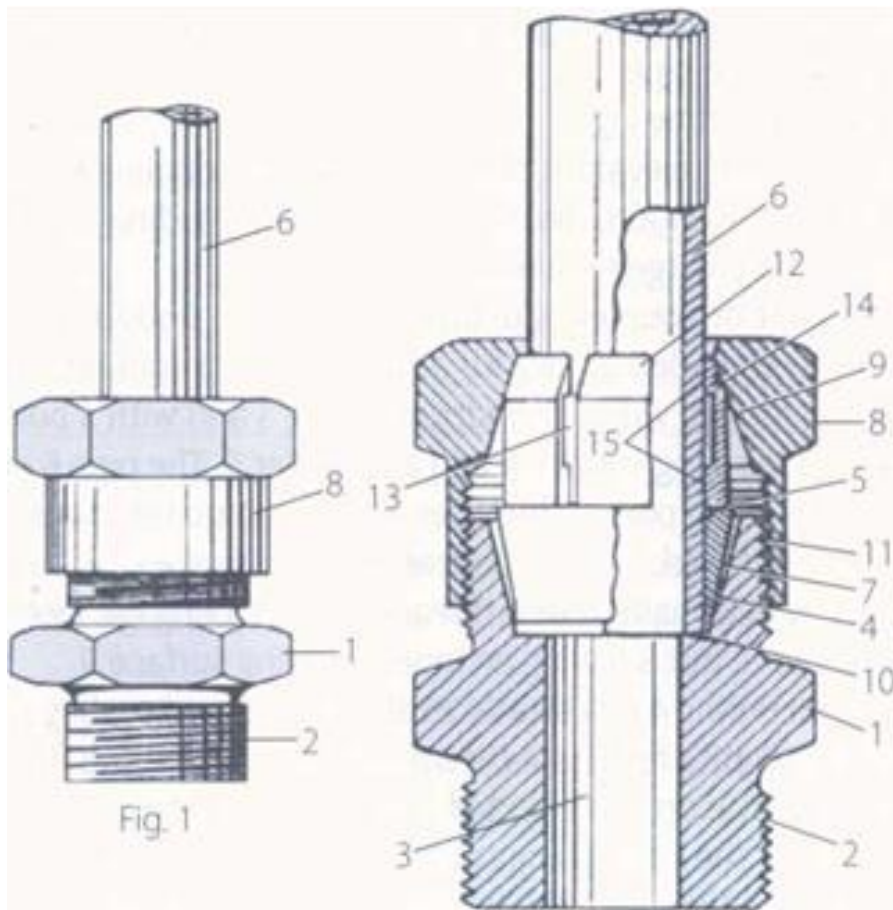
The body is externally screw threaded at 7 to engage internal screw threads on a sleeve nut 8 having an inner tapering surface 9.

The tapered boring 4 receives an externally tapered sealing ring 10, the latter having a slightly finer taper than the boring, the ring fitting closely around the pipe. The opposite end of the sealing ring has a square face of a pressure ring 12, the latter being split longitudinally at one or more points 13 around the periphery whereby't will be contractable with a minimum of effort into good sealing engagement with the pipe.

The pressure ring is formed with a tapered surface 14 corresponding with the tapering surface 9 on the interior of the sleeve nut, whereby the pressure ring will be contracted radially into good sealing engagement with the pipe when the sleeve nut is tightened.

The pressure ring is preferably formed with two or more cylindrical faces 15 which make surface engagement with the pipe over a small surface area, whereby the pressure at the places of contact will be substantially increased.

It will be appreciated that by tightening the sleeve nut 8 pressure ring 12 will not only be contracted radially into good sealing engagement with the pipe but will also bear hard on the sealing ring 10, thus forcing it down the tapered boring into good sealing engagement with the tapered face 4, the sealing ring at the same time being compressed radially into intimate engagement with the walls of the pipe.

The rings 10 and 12 are composed of suitable metals to suit the material of which the pipe is composed, and it is within the scope of the invention to employ other materials.

The taper of the sealing ring 10 is preferably in the region of 10° , it being preferred that there shall be a difference of approximately $2\ 1/2^\circ$ between the tapers of the two tapering surfaces.

Вправа 5а. Які з тверджень є істинними, а які хибними?

- 1) The pipe joint or coupling forming the subject of the present invention, is applicable for use with pipes of only synthetic material.
- 2) The pipe joint or coupling is also suitable for use with metal pipes.
- 3) If composed of suitable material the sealing ring will be contracted into good sealing engagement with the pipe.
- 4) The pressure ring is preferably formed with two or more square faces.
- 5) The tapered boring 4 receives an internally tapered sealing ring 10, the latter having a slightly finer taper than the boring.
- 6) The taper of the sealing ring 10 is preferably in the region of 10° .

Вправа 5б. З'єднайте назви частин (складових) деталей тексту з їх визначеннями (описами).

1) tapering	a) an elbow of the pipe
2) sleeve nut	b) to become gradually narrower or thinner toward one end

3) taper ring	c) a case into which an object or device fits
4) pipe-bend	d) a tapering ring used in metal crafting, usually made of steel, which is used to tuff a hole.

Вправа 5в. Виберіть правильну відповідь.

1) The pipe joint or coupling forming the subject of the present invention, although applicable for use with pipes of any material, is particularly concerned with pipes or tubes of...

- a) ferrous materials;
- b) semi-flexible character;
- c) hard materials.

2) A pipe joint or coupling in accordance with the invention comprises a body bored to receive the extremity of the pipe and to form:

- a) a hook;
- b) an elbow;
- c) an internal shoulder.

3) If composed of suitable material the sealing ring will be ...

- a) contracted into good sealing engagement with the pipe;
- b) slide along the pipe;
- c) glued to the pipe.

Вправа 5г. Заповніть пропуски лексичними одиницями.

The pipe joint or coupling (1) _____ the subject of the present invention, although (2) _____ for use with pipes of any material, is particularly (3) _____ with pipes or tubes of semi-flexible character.

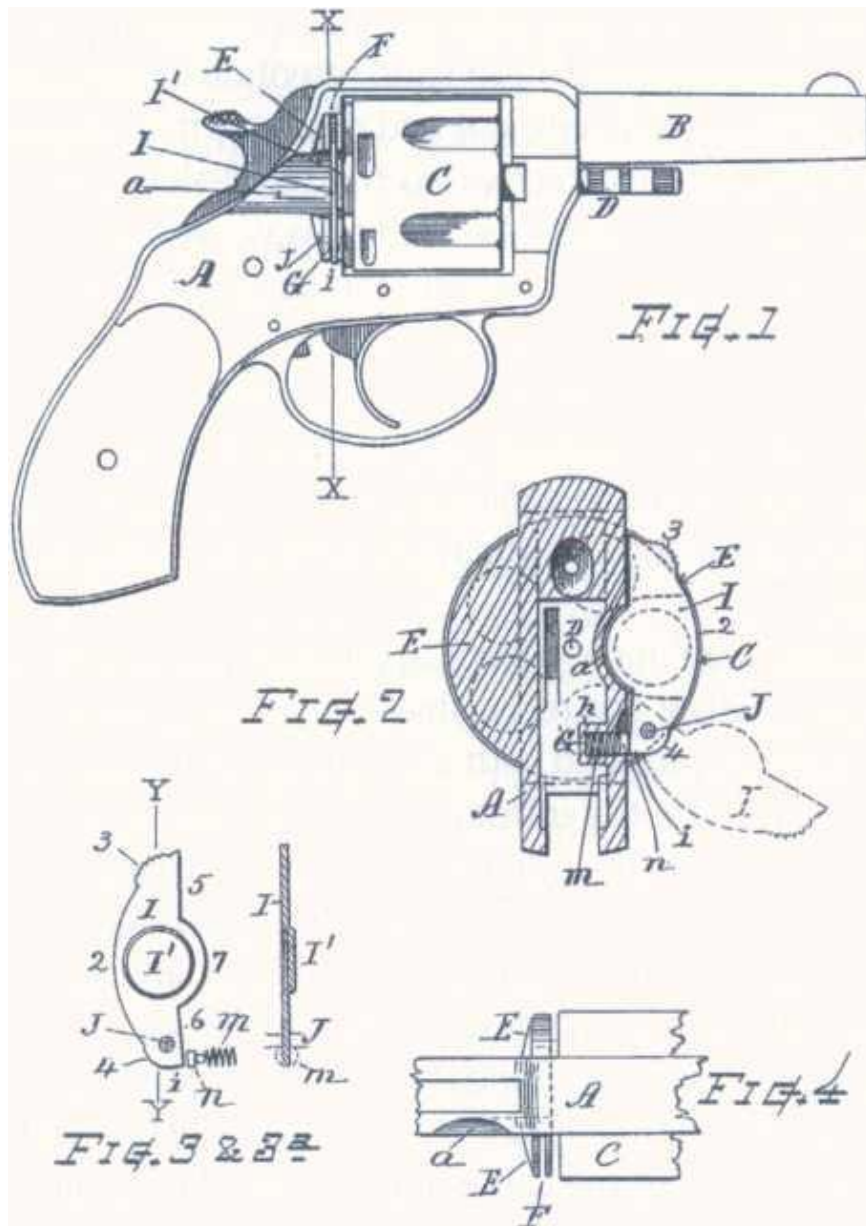
- 1) a - forming, b - having been formed, c - are forming;
- 2) a - applicant, b - appliance, c - applicable;
- 3) a - concentrated, b - concerned, c - conducted.

Вправа 5д. Заповніть пропуски лексичними одиницями.

a) suitable, b) abut, c) longitudinally, d) engagement, e) contract, f) annular, g) seal, h) tapered, i) bored, j) accordance.

The pipe joint or coupling is 1) _____ for use with metal pipes. A pipe joint or coupling in 2) _____ with the invention comprises a body 3) _____ to receive the extremity of the pipe and to form an internal shoulder or sitting against which the pipe can 4) _____, a sleeve nut surrounding the pipe and in threaded 5) _____ with the body, a 6) _____ split pressure ring having an externally arranged tapered extremity for engagement, so as to 7) _____ the pressure ring into gripping engagement with the pipe and an 8) _____ sealing ring in abutting engagement with the pressure ring and formed with a fine taper for engagement with a 9) _____ surface in the interior of the body for the purpose of maintaining a good 10) _____ consequent upon tightening of the nut on the threaded part of the body.

Вправа 6. Прочитайте і перекладіть текст. Зверніть увагу на словосполучення, які характеризують патенти. Опишіть малюнок.

G. H. HARRINGTON & W. A. RICHARDSON REVOLVER

The objects of present invention are, first, to provide a revolver having a recoilshield with a loading-gate located within said shield; second, to combine the loading-gate with the recoil-shield in such manner that the shield will afford support for the gate when in closed position; third, to afford facilities for the convenient operation and retention of the loading-gate at its several adjustments in an efficient and desirable manner, and, fourth, to provide the loading-gate located within the recoil-shield with a forwardly-protuberant face in line with the loading-way, as more fully hereinafter explained. These objects I attain by the mechanism illustrated in the drawings, wherein – Figure 1 is a side view of a revolver embodying my invention. Fig. 2 is a vertical section at line X X, drawn to somewhat larger scale. Fig. 3 is a separate front view of the loading-gate and its spring

devices. Fig. 3 is a section of the same at line Y Y; and Fig. 4 is a top view of a portion of the frame, showing the recoil-shield as recessed for receiving the loading-gate.

This invention is an improvement applicable to solid-frame revolvers, or to that class in which the recoil-shield or laterally-projecting guard in rear of the cylinder is provided with a channel or loading-way at the side of the frame to facilitate the introduction of the cartridges into and the removal of the shells from the cylinder-chamber in well-known manner; and my invention consists in the loading-gate constructed and combined with the recoil-shield for operation substantially in the manner shown and described, and as definitely pointed out in the summary.

Referring to parts, A denotes the frame of Serial No. 585,266. (No model.) the revolver, B the barrel, and C the cylinder, which is arranged within the frame to revolve about the center pin D in well-known manner.

E indicates the recoil-shield, consisting, as usual, of laterally-projecting semicircular flanges integrally formed upon the sides of the frame in rear of the cylinder.

The recoil-shield at the right-hand side of the frame, in which is formed the loading-way A is provided with a vertical recess or slit F out therein, the inner limit of said recess being on a line flush, or nearly so, with the side of the frame in that part above the channel, while said recess extends inward somewhat farther at its lower part, as indicated in Figs. 2 and 4. A small hole G for containing a spring is bored into the frame near the lower end of the slot, the frame being thickened or provided at that part with a boss h on its inner side to prevent the hole cutting through into the interior space.

I indicates the loading-gate, which consists of a thin plate of metal adapted to fit into the recess F, and having its outer edge 2 formed with a circular contour corresponding to the circle of the cylinder or recoil-shield. It is provided with a serrated prominence 3 near its upper end and a rounded prominence 4 near its lower end, while its inner edge is formed with straight portions 5 and 6 and a central inwardly-projecting portion 7, that matches with the rounded channel a in the frame. The loading-gate I is located within the recess in the recoil-shield and hinged or pivoted therein by a pin J, that extends through the shield and gate near the lower end thereof, parallel with the cylinder-axis, so that the gate can swing outward and downward, as indicated by dotted lines on Fig. 2. A small coiled-wire spring on and springpressed stud n are arranged in the hole G under the heel 'i of the gate to act thereon by outward pressure for normally retaining said gate when in closed position and to hold said gate open when the angle of the heel has swung inward past the stud. The rounded prominence 4, resting on the stud or spring, retains the gate at any open position, but when the heel passes the center of the stud n the loading-gate snaps into closed position at once by pressure of the spring.

The front side of the gate, at a position corresponding to the loading-way channel a, is best provided with a projecting part or protuberant disk I, the offset dimension of which corresponds with the thickness of the metal in that portion of the recoil-shield forward of the vertical recess F. This brings the diskface I sufficiently forward of the flat end portions of the gate, so that its central face lies approximately in the same plane with the face of the recoil-shield to serve as a guard for preventing rearward displacement of the cartridges as the cylinder-chambers revolve past the loading-way when the revolver is used in upward firing, or at any time when the loading-gate is closed. Said projection I is

preferably made by stamping or punching forward without detaching a portion of the metal plate of the gate, as indicated in Figs. 3 and 4, thus producing a comparatively strong and desirable gate of very thin metal, one that will occupy but little space in the recoil-shield, and which can be manufactured with facility and at moderate cost; but if in any instance preferred, the projection can be made by fixing a disk or reinforce piece upon the face of the gate-plate.

In the operation the loadingate is opened by placing the thumb upon the serrated prominence 3 and swinging its top end outward from the recess in the shield sufficiently to open the channel a. The shells can then be removed and the cartridges inserted in the usual way. The loadingate may then be snapped back into closed position, where it is retained with the edge 5 pressed against its seat within the recess of the recoil-shield by the force of the spring m or spring-pressed stud acting against the heel of the gate below the pivot-center of the hinging-pin.

This loading-gate can be made of comparatively thin metal, since it is embraced and sustained against backward or forward displacement by the projecting portions of the recoil-shield, within which it is located, both above and below the loading-way a, while it can be conveniently opened and closed, as desired.

I am aware that loading-gates of different construction have been heretofore employed in revolving firearms, and I do not, therefore, broadly claim a loading-gate irrespective of its construction, arrangement, or mode of operation.

Вправа 7. *Перекладіть речення, застосовуючи прийом антонімічного перекладу до відповідних слів та словосполучень. Вкажіть, якими причинами викликана необхідність застосування антонімічного відповідника.*

1. In my experience executioner – not unlike Mailer himself – can be valuable, and sometimes quite moving in expressing themselves.
2. This is not entirely unprecedented.
3. Waveguide is not without its drawbacks, however.
4. Keep the tablets off the sun.
5. Did you remember to post the letter?
6. Mr. Brown was not old enough.
7. I guess the problems are not uncommon.
8. He spoke to them with an accent, which was not unpleasant.
9. His name was not unknown to me.
10. I never treat my friends with disrespect.

PART 2

Вправа 8. *Прочитайте текст, зробіть його доперекладацький аналіз, перекладіть українською мовою.*

TRANSFORMERS

The device by which A. C. voltage is changed is called a transformer. It is known that when the strength of the current flowing in a coil alters, an e. m. f. is induced in any

other coil the turns of which are linked to the changing flux. Suppose that an alternating current flows in the first coil; as the current rises, an e. m. f. is induced in one direction in the second coil, and as it falls, an e. m. f. is induced in the opposite direction. An alternating current in the first coil therefore produces an alternating e. m. f. of the same frequency in the second coil. If the circuit of the second coil is completed, the induced e. m. f. will cause a current to flow.

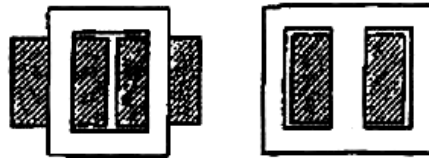

Fig. 1. Transformers

The winding connected to the source of alternating current is called the primary winding, and that in which the e. m. f. is induced, the secondary winding.

Fig. 1 shows sections of two types of transformers, the shaded areas indicating the space occupied by the windings. In both cases the core is laminated; a number of thin stampings being stacked together to provide the necessary cross-sectional area. The form shown on the left is known as a core-type transformer. Half of each winding is placed on each limb, the primary and secondary being either wound one on top of the other, or else split into small sections arranged alternately on the core. The form shown on the right is known as a shell-type transformer. The core has three limbs, the centre one of which carries the windings, while the other two form parallel return paths for the magnetic flux.

Three-phase currents may be transformed by means of a separate transformer on each phase or by means of a special three-phase transformer. The latter has a separate limb of the core and a separate primary and secondary winding for each phase. As in the case of generator windings, the three primaries and three secondaries may be either star or delta connected.

Вправа 9. Знайдіть в тексті еквіваленти наступних лексичних одиниць.

1. coil; 2. площа поперечного перерізу; 3. primary winding; 4. стержньовий трансформатор; 5. трансформатор с обмоткою на центральному стержні магнітної системи; 6. secondary winding; 7. зворотний шлях (спосіб); 8. shaded areas; 9. з'єднання у вигляді трикутника; 10. core is laminated.

Вправа 10. Знайдіть фактичні помилки в наступних реченнях та виправіть їх.

1. Пристрій для перетворення постійного струму називається трансформатором.

2. Припустимо, що постійний струм тече у другій котушці; сила струму збільшується і при цьому ЕРС виникає у зворотному напрямку у другій котушці; а якщо сила струму зменшується, то ЕРС виникає в прямому напрямку.

3. Обмотка, в якій виникає ЕРС, зветься первинною, а обмотка, що приєднується до джерела змінного струму – вторинною.

Вправа 11. Прочитайте текст, зробіть його доперекладацький аналіз, перекладіть українською мовою.

ELECTRIC MOTORS

A direct-current motor consists of the same essential parts as a direct current generator, namely, field magnet, armature with its commutator and brush gear. The armature and commutator are constructed on exactly the same principles as the armature and commutator of a dynamo, and any difference in external appearances of dynamos and motors is due to a modification in the arrangement of the field magnets and frame, designed to give the motor the maximum amount of protection.

The simple wire loop connected to a two-section commutator is hardly suitable for running as a motor, owing to the supply being short-circuited when both brushes make contact with the same half of the commutator. This difficulty does not arise when the number of commutator segments is increased and most commercial D. C. generators can be made to run as motors.

The effect of armature reaction in a motor is opposite to that in a generator, and in order to allow for it, the brushes are given an angle of lag instead of an angle of lead; that is, they are moved from the mid position in a direction contrary to that of rotation. As in the case of the generator, interpoles are often employed to ensure sparkless commutation. When the armature of a motor rotates, the conductors cut the magnetic field, and an e.m.f. is produced in them just as it is in the case of a generator. This back e.m.f. opposes the applied e. m. f., the difference between them being the voltage which drives the current through the armature resistance. If we multiply the back e. m. f. by the armature current, we obtain the electrical equivalent (in watts), of the mechanical power developed by the motor.

Motors, like generators, may be either series, shunt or compound wound. The speed of a shunt-wound motor does not vary much with the changes in the load, but that of a series-wound motor falls as the load increases.

Note that the direction of rotation of a motor is not reversed by reversing the supply current, because this would change the polarity of both the field and the armature. To reverse the rotation it is necessary to reverse the connections of either the field or the armature, but not both. The speed of a motor can be varied by varying the strength of the field, the speed increasing as the field is weakened. The field strength can be controlled in the same way as that of a generator, i. e. by a resistance, in series with the field-magnet winding of a shunt-wound machine or in parallel with that of a series-wound machine.

Вправа 12. Знайдіть в тексті еквіваленти наступних лексичних одиниць.

1. direct-current motor; 2. field magnet; 3. armature with its commutator; 4. brush gear; 5. frame; 6. simple wire loop; 7. series, shunt, compound wound; 8. angle of lead; 9. angle of lag; 10 back e.m.f.; 11. щоб компенсувати; 12. щоб усунути; 13. перетинати магнітне поле; 14. напруга, що приводить в рух струм через опір сердечника; 15. швидкість обертання двигуна може змінюватись внаслідок зміни напруги поля.

Вправа 13. Знайдіть фактичні помилки в наступних реченнях та виправіть їх.

1. Мотор постійного струму складається з основних частин, таких як генератора постійного струму, польового магніту, арматури з комутатором та щіткового пристрою.

2. Як і у випадку з генератором додаткові поля часто займаються забезпеченням безіскрової комутації.

3. Ця проблема не виникає, коли кількість сегментів комутатора збільшується, і більшість комерційних генераторів постійного струму можуть використовуватись, як і мотори.

PART 3

Вправа 14. Прочитайте текст, зробіть його доперекладацький аналіз, перекладіть українською мовою.

MECHANICAL ENGINEERING

Couplings and Clutches

Couplings and clutches are intended to connect shafts or other revolving parts and in modern mechanical engineering they form integral components of almost all machines. Couplings and clutches link together the shafts of turbines and generators, prime movers and driving mechanisms, as well as the shafts of separate units and assemblies effect smooth or instantaneous starting stopping, reversing and gear change of machines; protect against overload and racing and prevent reverse rotation.

Hence the great diversity of types of couplings and clutches and the continuous development of new designs.

Clutches are employed to connect and disconnect shafts during their relative motion (under load) or at standstill. According to the forces which keep them engaged, clutches may be divided into four groups: friction, claw (toothed) electromagnetic fluid, and electromagnetic powder, and hydraulic clutches. Depending on the manner in which clutches are operated they are subdivided into those controlled by an operator directly or by means of auxiliary force, and power controlled clutches.

Advantages of Welded Work over Riveted Work

The application of welding instead of riveting to make permanent joints has a number of advantages, the chief being economy of material and labour. Metal is saved due to: a) the lighter weight of members joined by welding (the weight of welds comprises about 1-1,5 per cent of the work weight while the weight of rivets is about 3.5-4 per cent);

b) the better utilization of metal due to the absence of holes which weaken the effective sections;

c) the possibility of a wide use of butt-joined seams requiring no additional elements such as straps.

The use of welding instead of riveting saves on an average 10 to 20 per cent in weight.

Less labour is required because it is no longer necessary to lay out, punch or drill the holes. Besides riveting is much more complicated and less productive job than welding which can be often largely automated.

Вправа 15. Укладіть глосарій до текстів.

Вправа 16. Прочитайте та перекладіть текст англійською мовою.

Різьбові з'єднання

Основними стандартними деталями кріплення є: болти, шпилька, гвинти, гайки. З цими деталями зазвичай застосовуються гайки та гайкові замки (стопорячі деталі) різноманітних конструкцій. Загалом різьбове з'єднання можна створити і без деталей, що є специфічно кріпильними.

Болт являє собою стержень з різьбою для гайки на одному кінці та головкою на іншому.

Шпилька – це стержень з різьбою на обох кінцях; одним (посадочним) кінцем шпилька угвинчується в нарізний отвір однієї з сполучних деталей, на різьбу іншого кінця нагвинчується гайка.

Гвинт відрізняється від болта лише тим, що його різьбова частина угвинчується в одну із сполучних деталей (з'єднання без гайки).

Гайка має нарізний отвір для нагвинчування на різьбовий кінець болта чи шпильки і є замикаючою деталлю у силовому ланцюзі: болт (шпилька) – деталі, що кріпляться – гайка.

Вправа 17. Знайдіть в тексті українські еквіваленти лексичних одиниць.

1. bolt; 2. pin (stud); 3. screw; 4. nut; 5. spanner; 6. threaded coupling; 7. shank; 8. landing end; 9. threaded hole; 10. power circuit.

Вправа 18. Прочитайте текст, зробіть його доперекладацький аналіз, перекладіть українською мовою.

ENGINEERING MATERIALS

1. Materials used in mechanical engineering consist chiefly of metals, alloys and plastics, which have almost completely replaced timber largely used in the past. Rubber is employed for some purposes — mainly for fittings, packings, and washers. Leather is also used for washers, pump-plungers and driving belts.

2. Metals of various types and their alloys are by far the most widely used materials. One of the oldest is cast iron, which is made from iron-ore by smelting it in a kiln or chamber, called a "blast furnace". Run off into sand moulds and cooled, the cast iron forms blocks called pigs.

3. Cast iron is strong in compression but weak in tension. It is therefore used for making bases for machinery, stands, engine bed-plates, framework for machines, brackets, pedestal bodies, bearing-housings, gear-wheels, pulleys, intricate casings for

machinery, engine cylinders, domestic utensils, fire-grades and architectural fittings of an ornamental nature, or anything in which tensile stress is not involved.

4. Steel is produced by melting cast iron (pigs) and refining it to remove some of the carbon and other impurities. Special kinds of steel comprise mild or structural steel, alloy steel, stainless steel, carbon (or too!) steel, self-(or air-) hardening tool steel, heat-resisting steel, and many others.

5. One method of preventing a nut from loosening is to fit what is termed a spring washer. There are several forms of these, and each claims its particular merit. When placed in position on a bolt, and the nut screwed on, the reaction of the spring, as it is compressed, exerts pressure against the nut and prevents the latter from turning and working loose.

6. When two shafts have their axes set at right angles to each other, the shafts may be driven, or rotate by the use of bevel gears. If it is desired to rotate one shaft at a different speed from the other, a bevel gear-wheel and bevel pinion would be used.

Вправа 19. *Знайдіть в тексті еквіваленти лексичних одиниць.*

1. an alloy; 2. timber; 3. a fitting; 4. a washer; 5. a pump-plunger; 6. a kiln or a chamber; 7. a sand mould; 8. cast iron is strong in compression but weak in tension; 9. an engine bed-plate; 10. a framework for machines; 11. a pedestal body; 12. a bearing-housing; 13. an intricate casing for machinery; 14. a fire-grade; 15. mild steel; 16. structural steel; 17. alloy steel; 18. stainless steel; 19. self- (or air-) hardening tool steel; 20. heat resisting steel; 21. bevel gear.

Вправа 20. *Прочитайте текст, зробіть його доперекладацький аналіз, перекладіть українською мовою.*

TRANSMITTERS

Differential pressure transmitters, except for transmitters furnished with diaphragm seals or measuring level, shall be provided with five (5)-valve manifolds. And pressure transmitter shall be prepared with 2-valve manifolds with bleed valve.

As a rule, conventional type transmitter with local indicator is owner preference. However, smart type with hart communication shall be applied where several process operating mode exist and/or instrument range change is required according to the operation requirement.

Regards with the above, conventional type shall be applied for ESD.

Where the transmitters are furnished with diaphragm seals, the process connections shall normally be flanged as far as possible. Pancake type remote diaphragm seal is preferable, where is possible to select.

All process wetted parts of pressure transmitters and differential pressure transmitters including manifolds shall be type 316 stainless steel or better. Other materials shall be used as required by the process conditions.

PNEUMATIC INDICATING CONTROLLERS

Where the controls are performed locally, pneumatic indicating controllers, which receive pneumatic signal from the transmitters, shall normally be applied. The input

signal, set point and output signal shall be indicated on the controllers. The controllers shall be furnished with an automatic-manual transfer system and the control action, direct or reverse, shall be changeable. The measurement element shall usually be bronze bellows.

SWITCHES

All process wetted parts of switches, such as level switches, pressure switches, temperature switches, shall be selected to meet the process conditions.

The contact shall be of the micro switch type, Single Pole Double Throw (SPDT) as a minimum. For IS applications, the contacts shall be gold plated and the rating shall be max. 30 VDC 0.1 A. For non-IS applications, the contacts rating shall not be less than 30 VDC 0.2A.

***Вправа 21.** Укладіть глосарій до тексту.*

PART 4

Metallurgy

***Вправа 22.** Прочитайте текст і з'ясуйте, якого аспекту металургії він стосується.*

BURDEN PREPARATION TO THE BLAST-FURNACE PROCESS

The relatively high thermal and chemical efficiency of the blast furnace is a result of the countercurrent flow of ascending gas and descending burden materials in it. To obtain high driving rates of the blast furnace and fuel economies one has to provide the furnace with the burden materials of some certain quality. Under the conditions of counter-flow the burden materials must not restrict the gas flow, and at the same time must have better contact with gases. Then, the smelting of the burden in the blast furnace must demand as less heat as possible. Natural raw materials can't ensure these requirements, so they need the intensive burden preparation. There are two methods of agglomeration in the iron-making industry — sintering and pelletizing.

***Вправа 23.** Перекладіть текст українською мовою, використовуючи лексичні одиниці, наведенні після тексту.*

SINTERING

1. Almost all iron ores require concentration. The ore concentrate is a powdery material, unsuitable for blast-furnace smelting. Before charging into the blast furnace it must be agglomerated into lumps. Two agglomeration methods are generally used: sintering and pelletizing.

Sintering is presently the predominant process while pelletizing is a developing method. Sintering may be defined as a process in which iron-bearing materials of a fine particle size are converted into coarse agglomerates by partial fusion. The product has a porous structure, rezembling a «clinker» in physical appearance, and its mineralogy may be substantially different from that of the original iron-bearing fines.

2. The principle of agglomerating by partial fusion has been known for centuries. But sintering, as we know it today, originated at the beginning of the 20th century after

the invention in 1906 by Dewght-Lloyd, of the first continuous sintering machine, a chain grate design. In sintering, a shallow bed of the fine particles is agglomerated by heat exchange and partial fusion of the quiescent mass. Heat is generated by combustion of a solid fuel admixed with the bed of fines being agglomerated. The combustion is initiated by igniting the fuel exposed at the surface of the bed, after which a narrow, high temperature zone is caused to move through the bed by an induced draft applied at the bottom of the bed. Within this narrow zone, the surfaces of adjacent particles reach fusion temperature, and gangue constituents form a semi-liquid slag. The bonding is effected by a combination of fusion and grain growth. The incoming air quenches and solidifies the rear edge of the advancing fusion zone.

3. In the ferrous industry, the essential materials for sintering consist of a mixture of iron-bearing fines, fluxes and a solid particulated fuel. The iron-bearing constituents are principally iron ore fines, recycled sinter fines, and flue dust, but may also include mill scale, open hearth precipitator dust, and similar iron-bearing materials. Coke breeze is the most common solid fuel, but other carbonaceous materials are also used. It has become common practice to incorporate the sinter mix limestone fines, dolomite fines and lime as a flux. This composite of fine material is well mixed and placed on the sinter strand in a shallow bed, seldom less than six inches or more than twenty inches depth.

4. Upon ignition, within a furnace which straddles the bed, the surface of the bed is heated to about 2500° F, combustion of the fuel is initiated, and the fine particles at the surface are fused together. As air is drawn through the bed, the high temperature zone of combustion and fusion moves downwardly through the bed and produces the bonded, cellular structure of the sinter. During the process, the induced air is preheated by the hot sinter overlying the combustion and fusion zones, and the sensible heat, contained in the combustion products and the excess air is transferred to the bed below the fusion zone. Thus, a temperature distribution exists through the bed such that a series of physically and chemically separate zones are formed.

5. Five commonly observed zones are characterized as follows:

1. Zone of Sinter represents the product of the process.

2. Zone of Combustion and Fusion. It is within this zone that oxidation of carbon to carbon monoxide and carbon dioxide provides the large quantity of heat for slag formation and the fusion of the ore particles.

3. Zone of Calcination. At this level in the bed, the gas stream is sufficiently hot as to calcinate the carbonates.

4. Dry and Preheat Zone. Within this zone the charge has been heated sufficiently to volatilize free moisture.

5. Wet Zone. The moisture level of the upper part of this zone may be raised by the condensation of moisture removed from the previous zones. Excess condensation can fill the pore space with water, cause the collapse of the micropellets, and seriously decrease the bed permeability.

1. iron ore concentrate – залізорудний концентрат, 2. sintering – агломерація, 3. pelletizing – огрудкування, 4. predominant process – домінуючий процес, 5. coarse agglomerate – крупний агломерат, 6. in physical appearance – за зовнішнім виглядом, 7. at the surface of the bed – над поверхнею шару (горну), 8. the surface of adjacent

particles – поверхня суміжних часток, 9. fusion temperature – температура плавлення, 10. gangue constituents – шлакоформуючі складові, 11. bonding – усталення, 12. rear edge – верхня окрайка, 13. fusion zone – зона оплавлення, 14. mixture of iron-bearing fines – суміш залізовмісного дріб'язку, 15. particulated fuel – здрібнене паливо, 16. recycled sinter fines – повернення, 17. flue dust – колошниковий пил, 18. mill scale – прокатна окалина, 19. open hearth precipitator dust – мартенівський пил, 20. coke breeze – коксин, 21. carbonaceous materials – матеріали, що містять вуглець, 22. sinter mix limestone fines – агломераційна вапняку, 23. to place on the sinter strand – завантажувати на загрузать на аглострічку, 24. to straddle the bed – розташовуватись над шихтою, 25. to be drawn through – просисатися крізь, 26. to produce the bonded, cellular structure – утворювати сполучену, пористу структуру, 27. sensible heat – акумульоване тепло, 28. quiescent – нерухомий (статичний), 29. clinker – спечений матеріал, шлак, 30. zone of sinter – зона агломерату, 31. calcination zone – зона обжигу, 32. dry and preheat zone – зона сушіння і підігріву, 33. to volatilize – вилучати, 34. physical breakdown – фізичне руйнування, 35. wet zone – зона сирої шихти, 36. sensible heat – акумульоване тепло.

Вправа 24. *Доповніть речення необхідними словами.*

1. Almost all iron ores (вимагають) concentration. 2. (Залізородний концентрат) is (порошкоподібний горохуватий матеріал), unsuitable for blast furnace smelting. 3. Two agglomeration methods are generally used: (агломерація, огрудкування). 4. Sintering is presently (домінуючий процес) while pelletizing is (метод, що знаходиться в процесі розвитку). 5. Sintering may be defined as a process in which (залізовмісні матеріали з частками малих розмірів) are converted into (крупний агломерат) by partial (плавлення).

Вправа 25. *Знайдіть в тексті англійські еквіваленти наведених речень.*

1. Агломерація на даний момент є домінуючим процесом, в той час як огрудкування – процес, що знаходиться в стадії розвитку. 2. Агломерацію можна визначити як процес, при якому завдяки частковому плавленню залізовмісні матеріали з частками малих розмірів перетворюються в крупний агломерат. 3. Горіння починається запалом палива в шихті за рахунок витягу над поверхнею шару горна. 4. В чорній металургії основні матеріали для агломерації складаються із суміші залізовмісного дріб'язку, флюсів і твердого здрібненого палива. 6. Саме в зоні горіння і плавлення окислення вуглецю до окису вуглецю та двоокису вуглецю забезпечує значну кількість тепла для утворення шлаку і плавлення часток залізної руди.

Вправа 26. *Завершіть речення правильною опцією.*

1. In sintering a shallow bed of fine particles is agglomerated by ...
- combustion of a solid fuel admixed with the bed of fines;
  - igniting the fuel exposed at the surface of the bed;
  - heat exchange and partial fusion of the quiescent mass.

2. During the process the induced air is ...
  - a) cooled;
  - b) transferred to the bed below the fusion zone;
  - c) preheated by the hot sinter overlying the combustion and fusion zones.
3. As air is drawn through the bed, the high temperature zone of combustion and fusion moves ...
  - a) upwardly;
  - b) through the bed in the direction of the bottom;
  - c) downwardly through the bed and produces the bonded, cellular structure of the sinter.

Вправа 27. *Доберіть заголовки до кожного параграфу тексту.*

Paragraph 1

1. The predominant process.
2. The definition of sintering.
3. The ore concentrate.

Paragraph 2

1. The formation of a semi-liquid slag.
2. The role of heat exchange and partial fusion.
3. The combustion of a solid fuel admixed with the bed of fines.

Paragraph 3

1. The essential materials for sintering.
2. Coke-breeze.
3. Iron-bearing constituents.

Paragraph 4

1. The description of a series of separate zones.
2. Combustion of the fuel.
3. A temperature distribution.

Вправа 28. *Оберіть відповідні англійські еквіваленти до українських слів та словосполучень*

1. пориста структура	1. in physical appearance
2. зовнішньо	2. porous structure
3. змішувати	3. shallow bed
4. невисокий шар	4. to admix (with)
5. над поверхнею шару	5. igniting
6. запал	6. at the surface of the bed
7. поверхня суміжних часток	7. coarse agglomerate
8. крупний агломерат	8. surface of adjacent particles

Вправа 29. *Прочитайте і перекладіть текст, використовуючи наступні слова і словосполучення.*

1. competitive – конкуруючий, 2. to be well established (worked out) – добре розроблений, 3. feed – сировина, 4. resistance to weathering and freezing – опір

зміненню погодних умов та замерзанню, 5. physical breakdown – фізичне руйнування, 6. from the time of production to consumption – з моменту виробництва до моменту споживання, 7. effect of weathering – ефект опору погодним умовам, 8. preferred size consist – гранулометричний склад, що заданий, 9. original pellet – початковий окатиш, 10. advantage in shipping small pellets – перевага при транспортуванні морем окатишів малих розмірів, 11. voids – пористість, 12. excessive pressure drop – надмірний перепад тиску, 13. adverse effect of fines – негативний ефект дріб'язку, 14. to withstand without significant breakage – витримувати без значних руйнувань, 15. high reducibility – висока відновні здатність, 16. hard-burned sinter – міцно спечений агломерат, 17. reduction disintegration – відновлення складових елементів, 18. high operating economy – висока економічність, 19. green ball – сирий окатиш, 20. final pellet – кінцева продукція, 21. resiliency strength – міцність на роздавлювання, 22. resistance to thermal shock – опір термічному удару, 23. to withstand sizing – витримувати навантаження, 24. without exfoliation – без розшарування, 25. prior to balling and firing – перед огрудкуванням і випалом, 26. additives – додавання, 27. binder – сполучна речовина.

PELLETIZING

1. There are two competitive methods of agglomeration in the ironmaking industry – sintering and pelletizing. Sintering was and in most countries remains the predominant process of agglomeration of iron-bearing materials, but lately it has been replaced to a certain extent by pelletizing. The use of the pelletizing process for the agglomeration of fine iron ore concentrates is now well established (worked out).

2. Pellets have proven to be an excellent blast-furnace feed due to the following inherent characteristics.

1) Controlled desired chemical analysis. The resultant chemical analysis is to a degree controllable in the concentration processing within limits dictated by economics.

2) Resistance to weathering and freezing. Pellets are highly resistant to physical breakdown caused by exposure to weather and so they can be subjected to extended storage from the time of production to consumption. The effect of weathering gives some concern if lime or magnesia are used to flux the pellet.

3) Preferred size consist. In the early days of pelletizing it was thought desirable to produce pellets about 1" diameter. However, blast furnace experience has shown that pellets in the size range of $\frac{3}{8}$ " to $\frac{1}{2}$ " are presently preferable. From the standpoint of reduction and good gas-solids contacting in a blast furnace it is easy to see why this size is preferable to the original 1" pellets. There is also advantage in shipping small pellets. The very fact that they have less mass means they do not break as readily when dropped into ships or cars.

4) Uniformity of size consist. Pellets of the same diameter form a furnace charge with the maximum percentage of voids. Such a charge gives the minimum resistance to gas flow and this in turn allows higher blowing rates without excessive pressure drop. The adverse effects of fines is undoubtedly one of the reasons why the best results with pellets are obtained when they are used as a very high percentage of the ore charged.

5) Physical strength. Pellets have sufficient structural strength and can withstand, without significant breakage, the normal handling which occurs in the various transportation and handling steps between the pellet furnace and the blast furnace skip.

6) High reducibility. Because of their high microporosity, pellets usually reduce considerably faster than hard-burned sinter or hard natural ores. Self-fluxed pellets usually reduce at a somewhat slower rate than those in which the bond is chiefly represented by grain growth bridging because of the presence of slag as a bonding constituent.

7) Reduction disintegration. It is extremely difficult to determine what happens to a pellet after it enters the blast furnace. Some tests and blast furnace experience have shown that certain types of pellets disintegrate in the furnace before they reach the smelting zone. But very high production rates in the blast furnace at high operating economy made the pellets the preferred feed if a blast furnace is supplied with iron-bearing materials from the remote sources.

3. In the making of satisfactory pellets, it is necessary first to produce a good green ball. The quality of the final pellet is directly related to the quality of the green ball. For optimum results in the pelletizing plant, the green balls must have the following characteristics: 1) proper size; 2) uniformity of size; 3) physical strength and resiliency; 4) resistance to thermal shock.

It is generally agreed that there are two distinct phases in green ball formation: 1) formation of the nuclei; 2) growth of the nuclei to the finish ball size.

Вправа 30. Дайте відповіді на запитання до тексту.

1. How many competitive methods of agglomeration are there in the iron-making industry? 2. What are those competitive methods? 3. What method remains the predominant process of agglomeration of iron-bearing materials? 4. What method has replaced sintering to a certain extent lately? 5. Do you think the use of the pelletizing process for the agglomeration of fine iron ore concentrates is now well established? 6. What feed has proven to be an excellent blast-furnace feed? 7. What feed is highly resistant to physical breakdown?

Вправа 31. Знайдіть в тексті англійські еквіваленти наведених речень.

1. Агломерація була і залишається домінуючим процесом кускування залізвмісних матеріалів. 2. Існують два конкуруючих способи агломерації в чорній металургії агломерація і огрудкування. 3. Окатиші мають високий опір фізичному руйнуванню, витримкою на відкритому повітрі (площі). 4. Однак досвід роботи доменної печі показав, що окатишам розміром від $\frac{3}{8}$ дюйма до $\frac{1}{2}$ дюйма сьогодні віддають більше переваги.

Вправа 32. Передайте основний зміст тексту.

Вправа 33. Укладіть анотаційний переклад тексту.

Вправа 34. Перекладіть текст українською мовою.

1. The method of feed preparation and the apparatus used in forming balls are of major importance in the pelletizing process. The three types of equipment in general use for forming balls are: 1) balling drum; 2) balling cone; 3.) balling disc.

Feed preparation is usually independent of the type of balling equipment used. Almost invariably it consists of a fine concentrate.

The balling drum was the original apparatus developed for the formation of green balls and is still the most widely used. It consists basically of a cylindrical rotating drum mounted on rollers. The drum is sloped towards the discharge end. A reciprocating cutterbar provided with relatively narrow cutting teeth and operating at about 50 strokes per minute maintains the contour.

Certain variables have an effect on the size of the ball produced. For example, an increase in moisture of the feed tends to make larger balls, an increase in the slope of the drum tends to produce smaller balls.

In a balling drum, the minimum size of the ball produced is controlled by a trammel or vibrating screen. The undersize is transported back to the head end of the drum and reintroduced with the new feed.

A balling cone and a balling disc are somewhat simpler devices than a balling drum, but the balling drum tends to produce a more uniformly sized product and is used much more often.

2. The most common type of pelletizing furnace for agglomerating magnetite concentrates is the grate machine. The use of the grate machine has come into considerable prominence as a means of indurating green balls. In appearance it resembles a sintering machine and in its earliest form, was almost identical in principle and in operation. However, as progress has been made, the design has changed considerably. Heat was originally supplied by carbon mixed in or on the surface of the pellets. As development progressed, the use of solid carbon has been eliminated in most cases and the heat is now supplied by indurating chambers mounted above the grate starting a short distance from the feed end. For some of the grate machines, the green balls are transferred to coal-coating drums in which a small amount of coal fines is rolled onto the surface of the ball. After a preparatory screening step the balls are deposited on the grate. In new machines updraft drying is used in some of the first windboxes. A completely hooded combustion area, which includes the downdraft, preheating and ignition zones, permits precise control over temperature and gas requirements. Gas temperatures in the ignition zone are maintained at approximately 2200 °F.

One main improvement in the latest grate machines is in the manner of cooling the pellets. In the new design, after the wind- box where the charge is substantially burned through to the grate, the cooling air is reversed from downdraft to updraft. This air is then used to furnish heat for the primary updraft drying zone in windboxes 1 to 5.

***Вправа 35.** Перекладіть текст, використовуючи наведені слова та словосполучення.*

ONE OF THE LARGEST BLAST FURNACES IN THE WORLD

One of the largest blast furnaces with a volume of 5000 cu metre and a capacity of 4 million tonne of iron/year was put into operation in Kryvyi Rih in 1974. Labour

productivity at the Kryvyi Rih blast furnace is 30 per cent higher than a 3200 cu metre furnace. The USSR's industrial development program includes boosting the efficiency of equipment through enhanced unit capacities of new facilities. The stoves ensure the blowing of the furnace at a temperature up to 1450 °C, which is 200 to 300 degrees higher than ordinary furnaces. An original charging device using hydraulics augments span of service and makes it possible to conduct repair work without stopping production. The blast furnace has no ore yard. The materials are supplied by two belt conveyors about 1500 metres long.

The Kryvyi Rih blast furnace is highly automated with the smelting process controlled by means of computers.

The cast house is equipped with a ventilation system to supply fresh air as required.

1. principal unit – основний агрегат, 2. vertical shaft – вертикальна шахта, 3. iron ore and carbon entering at the top – подача залізної руди і коксу в верхню частину, 4. to emerge – з'являтися, 5. calculation of furnace lines – розрахунки профілю печі, 6. improvement – вдосконалення, 7. main dimensions – основні елементи, 8. hearth diameter – діаметр горну, 9. bosh – заплечики, 10. top – колошник, 11. height of hearth – висота горну, 12. vertical section – розпар, 13. sloped inwall – скісна шахта, 14. working height (centerline of tuyeres to stockline) – робоча висота (відстань від осі фурми до рівня засипу), 15. volume – об'єм, 16. subhearth – лецадь, 17. to rest directly on a steel-reinforced foundation – спиратися безпосередньо на залізобетонний фундамент, 18. pad – бетонна подушка, 19. mantle of the furnace – мараторне кільце печі, 20. shell of the stack – кожух шахти, 21. super structure – колошникове обладнання, 22. crucible – металоприймач, 23. water cooling – водяне охолодження, 24. clay brick – вогнетривка цегла, 25. to incase in a steel hearth jacket – укласти в сталевих кожух, 26. cast iron water-cooled staves – литі чавунні водоохолоджувальні холодильники, 27. iron notch – чавунна лютка, 28. the hearth cooling stave – водо-охолоджуваний холодильник горну, 29. to fit and hold – щільно входити й утримувати, 30. water-cooled casting (the «monkey») – водо-охолоджуване відливання, 31. hearth jacket – кожух горну, 32. tuyere jacket – кожух фурменної зони, 33. tuyere openings – амбразури повітряних фурм, 34. fireclay brick – вогнетривка цегла, 35. erosion of the brick – руйнування вогнетривкої цегли, 36. friction – тертя, 37. to enhance the downward movement of the burden – полегшити спускання шихти, 38. impact – руйнування, 39. hopper – воронка, 40. conical bell – конус, 41. offtake main – газовідвід, 42. adjacent to the hopper – прилеглий до запасного апарату, 43. elevated top pressure – підвищений тиск на колошнику.

BLAST FURNACE DESIGN, CONSTRUCTION AND EQUIPMENT

1. The blast furnace has been the principal unit for the production of hot metal from iron ore for over 600 years. Since that time the furnace has not been changed in the main. It is still a vertical shaft, with iron ore and carbon entering at the top, air blown in below, and molten iron emerging periodically from the bottom.

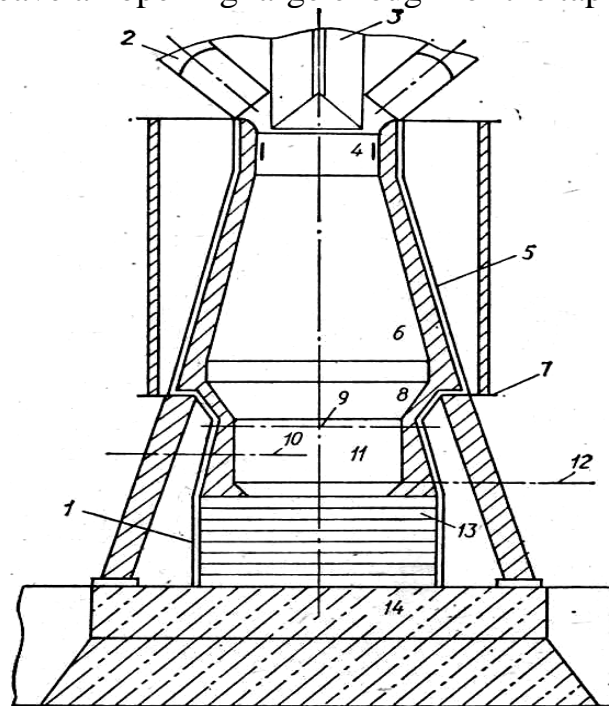
2. The main dimensions of the furnace lines are: hearth diameter, bosh diameter, top diameter, height of hearth; height of bosh, height of vertical section; height of sloped

inwall; hearth bottom to iron notch and iron notch to cinder notch, working height (centerline of tuyeres to stockline), working volume.

The typical construction is for the subhearth to rest directly on a steel-reinforced concrete foundation. Resting on this same concrete pad are columns that support the mantle of the furnace which in turn supports the shell of the stack and the entire super structure.

The crucible at the bottom of the furnace consists of a sub-hearth usually from 10—15 feet thick made up of several layers of ceramic bottom block. The sidewalls above the floor of the hearth are 2—3 ft thick. Hearth sidewalls are now generally carbon. These may be of block and / or brick construction. Because of the high thermal conductivity of carbon, water cooling is very effective in extending - the life of the carbon hearth. Clay brick is seldom used in the hearth sidewalls today because of their high solution rate in the slag.

The entire crucible is encased in a steel hearth jacket about 1— $\frac{1}{2}$ " thick. Just inside this jacket are cast iron water cooled staves. In the area of the Iron notch specially shaped castings are used that leave an opening large enough for the tap hole.

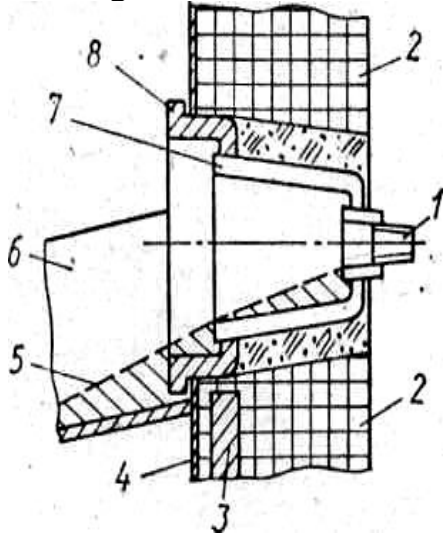

Fig. 1. The main dimensions of the furnace lines   *Основні елементи профілю печі*
 1 – steel hearth jacket – сталевий кожух горна; 2 – offtake main – газовідвід; 3 – super structure – колошникове обладнання; 4 – top – колошник; 5 – shell – кожух; 6 – shaft – шахта; 7 – mantle – мараторне кільце; 8 – bosh – заплечики; 9 – tuyere – фурма; 10 – cinder notch – шлакова льотка; 11 – hearth – горн; 12 – iron notch – чавунна льотка; 13 – subhearth (plug) – лещадь; 14 – steel reinforced concrete foundation – залізобетонний фундамент.

In a few instances in America as well as in Europe, the entire hearth is made of carbon, and undercooling is used to keep the carbon from reacting with the hot metal.

3. The slag notch is sometimes at a level above the top of the hearth cooling staves. If not, a special short stave is used in the slag notch location. The opening through the hearth wall is protected by a large conical cooler. A smaller intermediate cooler fits into this and holds a small water cooled casting through which the slag is withdrawn from the furnace. This small

water-cooled casting that extends into the furnace is called the «monkey». The assembly of the three cooling members, which are generally made of copper, is shown in the figure.

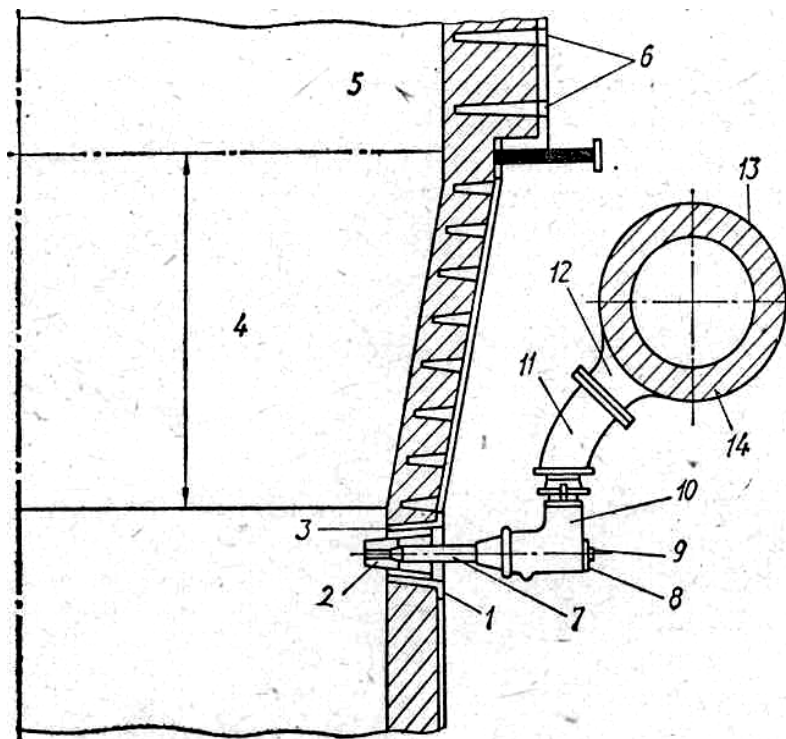

Fig. 2. Slag notch construction Конструкція шлакової льотки

1 – slag notch – шлаковая льотка; 2 – firebrick – вогнетривка кладка; 3 – hearth stave – плитковий холодильник горну; 4 – hearth jacket – кожух горну; 5 – runner lifting – футеровка жолобу; 6 – slag runner – шлаковий жолоб; 7 – slag notch cooler – холодильник шлакової льотки; 8 – cooler holder – амбразура (шлакової льотки).

4. Above the hearth jacket is the tuyere jacket, housing the portion of the hearth penetrated by the tuyere openings.

Many furnaces use carbon brick to the top of the tuyere breast and ceramic brick above that level, however, in some furnaces the carbon brick extends to the top of the bosh.

Fig. 3. Section through tuyere opening Розріз по осі повітряної фурми

1 – annular cooler – амбразура повітряної льотки; 2 – tuyere – повітряна фурма; 3 – tuyere cooler casting – холодильник повітряної фурми; 4 – bosh – заплечики; 5 – top of mantle – верхній зріз мараторного кільця; 6 – stack-cooling plate – холодильники шахти; 7 – blowpipe – сопло; 8 – tuyere cap – заслінка гляділки; 9 – peep sight – гляділка; 10 – tuyere stock – рухоме коліно; 11 – goose neck – рухоме коліно; 12 – neck – патрубок на кільцевому повітропроводі; 13 – bustle pipe – кільцевий повітропровід; 14 – refractory lining – вогнетривка футеровка.

The openings for the tuyeres are protected by large annular coolers and these coolers are often surrounded with arches of fireclay brick. When the lining of the bosh is made of ceramic, copper cooling plates are used that extend through the entire thickness of the lining. In some blast furnaces the bosh and the lower portion of stock is cooled with water-cooled cast iron staves.

In most of the modern furnaces water-cooled plates are placed in the lining of the stack for at least $\frac{3}{4}$ of the height to decrease erosion of the brick and to help to maintain the original furnace lines. The furnace lining above the bosh is called the inwall. The inwall is sloped to reduce the friction between the burden and the inwall and thus to enhance the downward movement of the burden. The materials to be charged are dumped into the furnace by lowering a conical bell.

The gas is removed from the furnace by offtake mains through openings in the conical section adjacent to the hopper. To ensure that the gas goes out through these offtakes when the large bell is opened, a second smaller bell is provided which remains closed when the large bell is opened. Some furnaces are provided with two small bells so that the large bell hopper can be pressurized at all times.

To distribute the materials uniformly around the periphery of the furnace, the small bell hopper is rotated before it is discharged into the large bell hopper.

For this purpose most furnaces use a McKee revolving distributor.

Вправа 36. *Завершіть речення відповідними словами та словосполученнями.*

1. The blast furnace (є основним агрегатом) for the production of hot metal from iron ore for over 600 years. 2. Since that time the furnace (не змінилася в головному). 3. It is still (вертикальна шахта) with (з подачею залізної руди і коксу у верхню частину) air blown in below, and (рідкий чавун) emerging periodically from the bottom. 4. All (розрахунки профілю печі) are not well-grounded theoretically. 5. The crucible at the bottom of the furnace consists of (лещаді) usually from 10 to 15 feet thick (вимощеної з кількох рядів керамічних блоків).

Вправа 37. *Знайдіть в тексті англійські відповідники наступних речень.*

1. Понад 600 років доменна піч є основним агрегатом для виробництва розплавленого металу залізної руди. 2. Отвір в стінці горну захищається великим конічним холодильником. 3. Цей невеликий водо-охолоджуваний відливоч, який висунутий в піч, зветься шлаковою фурмою (на американському виробничому жаргоні зветься «мавпою»). 4. Вище кожуха горну розташований кожух фурменої зони, який є частиною горну, крізь яку просякають амбразури повітряних фурм. 5.

Коли кладка заплечиків виготовляється із керамічних вогнетривів, застосовують мідні водо-охолоджені плиткові (ребристі) холодильники, які проникають на всю товщину кладки.

Вправа 38. Завершіть речення необхідним варіантом.

1. The typical construction in America is for the subhearth to rest ...
  - a) on columns;
  - b) on the shell of the stack;
  - c) directly on a steel-reinforced concrete foundation.
2. Clay brick is seldom used in the hearth sidewalls because of ... .
  - a) the high thermal conductivity;
  - b) their high solution rate in the slag;
  - c) reacting with the hot metal.
3. The opening through the hearth wall is protected by ...
  - a) water cooled casting;
  - b) by a large conical cooler;
  - c) slag notch cooler.

Вправа 39. Доберіть заголовок до кожного параграфу тексту.

Paragraph 1

- a. The blast furnace is the principal unit for the production of hot metal from iron ore.
- b. The blast furnace is a vertical shaft.
- c. The blast furnace has not been changed in the main.

Paragraph 2

- a. The main dimensions of the furnace lines.
- b. The typical construction in America.
- c. The construction of the crucible.

Paragraph 3

- a. The slag notch construction.
- b. The hearth jacket.
- c. The slag notch cooler.

Paragraph 4

- a. The tuyere opening.
- b. The bosh.
- c. The tuyere opening and bosh.

Вправа 40. Укладіть анотаційний переклад тексту.

ТЕМА 8

Переклад англomовної економічної літератури

1. Підготуйте відповідь на такі теоретичні питання, проілюструйте їх прикладами:

- 1.1. Сучасна англomовна економічна терміносистема та її специфіка.
- 1.2. Переклад економічної термінології.

2. Виконайте вправи.

I. ВПРАВА «ЗЕЛЕНЕ ЯБЛУКО»		
license plate	['laɪsəns]	номерний знак
counterfeit money	['kauntəfɪt]	фальшиві гроші
turbulent period	['tɜːbjələnt]	бурхливий період
large donations	[lɑːdʒ]	великі пожертвування
compound interest	['kɒmpaʊnd]	складні відсотки
supplementary income	[,sʌplɪ'mentəri]	додатковий дохід
retail price	['riːteɪl]	роздрібна ціна
personal income	['pɜːsnl]	особисті доходи
exorbitant prices	[ɪg'zɔːbɪtənt]	непомірні ціни
extreme poverty	['ɛvəri]	крайнє зубожіння
major drawback	['drɔːbæk]	основний недолік
production level	[prə'dʌkʃən]	рівень виробництва
market value	['væljuː]	ринкова вартість
hedge funds	[hedʒ fʌnd]	інвестиційний фонд
floating capital	['fləʊtɪŋ]	оборотний капітал
marginal utility	['mɑːdʒɪn(ə)l]	гранична корисність
marginal revenue	['mɑːdʒɪ.nəl]	граничний дохід
fixed costs	[kɒsts]	фіксовані витрати
liquid asset	['aset]	ліквідні активи
contestable market	['kɒntest]	змагальний ринок
charitable contribution	['tʃærɪtəbl]	благодійний внесок
balanced budget	['bʌdʒɪt]	збалансований бюджет
bank book	[bæŋk]	депозитна книжка
captive market	['kæptɪv]	закритий ринок
inward cargo	['kɑːr.gəʊ]	імпортний вантаж
outward cargo	['aʊt.wəd]	експортний вантаж
tangible assets	['tæŋ.dʒə.bəl]	матеріальні активи
net loss	[lɒs]	чистий збиток
gross sales	[grəʊs]	грошові надходження
conventional mortgage	['mɔː.gɪdʒ]	звичайна іпотека
money turnover	['tʒɪ.n əʊ.vər]	грошовий обіг
excise tax	[ɛk'saɪz] [tæks]	акцизний збір

total revenue	['reɪnju:]	сукупний дохід
explicit costs	[ɪks'plɪsɪt]	грошові витрати
marginal utility	['mɑ:dʒɪn(ə)l]	гранична корисність
fixed costs	[kɒsts]	фіксовані витрати
liquid asset	['aset]	ліквідні активи
sinking fund	['sɪŋkɪŋ]	амортизаційний фонд
soft money	[sɒft]	паперові гроші
II. ВПРАВА «НАВПАКИ»		
price range	[reɪndʒ]	діапазон цін
income level	['ɪnkʌm]	рівень доходів
control buttons	[kən'trəʊl]	кнопки управління
dollar diplomacy	[dɪ'pləʊməsɪ]	дипломатія долара
vote count	[vəʊt]	підрахунок голосів
bond market	[bɒnd]	ринок облігацій
labor market	['leɪbə]	ринок праці
demand analysis	[dɪ'mɑ:nd]	аналіз попиту
profit accumulation	[ə'kjʊ:mju'leɪʃən]	накопичення прибутків
digital cryptocurrency	['krɪptəʊ'kʌrnsɪ]	цифрова криптовалюта
invaluable resource	[ɪn'væljuəbl]	безцінний ресурс
equity asset	['ekwɪtɪ]	акціонерна власність
exchange value	[ɪks'tʃeɪndʒ]	обмінна вартість
work simplification	[ˌsɪmplɪfɪ'keɪʃən]	спрощення роботи
capital gains	[geɪnz]	приріст капіталу
demand curve	[kə:v]	крива попиту
deposit insurance	[ɪn'ʃʊər(ə)ns]	страхування
price barometer	[bə'rɒmɪtə]	барометр цін
forecast accuracy	['fɔ:kɑ:st]	точність прогнозу
price adjustment	[ə'dʒʌstmənt]	коригування цін
currency basket	['kʌrənsɪ]	корзина валют
trade volume	[treɪd]	обсяг торгівлі
market stability	[stə'bɪlɪtɪ]	стабільність ринку
cash payment	['peɪmənt]	платіж готівкою
price comparison	[kəm'pærɪsn]	зіставлення цін
quality indicator	['ɪndɪkeɪtə]	показник якості
market structure	['strʌktʃə]	структура ринку
demand schedule	['ʃedju:l]	графік попиту
market research	[rɪ'sə:tʃ]	дослідження ринку
resource mobilization	[ˌməʊbɪlaɪ'zeɪʃən]	мобілізація ресурсів
feasibility model	['fɪzəbɪlɪtɪ]	модель здійсненності
company merger	['mɜ:dʒə]	злиття компаній
demand surplus	['sə:pləs]	надлишок попиту
money substitute	['sʌbstɪtju:t]	замінник грошей
credit repayment	[rɪ:'peɪmənt]	погашення кредиту

market share	['mɑ:kɪt]	частка ринку
data source даних	[sɔ:s]	джерело даних
inflation rate	[ɪn'fleɪʃən]	рівень інфляції
market capitalization	['mɑ:kɪt]	капіталізація ринку
Phillips curve	[kə:v]	крива Філіпса
loose change	[lu:s]	розмінна монета
nput price	['ɪnpʊt]	вартість сировини
price ceiling	[praɪs] ['si:lɪŋ]	гранична ціна
unemployment trap	['ʌnɪm'plɔɪmənt]	пастка безробіття
coined gold	[kɔɪnd]	золоті монети
cost optimization	[kɒst]	оптимізація витрат
forecasting method	['fɔ:kɑ:stɪŋ]	метод прогнозування
credit recipient	[rɪ'sɪpiənt]	одержувач кредиту
tax reduction	[rɪ'dʌkʃən]	зниження податку
design stage	[dɪ'zɑ:m]	стадія проектування
price pressure	['preʃə]	price pressure
report preparation	[,prepə'reɪʃən]	підготовка звіту
price policy	['pɒlɪsi]	політика цін
development plan	[dɪ'veləpmənt]	план розвитку
profit outflow	['aʊtfləʊ]	відтік прибутку
loss minimization	[lɒs]	мінімізація втрат
marketing technique	['mɑ:kɪtɪŋ]	методика маркетингу
price level	['levl]	рівень цін
loss coefficient	[,kəʊ'fɪʃənt]	коефіцієнт втрат
cost reduction	[rɪ'dʌkʃən]	зниження собівартості
currency devaluation	[,di:væljʊ'eɪʃən]	девальвація валюти
price review	[rɪ'vju:]	огляд цін
bank failure	['feɪljər]	банкрутство банку
money laundering	['ləʊndərɪŋ]	відмивання грошей
security feature	[sɪ'kjʊərɪti]	елемент захисту
halo effect	['heɪ.ləʊ]	ефект «ореолу слави»
money depreciation	[dɪ'pri:ʃi'eɪʃən]	знецінення грошей
state support	[sə'pɔ:t]	підтримка держави
capital gains	['kæpɪtl]	capital gains
demand curve	[dɪ'mɑ:nd] крива	крива попиту
deposit insurance	[ɪn'ʃʊərəns]	страхування депозитів
cryptocurrency market	['mɑ:kɪt]	ринок криптовалют
rental agreement	[ə'grɪ:mənt]	договір оренди
money laundering	['mʌni]	відмивання грошей
dividend and bill	['dɪvɪdend]	дивіденд та вексель
debit and credit	['debɪt]	дебет і кредит
bond and stock	[bɒnd]	облігації і акції
supply and demand	[sə'plʌɪ]	попит і пропозиція

gift economy	[i:'kɒnəmi]	економіка дарування
price spike	[spaɪk]	зростання цін
III. ВПРАВА «ХЛОПЧИК І ДІВЧИНКА»		
discounts and markups	['dɪskaunt]	знижки і націнки
costs and efficiency	[ɪ'fɪʃ(ə)nsi]	витрати та ефективність
assets and liabilities	['æsets]	активи та пасиви
accounting and reporting	[ə'kaʊntɪŋ]	облік та звітність
supply and demand	[sə'plai]	пропозиція і попит
income and expenses	[ɪks'pens]	доходи та витрати
debt and overpayment	[det]	заборгованість та переплата
requisites and accounts	[ə'kaʊnts]	реквізити та рахунки
goods and services	[ɡʊdz]	товари та послуги
assets and shares	['aset]	активи та акції
loan and bribe	[kən'veɪʃənl]	позика та хабар
savings and reserve	[rɪ'zɜ:v]	заощадження та резервний фонд
spillover and scarcity	['skeəsɪti]	надлишок та дефіцит
IV. ВПРАВА «ОДИН-ДВА-ТРИ»		
real purchasing power	['rə:tʃəsɪŋ]	реальна купівельна спроможність
rapid economic growth	[grəʊθ]	бурхливе економічне зростання
average variable cost	['ævərɪdʒ]	середні змінні
high contracting parties	['kɒntræktɪŋ]	високі договірні сторони
amazingly low prices	[praɪs]	разюче низькі ціни
postwar economic boom	[bu:m]	післявоєнний економічний підйом
gross national debt	[grəʊs]	валовий державний борг
sustainable economic development	[dɪ'veləpmənt]	сталий економічний розвиток
free economic zone	[i:kə'nɒmɪk]	вільна економічна зона
discounted cash flow	[fləʊ]	дисконтування грошових потоків
net national product	['prɒdʌkt]	чистий національний продукт
effective exchange rate	[ɪ'fektɪv]	ефективний обмінний курс
abnormal insurance risk	[ɪn'sʊə.rəns]	надзвичайний страховий ризик
corporate income tax	['kɔ:.pər.ət]	корпоративний прибутковий податок
International Monetary Fund	['mʌnɪtəri]	Міжнародний валютний фонд
fixed exchange rate	[ɪks'tʃeɪndʒ]	фіксований валютний курс
deferred tax liabilities	[dɪ'fɜ:d]	відкладені податкові зобов'язання
forward exchange contract	[ɪks'tʃeɪndʒ]	форвардна валютна угода
chief economic adviser	[əd'vɪzə]	головний економічний радник
modern monetary theory	['mʌnɪt(ə)rɪ]	сучасна монетарна теорія
floating interest rate	['fləʊ.tɪŋ]	плаваюча відсоткова ставка
commodity reliability index	[rɪ'laɪə'bɪləti]	показники надійності товару
flexible exchange rate	['fleksəbl]	гнучкий валютний курс
modern portfolio theory	[pɔ:t'fəʊljəu]	сучасна портфельна теорія

discounted cash flow	[kæʃ]	дисконтування грошових потоків
diminishing marginal utility	[ju:'tɪlɪtɪ]	спадна гранична корисність
marginal tax rate	['mɑ:dʒɪn(ə)]	гранична податкова ставка
state financing backing	['bækɪŋ]	державна фінансова підтримка
global economic slowdown	['sləʊdaʊn]	світова економічна криза
independent international audit	['ɔ:daɪt]	незалежний міжнародний аудит
ensuring economic efficiency	[ɪ'fɪʃənsi]	забезпечення економічної економічної
marginal unit costs	['mɑ:dʒɪnəl]	граничні питомі витрати
aggregate social product	['ægrɪgət]	сукупний громадський продукт
world commodity market	[kə'mɒdɪtɪ]	світовий товарний ринок

PART 1

Вправа 1. Письмово перекладіть поданий тематичний текст. Знайдіть економічну термінологію та вкажіть способи її перекладу.

STRUCTURE OF ECONOMY

<p>Every economic system tries <i>to anticipate</i> (1) and then meet human needs (2) through the <i>production and distribution of goods and services</i> (3). The economic system is the mechanism that <i>brings together</i> (4) <i>managerial</i> (9) talents, <i>natural resources</i> (5), <i>the labor supply</i> (6), <i>technology</i> (7), and the necessary <i>entrepreneurial</i> (8) and <i>managerial</i> (9) talents.</p> <p>So, the first <i>ingredient</i> (10) of an economic system is the natural resources from which goods are produced, and which include the natural <i>fertility of the soil</i> (11), <i>minerals</i> (12), forests, rivers and the <i>riches of the sea</i> (13). Unlike the other ingredients, the natural resources are <i>limited in supply</i> (14), but good organization of living helps <i>cope with</i> (15) this problem.</p> <p>Second, the amount of <i>available labor</i> (16) and its quality – how hard people are willing to work and how <i>skilled</i> (17) they are – helps determine the health of an economy. The strong emphasis placed on education, including technical and <i>vocational education</i> (18), also contributes to a country's economic success.</p> <p>Third, <i>enterprises</i> (19) which are well organized, well managed and which use <i>up-to-date equipment</i> (20) will generally be more <i>efficient</i> (21) than those which are poorly <i>equipped</i> (22) and badly <i>managed</i> (23). This</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. передбачати 2. задовольняти людські потреби 3. виробництво та розподіл товарів та послуг 4. зв'язати у єдине 5. природні ресурси 6. робоча сила 7. техніка 8. підприємницький 9. організаторський 10. складова 11. родючість ґрунту 12. корисні копалини 13. морські багатства 14. обмежений запас 15. подолати 16. працездатна робоча сила 17. кваліфікований 18. професійне навчання 19. підприємство 20. застосувати сучасне обладнання
---	--

<p>means that an enterprise should follow the world technological achievements (24) in order to perform better results.</p> <p>And last but not least, no economic system can do without such an ingredient as entrepreneurship (25).</p> <p>The existence of abundant (26) natural resources and a skillful (27) and willing (28) labor force (29) accounts for (30) only part of the structure of a country's economy. If left to themselves, these ingredients will not produce anything. The resources must be brought together and directed as efficiently as possible into the areas (31) where they will be most productive (32). So, once the first entrepreneurial investment (33) of capital has been made, someone must be hired to manage the business (34), factory or other endeavor (35) – to take the decisions on what, how and where to produce, and to undertake all the responsibilities (36) and the risks.</p>	<p>21. ефективний</p> <p>22. обладнаний</p> <p>23. керований</p> <p>24. технологічні досягнення</p> <p>26. наявний у великій кількості</p> <p>27. досвідчений</p> <p>28. добровільний</p> <p>29. робоча сила</p> <p>30. пояснювати</p> <p>31. сфера</p> <p>32. продуктивний</p> <p>33. капіталовкладення, яке зробив підприємець</p> <p>34. керувати справою</p> <p>35. спроба</p> <p>36. прийняти відповідальність</p>
---	---

Вправа 2. З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

<p>1. The amount of available labor and its quality - how hard people are willing to work and how skilled they are – helps determine the health of an economy.</p>	<p>А. Підприємства із доброю організацією та керівництвом, які застосовують сучасне обладнання, взагалі є більш ефективними, ніж підприємства із поганим обладнанням та керівництвом.</p>
<p>2. The existence of abundant natural resources and a skillful and willing labor force accounts for only part of the structure of a country's economy.</p>	<p>В. Першою складовою економічної системи виступають природні багатства – основа для виробництва товарів – до яких входять природна родючість ґрунту, корисні копалини, ліси, річки та морські багатства.</p>
<p>3. Every economic system tries to anticipate and then meet human needs through the production and distribution of goods and services.</p>	<p>С. Після того, як підприємець зробив початкове капіталовкладення, він має найняти когось на роботу для керівництва підприємством.</p>
<p>4. Once the first entrepreneurial investment of capital has been made, someone must be hired to manage the business, factory or other endeavor.</p>	<p>Д. Наявність у великій кількості природних ресурсів і досвідченої та добровільної робочої сили пояснює лише частину структури економіки країни.</p>

<p>5. Enterprises which are well organized, well managed and which use up-to-date equipment will generally be more efficient than those which are poorly equipped and badly managed.</p>	<p>Е. Будь-яка економічна система намагається передбачити і потім задовольнити людські потреби через виробництво та розподіл товарів і послуг.</p>
<p>6. The first ingredient of an economic system is the natural resources from which goods are produced, and which include the natural fertility of the soil, minerals, forests, rivers and the riches of the sea.</p>	<p>ґ. Кількість та якість працездатної робочої сили, а власне працьовитість та кваліфікація робітників, допомагає визначити стан здоров'я економіки.</p>

Вправа 3. Порівняйте тексти оригіналу та перекладу, знайдіть перекладацькі трансформації, запропонуйте власний варіант перекладу. Чи потребує український переклад додаткового редагування?

Globalization	Глобалізація
<p>Globalization poses an undeniable threat to the tax revenues of states in the developed world. Yet as the OESD secretariat point out in its new report on harmful tax competition, it has also prompted tax reforms that have broadened the tax base while reducing tax rates. This has minimised tax-in-duced distortions to trade and investment.</p> <p>The fear that corporation tax yields will be driven down to zero by harmful tax competition is also not wholly justified by the numbers.</p> <p>Taxes on corporate income within OESD have remained remarkably constant as a percentage of GDP over the past 20 years.</p>	<p>Глобалізація являє собою безумовну загрозу податковим надходженням в розвинутих країнах. Але як відзначено у новому звіті секретаріата ОЕСР щодо негативних наслідків податкової конкуренції, глобалізація також стимулювала податкові реформи, які дозволили збільшити податкову базу, при цьому знизивши ставки оподаткування. Ці заходи звели до мінімуму перекося в торгівлі та інвестуванні, які були спричинені різницею в оподаткуванні. Статистика не підтверджує побоювань того, що пагубна податкова конкуренція зведе до нуля прибутки деяких держав які вони отримують внаслідок стягнення корпоративного податку.</p> <p>В продовж останніх двох десятиріч бюджетні прибутки держав ОЕСР за цією статтею були дуже стабільними по відношенню до НВП.</p>

Вправа 4. Відкоригуйте поданий комп'ютерний переклад тексту. Зверніть увагу на вживання термінів. Обов'язково підкресліть та перекладіть їх.

Characteristics of Money	Характеристика грошей
Money is indispensable in a society in	Гроші обов'язкові в суспільстві, в якому

<p>which commodity exchange takes place. Gold is generally accepted money commodity.</p> <p>Because of its natural properties gold is very convenient thing to perform the social function of money, it can easily be kept safely because it has small volume for its weight while denoting a considerable value.</p> <p>Throughout history societies have used such things for their money as tobacco, salt, shells and of course, various forms of paper. Although anything can serve as money, as a practical matter the material should have the following qualities: stability, portability, durability, uniformity, divisibility, recognizability.</p> <p>Money performs a number of functions. First of all, money serves as a measure of value: that is money is used to measure the value of all other commodities.</p> <p>The value of a commodity in terms of money is called its price. When commodities are exchanged with the help of money, money also serves as a means of circulation.</p> <p>Money also serves as a means of accumulation. Money is a universal embodiment of wealth and a means of accumulating it. Money is not always in the form of cash.</p>	<p>товарна біржа здійснює. Золото загалом прийнятий товар грошей.</p> <p>Завдяки своїм істотним властивостям золото дуже зручна річ для того щоб виконувати соціальну функцію грошей. Його можна легко тримати безпечно, тому що воно має малий том для своєї ваги поки визначає значне значення.</p> <p>Протягом історії суспільства використовували такі речі для їх грошей як тютюн, сіль, мушлі та авжеж різні форми паперу. Хоча що не будь може слугувати як гроші, по мірі того як справа мати такі властивості стабільність, зручноносимість, стійкість, єдиноподібність, впізнавасмість.</p> <p>Гроші виконують ряд функцій. По-перше, гроші служать як міра вартості: гроші використовують щоб виміряти значення всіх інших товарів.</p> <p>Значення грошей оперує поняттям грошей викликано своєю ціною.</p> <p>Коли товари обміняти за допомогою грошей, гроші також слугують як засіб циркуляції.</p> <p>Гроші слугують як засіб накопичення. Гроші втілення багатства та засіб акумулювати. Гроші не завжди у формі готівки.</p>
---	--

Вправа 5. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. economic system; 2. to cope with the problem; 3. to bring together; 4. to follow the world technological achievements; 5. entrepreneurial investment; 6. to undertake all the responsibilities and the risks; 7. to perform better results; 8. the natural fertility of the soil; 9. the riches of the sea; 10. technical and vocational education; 11. to use up-to-date equipment; 12. skilled; 13. to meet human needs; 14. natural resources; 15. labor supply; 16. minerals; 17. limited in supply; 18. available labor; 19. the health of oil economy; 20. to account for; 21. endeavor; 22. to take the decisions on what, how and where to produce; 23. to direct efficiently; 24. to contribute to; 25. poorly equipped; 26. badly managed; 27. to place the strong emphasis on education.

Вправа 6. *Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.*

1. підприємства із доброю організацією; 2. економічна система; 3. керувати справою; 4. визначити стан здоров'я економіки; 5. наявність природних ресурсів у великій кількості; 6. працездатна робоча сила; 7. виробництво та розподіл товарів і послуг; 8. найняти когось; 9. передбачити; 10. Підприємницький та організаторський таланти; 11. задовольнити людські потреби; 12. скерувати ресурси у ті сфери, де вони виявляться найбільш продуктивними; 13. досвідчена та добровільна робоча сила; 14. пояснювати; 15. техніка; 16. складова економічної системи; 17. корисні копалини; 18. морські багатства; 19. вдала організація життя; 20. економічний прогрес країни; 21. застосовувати сучасне обладнання; 22. підприємництво; 23. запас яких, обмежений; 24. досягнення світового технічного прогресу; 25. кваліфікований; 26. професійно-технічна освіта; 27. ефективне підприємство.

Вправа 7. *Визначте термін, який не є синонімом до інших у кожному ряді. Створіть відповідні українські синонімічні ряди.*

utilize – exercise – employ – practice – initiate;
 installation – inauguration – placement – fixation – lodgement – location;
 typify – symbolize – manifest – indicate – observe;
 practice – know-how – expertise – knowledge – experience – mastery;
 mix – combine – fusion – alloy – dispersion;
 evolve – exaggerate – develop – grow – become more complex;
 curve – chip – whittle – hew – chop;
 observation – espionage – examination – study – survey;
 erect – construct – raise – build – commence;
 empiric – experimental – innovatory – experiential;
 efficient – productive – effectual – generous;
 spin – whirl – twist – weld;
 apparatus – machine – complex – mechanism;
 rotate – pass – transmit – transfer;
 spindle – spinet – axis – rod;
 equipment – techniques – equipping – outfit.

Вправа 8. *Прочитайте і перекладіть письмово поданий тематичний текст українською мовою.*

CANADIAN ECONOMIC STRUCTURE

The Canadian economy closely resembles that of its neighbour to the south, the US. Besides having similar patterns of production and living standards, Canada also adopts a market oriented economic system combines private enterprise with government regulation.

Since World War II, Canada has experienced massive growth in its manufacturing, mining and services, propelling the economy from being a largely agrarian one to becoming one of the most highly industrialised and urbanised economies in the world.

Today, Canada is the 9th largest economy in the world based on GDP (current prices, US dollars). As a member of the OECD and the G-8, Canada also ranks among the most advanced and influential economies in the world.

However unlike most of its peers, Canada is considered to be unusual for an advanced economy as its primary sector, namely the logging and oil industries, is one of the most important elements to the economy. Canada's manufacturing industry is also high important, particularly the automobile industry, with low labour costs and a comprehensive healthcare and social security system attracting major automobile companies from the US and Japan to set up manufacturing facilities in Canada.

The Canadian economy also differs slightly from its neighbour, the US, where by the former модель/шаблон is a net exporter of commodities while the latter is a net importer.

Despite this, Canada's economic progress is interlinked with the US economy. Following the signing of the 1989 US-Canada Free Trade Agreement (FTA) and the 1994 North American Free Trade Agreement (NAFTA), there has been an increase in trade and economic integration with the US. The US is also Canada's largest trading partner, besides being its largest foreign investor through investments in mining, petroleum, chemical and machinery segments.

Canada's Economic Geography

Canada is the second largest nation in the world in terms of land area - behind Russia and ahead of the US. Furthermore, the country contains a rich abundance of mineral, forest and water-based resources such as iron ore, nickel, zinc, copper, gold, lead, rare earth elements, molybdenum, potash, diamonds, silver, fish, timber, wildlife, coal, petroleum, natural gas and hydropower.

Historically, fishing and forestry were once major industries in Canada. Although these industries still retain a level of importance in Canada's economy, mineral and energy resources have become the leading source of income for the nation. Canada is the world leader in value of mineral exports and unlike most advanced economies; Canada is a net exporter of energy. In 2010, Canada exported 2.151 million barrels of oil per day and 94.67 billion cubic metres of natural gas, making it the 10th largest exporter of oil and the 3rd largest exporter of natural gas in the world. In addition, Canada also has 2nd largest proven oil reserves and the 21st largest proven natural gas reserves in the world.

The shift in the importance of natural resources have also led to an economic imbalance between different regions in Canada. In recent years, Western Canada has seen rapid economic growth due to its abundance of oil. Central Canada on the other hand, is home to half of the population and contains much of its services and manufacturing industries. However, the four Atlantic Provinces of Canada, New Brunswick, Prince Edward Island, Nova Scotia and Newfoundland and Labrador have seen a major decline in its economic activity since the 19th century due to its primary focus in the fishing industry.

The majority of Canada's natural resources and exports are directed towards its neighbour, the US. Accordingly, a large percentage of Canadian industries are located near the US-Canada border. The US is also Canada's largest source of foreign investment

and the most popular destination for Canadian foreign investments. US investments are primarily directed at Canada's mining and smelting industries, petroleum, chemicals, the manufacture of machinery and transportation equipment, and finance, while Canadian investment in the United States is concentrated in manufacturing, wholesale trade, real estate, petroleum, finance, and insurance and other services.

Вправа 9. *Послуговуючись тематичними лексичними одиницями з попередніх вправ перекладіть подані речення англійською мовою.*

1. Згідно ст.14 Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”: Публічні акціонерні товариства, підприємства – емітенти іпотечних облігацій, іпотечних сертифікатів, облігацій підприємств і сертифікатів фондів операцій з нерухомістю, а також професійні учасники фондового ринку, банки, страховики та інші фінансові установи зобов’язані не пізніше ніж до 30 квітня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським висновком шляхом розміщення на власній веб-сторінці з опублікуванням у періодичних виданнях.

2. За підсумками 2019 року гривня зміцнилася щодо долара США на 19%, ставши найбільш швидкозростаючою валютою за цим показником у світі. Причиною такого стрімкого зміцнення гривні стали гроші іноземних інвесторів, які активно купували облігації внутрішньої держпозики (ОВДП), завівши на внутрішній валютний ринок понад \$4,5 млрд. “Ми очікуємо, що терміни підписання нової програми з МВФ і отримання траншів можуть зміститися у 2020 р. Це, ймовірно, підтримуватиме активність Мінфіну в питанні розміщення довгострокових ОВДП для виконання плану запозичень, передбаченого бюджетом на поточний рік. З огляду на останній аукціон попит нерезидентів на ОВДП залишається істотним, що надаватиме підтримку гривні”, – вважає Михайло Ребрикз Райффайзен Банку Аваль.

3. Приплив іноземних інвестицій в ОВДП цього року перевищив 100 млрд грн. Причина такого ажіотажного попиту на українські державні папери – їх висока дохідність, яка є найвищою в світі серед локальних держоблігацій. “Інвестори зараз заробляють близько 20% у валюті, це шикарна дохідність для них. Тому навіть зараз, незважаючи на зниження облікової ставки НБУ, приплив гарячих спекулятивних капіталів в Україну триває”, – сказав фінансовий експерт Ерік Найман.

4. Квартальний приріст реального валового внутрішнього продукту (ВВП) України пробив трирічний пік – у квітні-червні 2019 року становив 4,6% проти аналогічного періоду 2018 року. Про це повідомила Державна служба статистики (Держстат). Востаннє таке зростання спостерігали в четвертому кварталі 2016 року.

5. “Прискорення відбулося завдяки кільком факторам. Так, у другому кварталі відновилося зростання в промисловості, переважно за рахунок видобувних галузей і хімічної промисловості. Також істотно прискорилося зростання у роздрібній торгівлі і різко покращилися споживчі настрої населення, що вказує на істотне посилення внутрішнього споживчого попиту. Невеликий внесок у прискорення зростання зробив сільськогосподарський сектор, адже збір зернових почався раніше, а врожайність виявилася кращою, ніж торік”, – пояснила головний економіст Dragon Capital Олена Білан.

PART 2

Вправа 10. Письмово перекладіть поданий тематичний текст. Знайдіть економічну термінологію та вкажіть способи її перекладу.

EMPLOYMENT AND PRODUCTIVITY

<p>The working population consists of those people who are employed (1) (either as employees (2) or self-employed persons (3)) plus those who are registered as unemployed (4). In 1987 the working population of Great Britain was about 27 million, or approximately half of the total population. It was made up of 16 million males (5) and 11 million females (6).</p> <p>There was a steady increase (7) in the size of the working population (8) during the 1970s and 1980s. It increased by (9) more than 1 1/2 million between 1971 and 1987. There were two main reasons for the increase. First, the number of young people leaving schools and colleges to seek work (10) exceeded (11) the number leaving the labor force (12) due to retirement (13) and other reasons. And second, there was an increase in the number of people of working age (14) who decided to join the labor force (15). Most of these people were women, especially married women.</p> <p>The most noticeable trends in the types of employment (16) are set out below.</p> <p>1. There has been a gradual swing (17) from manual (18) to non-manual occupations (19). This is largely due to the decline of manufacturing industry. Over the period 1966 to 1986, employment in manufacturing industry fell by 3 million.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. мають роботу 2. працюють за наймом 3. працюють самостійно 4. зареєстровані як безробітні 5. чоловіки 6. жінки 7. постійне зростання 8. кількість працюючого населення 9. підвищилося на 10. шукати роботу 11. перевищувала 12. більше не входили до робочої сили 13. через вихід на пенсію 14. люди працездатного віку 15. увійти до числа робочої сили 16. зайнятість 17. поступовий поворот 18. професії фізичної праці 19. професії розумової праці 20. фінансова справа 21. люди, зайняті на місцях неповний робочий день 22. часткова зайнятість 23. втратити місце
--	---

<p>2. The number of workers in service industries has been increasing for many years. This has been most noticeable in banking, <i>finance</i> (20), insurance, business services and the health services.</p> <p>3. There has been a large increase in the number of <i>people in part-time jobs</i> (21). Many of these jobs are performed by women in the service industries, where it is easier to organize <i>part-time employment</i> (22).</p> <p>4. The number of self-employed workers in the labor force has increased substantially. Many people <i>made redundant</i> (23) in recent years have chosen to set up in business for themselves.</p>	
--	--

Вправа 11. З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
1. The number of young people leaving schools and colleges to seek work exceeded the number leaving the labor force due to retirement and other reasons.	А. Найбільш помітним цей зріст був у банківській та фінансовій справах, страхуванні, ділових послугах та охороні здоров'я.
2. This increase has been most noticeable in banking, finance, insurance, business services and the health services.	В. Значно зросла кількість людей, зайнятих на місцях неповний робочий день; велика частина таких робочих місць належить жінкам у сфері послуг, де легше організувати часткову зайнятість.
3. The working population consists of those people who are employed (either as employees or self-employed persons) plus those who are registered as unemployed.	С. Кількість молодих людей, що закінчували школи й коледжі та шукали роботу, перевищувала кількість людей, що більше не входили до робочої сили через вихід на пенсію та з інших причин.
4. Many people made redundant in recent years have chosen to set up in business for themselves.	Д. Мав місце також зріст кількості людей працездатного віку, які вирішили увійти до числа робочої сили.
5. There was an increase in the number of people of working age who decided to join the labor force.	Е. Відбувся поступовий поворот від професій фізичної праці до професій розумової праці.
6. There has been a gradual swing from manual to non-manual occupations.	Ф. Протягом 70-х та 80-х років спостерігалось постійне зростання кількості працюючого населення.

7. There was a steady increase in the size of the working population during the 1970s and 1980s.	Г. Багато людей з тих, хто втратив місце останніми роками, вирішили відкрити власну справу.
8. There has been a large increase in the number of people in part-time jobs; many of these jobs are performed by women in the service industries, where it is easier to organize part-time employment.	Н. До населення, що працює, входять люди, які мають роботу (працюють за наймом, або самостійно), а також люди, зареєстровані як безробітні.

Вправа 12. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. to seek work; 2. part-time employment; 3. to join the labor force; 4. a steady increase; 5. people in part-time jobs; 6. employee; 7. the size of the working population; 8. self-employed person; 9. a gradual swing; 10. working population; 11. to increase by; 12. registered as unemployed; 13. finance; 14. to leave the labor force; 15. to exceed; 16. to be made redundant; 17. to be employed; 18. types of employment; 19. due to retirement; 20. people of working age; 21. manual occupations; 22. the most noticeable trends; 23. non-manual occupations; 24. service industries; 25. to set up in business for oneself.

Вправа 13. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.

1. населення, що працює; 2. професії фізичної праці; 3. шукати роботу; 4. постійне зростання; 5. професії розумової праці; 6. часткова зайнятість; 7. фінансова справа; 8. мати роботу; 9. увійти до числа робочої сили; 10. втратити місце; 11. працівник за наймом; 12. людина, що працює на себе; 13. люди, зайняті на місцях неповний робочий день; 14. відкрити власну справу; 15. зареєстровані як безробітні; 16. кількість працюючого населення; 17. підвищитися на; 18. перевищувати; 19. поступовий поворот; 20. люди працездатного віку; 21. більше не входили до робочої сили; 22. через вихід на пенсію; 23. 16 мільйонів осіб; 24. сфера послуг; 25. 11 мільйонів жінок; 26. найбільш примітні тенденції; 27. типи зайнятості.

Вправа 14. З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
1. Прибічники робітничого руху доводять, що підвищення платні зумовлене виключно необхідністю не відставати від зростання вартості життя, а не прагненням значно підняти рівень життя.	А. A major criticism of the labor movement has been that its traditional demand for higher wages and better working conditions adds to still further inflation, and damages productivity.
2. Основний аргумент критиків профспілкового руху полягав у тому, що незмінна вимога про вищі рівні платні та кращі умови праці тільки посилює	В. Issues related to retirement benefits, disability pay and medical insurance, as well as demands by some very large unions for lifetime job security, were

інфляцію та шкодить продуктивності.	very much in the bargaining forefront in the latter part of the 20th century.
3. Серед обговорюваних питань були також відпустки для обох батьків по догляду за дитиною та поширення соціальних пільг на дітей. .	C. Labor-management disputes have also focused on the question: what special benefits are workers entitled to receive?
4. Спори між профспілками та адміністраціями підприємств зосереджувалась на такому питанні: на які особливі пільги мають право робітники?	D. Emerging benefit issues included questions about maternity and paternity leave, and child care.
5. У період економічного спаду, що припадає на початок 80-х років спілки неодноразово демонстрували готовність поступитися вимогами про підвищення заробітної платні на користь забезпечення зайнятості та посилення конкурентоспроможності підприємства.	E. Labor proponents argue that increases in wages are designed just to keep up with the cost of living, not to make substantial gains in real standards.
6. Об'єктом багатьох переговорів останніх десятиліть 20-го сторіччя були проблеми, пов'язані із пенсійним забезпеченням, виплатами по непрацездатності та медичним страхуванням, а також вимоги деяких найбільших профспілок про право працівників на довічне забезпечення роботою.	F. In the recession of the early 1980s, there were increasing examples of union willingness to forgo wage increases in favor of employment security and enhanced company competitiveness.

Вправа 15. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. retirement benefits; 2. lifetime job security; 3. traditional demand for higher wages; 4. better working conditions; 5. to add to still further inflation; 6. disability pay; 7. to keep up with the cost of living; 8. special benefits; 9. labor-management disputes; 10. to damage productivity; 11. medical insurance; 12. recession; 13. to make substantial gains in real standards; 14. labor proponents; 15. enhanced company competitiveness; 16. increases in wages; 17. union willingness to forgo wage increases in favor of employment security; 18. to be entitled to receive some benefits; 19. maternity leave; 20. paternity leave; 21. child care.

Вправа 16. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.

1. особливі пільги; 2. посилювати інфляцію; 3. підвищення платні; 4. посилена конкурентоспроможність підприємства; 5. виплати по непрацездатності; 6. довічне забезпечення роботою; 7. готовність спілки поступитися вимогами про підвищення заробітної платні на користь забезпечення зайнятості; 8. шкодити продуктивності; 9. відпустка для батька по догляду за дитиною; 10. незмінна вимога про вищі рівні платні; 11. медичне страхування; 12. не відставати від зростання вартості життя; 13. пенсійне забезпечення; 14. значно підняти рівень життя; 15. спад; 16. мати

право на певні пільги; 17. кращі умови праці; 18. прибічники робітничого руху; 19. відпустка по вагітності та пологам; 20. соціальні пільги на дітей.

Вправа 17. *Письмово перекладіть подані словосполучення англійською мовою.*

1. часткова зайнятість; 2. населення, що працює; 3. професії фізичної праці; 4. постійне зростання; 5. професії розумової праці; 6. шукати роботу; 7. сфера послуг; 8. перевищувати; 9. відкрити власну справу; 10. поступовий поворот; 11. фінансова справа; 12. зареєстровані як безробітні; 13. люди працездатного віку; 14. працівник за наймом; 15. людина, що працює на себе; 16. приховане безробіття; 17. ділянки, орендовані селянами; 18. низько доходні країни; 19. електропостачання; 20. молодші вікові групи; 21. випуск продукції на одного робітника; 22. наявний у недостатній кількості; 23. дрібносерійне виробництво; 24. водопостачання; 25. методи ручної праці; 26. володіти цінними родовищами корисних копалин; 27. неповна зайнятість; 28. портові споруди; 29. сучасні технології; 30. технічне навчання; 31. безкоштовні курси перепідготовки; 32. автоматизація; 33. сталеливарна промисловість; 34. вводити автоматизовані системи; 35. невирішена проблема; 36. важке машинобудування; 37. відстояти робочі місця та статки робітників; 38. промислова база; 39. сфери діяльності; 40. розділити наявний обсяг роботи між працюючими; 41. американський робітничий рух; 42. ліквідація робочих місць; 43. пенсійне забезпечення; 44. готовність спілки поступитися вимогами про підвищення заробітної платні на користь забезпечення зайнятості; 45. медичне страхування; 46. соціальні пільги на дітей; 47. виплати по непрацездатності; 48. не відставати від зростання вартості життя; 49. відпустка по вагітності та пологам; 50. відпустка для батька по догляду за дитиною; 51. посилена конкурентоспроможність підприємства.

Вправа 18. *Письмово перекладіть подані словосполучення українською мовою.*

1. manual occupations; 2. to seek work; 3. service industries; 4. a steady increase; 5. registered as unemployed; 6. people of working age; 7. non-manual occupations; 8. part-time employment; 9. a gradual swing; 10. to set up in business for oneself; 11. employee; 12. working population; 13. output per worker; 14. disguised unemployment; 15. small-scale industry; 16. self-employed person; 17. water supplies; 18. underemployment; 19. handicraft methods; 20. technical training; 21. modern technology; 22. scarce; 23. the younger age groups; 24. to possess valuable mineral deposits; 25. peasant holdings; 26. steel; 27. automation; 28. to introduce automatic machinery; 29. free retraining; 30. a continuing challenge; 31. low-income countries; 32. heavy machinery; 33. industrial base; 34. port facilities; 35. to protect jobs and incomes; 36. to share the available work among employees; 37. elimination of jobs; 38. electricity supplies; 39. enhanced company competitiveness; 40. retirement benefits; 41. paternity leave; 42. child care; 43. to keep up with the cost of living; 44. fields; 45. maternity leave; 46. union willingness to forgo wage increases in favor of employment security; 47. disability pay; 48. medical insurance.

Вправа 19. *Заповніть пропущені слова в тексті, перекладіть українською мовою.*

In low-_____ (1) countries, 70 per cent or more of the labor force _____ (2) on the land. Tractors and other types of mechanical farm _____ (3) are very scarce. The _____ (4) per worker in agriculture is extremely low compared with that in Europe and North America.

Many developing countries have very poor _____ (5) of natural resources. Features common to many of them are soil lacking in fertility, large desert _____ (6) and climates which are not _____ (7) to high productivity because they are too dry or too hot. Some of the developing countries which have grown at an encouraging _____ (8) have been fortunate enough to _____ (9) valuable mineral _____ (10) such as oil.

Developing countries are severely _____ (11) by their lack of _____ (12) supplies, water _____ (13), transport and farming equipment, good roads and railways, port _____ (14), and other capital goods. They have very little _____ (15) technology – human beings and animals do virtually all the work in agriculture, and _____ (16) methods _____ (17) small-_____ (18) industry.

In developing countries, the rapid _____ (19) of population has been accompanied by a large-scale _____ (20) of people from the _____ (21) areas to the towns and cities. This has created serious unemployment problems in these urban _____ (22), especially among the younger _____ (23) groups.

_____ (24), or _____ (25) unemployment, is also a serious problem. For example, ten people may be _____ (26) in a job for which only six are needed. This situation applies especially in agriculture where peasant _____ (27) are very small but all the members of the peasant's family work on the family plot.

Workers are lacking in _____ (28) and especially in _____ (29) training. This, together with relatively low standards of health (especially in tropical regions), often means a low level of physical _____ (30).

Вправа 20. Перекладіть тексти українською мовою.

A

In the late 20th century, a major challenge to **the American labor movement** was the **declining size of the American industrial base**, particularly **traditional industries** such as **steel** and **heavy machinery**. In some instances, **lower labor costs** have helped foreign companies in such **fields** as automobiles and **electronics** to **gain larger shares** of the American market. Many large U.S. factories have closed, and large numbers of **union members have lost their jobs**.

Automation is a **continuing challenge**. Many older factories have been **introducing automatic machinery to perform tasks previously done by workers**. This is done mainly to increase productivity, in response to the challenge of **foreign competition**. But in some cases it has meant the **elimination of jobs**. In response, unions have **sought a variety of measures to protect jobs and incomes**, including **free retraining** and shorter **workweeks** to share the **available work** among employees. Nevertheless, the **shrinking** of the traditional American industrial base was a powerful blow from which the labor movement has yet fully to recover.

B

A major criticism of the labor movement has been that its traditional **demand for higher wages and better working conditions** - even during periods of inflation – adds to still further inflation, and **damages** productivity in American industry. In the **recession** of the early 1980s, however, there were increasing examples of union **willingness to forgo** wage increases **in favor of employment security** and **enhanced company competitiveness**. In addition, labor **proponents** argue that most recent increases in wages are designed just to **keep up with the cost of living**, not to make substantial gains in real standards.

Labor-management disputes have also focused on the question: what **special benefits** are workers entitled to receive? Issues related to **retirement benefits, disability pay** and **medical insurance**, as well as demands by some very large unions for **lifetime job security**, were very much in the bargaining forefront in the latter part of the 20th century. Emerging benefit issues included questions about **maternity and paternity leave**, and **child care**.

Вправа 21. Перекладіть тексти англійською мовою.

A

Профспілковий рух є важливою складовою частиною американської економіки, тому що представляє інтереси та потреби робітників перед керівництвом підприємств і урядом. Незважаючи на те, що спілки приділяли основну увагу вимогам про підвищення заробітної плати, в економістів немає згоди щодо того, чи справді саме зусилля профспілок вплинули на рішення роботодавців підняти платню своїм працівникам – більшість схильні відносити такий прогрес на рахунок підвищення продуктивності праці. Та аналітики майже одностайні у визнанні того впливу, який профспілки – часто через силу – справляють на розв'язання таких питань, як безпека праці, порядок розгляду скарг і нагляд за дотриманням інших умов праці. Через профспілку робітник може висловитися щодо будь-якого з аспектів своєї праці. Окрім цього, деякі експерти вважають, що профспілки виконують надзвичайно важливі соціальні та психологічні функції, коли діють як братні організації, а головне – являють собою джерело гордості та почуття гідності для робітників.

Федеральний уряд США і органи врядування п'ятдесяти штатів рівною мірою несуть відповідальність за захист прав американських робітників.

B

На відміну від “Соціального забезпечення”, яке повністю керується федеральним урядом, система страхування по безробіттю будується як федерально-штатна структура. Започаткована згідно з положеннями Закону про соціальне забезпечення 1935 року, Федерально-штатна програма компенсації по безробіттю є основним джерелом фінансової підтримки для американських безробітних. Вона забезпечує застрахованим робітникам, яким нараховується заробітна платня, часткову компенсацію зарплатні протягом періоду вимушеного безробіття. Основні умови отримання цієї компенсації такі: робітник є

працевдатним, не залишив роботу без поважних причин (або його не було звільнено за серйозну провину), не брав участі в трудових спорах і виявляє бажання працювати.

Кожен штат реалізує власну програму у відповідності до своїх законів, з вельми незначним ступенем федерального втручання. У кожному штаті визначається розмір та тривалість одержання щотижневої допомоги по безробіттю на підставі суми попередньої зарплатні та стажу роботи. Штати зобов'язані продовжувати тривалість виплати допомоги, коли рівень безробіття підвищується і залишається незмінним упродовж періоду, який перебільшує встановлену штатом норму, причому федеральний уряд і органи врядування штату розподіляють видатки на продовження виплати грошової допомоги.

PART 3

Вправа 22. Письмово перекладіть поданий тематичний текст. Знайдіть економічну термінологію та вкажіть способи її перекладу.

STATE-OWNED AND PRIVATE-OWNED SECTORS. PRIVATIZATION

<p>The public corporation (1) is the form of business organization (2) which is used for the management of a nationalized industry (3). Like a limited company (4), a public corporation is a legal 'person' (5), but unlike the limited company, there are no shareholders (6). The public corporations are owned by the state (7). In effect, they are owned by the citizens of a country.</p> <p>Each public corporation has a board of managers (8). These managers have duties and responsibilities (9) which are similar to those of the directors of a company (10). An important difference lies in the way the managers are selected (11). In a public corporation in Britain, for example, they are appointed (12) by a Minister if the Crown, whereas in a limited company they are elected (13) by the shareholders.</p> <p>The managers of a public corporation are responsible for (14) the day-to-day running (15) of the enterprise but they are accountable to (16) the government and not to a body of shareholders (17).</p> <p>The overall responsibility for the performance (18) of a public corporation lies with a Minister of the Crown. For example, the Secretary of State for Energy has responsibility for British Coal, and the Secretary</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. державна корпорація 2. форма організації підприємництва 3. націоналізована промисловість 4. компанія з обмеженою відповідальністю 5. юридична особа 6. акціонери 7. бути власністю держави 8. правління 9. мати повинності та обов'язки 10. директори компаній 11. обиратися 12. призначатися 13. обиратися 14. відповідати за 15. повсякденне функціонування 16. підзвітні 17. акціонерний орган 18. робота 19. головна мета 20. одержати прибуток
---	---

<p>of State for Transport is responsible for British Rail.</p> <p>The <i>main objective</i> (19) of a limited company is to <i>make a profit</i> (20), but this is not the main purpose of a public corporation. The public corporations which <i>run</i> (21) the nationalized industries are expected to '<i>pay their way</i>' (22); that is, they should not <i>make persistent losses</i> (23). Their main objective, however, is to <i>operate 'in the public interest'</i> (24). This means that the managers should run these businesses in such a way as to <i>bring benefits</i> (25) to the whole country.</p> <p>A public corporation, therefore, should take far more account of the <i>social effects</i> (26) of its activities than would be the case with a limited company.</p>	<p>21. керувати</p> <p>22. окупуватися</p> <p>23. зазнавати постійних збитків</p> <p>24. функціонування в інтересах суспільства</p> <p>25. приносити прибуток</p> <p>26. соціальні наслідки</p>
---	---

Вправа 23. З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
<p>1. Each public corporation has a board of managers; these managers have duties and responsibilities which are similar to those of the directors of a company.</p>	<p>А. Вважається, що державні корпорації, які керують націоналізованими галузями промисловості, повинні окупуватися, тобто вони не повинні зазнавати постійних збитків.</p>
<p>2. The main objective of the public corporations, however, is to operate 'in the public interest', which means that the managers should run the businesses in such a way as to bring benefits to the whole country.</p>	<p>В. Важлива відмінність полягає у способі обрання керівників: у випадку державної корпорації вони призначаються Королівським міністром, тоді як у випадку компанії з обмеженою відповідальністю керівників обирають акціонери.</p>
<p>3. The managers of a public corporation are responsible for the day-to-day running of the enterprise but they are accountable to the government and not to a body of shareholders.</p>	<p>С. Будь-яка державна корпорація має своє правління; керівники цього правління мають повинності та обов'язки, схожі до повинностей та обов'язків директорів компаній.</p>
<p>4. The public corporation is the form of business organization which is used for the management of a nationalized industry.</p>	<p>Д. Керівники державної корпорації відповідають за повсякденне функціонування підприємства, але вони є підзвітними урядові, а не акціонерному органу.</p>
<p>5. The public corporations which run the nationalized industries are expected to 'pay their way'; that is, they should not make persistent losses.</p>	<p>Е. Однак, основною метою державних корпорацій є функціонування в інтересах суспільства, тобто керівники повинні управляти своєю справою таким чином,</p>

	щоб приносити прибуток усій країні.
6. An important difference lies in the way the managers are selected. In a public corporation they are appointed by a Minister of the Crown, whereas in a limited company they are elected by the shareholders.	Ф. На зразок компанії з обмеженою відповідальністю, державна корпорація є юридичною особою, але на відміну від компанії з обмеженою відповідальністю, у даному випадку немає акціонерів.
7. Like a limited company, a public corporation is a legal 'person', but unlike the limited company, there are no shareholders.	Г. Державна корпорація є формою організації підприємництва, що використовується в управлінні націоналізованою промисловістю.

Вправа 24. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. performance; 2. to be responsible for; 3. a limited company; 4. public corporation; 5. to be owned by the state; 6. shareholders; 7. the form of business organization; 8. nationalized industry; 9. directors of a company; 10. to appoint; 11. to make a profit; 12. to run the nationalized industries; 13. social effects; 14. a legal 'person'; 15. a board of managers; 16. to have duties and responsibilities; 17. to select; 18. to be elected by the shareholders; 19. day-to-day running of the enterprise; 20. to be accountable to the government; 21. the main objective; 22. to pay one's way; 23. to make persistent losses; 24. to operate in the public interest; 25. to bring benefits to the whole country; 26. a Minister of the Crown; 27. a body of shareholders.

Вправа 25. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.

1. акціонери; 2. здобути прибутки; 3. директори компанії; 4. правління; 5. державна корпорація; 6. повсякденне функціонування підприємства; 7. соціальні наслідки; 8. бути власністю держави; 9. головна мета; 10. юридична особа; 11. робота; 12. приносити прибуток усій країні; 13. скуповуватися; 14. обиратися акціонерами; 15. зазнавати постійних збитків; 16. націоналізована промисловість; 17. бути підзвітними урядові; 18. акціонерний орган; 19. призначати; 20. відповідати за; 21. форма організації бізнесу; 22. функціонувати в інтересах суспільства; 23. компанія з обмеженою відповідальністю; 24. мати повинності та обов'язки; 25. керувати націоналізованими галузями промисловості.

Вправа 26. З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
1. Хвиля злиттів авіакомпаній, часто через поглинання одних компаній іншими, призвела до скорочення кількості авіакомпаній, і критики почали вказувати на те, що лібералізація втратила свій сенс.	А. By the 1990s the number of federal government officials occupied with regulatory matters was on the increase again after having been cut back during the 1980s.

2. Кількість державних службовців, зайнятих проблемами регулювання, після скорочення протягом 80-х та на початку 90-х років знову зросла.	B. In the early 1990s, the drive to push still further deregulation in a broad, across-the-board manner appeared to have slowed considerably.
3. Лібералізація державного контролю за роботою авіакомпаній спочатку сприяла розвиткові конкуренції, через що ціни на авіаквитки зменшилися.	C. A wave of airline mergers and consolidations shrank the number of airlines, and critics argued that the benefits of deregulation had either disappeared or become minor.
4. 1992 року очікувалося підвищення чисельності службовців у органах федерального рівня до 122 тисяч, що перевищує рекорд 1980 року.	D. Deregulation of telecommunications unquestionably brought increased competition to certain parts of the telephone services industry.
5. На початку 90-х років широка, всебічна лібералізація контролю за економікою нібито уповільнилася.	E. In 1992 the number of federal government regulatory officials was expected to be around 122,000, which surpassed the previous record set in 1980.
6. “Роздержавлення” телефонного зв’язку, безсумнівно, підвищило конкуренцію в деяких секторах цієї галузі.	F. Airline deregulation initially fostered increased competition that lowered the cost of flying.

Вправа 27. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. deregulation; 2. to surpass; 3. to be on the increase; 4. to lower the cost of flying; 5. to stress the benefits; 6. to shrink the number of airlines; 7. to slow; 8. officials occupied with regulatory matters; 9. consolidations; 10. across-the-board; 11. to work in practice; 12. to foster; 13. a wave of airline mergers; 14. certain parts of the telephone services industry; 15. criticism mounted; 16. increased competition; 17. deregulation of telecommunications.

Вправа 28. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.

1. сприяти; 2. поглинання одних компаній іншими; 3. уповільнитися; 4. роздержавлення телефонного зв’язку; 5. службовці, зайняті проблемами регулювання; 6. перевищувати; 7. розвинена конкуренція; 8. зменшити ціни на авіаквитки; 9. деякі сектори галузі телефонного зв’язку; 10. скоротити кількість авіакомпаній; 11. лібералізація; 12. всебічний; 13. підкреслювати переваги; 14. здійснюватися на практиці; 15. зростати; 16. хвиля злиттів авіакомпаній.

Вправа 29. Письмово перекладіть подані словосполучення англійською мовою.

1. державна корпорація; 2. працювання; 3. окупатися; 4. повсякденне функціонування підприємства; 5. функціонувати в інтересах суспільства; 6. зазнавати постійних збитків; 7. керувати націоналізованими галузями промисловості; 8. форма організації бізнесу; 9. акціонери; 10. призначати; 11. компанія з обмеженою відповідальністю; 12. юридична особа; 13. акціонерний

орган; 14. бути власністю держави; 15. націоналізована промисловість; 16. правління; 17. бути підзвітними урядові; 18. приватний сектор; 19. приватизація; 20. громадськість; 21. приватна власність; 22. акції; 23. усупільнена власність; 24. приватизовані галузі; 25. націоналізація; 26. державна галузь; 27. державне регулювання економіки; 28. брак конкуренції; 29. відносно вільний приватний сектор; 30. споживчий вибір; 31. принцип добровільності; 32. перехід; 33. захищати споживачів, робітників та довкілля; 34. спрямований на захист; 35. стрімкий розвиток науки й техніки; 36. реалізація; 37. виробничі видатки; 38. заважати вільному підприємництву; 39. подбати про економічне процвітання; 40. зупинити; 41. загальні стандарти безпеки; 42. послабити державне регулювання; 43. бути гнучким у застосуванні регуляційних заходів; 44. лібералізація; 45. поглинання одних компаній іншими; 46. роздержавлення телефонного зв'язку; 47. сприяти; 48. перевищувати; 49. здійснюватися на практиці; 50. зменшити ціни на авіаквитки; 51. всебічний.

Вправа 30. *Письмово перекладіть подані словосполучення українською мовою.*

1. shareholders; 2. the form of business organization; 3. to pay one's way; 4. a legal 'person'; 5. to appoint; 6. to make persistent losses; 7. public corporation; 8. to be owned by the state; 9. a limited company; 10. to operate in the public interest; 11. a board of managers; 12. a body of shareholders; 13. nationalized industry; 14. to be accountable to the government; 15. performance; 16. private sector; 17. day-to-day running of the enterprise; 18. across-the-board; 19. government regulation of the economy; 20. general public; 21. nationalization; 22. private ownership; 23. lack of competition; 24. shares; 25. a voluntary approach; 26. public ownership; 27. privatization; 28. transferring; 29. consumers' choice; 30. privatized industries; 31. designed to protect; 32. unfettered private sector; 33. state-owned industry; 34. to protect consumers, workers and the environment; 35. implementation; 36. rapid technological change; 37. to assure economic prosperity; 38. to cut back; 39. to interfere with free enterprise; 40. to foster; 41. deregulation of telecommunications; 42. to reduce regulation; 43. consolidations; 44. to work in practice; 45. deregulation; 46. to lower the cost of flying; 47. to be flexible in applying regulations; 48. to surpass.

Вправа 31. *Заповніть пропущені слова в тексті, перекладіть українською мовою.*

The term '_____' (1) describes the process of _____ (2) industry from _____ (3) ownership to public _____ (4). The state buys the companies in an _____ (5) by paying shareholders a price which _____ (6) to the _____ (7) value of their _____ (8).

During the course of this century many large and important industries were nationalized. In 1979 the nationalized industries employed nearly two million people and accounted for about 10 per cent of the total output of the UK. They _____ (9) the industries supplying coal, gas, electricity, steel, rail transport, telecommunications and postal services.

Since 1979 the picture has greatly changed. The Conservative government elected in 1979 and reelected in 1983 and 1987 carried out a major program of _____ (10). In

other words, it returned many _____ (11) industries to the private _____ (12). The public corporations which ran these industries were _____ (13) into limited companies, and the shares were sold to the _____ (14) public. Among the better-known industries which were _____ (15) were British Gas, British Telecom and British Airways.

Nationalization, of course, is not _____ (16) to the UK. The public ownership of industries supplying gas, electricity, coal, railway transport, and postal and telephone services is a common _____ (17) of many economies.

Many nationalized industries are protected from competition by law. Without the spur of _____ (18), it is argued, management will become _____ (19) and _____ (20). _____ (21) of competition also reduces _____ (22) choice.

***Вправа 32.** Перекладіть тексти українською мовою.*

A

In the 1970s and 1980s, Americans became increasingly divided on the issue of **government regulation** of the economy. Proponents argued that government regulation was needed to **protect consumers, workers and the environment**; critics insisted that regulations **interfered with free enterprise**, increased the **costs of doing business** and thus **contributed to inflation**. These factors, coupled with **rapid technological change**, prompted President Jimmy Carter to **reduce regulation** of the transportation and communication industries in the 1970s. Also, at this time, **federal agencies** were encouraged to be more **flexible in applying regulations**.

In the 1980s, President Ronald Reagan's legislative agenda, based largely on his belief that an **unfettered private sector** would **assure economic prosperity** and growth, **pushed deregulation efforts** still further. Regulations or the **implementation** of regulations **designed to protect** workers, consumers and the environment were **cut back**. In addition, during the Reagan administration, **a voluntary approach** was taken to some regulations. For example, the Consumer Product Safety Commission adopted a voluntary compliance program, allowing **individual companies** to **design their own remedies** for **targeted safety programs**.

B

In the early 1990s, the drive to push still further **deregulation** in a broad, **across-the-board** manner appeared to have **slowed** considerably. Although proponents of deregulation continued to **stress its benefits**, criticism of how deregulation had actually **worked in practice mounted**. Airline deregulation, for example, initially **fostered increased competition** that **lowered the cost** of flying. But, within a few years **a wave of airline mergers and consolidations shrank the number of airlines**, and critics argued that the benefits of deregulation had either disappeared or become minor. On the other hand, deregulation of telecommunications unquestionably brought increased competition to **certain parts of the telephone services industry**.

At the same time, by the 1990s the number of federal government **officials occupied with regulatory matters** was **on the increase** again after having been cut back during the 1980s. According to an analysis of regulatory institution staffing by the Center for the Study of American Business, in 1992 the number of federal government regulatory

officials was expected to be around 122,000, which **surpassed** the previous record set in 1980.

Вправа 33. Перекладіть тексти англійською мовою.

A

На рівні штату й на місцевому рівні урядові структури розросталися швидше, ніж на федеральному. Упродовж 1960-1990 років збільшилася кількість людей, які працювали на місцеві й штатні органи влади, від 6,4 до 15,2 мільйонів чоловік, хоч у федеральних органах було задіяно від 2,4 до 3 мільйонів.

Зважаючи на таке зростання і, як наслідок, більш високу ціну, що її платить суспільство у вигляді податків, в кінці 20-го століття багато хто засумнівався у спроможності держави повести відповідну роботу ефективніше за всіх надавачів комунальних послуг. Здобуває світове визнання таке поняття, як ‘приватизація’, тобто передача державою деяких своїх функцій приватному секторові, що у Сполучених Штатах (оскільки федеральний уряд контролює лише незначну частку економіки) відбувається здебільшого на муніципальному й регіональному рівнях. На 1991 рік ціла низка найбільших міст країни – Нью-Йорк, Лос-Анджелес, Філадельфія, Даллас і Фінікс – поклалися на приватні компанії або некомерційні організації у широкому спектрі найрізноманітніших робіт, які раніше виконували муніципальні служби: ремонт освітлення на вулицях, утилізація твердих відходів, обробка статистичних і довідкових даних, нагляд за полями для гольфу тощо.

B

Приватизація комунальних послуг і досі залишається предметом запеклих суперечок. Якщо прихильники стверджують, що вона знижує видатки й підвищує продуктивність праці державного сектора, то супротивники заперечують таке міркування, вважаючи, що приватні підрядчики, мовляв, коштують більше, оскільки потребують прибутку і не завжди працюють ефективніше за державні служби. Складною лишається проблема конкретного обрахування ефективності громадської служби. Якщо серед приватних підрядників немає конкуренції за контракт на виконання тих чи інших комунальних робіт, ніякого зменшення витрат, можливо, й не буде. Тому не дивно, що профспілки державного сектора різко заперечують будь-які проекти приватизації. Нерідко трапляється й так, застерігають вони, що підрядники подають свідомо занижені розцінки на свої послуги, аби виграти контракт, а потім різко підвищують ціни.

Через те основним питанням приватизації є не те, хто надає послуги, а зовсім інше – чи виявляється при цьому хоч яка-небудь конкуренція. У приватизації це означає, що має відбутися конкурс серед принаймні двох претендентів на урядовий контракт. А інколи й місцеві державні службовці під тиском приватизації починають працювати краще, аби зберегти за собою свої місця й роботу.

PART 4

Вправа 34. Письмово перекладіть поданий тематичний текст. Знайдіть економічну термінологію та вкажіть способи її перекладу.

MONOPOLIES AND MERGERS

<p>A monopoly (1) exists when there is a sole supplier (2) of a good or service. In this type of market (3) there is an absence of competition (4) – there are no competitors (5). Examples of monopoly can be found in the markets for electricity (6), rail transport and postal services. All these are supplied by publicly-owned industries (7) which have monopoly powers (8). In theory, monopoly means that there is only one supplier of a particular good or service. A monopolist (9) supplies the total market (10). A monopolist, therefore, does not have to worry about the prices charged by (11) competitors, because there are no competitors. A monopoly is free to set either the price (12) of its product or the quantity it wishes to sell.</p> <p>The government can grant monopoly powers (13) to a firm by making it illegal (14) for other firms to enter the industry (15). Most of the nationalized industries (16) are legal monopolies (17).</p> <p>The law can also grant the holders of patents (18) the sole right to supply (19) the products they have patented (20).</p> <p>Fierce competition (21) will drive the weaker and less efficient firms out of an industry (22). It is possible that, eventually, one firm could come to dominate a whole industry.</p> <p>When an industry is made up of a few relatively large firms, a series of mergers (23) or take-overs (24) could lead to a monopoly situation.</p> <p>A cartel (25) is created when the individual firms in an industry make an agreement (26) to restrict their outputs to some agreed amounts (27), and to charge a common price (28). The Organization of Petroleum Exporting Countries (OPEC) is a form of cartel, and so is the Milk Marketing Board in the UK.</p> <p>Where the workable deposits (29) of certain minerals are concentrated in a particular region, the owners of such deposits will have considerable monopoly power. This is the case with gold deposits in South Africa.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. монополія 2. єдиний постачальник 3. тип ринку 4. відсутність конкуренції 5. конкуренти 6. ринок електрики 7. державні галузі 8. мати монопольну владу 9. монополіст 10. здійснювати постачання для всього ринку 11. призначений 12. призначати ціну 13. надавати монопольну владу 14. забороняти 15. вступ до галузі 16. націоналізовані галузі 17. законні монополії 18. власники патентів 19. виняткове право на постачання 20. запатентувати 21. запекла конкуренція 22. витиснути з галузі 23. злиття 24. поглинання 25. картель 26. укласти угоду 27. обмежити випуск своєї продукції до певного узгодженого обсягу 28. призначити загальну ціну 29. рентабельні родовища
---	---

Вправа 35. З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

A	B
1. Fierce competition will drive the weaker and less efficient firms out of an industry.	А. Більшість націоналізованих галузей є законними монополіями.
2. A monopolist supplies the total market and, therefore, does not have to worry about the prices charged by competitors, because there are no competitors.	В. Там, де рентабельні родовища певних корисних копалин зосереджені в окремих регіонах, власники таких родовищ матимуть значну монопольну владу.
3. Where the workable deposits of certain minerals are concentrated in a particular region, the owners of such deposits will have considerable monopoly power.	С. Картель утворюється, коли окремі фірми у галузі укладають угоду про обмеження випуску своєї продукції до певних узгоджених обсягів, та про призначення загальної ціни.
4. A monopoly exists when there is a sole supplier of a good or service; in this type of market there is an absence of competition – there are no competitors.	Д. Монополіст здійснює постачання для всього ринку, тобто він не повинен турбуватися про ціни, що їх призначають конкуренти, тому що конкуренція тут відсутня.
5. A cartel is created when the individual firms in an industry make an agreement to restrict their outputs to some agreed amounts, and to charge a common price.	Е. Зразки монополії можна знайти на ринках електрики, залізничного транспорту та поштових послуг – усе це здійснюється державними галузями, що мають монопольну владу.
6. The government can grant monopoly powers to a firm by making it illegal for other firms to enter the industry.	Ф. Коли галузь складається з кількох порівняно великих фірм, серія злиттів та поглинань приведуть до появи монополії.
7. Most of the nationalized industries are legal monopolies.	Г. Запекла конкуренція витисне з галузі слабкіші та менш ефективні фірми.
8. The law can also grant the holders of patents the sole right to supply the products they have patented.	Н. Уряд може надавати фірмі монопольної влади шляхом заборони вступу до галузі для інших фірм.
9. Examples of monopoly can be found in the markets for electricity, rail transport and postal services – all these are supplied by publicly-owned industries which have monopoly powers.	І. Монополія пов'язана із існуванням єдиного постачальника товару чи послуги; при такому типі ринку відсутня конкуренція – тобто немає конкурентів.
10. When an industry is made up of a few relatively large firms, a series of mergers or take-overs could lead to a monopoly situation.	Ж. Закон може також надавати власникам патентів виняткове право на постачання продуктів, що вони запатентували.

Вправа 36. *Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.*

1. monopoly; 2. to charge a common price; 3. take-over; 4. monopolist; 5. the sole right to supply; 6. to make an agreement; 7. an absence of competition; 8. to drive a firm out of an industry; 9. workable deposit; 10. merger; 11. to have monopoly powers; 12. a sole supplier of a good or service; 13. competitor; 14. fierce competition; 15. to restrict the outputs to some agreed amounts; 16. cartel; 17. to dominate a whole industry; 18. to patent a product; 19. to grant monopoly powers; 20. legal monopoly; 21. holders of patents; 22. to make it illegal for other firms to enter the industry; 23. to set the price; 24. prices charged by competitors; 25. to supply the total market; 26. publicly-owned industries; 27. market for electricity; 28. type of market.

Вправа 37. *Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.*

1. злиття; 2. укласти угоду; 3. монополіст; 4. конкурент; 5. законна монополія; 6. картель; 7. заборонити вступ до галузі для інших фірм; 8. виняткове право на постачання; 9. надавати фірмі монопольної влади; 10. обмежити випуск своєї продукції до певних узгоджених обсягів; 11. домінувати в цілій галузі; 12. монополія; 13. єдиний постачальник товару чи послуги; 14. рентабельне родовище; 15. мати монопольну владу; 16. запекла конкуренція; 17. призначати загальну ціну; 18. призначати ціну; 19. відсутність конкуренції; 20. запатентувати продукт; 21. поглинання; 22. ціни, що їх призначають конкуренти; 23. витискати фірму з галузі; 24. ринок електрики; 25. власники патентів; 26. державні галузі.

Вправа 38. *З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.*

А	В
1. Чистий, або абсолютний, монополіст – це галузь, до якої входить одна фірма.	A. The monopolist's product is unique in the sense that there are no good, or close, substitutes.
2. Чистий монополіст, який продає предмети розкоші, такі, як діаманти, міг би проводити широку рекламу, прагнучи підвищити попит на ці вироби.	B. Depending upon the type of product or service involved, a monopolist may or may not engage in extensive advertising and sales promotion.
3. Той факт, що не існує повноцінних замінників монополізованого продукту, має важливе значення з погляду реклами.	C. Absolute or pure monopoly exists when a single firm is the sole producer of a product for which there are no close substitutes.
4. Абсолютна, або чиста, монополія існує, коли одна фірма є єдиним виробником продукту, який не має повноцінних замінників.	D. The fact there are no close substitutes for the monopolized product has interesting implications in terms of advertising.
5. Залежно від типу виробу чи послуги монополіст може проводити або не проводити широку рекламну кампанію,	E. A pure monopolist selling a luxury good such as diamonds might advertise heavily in an attempt to increase the

так само як займатися або не займатися діяльністю щодо стимулювання збуту.	demand for the product.
6. Продукт монополії є унікальним у тому розумінні, що не існує його повноцінних або близьких замінників.	F. A pure, or absolute, monopolist is a one-firm industry.

Вправа 39. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. the sole producer; 2. unique; 3. a luxury good; 4. extensive advertising; 5. one-firm industry; 6. to increase the demand for the product; 7. absolute monopoly; 8. pure monopoly; 9. implications; 10. close substitutes; 11. the sole supplier of a service; 12. monopolist's product; 13. sales promotion; 14. monopolized product; 15. to engage in; 16. reasonable alternative; 17. a pure monopolist.

Вправа 40. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.

1. широка реклама; 2. збільшити попит на продукт; 3. унікальний; 4. значення; 5. єдиний надавач послуги; 6. монополізований продукт; 7. галузь, до якої входить одна фірма; 8. чистий монополіст; 9. абсолютна монополія; 10. чиста монополія; 11. єдиний виробник; 12. займатися; 13. повноцінні замінники; 14. предмет розкоші; 15. прийнятна альтернатива; 16. діяльність щодо стимулювання збуту.

Вправа 41. Письмово перекладіть подані словосполучення англійською мовою.

1. поглинання; 2. законна монополія; 3. виняткове право на постачання; 4. рентабельне родовище; 5. злиття; 6. запатентувати продукт; 7. домінувати в цілій галузі; 8. обмежити випуск своєї продукції до певних узгоджених обсягів; 9. призначати загальну ціну; 10. конкурент; 11. запекла конкуренція; 12. витискати фірму з галузі; 13. єдиний постачальник товару чи послуги; 14. ринок електрики; 15. укласти угоду; 16. надавати монопольної влади; 17. власники патентів; 18. монополіст; 19. державні галузі; 20. військова промисловість; 21. біржові оцінки; 22. якщо гра на фондовій біржі триватиме; 23. теперішній бум злиттів; 24. витрати на дослідження, що стрімко зростають; 25. інвестиційні банкіри; 26. великі акціонери; 27. основні ринки; 28. бізнес-гуру; 29. поєднуватися; 30. збігатися із; 31. консультанти з питань управління; 32. звуження ринків; 33. набувати вартості; 34. зниження цін на товари; 35. поглинати нові ринки; 36. надлишкова виробнича потужність; 37. поглинати малі компанії; 38. олігополія; 39. контроль над основними галузями промисловості; 40. увійти у таємну змову з конкурентами; 41. скуповування акцій; 42. накопичувати величезні капітали; 43. на вільному ринку; 44. задушити вільну конкуренцію; 45. запобігати злиттям; 46. антимонопольна діяльність; 47. концентрація економічного потенціалу; 48. гігантські корпорації; 49. користуватися альтернативними матеріалами; 50. протиставляти особисті або корпоративні інтереси громадським потребам.

Вправа 42. Письмово перекладіть подані словосполучення українською мовою.

1. merger; 2. to dominate a whole industry; 3. fierce competition; 4. to restrict the outputs to some agreed amounts; 5. the sole right to supply; 6. to drive a firm out of an

industry; 7. a sole supplier of a good or service; 8. to make an agreement; 9. to charge a common price; 10. market for electricity; 11. take-over; 12. holders of patents; 13. workable deposit; 14. competitor; 15. publicly-owned industries; 16. legal monopoly; 17. to grant monopoly powers; 18. stockmarket valuations; 19. the current bout of mergers; 20. to patent a product; 21. investment bankers; 22. the defense industry; 23. key markets; 24. monopolist; 25. substantial shareholders; 26. soaring costs of research; 27. if the stockmarket continues to fizz; 28. to be aligned with; 29. falling commodity prices; 30. excess capacity; 31. contracting markets; 32. oligopoly; 33. business gurus; 34. management consultants; 35. to grab new markets; 36. to collude with competitors; 37. to join together; 38. stock purchases; 39. anti-monopoly efforts; 40. to add value; 41. control of basic industries; 42. to inhibit genuine competition; 43. to absorb smaller companies; 44. to switch to substitutes; 45. concentration of economic power; 46. giant corporations; 47. to prevent mergers; 48. to raise vast amounts of capital; 49. on the open market.

Вправа 43. Заповніть пропущені слова в тексті, перекладіть українською мовою.

Reach for the safety-pins and the sewing thread: companies are _____ (1) together as never before. Mergers last year were worth 50 % more than in 1997 and more than twice as much as in 1996. The year ended in the crescendo of the Exxon-Mobil \$80 billion _____ (2). This year, if the _____ (3) continues to _____ (4), may see the first \$100 billion merger.

Heady stuff, to be sure; yet there is one big oddity about this renewed _____ (5) to _____ (6). Repeated analyses by business _____ (7), management _____ (8) and _____ (9) bankers have all reached the same conclusion: in the medium term, fewer than half of all mergers add _____ (10). The shareholders whose company is bought end up _____ (11); the shareholders of the _____ (12) seldom do. For today's companies, the moral is not that merging is always wrong, but that it is risky. How, the _____ (13) boss should ask, can we be one of the minority that _____ (14), _____ rather than of the majority that _____ (15)?

In fact, the current bout of _____ (16) might just turn out a larger crop of successes than its predecessors. Like many mergers of the 1980s, today's have been swept along by tee-teringly high stockmarket _____ (17). But unlike those, which were often about grabbing new _____ (18) or supposedly _____ (19) businesses, many of today's are _____ (20).

Frightened by _____ (21) markets (the defense _____ (22)); by falling _____ (23) prices (oil); by _____ (24) capacity in key _____ (25) (cars); by the uncertainties of technological change (banks and telecoms); or by the _____ (26) costs of _____ (27) (pharmaceuticals): companies in many industries think they are more likely to _____ (28) if they are huge than if they are merely large.

Mergers are more likely to succeed when companies buy businesses they know something about. Another reason for modest optimism is that many companies have turned senior _____ (29) into _____ (30) shareholders, ensuring that their interests are more closely _____ (31) with those of other owners of the business.

Вправа 44. Перекладіть тексти українською мовою.

A

In the late 19th century, the corporation was viewed by many as the **chief instrument of monopoly**. It was commonly argued that, by **raising vast amounts of capital**, corporations could **combine** or **collude with competitors** to **control prices** and **inhibit genuine competition**.

In both theory and practice, large companies can become monopolies by **absorbing smaller ones** through **stock purchases on the open market**. The **giants** then **raise prices**, causing people who need their products to pay a larger amount than before.

To be sure, in the last 100 years, many persons have been concerned about what is viewed as **breakdown of domestic competition** and **control of basic industries** by a few large corporations. Many basic industries – the automotive- and steel-producing industries, for example – traditionally were “**oligopolies**” dominated by a few **major corporations**.

At the same time, in recent years, many large U.S. corporations have been shown to be vulnerable to new **forms of competition**. U.S. consumers can **buy goods from foreign producers**; in the case of automobile, they can **purchase products** made by Honda, Toyota, Hyundai or Volvo, to name a few.

B

Absolute or **pure monopoly** exists when a single firm is **the sole producer** of a product for which there are no **close substitutes**. A pure, or absolute, monopolist is a **one-firm industry**. A single firm is the only producer of a given product or the sole supplier of a service; hence, the firm and the industry are synonymous.

It follows from this first characteristic that the **monopolist's product** is **unique** in the sense that there are no good, or close, substitutes. From the buyer's point of view, this means that there are no **reasonable alternatives**. The buyer must buy the product from the monopolist or do without.

The fact there are no close substitutes for the **monopolized product** has interesting **implications** in terms of **advertising**. Depending upon the type of product or service involved, a monopolist may or may not **engage in** extensive advertising and **sales promotion**. For example, a pure monopolist selling a **luxury good** such as diamonds might advertise heavily in an attempt to increase the demand for the product. Perhaps the result will be that more people will buy diamonds rather than take vacations, for example.

Вправа 45. Перекладіть англійською мовою.

Природна монополія існує, коли ефект масштабу настільки великий, що одна фірма може здійснювати постачання для всього ринку, маючи нижчі витрати на одиницю продукції, ніж мала б ціла низка фірм, що конкурують. Такі умови є характерними для так званих підприємств громадського користування, до яких належать, зокрема, підприємства електро-, водо- та газопостачання, телефонна служба тощо. У цих випадках ефект масштабу у виробництві та розподілі продукту є настільки великим, що для досягнення низьких витрат на одиницю продукції та

низької ціни необхідна великомасштабна діяльність. У такій ситуації конкуренція є просто нерентабельною. Якби ринок було поділено між багатьма виробниками, ефекту масштабу не було б досягнуто, витрати на одиницю продукції були б високими та були б потрібні високі ціни, щоб покрити ці витрати.

Можливими засобами забезпечення громадського прийнятної поведінки з боку природної монополії виступають дві альтернативи. Однією є державна власність, а іншою – державне регулювання. Державна власність або деякі подібні до неї форми створювалися у певних випадках. А державне регулювання – варіант, якого найчастіше дотримуються у Сполучених Штатах.

Мету законодавства про натуральну монополію втілено в теорії регулювання на користь суспільства. Ця теорія передбачає можливість забезпечити споживачів якісним обслуговуванням за прийнятними розцінками шляхом регулювання таких галузей на користь суспільства. Логічне обґрунтування таке: якщо конкуренція недоречна, потрібно створювати монополії, що регулюються, аби уникнути можливих зловживань монопольною владою, яка не контролюється. Зокрема, регулювання повинно гарантувати, що споживачі отримають зиск від економії, зумовленої масштабами виробництва, тобто від зниження витрат на одиницю продукції (ця економія досягається підприємствами громадського користування завдяки їхньому положенню природної монополії). На практиці ті, хто здійснює регулювання, прагне встановити тарифи, які відшкодуватимуть витрати виробництва і приносять “справедливий” або “обґрунтований” дохід підприємству. Мета полягає, якщо використовувати спеціальну термінологію, у встановленні ціни, що дорівнює середнім валовим витратам.

ТЕМА 9

Переклад англомовної юридичної літератури

1. Підготуйте відповіді на такі теоретичні питання, проілюструйте їх прикладами:

- 1.1. Юридичний переклад. Види юридичного перекладу.
- 1.2. Юридичні терміни. Класифікація юридичних термінів.
- 1.3. Переклад юридичної термінології.
- 1.4. Правила оформлення перекладу юридичних документів.
- 1.5. Труднощі юридичного перекладу.

2. Виконайте подані вправи.

I. ВПРАВА «ЗЕЛЕНЕ ЯБЛУКО»		
mutual engagement	[ɪn 'geɪdʒmənt]	взаємне зобов'язання
patent law	['peɪtənt]	патентне право
applicable license	['æplɪkəbl]	відповідна ліцензія
bilateral contract	[baɪ 'lætərəl]	двосторонній договір
multilateral treaty	['mʌltɪ 'lætərəl]	багатосторонній договір
unequal treaty	['ʌn 'i:kwəl]	нерівноправний договір
peace treaty	[pi:s]	мирний договір
restricted treaty	[rɪs'trɪktɪd]	закритий договір
union treaty	['ju:njən]	союзний договір
registered office	['redʒɪstəd]	юридична адреса
executive branch	[ɪg'zekjʊtɪv]	виконавча гілка
judicial review	[dʒu:'dɪʃəl]	судовий нагляд
law enforcement	[ɪn 'fɔ:smənt]	правоохоронні органи
hard labor	['leɪbə]	каторжні роботи
legislative bodies	['ledʒɪslətɪv]	законодавчі органи
life imprisonment	[laɪf]	довічне ув'язнення
community service	[kə'mju:nɪtɪ]	громадські роботи
minor offence	[ə'fens]	незначне правопорушення
lenient punishment	['li:njənt]	м'яке покарання
suspended sentence	[səs'pendɪd]	умовний вирок
кримінальне минуле	['krɪmɪnl]	кримінальне минуле
settlement account	['setlmənt]	розрахунковий рахунок
notarial certificate	[nəu'teəriəl]	нотаріальне посвідчення
attorney secrecy	[ə'tə:nɪ]	адвокатська таємниця
case law	[keɪs]	прецедентне право
subsidiary organs	[səb'sɪdjəri]	допоміжні органи
marine insurance	[mə'reɪ:n]	морське страхування
private reckonings	['rekənɪŋ]	особисті рахунки
heavy bill	['hevi]	великий рахунок

export declaration	[ˈeksɜːt]	експортна декларація
maternity leave	[məˈtə:nɪtɪ]	декретна відпустка
compulsory measures	[kəmˈpʌlsəri]	примусові міри
settlement account	[ˈsetlmənt]	розрахунковий рахунок
package deal	[ˈpækɪdʒ]	пакетна угода
packing list	[ˈpækɪŋ]	пакувальний лист
appraised value	[əˈpreɪzd]	оціночна вартість
bulky package	[ˈbʌlki]	об'ємний пакет
market value	[ˈmɑ:kɪt]	ринкова вартість
common cause	[ˈkɒmən]	спільна справа
deferred payment	[dɪˈfɜ:d]	відстрочений платіж
limited authority	[ɔ:ˈθɔrɪtɪ]	обмежені повноваження
public trial	[ˈpʌblɪk]	відкритий суд
cover letter	[ˈkʌvə]	супровідний лист
multinational corporation	[ˌkɔ:pəˈreɪʃən]	транснаціональна корпорація
outside investor	[ˈaʊtˈsaɪd]	сторонній інвестор
internal jurisdiction	[ɪnˈtə:nl]	внутрішня юрисдикція
administrative officer	[ˈɔfɪsə]	адміністративний співробітник
foreign concession	[kənˈseʃən]	іноземна концесія
public apology	[əˈpɒlədʒɪ]	публічне вибачення
charitable organization	[ˈtʃærɪtəbl]	благодійна організація
municipal authorities	[mju:ˈnɪsɪpəl]	муніципальна влада
penal code	[ˈpi:nl]	кримінальний кодекс
annual report	[ˈænjʊəl]	річний звіт
strike committee	[kəˈmɪtɪ]	страйковий комітет
personal papers	[ˈpɜ:snl]	особисті документи
brutal force	[ˈbru:tɪ]	груба сила
forensic medicine	[fəˈrensɪk]	судова медицина
direct experience	[ɪksˈprɪəriəns]	безпосередній досвід
circumstantial evidence	[ˌsɜ:kəmˈstænjəl]	непрямі докази
criminal	[ˈneɡrɪdʒəns]	злочинна недбалість
persuasive argument	[pəˈsweɪsɪv]	переконливий аргумент
tort law	[tɔ:t]	деліктне право
common law	[ˈkɒmən]	загальне право
troublesome matter	[ˈtrʌblsəm]	важка справа
sham contract	[ʃæm]	фіктивний договір
II. ВПРАВА «НАВПАКИ»		
witness intimidation	[ˈwɪtnɪs]	злякування свідків
intelligence community	[ɪnˈtelɪdʒəns]	штат розвідки
Sale Contract	[ˈkɒntrækt]	договір купівлі-продажу
tax collecting	[tæks]	збір податків
net weight	[weɪt]	вага нетто
insurance contract	[ɪnˈʃʊərəns]	договір страхування

court decision	[kɔ:t]	рішення суду
enforcement process	[in'fɔ:smənt]	процес правозастосування
penal system	['pi:nl]	система покарань
property law	['prɒpəti]	право власності
III. ВПРАВА «ХЛОПЧИК І ДІВЧИНКА»		
freedom and equality	[i:'kwɒlɪti]	свобода і рівність
arrest and search	[sə:tʃ]	арешт і обшук
search and witnesses	['wɪtnɪs]	обшук і поняті
rights and liberties	['lɪbəti]	права і свободи
aims and purposes	['pə:pəs]	цілі та завдання
forgery and confidence trickster	['fɔ:dʒə]	фальшивомонетник та аферист
inmates and graft	[gra:ft]	в'язні та хабарництво
citizen and subject	['sʌbdʒɪkt]	громадянин і підданий
cruelty and violence	['kruəlti]	жорстокість і насильство
extortion and blackmail	[ɪks'tɔ:ʃən]	вимагання та шантаж
plaintiff and defendant	['pleɪntɪf]	позивач і відповідач
rights and obligations	[,ɒblɪ'geɪʃən]	права та обов'язки
pilferage and nondelivery	['pɪlfərɪdʒ]	крадіжка і непоставка
duellist and second	['dju:əlɪst]	дуелянт і секундант
cause and effect	[ɪ'fekt]	причина і наслідок
IV. ВПРАВА «ОДИН-ДВА-ТРИ»		
international licensing agreement	[,ɪntə'næʃənəl]	міжнародна ліцензійна угода
black judicial robe	[dʒu:'dɪʃəl]	чорна суддівська мантія
military penal code	['mɪlɪtəri]	військовий кримінальний кодекс
local legislative assembly	['ledʒɪslətɪv]	місцеві законодавчі збори
grave extenuating circumstances	[greɪv]	вагомі пом'якшувальні обставини
far reaching consequences	['kɒnsɪkwəns]	далекосяжні наслідки
recently committed crime	['ri:sntlɪ]	нещодавно скоєний злочин
open court session	['seʃən]	відкрите судове засідання
private detective agency	[dɪ'tektɪv]	приватне пошукове агентство
top secret message	['mesɪdʒ]	цілком таємне повідомлення
Public Joint-Stock Company	['pʌblɪk]	публічне акціонерне товариство
International Law Commission	[,ɪntə'næʃənəl]	Міжнародна правова комісія
equal legal force	['i:kwəl]	однакова юридична сила
specific statutory directions	['stætjʊtəri]	особливі приписні вказівки

Вивчіть подані лексичні одиниці, використовуючи їх при перекладі текстів та виконанні вправ.

common law	загальне право	vitality	життєздатність
concept	поняття	reasoning	аргументація
statutory	статутний	decide a case	виносити рішення у справі
interwoven	взаємопов'язаний	factual situations	фактичні обставини
usage and custom	звичаї та традиції	not bound	незобов'язаний
generation	покоління	jurisdiction	сфера повноважень, юрисдикція
continuity	спадкоємець	equal rank	однаковий рівень
consistency	узгодженість, послідовність	well reasoned	добре обґрунтований
respond to	реагувати на	address	адресувати, звертатися до
originate	виникати	precedent	прецедент
owe	завдячувати	impact	сила дії

PART 1

Вправа 1. Письмово перекладіть поданий тематичний текст.

THE LAW

Law is a system of rules, usually enforced through a set of institutions. It shapes politics, economics and society in numerous ways and serves as a social mediator of relations between people. Contract law regulates everything from buying a bus ticket to trading on derivatives markets. Property law defines rights and obligations related to the transfer and title of personal (often referred to as chattels) and real property. Trust law applies to assets held for investment and financial security, while torii law allows claims for compensation if a person's rights or property are harmed. If the harm is criminalised in a statute, criminal law offers means by which the state can prosecute the perpetrator.

WHAT IS CONSTITUTIONAL LAW?

Constitutional law deals with the fundamental principles by which the government exercises its authority. In some instances, these principles grant specific powers to the government, such as the power to tax and spend for the welfare of the population. Other times, constitutional principles act to place limits on what the government can do, such as prohibiting the arrest of an individual without sufficient cause. In most nations, including the United States, constitutional law is based on the text of a document ratified at the time the nation came into being.

The U.S. Constitution itself became the law of the land well over 200 years ago, and the tenets set forth in the document remain in full force today. The way in which the Constitution is applied, though, has always been subject to court interpretation. As circumstances and public opinion evolve through the years, so to do the interpretations offered by the courts. From time to time, it even becomes necessary to amend the Constitution to keep pace with changes in the country's beliefs and values. For example, the practice of slavery – expressly allowed by the Constitution in its original form – was prohibited through a constitutional amendment passed in the year 1865.

Bringing a Claim in Federal Court

As a practical matter, constitutional law provides a means for individuals and organizations to protect their interests by filing a lawsuit against those who infringe upon their rights. However, the Constitution does not permit just anyone to go into federal court and assert a claim for compensation or other relief. Certain requirements must be met. If these conditions are satisfied, the plaintiff is said to have “standing”, meaning the court will agree to hear the plaintiff’s case and render a decision.

In order for a plaintiff to have standing there must be a live controversy for the federal court to consider. The issue of standing is not as simple as it may appear. For instance, a landowner who learns that transportation officials are considering the construction of a highway across his or her property might file a lawsuit claiming that the proposal is an unconstitutional taking of private property by the government. In this situation, the court is likely to dismiss the claim for lack of standing. Because the transportation officials are merely considering building the highway, the claim is not yet ripe for adjudication. The federal court will not render an advisory opinion about something that may or may not occur in the future.

Violations of Equal Protection and Due Process

Once a plaintiff demonstrates standing to bring a claim, any number of constitutional provisions can form the basis of the lawsuit. Two of the most common grounds are alleged violations of equal protection and due process. The equal protection clause of the Constitution prohibits the government from treating classes of people differently in the absence of a compelling reason for doing so. If the government wants to pass a law that draws a distinction between people based on race, gender, or other such characteristics, it must be able to demonstrate a highly important purpose, and the law must be narrowly tailored to achieve that purpose. This is a difficult burden for the government to meet.

Similarly, the due process clause of the Constitution requires the government to have an adequate reason for taking away a person’s life, liberty, or property. And even if a sufficiently adequate reason exists, the government must establish a fair procedure of which individuals can avail themselves. Consider the example of city officials who seek to take away the liquor license belonging to a local restaurant. To justify its actions, the government points to three instances in the past six months when the restaurant served alcohol to underage customers. Assuming this is a sufficient reason to take away the license, the government must still provide the restaurant owner with a hearing, right to appeal, or similar procedures for contesting the action.

Individual Rights under the Constitution

Having recently won their independence from the British, the framers of the Constitution were understandably weary of governmental intrusion into the lives of American citizens. The first ten amendments to the Constitution, known as the Bill of Rights, reflect this concern. In fact, the First Amendment alone contains numerous protections, including the freedom of the press and the freedom of association. It also protects the right to free speech, allowing individuals to openly voice their opinions, even when those opinions are critical of the government or unpopular among the majority of Americans. Individual rights, like other constitutional guarantees, are protected by the rule of law and those who are aggrieved can turn to the courts for redress.

Вправа 2. Письмово перекладіть поданий тематичний текст. Знайдіть та вкажіть способи перекладу юридичної термінології. Виконайте вправи до тексту.

CONSTITUTION	
<p>The law which <i>governs</i> (1) Ohio and its citizens can be <i>classified into</i> (2) four main types. These are: <i>constitutional law</i> (3), which is the <i>fundamental law</i> (4); <i>statutory law</i> (5), which is <i>written law</i> (6) adopted by <i>legislative bodies</i> (7), <i>administrative law</i> (8), which consists of written rules <i>adopted by</i> (9) various government agencies under <i>limited authority</i> (10) <i>granted</i> (11) by legislative bodies; and the <i>common law</i> (12), which is a large set of <i>principles</i> (13) based on the decisions of judges in particular cases. These written decisions are often <i>referred to as</i> (14) "<i>case law</i>" (15).</p> <p>The United States constitution</p> <p>The Constitution <i>enumerates</i> (16) <i>the powers</i> (17) to be <i>exercised by</i> (18) the federal government, <i>reserves</i> (19) all other powers to the states and <i>spells out</i> (20) the relationships of the states among themselves and with the federal government. It establishes three branches of the federal government: legislative, which is the Congress and has the duty to make the laws; <i>executive</i> (21), which is the President (and the President's <i>subordinates</i> (22), whose duty is to see that the laws made by Congress are <i>carried out</i> (23); and <i>judicial</i> (24), consisting of the national court system headed by the <i>United States Supreme Court</i> (25), whose duties are <i>to interpret</i> (26) the laws and <i>to administer justice</i> (27). One of most important aspects of the United States Constitution is a special <i>concern</i> (28) <i>for individual rights</i> (29). It lists several things the federal government and states cannot do, and enumerates a far-reaching series of individual rights and <i>immunities</i> (30).</p> <p>As the <i>supreme law of the nation</i> (31), the United States Constitution <i>sets standards</i> (32) against which all other laws must <i>be judged</i> (33).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. регулювати (діяльність); 2. класифікувати; 3. конституційне право; 4. Основний закон, Конституція; 5. статутне право; 6. писане право; 7. законодавчі органи; 8. адміністративне право; 9. прийнятий; 10. обмежені повноваження; 11. надавати; 12. загальне право; 13. норми; 14. називати; 15. прецедентне право; 16. перелічувати; 17. повноваження; 18. користуватися; 19. відносити; 20. визначати; 21. виконавча (влада); 22. підлеглі; 23. виконувати; 24. судова (влада); 25. Верховний суд Сполучених Штатів; 26. тлумачити; 27. відправляти правосуддя; 28. увага, турбота; 29. права особи; 30. звільнення відповідальності; 31. найголовніший закон країни; 32. встановлювати критерії; 33. оцінюватися.

Вправа 3. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. to spell out the relationships; 2. limited authority; 3. to set standards; 4. constitutional law; 5. President's subordinates; 6. to administer justice; 7. individual rights; 8. fundamental law; 12. set of principles; 13. case law; 14. government agencies; 15. written law; 16. to enumerate the powers; 17. special concern; 18. national court system; 19. supreme law of the nation.

Вправа 4. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.

1. тлумачити; 2. права особи; 3. відправляти правосуддя, 4. увага, турбота; 5. обмежені повноваження; 6. відносити; 7. норми; 8. звільнення від відповідальності; 9. оцінюватися; 10. перелічувати; 11. встановлювати критерії; 12. підлеглі; 13. надавати; 14. визначати; 15. найголовніший закон країни, 16. Верховний Суд Сполучених Штатів; 17. керувати; 18. загальне право; 19. користуватися; 20. адміністративне право; 21. конституційне право; 22. писане право, 23. прецедентне право; 24. прийнятий; 25. виконавча (влада); 26. судова (влада); 27. виконувати; 28. законодавчі органи; 29. називати; 30. законодавча (влада); 31. повноваження; 32. статутне право; 33. основний закон, Конституція.

Вправа 5. З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
<p>1. As the supreme law of the nation, the United States Constitution sets standards against which all other laws and the administration of those laws must be judged.</p>	<p>А. Такі судові рішення, зафіксовані у письмовій формі, часто називають "прецедентним правом".</p>
<p>2. The law which governs Ohio and its citizens can be classified into four main types.</p>	<p>В. Конституцією встановлюється існування трьох гілок федеральної влади: законодавчої, якою є Конгрес та яка має повноваження приймати закони; виконавчої, якою є президент (та його підлеглі), функцією якої є забезпечення виконання законів, прийнятих Конгресом; та судової, що складається з національної судової системи, на чолі якої стоїть Верховний суд США, до повноважень якого входить тлумачення законів та відправлення правосуддя.</p>
<p>3. These written decisions are often referred to as "case law".</p>	<p>С. Одним з найважливіших аспектів Конституції США є особлива турбота про права особи.</p>

4. One of most important aspects of the United States Constitution is a special concern for individual rights.	D. Закони, якими керується штат Огайо та його громадяни, можна розділити на чотири основні типи.
5. The Constitution establishes three branches of the federal government: legislative, which is the Congress and has duty to make the laws; executive, which is the President, whose duty is to see that the laws	E. Як найголовніший закон країни, Конституція Сполучених Штатів Америки встановлює критерії, за якими мають оцінюватися всі інші закони та їх застосування.
made by Congress are carried out; and judicial, consisting of the national court system headed by the United States Supreme Court, whose duties are to interpret the laws and to administer justice.	

Вправа 6. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. present vitality; 2. usage and custom; 3. is based on generations of experience; 4. are bound to follow the precedents; 5. equal or lower courts; 6. continuity and consistency; 7. written (statutory) law; 8. basic concepts; 9. administrative law; 10. courts of equal rank; 11. principles, rules, and concepts; 12. to be well reasoned or address new problems; 13. to record its decision in a written opinion; 14. to respond to the changing needs of the society; 15. the similar factual situations; 16. the precedents established by the lower courts; 17. a product of judicial rather than legislative power.

Вправа 7. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.

1. значення справи як прецеденту; 2. спадкоємність та узгодженість; 3. реагувати на зміни потреб суспільства; 4. коли суд виносить рішення в окремій справі; 5. загальне право виникло у Великій Британії; 6. досвід поколінь; 7. суди того самого або нижчого рівнів; 8. загальне право; 9. рішення, а також принципи, за якими вони виносились; 10. адміністративне право; 11. стосуватися нових проблем; 12. писане (статутне) право; 13. багато з його основних понять переплітаються з писаним правом; 14. добре обґрунтовані прецеденти; 15. фактичні обставини.

Вправа 8. З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
1. When a court decides a case and records its decision in a written opinion that opinion, or case, becomes a "precedent".	А. Коли суд виносить рішення в окремій справі та фіксує його у письмовій формі, таке рішення називається "прецедентом".
2. Courts of equal ranks may use each other's precedents, just as the courts of one state may borrow from the precedents of	В. Загальне право не застосовувалося на писаному (статутному) праві, але значна частина його основних понять

another state or federal court.	переплітається з писаним правом через звичаї та традиції.
3. Because it is (and was) created by the courts, common law is a product of judicial rather than legislative power.	С. Врахування досвіду багатьох попередніх поколінь забезпечує спадкоємність та узгодженість права. Вона також дозволяє праву реагувати на зміни потреб суспільства.
4. The common law was not based on written (statutory) law, but many of its basic concepts have been interwoven into the written law through usage and custom.	Д. Суди одного рівня можуть використовувати прецеденти один одного, так само як суди одного штату можуть спиратися на прецеденти іншого штату або федерального суду.
5. Courts often use the precedents of equal or lower courts, the courts of other states, and the federal courts when such precedents are well reasoned or address new problems.	Е. Суди часто користуються прецедентами судів того самого або нижчого рівнів, судів інших штатів та федеральних судів, коли такі прецеденти добре обґрунтовані та стосуються нових проблем.
6. Because it is based on generations of experience, it gives continuity and consistency to the law. It also allows the law to respond (to) changing needs of society.	Ф. Зважаючи на те, що загальне право встановлюється судами, воно виступає як результат діяльності переважно судової, а не законодавчої влади.

Вправа 9. Заповніть пропуски відповідними за змістом словами, потім перекладіть українською мовою.

The common law

The common law is a large body of principles, rules, and _____ (1). The common law was not based on written (_____) (2) law, but many of its basic concepts have been _____ (3) into the written law through usage and _____ (4). Because it is created by the courts, _____ (5) law is a product of _____ (6) rather than legislative power. Because it is based on _____ (7) of experience, it gives _____ (8) and _____ (9) to the law. It also allows the law to _____ (10) to the changing needs of society.

The common law _____ (11) in England and was brought to the USA by the colonists. It _____ (12) its present _____ (13) to the custom, begun in the 17th century, of recording not only judicial proceedings and decisions, but the principles and _____ (14) behind them. When a court _____ (15) a case and records its decision in a written opinion, that opinion, or case, becomes a “_____ (16)”. That is, the principles on which the case was decided may be used to decide future cases with similar _____ (17) situations.

The _____ (18) of a case as precedent depends mainly on the court in which it is decided. A higher court is not _____ (19) to follow the precedents established by the lower courts in its jurisdiction. Lower courts, however, are _____ (20) to follow the precedents of the higher courts having _____ (21) over them. Courts of equal _____ (22) may use each other's precedents, just as the courts of one state may borrow from the precedents of another state or federal court. Courts often use the precedents of equal or lower courts, the

courts of other states, and the federal courts when such precedents are well _____ (23) or _____ (24) new problems.

***Вправа 10.** Письмово перекладіть поданий тематичний текст, звертаючи увагу на виділені лексичні одиниці.*

DIVORCE SHOULD BE SEPARATE FROM MONEY BATTLES, SAYS TOP JUDGE

Sir James Munby calls for streamlined online divorce procedures to stop family courts from being clogged up by arguments about **assets**.

Munby said judges' time in a divorce is largely taken up with financial arguments between ex-partners.

The process of obtaining a divorce should be completely separated from a couple's disputes over money, according to the most senior family judge in England and Wales. Referring to the government's "**lamentable history of procrastination**" in reforming divorce laws, Sir James Munby called for the streamlining of new online divorce procedures.

The proposal is aimed at reducing administrative pressure within the family courts by unlinking "the largely administrative and bureaucratic" divorce work from the more complex legal battles about who takes which assets from a marriage.

Most of the judges' time is taken up with the **subsidiary issues** of what is known as **ancillary relief** rather than the divorce itself, Munby said in his latest published commentary on the state of the family courts. Last week, for example, the former wife of an oil and gas trader was awarded £453 m in one of the largest divorce settlements ever agreed by a UK court following a lengthy legal battle.

"Has the time not come to bring about a complete delinking – separation – of divorce and 'money' ". Munby asked, "so that they are started and **pursued by** completely separate processes, albeit, of course, that the timeline for ancillary relief is determined by the progress of the divorce? My view, which I have been propounding for some time, is an **unequivocal** and emphatic yes!"

Many lawyers working in the family courts have been pressing the government for changes to divorce laws they consider outdated. There is growing pressure for the introduction of **no-fault divorces**: several private members' bills have been presented to parliament, though none has made much progress.

"Reform of the **substantive divorce** law - for example by the introduction of no-fault' divorce – requires **primary legislation**", observed Munby, who is president of the high court's family division and has been forthright in his criticism of government shortcomings.

Highlighting contradictions in recent ministerial announcements, Munby added: "The lamentable history of procrastination suggests it would be unwise to assume speedy progress. Obviously, it would be better if divorce law reform is now seriously on the **agenda**, to delay full implementation of online divorce until we know what shape the reformed law might take.

"But we cannot allow the pressing **imperatives** of procedural and digital reform to

be delayed in **anticipation** of such an uncertain future. Absent clear decisions from government in the reasonably near future, we have to proceed with reform on the basis of the existing **statutory regime**".

The development of online divorce, whereby couples will be able to sort out the dissolution of their marriage or civil partnership remotely, "must be more than a simple electronic version of the existing processes", Munby said.

What is required, he said, was a system under which there is "formally, legally and procedurally" a complete separation of divorce and money – with money claims dealt with "in accordance with a single set of rules providing, so far as possible, for a common form of application, a common set of forms, a common process and common procedure".

Вправа 11. *Перекладіть англійською мовою.*

Будь-яка конституція покликана встановити певні правила, за якими мають будуватися найважливіші суспільні відносини. У сучасній Конституції України цьому присвячено передусім I розділ.

Ст. 1 Конституції України проголошує: "Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна і правова держава".

Суверенітет – одна з найстаріших категорій конституційного права. За часів середньовіччя суверенами вважалися монархи. У XVI ст. видатний мислитель Ж. Боден висунув концепцію народного суверенітету, за якою джерелом влади в будь-якій державі є народ. "Суверенітет і незалежність держави означають, що її влада є верховною, повною, самостійною і неподільною у відносинах, які мають місце у межах кордонів держави, а також її незалежність і рівноправність у взаємовідносинах з іншими державами".

Демократичний характер української держави означає, що вона має на меті створення сприятливих умов для забезпечення участі громадян в управлінні державними справами.

Характеризуючи державу як соціальну, Конституція передбачає орієнтацію на здійснення широкомасштабної та ефективної політики, виявом чого є забезпечення прав людини, формування доступних для різних верств систем освіти, охорони здоров'я і соціального захисту

PART 2

Вправа 12. *Перекладіть подані тематичні тексти українською мовою.*

The Ohio Supreme Court is the highest and most powerful court in Ohio. It is primarily a court of appeals and is Ohio's court of last resort. The Supreme Court also has original (trial) jurisdiction in the same types of extraordinary cases as the courts of appeals. The Supreme Court has some important additional duties. These duties include for example, prescribing rules of procedure.

Appellate and Original Jurisdiction. The appellate jurisdiction of the Supreme Court is similar to that of the courts of appeals. The Supreme Court is empowered to review final judgments and orders of lower courts; to affirm, remand, or modify judgments; and to do whatever is necessary to render a just and final determination of a

case. Appeals to the Supreme Court are generally from the district courts of appeals rather than from the trial courts.

Supervision of the Courts. The Supreme Court has the duty to oversee the activities of all courts in the state, and to see that justice is being administered fairly, effectively, and efficiently. The Supreme Court has published rules of superintendence and established various committees and study groups to ensure the efficient operation of all courts in Ohio.

The Federal Courts. The federal court structure is roughly similar to the Ohio structure, with trial courts, courts of appeals, and the Supreme Court. The federal courts are primarily concerned with administering the federal law, and function independently from the state courts.

District Courts

The trial courts in the federal system are the United States District Courts. The district courts are courts of general jurisdiction and correspond to Ohio's common pleas courts. The district courts handle all types of criminal cases (felonies as well as misdemeanors) which arise under federal statutes, and many kinds of civil cases.

Courts of Appeal

The United States Courts of Appeal are intermediate courts of appeal. The United States Courts of Appeal hear appeals from the district courts and their decisions may be appealed to the United States Supreme Court. They correspond to the Ohio courts of appeals, and function in much the same manner.

The United States Supreme Court. Just as the Ohio Supreme Court is the highest court in Ohio, the United States Supreme Court is the highest court in the nation. It consists of the Chief Justice and eight Associate Justices all of whom are appointed for the life terms by the President with the advice and consent of the Senate.

Municipal and County Courts. Municipal courts and county courts are the most important of the lower trial courts in Ohio. For example, they handle traffic cases, cases involving minor injuries and damage, minor criminal cases, minor civil cases, and collection cases.

The jurisdiction of municipal courts and county courts is similar, although there are some important differences. Municipal courts have jurisdiction in civil cases not exceeding \$ 10,000, while county courts have jurisdiction in cases not exceeding \$ 500. Both courts are authorized to hear certain special types of lawsuits, such as disputes between landlords and tenants. Both courts can try misdemeanor cases (a misdemeanor is an offense under state or municipal law, for which the penalty is a fine, or a term of not more than one year in a local jail or workhouse, or both). Also, both courts can hold preliminary hearings in felony cases.

Every municipal and county court maintains a small claims division which hears claims for money only, not exceeding \$ 2,000. No one needs a lawyer in small claims court, but anyone can have a lawyer if he wishes. The procedure is much simpler than in the regular municipal or county court, and hearings are informal. There is no jury, and court costs are held to a minimum.

Вправа 13. Письмово перекладіть поданий тематичний текст. Знайдіть та вкажіть способи перекладу юридичної термінології.

<p><i>The Courts.</i> The courts are the overseers (1) of the law. They administer the law (2), resolve disputes (3) under the law, and strive to apply the law (4) in a fair and impartial (5) manner.</p> <p>Ohio, like other states, is served by two separate court systems, state and federal. Both systems are organized into three basic levels of court: trial courts (6), intermediate courts of appeals (7), and a high court (8), or Supreme Court. The state courts are primarily (9) concerned with cases (10) arising under state law; the federal courts are primarily concerned with cases arising under federal law.</p> <p><i>Ohio Trial Courts.</i> Trial courts bear the main burden (11) in the administration of justice. Cases begin, and in most instances are resolved (12), in the trial court. Ohio has several kinds of trial courts. Each court has the jurisdiction (power or authority) to handle particular kinds of cases.</p> <p>The trial courts in Ohio include: common pleas courts (13), which have general civil and criminal jurisdiction (14), and correspondingly broad powers; municipal courts (15) and county courts (16), which have jurisdiction in lesser civil and criminal cases and herefore lesser powers than common pleas courts; and mayors' courts (17), which do not have civil jurisdiction and have only very limited criminal powers. Ohio also has the Court of Claims (18), which handles suits against the state or its agencies.</p> <p><i>Common Pleas Courts.</i> The common pleas court is the most important of Ohio's trial courts. It is Ohio's court of general jurisdiction (19) – most serious civil or criminal cases must be brought there. Moreover, it is the only trial court which has the power to deal with certain matters (20), that is, it has exclusive jurisdiction (21) in certain matters. For example, the common pleas court has exclusive jurisdiction over felonies (22) (a felony is a serious crime for which the penalty is a penitentiary term (23) or death). Generally, in civil matters (24), the common pleas court has exclusive jurisdiction in lawsuits (25) seeking certain extraordinary remedies (26).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. наглядачі; контролери дотримання 2. відправляти правосуддя 3. вирішувати спори; 4. застосовувати закон; 5. неупереджений; 6. суди першої інстанції; 7. проміжні апеляційні суди; 8. Верховний суд; 9. перш за все; 10. справа (у суді); 11. тягар; 12. вирішувати (суперечку); 13. суди загального права; 14. цивільна та кримінальні юрисдикції; 15. муніципальні суди; 16. окружні суди; 17. суди мера (міського голови); 18. претензійні суди; 19. загальна юрисдикція; 20. певні справи; 21. виключна юрисдикція; 22. фелонії (категорія тяжких злочинів); 23. виправний термін, ув'язнення; 24. цивільні справи; 25. судові позови; 26. надзвичайні засоби судового (правового) захисту
--	--

Вправа 14. З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
<p>1. Trial courts bear the main burden in the administration of justice. Cases begin, and in most instances are resolved, in the trial court.</p>	<p>А. Суди штату розглядають переважно справи, що виникають відповідно до законів штату; федеральні суди здебільшого розглядають справи, пов'язані із порушенням федеральних законів.</p>
<p>2. The common pleas court is the most important of Ohio's trial courts. It is Ohio's court of general jurisdiction-most serious civil or criminal cases must be brought there.</p>	<p>В. Суди наглядають за дотриманням законів. Вони здійснюють судочинство, вирішують спори відповідно до закону та намагаються неупереджено і справедливо застосовувати закони.</p>
<p>3. The state courts are primarily concerned with cases arising under state law; the federal courts are primarily concerned with cases arising under federal law.</p>	<p>С. Судами першої інстанції штату Огайо є: суди загального права, що мають загальну цивільну та кримінальну юрисдикцію і, відповідно, широкі повноваження; муніципальні та окружні суди, що мають обмежену юрисдикцію у вирішенні цивільних та кримінальних справ і, відповідно, вужчі повноваження, ніж суди загального права, а також суди мера (міського голови), що не мають юрисдикції на розгляд цивільних справ та мають обмежену юрисдикцію на розгляд кримінальних справ.</p>
<p>4. The courts are the overseers of the law. They administer the law, resolve disputes under the law, and strive to apply the law in a fair and impartial manner.</p>	<p>Д. Суди першої інстанції несуть на собі головний тягар відправлення правосуддя. Слухання справ розпочинається і (у більшості випадків) закінчується саме у судах першої інстанції.</p>
<p>5. The trial courts in Ohio include: common pleas courts, which have general civil and criminal jurisdiction, and correspondingly broad powers; municipal courts and county courts, which have jurisdiction in lesser civil and criminal cases and therefore lesser powers than common pleas courts; and mayors' courts, which do not have civil jurisdiction and have only very limited criminal powers.</p>	<p>Е. Суд загального права є найважливішим у системі судів першої інстанції штату Огайо. Цей суд є судом загальної юрисдикції – найсерйозніші цивільні та кримінальні справи повинні розглядатися саме тут.</p>

Вправа 15. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. the main burden of administration of justice; 2. the overseers of law; 3. to apply the law in a fair and impartial manner; 4. civil matters; 5. trial courts; 6. common pleas court; 7. court of general jurisdiction; 8. to have exclusive jurisdiction in certain matters; 9. in most instances are resolved; 10. limited criminal powers; 11. the penalty is a penitentiary term or death; 12. extraordinary remedies; 13. municipal courts; 14. two separate court systems, state and federal; 15. intermediate courts of appeal; 16. cases arising under state law; 17. general civil and criminal jurisdiction; 18. to administer the law; 19. high court or Supreme Court; 20. Court of Claims; 21. county courts.

Вправа 16. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.

1. суд першої інстанції; 2. відповідно до закону; 3. суд загальної юрисдикції; 4. суд мера (міського голови); 5. головний тягар відправлення правосуддя; 6. розглядати справи; 7. проміжний апеляційний суд; 8. обмежена юрисдикція; 9. справи вирішуються саме в судах першої інстанції; 10. вищий суд або Верховний суд; 11. три основні рівні судів; 12. муніципальні та окружні суди; 13. юрисдикція (право або повноваження); 14. Претензійний суд; 15. широкі повноваження

Вправа 17. З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
<p>1. The district courts are courts of general jurisdiction and correspond to Ohio's common pleas courts. The district courts handle all types of criminal cases (felonies as well as misdemeanors) which arise under federal statutes, and many kinds of civil cases.</p>	<p>А. Структура федеральних судів приблизно відповідає структурі судової системи штату Огайо, до якої входять суди першої інстанції, апеляційні суди та Верховний Суд.</p>
<p>2. The United States Courts of Appeal hear appeals from the district courts and their decisions may be appealed to the United States Supreme Court.</p>	<p>В. Федеральні суди займаються переважно застосуванням федеральних законів і працюють незалежно від судів штатів.</p>
<p>3. The federal court structure is roughly similar to the Ohio structure, with trial courts, courts of appeals, and the Supreme Court.</p>	<p>С. Апеляційні суди Сполучених Штатів Америки розглядають апеляції на рішення федеральних районних судів і їх рішення можуть оскаржуватися у Верховному суді Сполучених Штатів Америки.</p>
<p>4. It consists of the Chief Justice and eight Associate Justices all of whom are appointed for the life terms by the President with the advice and consent of the Senate.</p>	<p>Д. Федеральні районні суди є судами загальної юрисдикції і відповідають судам загального права штату Огайо. Федеральні районні суди розглядають усі види кримінальних справ (як тяжкі</p>

	злочини, так і незначні правопорушення), по в'язані з порушенням федеральних статутів, а також розглядають різні цивільні справи.
5. The federal courts are primarily concerned with administering the federal law, and function independently from the state courts.	Е. До його складу входять голова та вісім членів Верховного суду, які призначаються Президентом на довічний термін за рекомендацією та згодою Сенату.

Вправа 18. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. roughly similar; 2. Chief Justice and eight Associate Justices; 3. primarily concerned with administering the federal law; 4. life terms; 5. correspond to Ohio's common pleas courts; 6. function independently; 7. hear appeals from the district courts; 8. misdemeanors; 9. with the advice and consent of the Senate; 10. arise under federal statutes; 11. handle all types of criminal cases; 12. the highest court in the nation; 13. federal court structure; 14. decisions may be appealed to the United States Supreme Court.

Вправа 19. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.

1. призначатися довічно; 2. приблизно відповідає структурі судової системи шта-ту; 3. апеляції на рішення федеральних районних судів; 4. усі види кримінальних справ (як тяжкі злочини, так і незначні правопорушення); 5. функціонувати незалежно від судів штату; 6. найвищий суд країни; 7. порушення федеральних статутів; 8. члени Верховного суду; 9. голова Верховного суду; 10. суди загальної юрисдикції; 11. суди загального права; 12. федеральні районні суди; 13. розглядати цивільні справи.

Вправа 20. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. rules of superintendence; 2. the highest court in the nation; 3. federal court structure; 4. to affirm, remand or modify judgements; 5. the main burden of administration of justice; 6. to have exclusive jurisdiction in certain matters; 7. general civil and criminal jurisdiction; 8. intermediate step from the trial courts to the Supreme Court; 9. to send the case back for a new trial; 10. proceedings; 11. roughly similar; 12. Chief Justice and eight Associate Justices; 13. review of a case; 14. prejudicial error; 15. to review questions brought from common pleas courts and county courts; 16. to administer the law; 17. high court or Supreme Court; 18. in most instances are resolved; 19. limited criminal powers; 20. the overseers of law; 21. prescribing rules of procedure; 22. to constitute plain error; 23. with the advice and consent of the Senate; 24. arise under federal statutes; 25. handle all types of criminal cases; 26. complete and equal justice; 27. to determine whether the law was correctly interpreted and applied; 28. to review final judgements; 29. the highest and the most powerful court in Ohio; 30. two separate court systems, state and federal; 31. intermediate courts of appeals; 32. extraordinary cases; 33. to hear evidence; 34. substantially affect; 35. important additional duties; 36. appellate jurisdiction; 37. to apply the law in a fair and impartial manner; 38. civil matters; 39. to empower; 40. a transcript of the evidence; 41. court of last resort; 42. to uphold (affirm)

the lower court; 43. just and final determination of a case; 44. orders of lower courts; 45. the penalty is a penitentiary term or death; 46. extraordinary remedies; 47. life terms; 48. correspond to Ohio's common pleas courts; 49. municipal courts; 50. to ensure the efficient operation of all courts in Ohio; 51. Court of Claims; 52. county courts 53. effectively and efficiently; 54. study groups; 55. trial courts; 56. common pleas court; 57. court of general jurisdiction; 58. original (trial) jurisdiction.

Вправа 21. *Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою*

1. призначатися Президентом довічно; 2. юрисдикція (право або повноваження); 3. суди останньої інстанції; 4. змінювати судові рішення; 5. додаткові обов'язки; 6. значною мірою вплинула; 7. Претензійний суд; 8. широкі повноваження; 9. дещо нагадує структуру судової системи штату; 10. сторона (у справі); 11. повернути справу на перегляд; 12. апеляції на рішення федеральних районних судів; 13. Верховний суд; 14. затверджувати рішення суду нижчої інстанції; 15. проміжна ланка; 16. три основні рівні судів; 17. муніципальні та окружні суди; 18. усі види кримінальних справ (як тяжкі злочини, так і незначні правопорушення); 19. суди першої інстанції; 20. відповідно до закону; 21. функціонувати незалежно від судів штату; 22. виступати як апеляційний суд та суд останньої інстанції; 23. апеляційна юрисдикція; 24. функціонувати за схожою схемою; 25. постанови судів нижчого рівня; 26. укладання процесуальних норм; 27. апеляції до Верховного суду здебільшого надходять з окружних апеляційних судів. 28. найвищий суд країни; 29. суд загальної юрисдикції; 30. апеляційні суди проміжної інстанції; 31. обмежена юрисдикція; 32. суди мера (міського голови); 33. наглядати за роботою усіх судів штату; 34. правила нагляду за проведенням судового процесу; 35. основний тягар відправлення правосуддя; 36. порушення федеральних статутів; 37. розтлумачувати та застосувати закон; 38. помилка, здатна вплинути на правомірність судового рішення; 39. члени Верховного суду; 40. голова Верховного суду

Вправа 22. *Заповніть пропуски відповідними за змістом словами, потім перекладіть українською мовою.*

Ohio Court of Appeals. The goal of the _____ (1) system is that complete and equal justice be achieved at the _____ (2) of every case. Sometimes _____ (3) courts make mistakes; the court of appeals was _____ (4) to correct them. Ohio's _____ (5) court of appeals is divided into 12 _____ (6). Each district court hears _____ (7) from the trial courts located in its district. The principal _____ (8) of the court of appeals is to _____ (9) cases appealed from trial courts to _____ (10) whether the law was correctly _____ (11) and applied. The court of appeals also has _____ (12) jurisdiction in some special kinds of _____ (13). In these cases, the district court of appeals may actually hear evidence rather than work with a _____ (14) of the evidence. Although many cases end with a _____ (15) by a district court of appeals, such courts are not the last _____ (16) but an intermediate step from the trial courts to the Supreme Court.

Appellate Jurisdiction. The most important _____ (17) of the courts of appeals

in Ohio is to review questions brought to them from common _____ (18) courts, municipal courts, and county courts. When a court of appeals has completed its review of a case, it will uphold (_____ (19)) the lower court if it finds the _____ (20) court correctly interpreted and _____ (21) the law. Even if the trial court made some mistakes, a court of _____ (22) will affirm provided the mistakes did not unfairly _____ (23) the parties in the case. If the mistakes affect a party's rights, they constitute plain error (or "prejudicial error"), and the court of appeals may then take whatever step is necessary to do justice. The court of appeals may send the case back for a new _____ (24), or it might simply send the case back for whatever further _____ (25) are needed

Вправа 23. Перекладіть англійською мовою.

Система судів загальної юрисдикції. Загальні суди забезпечують захист прав і свобод громадян шляхом розгляду цивільних, кримінальних, адміністративних та інших справ, їх система будується за принципами територіальності і спеціалізації. Принцип територіальності означає, що до системи цих судів входять районні (міські), міжрайонні (окружні), обласні та прирівняні до них суди і Верховний Суд України. Принцип спеціалізації передбачає спеціалізацію суддів вказаних судів, запровадження відповідних організаційних структур – галузевих судів для розгляду окремих категорій справ, зокрема кримінальних, цивільних, сімейних, як це передбачено Концепцією судово-правової реформи в Україні.

Найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції є Верховний Суд України. Згідно зі ст. 125 Конституції України, а також з розділом III Концепції судово-правової реформи в Україні, він переглядає в апеляційному та касаційному порядку справи, розглянуті загальними судами, а також справи за нововиявленими обставинами.

PART 3

Вправа 24. Перекладіть подані тематичні тексти українською мовою.

Answer. When the defendant is notified he has been sued, he must file an "answer". His answer might deny everything in the complaint, admit some of the plaintiff's claim and deny the rest, or admit most or all of the plaintiff's claim. If the defendant feels that he is the injured party, he might answer the plaintiff's suit with a lawsuit of his own, called a "counterclaim". Sometimes a plaintiff or defendant may have a claim, ancillary to the main lawsuit against a co-plaintiff or a co-defendant; this claim is stated in a "cross-claim".

Motions. The parties to any lawsuit can challenge each other's pleadings by means of "motions". For example, the defendant might file a motion to dismiss the complaint because the complaint does not show that the plaintiff is entitled to relief. When a complaint or answer is vague, the opposing party can file a motion to make the complaint or answer definite. When a pleading contains irrelevant material, the opposing party can file a motion asking that the irrelevant material be removed. Sometimes the pleadings and

additional material filed with the court show that a plaintiff is entitled to relief (or that plaintiff is not entitled to relief), even without a trial and either party (plaintiff or defendant) can file a motion for summary judgment.

Discovery Proceedings. The Ohio Rules of Civil Procedure permit the parties to a law-suit to preserve the testimony of potential witnesses, and to obtain information or evidence from each other, through various methods known collectively as “discovery”. The purpose of discovery is to permit all parties to prepare their cases thoroughly. “Depositions” may be taken from parties or witnesses. At a deposition, a party, or witness, is questioned under oath and his answers are recorded by a court reporter. The whole proceeding, questions and answers, is often transcribed into typewritten form. A party may be compelled to answer “interrogatories” (written questions propounded by the other party). A party may compel another party to allow the inspection of evidence and other items. When physical or mental condition is an issue in a case, a party may request the court to order a medical examination. The parties may be required to make various admissions (disclosures) important to the case.

Pretrial Conference. Many courts require the parties to a civil case to attend a pretrial conference in order to establish the ground rules for the trial and to help conclude the case with the least amount of time and trouble. Many matters may be dealt with at the pretrial conference, including: the possibility of settlement before trial; simplification of the questions to be tried; the listing of expenses and special damages; possible amendments to the pleadings; the exchange of the reports of expert witnesses, medical reports, and hospital records; limiting the number of expert witnesses; and agreement upon certain facts or admission of certain evidence.

Alternative dispute resolution (ADR) is often a pretrial activity. ADR refers to a broad range of methods or techniques used to settle conflict. For example, negotiation, mediation, arbitration, minitrials, and summary jury trials are some of the methods or techniques that lawyers, courts, and others use as alternatives to traditional litigation. These methods or techniques are intended to supplement rather than to supplant traditional litigation. The methods and techniques used in ADR offer opportunities to find and use the best method to resolve particular conflicts or types of conflicts. ADR allows speedy, creative, and effective conflict resolution.

Mediation is one method of ADR which is often used by the courts. In mediation, the mediator, or neutral third party, guides the parties through the contested issues. The mediator is a facilitator and not a judge. The mediator attempts to maintain a calm environment which promotes the realistic evaluation of both sides of a conflict and allows the parties to develop a reasonable solution to the conflict.

Вправа 25. Письмово перекладіть поданий тематичний текст. Знайдіть та вкажіть способи перекладу юридичної термінології.

<p><i>Where and When Cases must be brought.</i> The first procedural questions (1) in any case are: where must the</p>	<p>1. процедурні питання; 2. поданий (позов);</p>
---	---

<p>case be <i>filed</i> (2), and when must the case be filed. <i>Statutes of limitations</i> (3) concern “when” cases must be filed. Jurisdiction governs the power of Ohio’s courts to deal with different types of civil lawsuits and <i>criminal prosecutions</i> (4). <i>Venue</i> (5) concerns the <i>location</i> (6) of the particular court where a case must be tried. Statutes of limitations provide time limits for <i>bringing civil lawsuits</i> (7) and criminal prosecutions.</p> <p><i>Jurisdiction</i>. Generally, jurisdiction means the power of a court. Different courts have different powers, and a case can be brought only in a court with authority to deal with it. There are several kinds of jurisdiction. “<i>Subject matter jurisdiction</i>” (8) is the power of a court to deal with particular kinds of cases. <i>Monetary jurisdiction</i> (9) is the minimum or maximum dollar limit on civil cases that a particular court can handle. “<i>Territorial jurisdiction</i>” (10) is the <i>geographic extent</i> (11) of a court’s power.</p> <p>A court has territorial jurisdiction over civil cases when the incident or <i>transaction</i> (12) on which the case is based occurred in the court’s territory or, in some cases, when the <i>defendant</i> (13) <i>or the plaintiff</i> (14) lives in the court’s territory. In criminal cases, a court generally has jurisdiction when the crime, or any essential part or “element” of the crime, occurred in the court’s territory.</p> <p><i>Venue</i>. Whereas jurisdiction refers to the power of a court to try a case, venue refers to the place where it is to be tried. Usually, venue follows territorial jurisdiction in both civil and criminal cases. Venue can be changed in criminal cases when the change is necessary to secure a fair trial. A change of venue might <i>be granted</i> (15), for example, in the trial of a particularly <i>heinous</i> crime (16) where <i>publicity</i> (17) has inflamed (18) local public opinion against the <i>accused</i> (19).</p>	<p>3. закон про давність позову; 4. кримінальні переслідування; 5. місце розгляду; судовий округ, в якому повинна слухатися справа; 6. місце розташування; 7. порушувати цивільну справу; 8. предметна юрисдикція (підсудність); 9. грошова юрисдикція (підсудність); 10. територіальна юрисдикція; 11. географічні межі поширення, географічний кордон; 12. комерційна операція, угода, контракт; 13. відповідач, обвинувачений; 14. позивач, заявник; 15. надаватися; 16. резонансний (жахливий) злочин; 17. розголос; 18. збуджувати; збурювати 19. обвинувачений.</p>
---	---

Вправа 26. З’єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
<p>1. Generally, jurisdiction means the power of a court. Different courts have different powers, and a case can be brought only in a court with authority to deal with it.</p>	<p>А. “Грошова юрисдикція” – це той мінімум або максимум грошової суми позовів у цивільній справі, яку може розглядати суд. “Територіальна юрисдикція” – це географічні межі поширення повноважень суду.</p>

<p>2. Venue concerns the location of the particular court where a case must be tried. Statutes of limitations provide time limits for bringing civil lawsuits and criminal prosecutions.</p>	<p>В. Тоді як юрисдикція стосується повноважень суду щодо розгляду справи, місце розгляду – це судовий округ, де справа слухається.</p>
<p>3. A change of venue might be granted, for example, in the trial of a particularly heinous crime where publicity has inflamed local public opinion against the accused.</p>	<p>С. Місце слухання справи – це розташування певного суду, де повинна розглядатися справа. Закони про давність позову визначають часові обмеження щодо порушення справи та кримінального переслідування.</p>
<p>4. “Monetary jurisdiction” is the minimum or maximum dollar limit on civil cases that a particular court can handle. “Territorial jurisdiction” is the geographic extent of a court’s power.</p>	<p>Д. Зміна місця слухання справи може відбуватися, наприклад, у випадку судового розгляду резонансного злочину, коли розголос справи збурює громадську думку проти обвинуваченого.</p>
<p>5. Whereas jurisdiction refers to the power of a court to try a case, venue refers to the place where it is to be tried.</p>	<p>Е. Загалом, термін “юрисдикція” означає “повноваження суду”. Різні суди мають різні повноваження і справи можуть порушуватися лише в тому суді, який має відповідні повноваження.</p>

Вправа 27. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. statutes of limitations; 2. to inflame local public opinion against the accused; 3. territorial jurisdiction; 4. to secure a fair trial; 5. heinous crime; 6. the maximum and minimum dollar limit; 7. essential part or “element of the crime”; 8. venue concerns the location of the particular court; 9. the power of a court; 10. time limits for bringing civil lawsuits; 11. court with authority to deal with the case; 12. both civil and criminal cases; 13. criminal prosecutions.

Вправа 28. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.

1. географічні межі поширення повноважень суду; 2. процедурні питання; 3. місце слухання справи; 4. повноваження суду; 5. де треба подавати позов та коли; 6. інцидент; 7. зміна місця слухання справи може відбуватися; 8. збурювати громадську думку проти обвинуваченого; 9. предметна юрисдикція; 10. надавати юрисдикцію; 11. грошова сума у цивільній справі; 12. резонансний (жахливий) злочин; 13. суд, уповноважений на розгляд справи; 14. у випадку, коли відповідач або позивач проживають на території вчинення злочину; 15. грошова юрисдикція; 16. територіальна юрисдикція.

Вправа 29. З’єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
<p>1. When a complaint or answer is</p>	<p>А. Іноді позивач або відповідач можуть</p>

vague, the opposing party can file a motion to make the complaint or answer definite and certain.	подавати позовну заяву, додаткову до головної справи і спрямовану проти співпозивача або співвідповідача; така заява викладається у “перехресному позові”. Якщо справа ясна, сторона у справі може подати клопотання про розгляд справи за процедурою спрощеного судочинства.
2. His answer might deny everything in the complaint, admit some of the plaintiffs claims and deny the rest, or admit most or all of the plaintiffs claims.	В. У разі, коли позовна заява або відповідь на неї не містять чіткого обґрунтування, супротивна сторона може подати клопотання щодо чіткішого і конкретнішого формулювання звинувачення чи заперечення.
3. When a pleading contains irrelevant material, the opposing party can file a motion asking that the irrelevant material be removed.	С. Якщо відповідач вважає, що він є потерпілою стороною, він може відповісти на звинувачення позивача власним звинуваченням, яке називається “зустрічним позовом”.
4. Sometimes a plaintiff or defendant may have a claim, ancillary to the main lawsuit against a co-plaintiff or a co-defendant; this claim is stated in a “crossclaim”. If the case is clear, a party can file a motion for summary judgment.	Д. У відповіді він може заперечити все, зазначене у позовній заяві, визнати деякі звинувачення заявника і заперечити решту звинувачень або ж визнати справедливість більшої частки звинувачень чи всіх звинувачень.
5. If the defendant feels that he is the injured party, he might answer the plaintiffs suit with a lawsuit of his own, called a “counterclaim”.	Е. Коли заява містить матеріали, що не мають прямого відношення до справи, супротивна сторона може подати клопотання із проханням вилучити такі матеріали.

Вправа 30. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. this claim is stated in a “cross-claim”; 2. to file a motion for summary judgment; 3. parties to a lawsuit; 4. to challenge each other’s pleadings by means of “motions”; 5. asking that the irrelevant material be removed; 6. additional material filed with the court show that a plaintiff is entitled to relief; 7. to admit some of the plaintiff’s claim; 8. the injured party; 9. a claim, ancillary to the main lawsuit against a co-plaintiff or a co-defendant; 10. the defendant must file an “answer”; 11. to deny everything in the complaint; 12. when a complaint or answer is vague; 13. to dismiss the complaint.

Вправа 31. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.

1. заперечувати всі звинувачення; 2. клопотання до суду; 3. матеріали, що не мають відношення до справи; 4. зустрічний позов; 5. порушити справу; 6.

формулювання чіткішого і конкретнішого звинувачення та відповіді; 7. вилучати матеріали зі справи; 8. визнавати більшу частку звинувачень позивача; 9. відповідати на звинувачення позивача зустрічним позовом; 10. потерпіла сторона; 11. винесення рішення за процедурою спрощеного судочинства; 12. у звинуваченні не зазначається розмір відшкодування.

Вправа 32. *Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.*

1. звинувачення, викладені у письмовій формі; 2. відшкодування; 3. у повістці зазначається, хто порушив справу; 4. стислий та зрозумілий виклад звинувачення; 5. суд, уповноважений для розгляду справи; 6. у випадку, коли відповідач або позивач проживають на території, де вчинено злочин; 7. спростувати всі обвинувачення; 8. місце слухання справи; 9. матеріали, що не мають відношення до справи; 10. зустрічний позов; 11. грошова сума у цивільній справі; 12. процедурні питання. 13. упродовж 28 днів з часу подання скарги; 14. у заяві повинні міститися; 15. опонент; 16. у звинуваченні не зазначається необхідність відшкодувань заявнику; 17. опи тувальний перелік; 18. провести медичну експертизу; 19. у друкованій формі; 20. обмінюватися інформацією та доказами; 21. запитання та відповіді фіксуються у друкованій формі; 22. формулювання чіткішого звинувачення чи чіткішої відповіді; 23. вилучати матеріали зі справи; 24. визнавати більшу частину звинувачень заявника; 25. відповідати на звинувачення заявника зустрічним позовом; 26. свідчення під присягою; 27. питання щодо фізичного або психічного стану; 28. додаткова інформація; 29. відповідати на позов; 30. подання заяви, що називається позовною заявою; 31. судове розпорядження; 32. винесення рішення за процедурою спрощеного судочинства; 33. потерпіла сторона; 34. де треба подавати позов та коли; 35. інцидент; 36. місце слухання може бути змінене; 37. змусити іншу сторону; 38. свідчення потенційних свідків; 39. надати можливість сторонам ретельно підготуватися до судового розгляду справи; 40. збурити громадську думку проти обвинуваченого; 41. предметна юрисдикція; 42. надавати юрисдикцію; 43. повноваження суду; 44. резонансний (жахливий) злочин; 45. програти процес на підставі відмови від своїх прав; 46. виплата обумовленої суми; 47. обвинувачений має право знати, що проти нього було порушено справу; 48. географічні межі поширення повноважень суду; 49. судовий секретар.

Вправа 33. *Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.*

1. to file a motion for summary judgment; 2. the power of a court; 3. provide time limits for bringing civil lawsuits; 4. a court with authority to deal with the case; 5. the opposing party; 6. a demand (or “prayer”); 7. to obtain information or evidence from each other; 8. to challenge each other’s pleadings by means of “motions”; 9. refrain from doing a certain thing; 10. service of process; 11. a court order; 12. the exact nature of the claim; 13. asking that the irrelevant materials be removed; 14. additional material filed with the court show that a plaintiff is entitled to relief; 15. to admit some of the plaintiff’s claim; 16. inflamed local public opinion against the accused; 17. territorial jurisdiction over civil cases; 18. to secure a fair trial; 19. the injured party; 20. a claim, ancillary to the main

lawsuit against a co-plaintiff or a co-defendant; 21. the defendant must file an “answer”; 22. to deny everything in the complaint; 23. when a complaint or answer is vague; 24. to dismiss the complaint; 25. parties to a lawsuit; 26. civil and criminal cases; 27. criminal prosecutions; 28. the Ohio Rules of Civil Procedure; 29. to make various admissions (disclosures) important to the case; 30. to answer “interrogatories”; 31. a party may be compelled; 32. the maximum and minimum dollar limit; 33. essential part or “element of the crime”; 34. to be notified of the suit; 35. to defend himself; 36. is entitled to know; 37. “depositions” may be taken from parties or witnesses; 38. mental condition is an issue in a case.

Вправа 34. Заповніть пропуски відповідними за змістом словами, потім перекладіть українською мовою.

How a Civil Case Begins. A civil case begins when the _____ (1), or plaintiff, files a written statement of her _____ (2) (complaint) in a court. Her opponent, or the _____ (3), must then be _____ (4) of the suit, and given an opportunity to answer or _____ (5) the complaint.

Complaint. The Ohio Rules of Civil Procedure provide that a _____ (6) is started by filing a written _____ (7) called a complaint with the proper _____ (8). The complaint must contain: 1) a short and plain statement of the claim which shows that the plaintiff is _____ (9) to relief under the law; and 2) a demand (or “_____ (10)”) for the kind of relief to which plaintiff believes she is _____ (11). This “relief might be pay mint of a specified amount of money, or a court order _____ (12) defendant to do or (13) from doing a certain thing (an “_____ (14)”), or other relief. Different kinds of _____ (15) can be requested in the same complaint. If the plaintiff has not specified the damages sought, then at any time 28 days after the _____ (16) of a complaint, the defendant may request that plaintiff state the amount of _____ (17) sought.

Notice to the Defendant. The _____ (18) in a lawsuit is entitled to know that he has been _____ (19), and why. Accordingly, when a complaint is filed, a summons is _____ (20) to the defendant. The _____ (21) tells the defendant who sued him, and when and where he must _____ (22) himself. The summons also states that if he does not defend himself, he may _____ (23) by default. A copy of the complaint is attached to the summons so that the defendant will know the exact _____ (24) of the claim against him. The summons and _____ (25) complaint are known as “process”. The delivery of the _____ (26) and complaint is known as “service of process”. Process can be _____ (27) by delivering it directly to the _____ (28), leaving it at his home, or sending it to him by _____ (29) mail. Service of _____ (30) must be made within six months after the filing of the complaint.

Вправа 35. Перекладіть англійською мовою.

Конституційний статус суддів. Конституцією і законами України гарантується незалежність і недоторканність суддів. Незалежність суддів виявляється у тому,

що вони підвладні лише закону і будь-який вплив на них неприпустимий. Недоторканність суддів поширюється на їхнє листування, засоби зв'язку, документи, службові та приватні приміщення. Судді всіх рівнів не можуть бути без згоди Верховної Ради України, затримані чи заарештовані до винесення обвинувального вироку судом.

З метою забезпечення незалежності і недоторканності судів і суддів у Конституції України встановлено, що держава забезпечує фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів. У Державному бюджеті України окремо визначаються видатки на утримання судів. Для вирішення питань внутрішньої діяльності судів діє судове самоврядування.

Суддя звільняється з посади органом, що його обрав або призначив, у разі:

- закінчення строку, на який його обрано чи призначено;
- досягнення суддею 65 років;
- неможливості виконувати свої повноваження за станом здоров'я;
- порушення суддею вимог щодо несумісності інтересів;
- порушення суддею присяги;
- набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього;
- припинення його (її) громадянства;
- визнання його (її) безвісно зниклим або оголошення померлим;
- подання суддею заяви про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням.

Повноваження судді припиняються у разі його смерті.

PART 4

Вправа 36. *Перекладіть подані тематичні тексти українською мовою.*

Grand Jury Action on Bindovers. When an accused felon is bound over to the grand jury, the evidence against him is examined by the grand jury. If the grand jury finds no probable cause to believe a crime was committed or, if one was committed, that the accused is not the guilty party, then it will return a “no bill”. The case is then dismissed. If at least 12 of the grand jury members find probable cause to believe that a crime was committed and that the accused committed it, then the grand jury will return a “true bill”. The grand jury may indict for any offense the evidence warrants, regardless of the offense for which the accused was bound over. Even though he was bound over for a felony, the grand jury may indict for a misdemeanor if the evidence supports only a misdemeanor offense. The accused then will be held for trial before the common pleas court. If the indictment is for a misdemeanor, the common pleas court may send the case back to the appropriate municipal or county court for trial.

In essence, both the preliminary hearing and the grand jury are screening devices. Indictment by grand jury in serious offenses is a right guaranteed by both the United States and the Ohio Constitutions. Preliminary hearing is a right conferred by state statute.

Preliminary Hearing in Felony Cases. When a person is arrested for a felony, he

must be given a preliminary hearing without delay. This hearing is held before a municipal court or county court judge. It is not a trial. Its purpose is to look at the evidence against the accused, and determine if it is sufficient to warrant further proceedings. If there is no probable cause to believe any offense was committed, or no probable cause to believe the accused committed the offense (even though an offense was committed by someone), then the case against the accused will be dismissed. If the judge finds probable cause to believe both that a felony was committed and that the accused committed it, she must “bind over the accused” (transfer the accuser’s case) to the grand jury for further action. If the judge finds the evidence supports only a misdemeanor charge, she will retain the case for trial in her court. If the judge finds there is insufficient evidence of any offense, she will dismiss the charge. The accused can waive preliminary hearing, in which case he is automatically bound over to the grand jury.

Bail. When a person 18 or older is arrested, he is entitled to be free pending trial provided he can satisfy the court that he will come to all court hearings. An arrested person must be given the opportunity to be free on bail as soon as possible. Different guarantees of appearance in court may be required. “Personal recognizance” is the defendant’s written promise to appear. An “unsecured appearance bond” is defendant’s promise to appear, coupled with his personal, unsecured promise to pay a certain amount of money if he does not appear. A “ten percent bond” is the deposit of ten percent of the face amount of the required bond plus a written promise to forfeit the deposit and the remainder of the bond if defendant fails to appear. For example, if the bond is \$ 2,000, defendant would deposit \$ 200 and promise to forfeit the entire \$ 2,000 if he fails to appear. If defendant appeared throughout the case, 90 percent of the \$ 200 he deposited, or \$ 180 would be returned to him.

Вправа 37. Письмово перекладіть поданий тематичний текст. Знайдіть та вкажіть способи перекладу юридичної термінології.

<p><i>How a Criminal Case Begins.</i> There are four common ways to begin a criminal case: (a) the filing of a complaint by a private citizen; (b) the return (1) of an indictment (2) by a grand jury (3); (c) in certain cases, a proper arrest without a warrant (4), followed by the filing of a complaint; and (d) the issuance of a summons or citation (5).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. пред’явлення; 2. обвинувачення; 3. велике журі; 4. ордер (на арешт); 5. виклик до суду; 6. вчиняти правопорушення (злочин); 7. поліцейський; 8. становити, складати; 9. зазначати; 10. як стверджується; 11. порушувати; 12. взяття під варту; 13. замість; 14. просто;
<p><i>Complaint.</i> A criminal case can begin when a person goes to court and files a complaint that another person has committed an offense (6). The complaint is followed by an arrest warrant or a summons which is served on the defendant by a peace officer (7). The arrest or service of summons constitutes (8) service of process which, as in civil cases, gives the accused notice of the case against him.</p>	

<p>The complaint in a criminal case is a statement of the essential facts constituting the crime charged. It must <i>designate</i> (9) the statute or ordinance which the accused <i>is alleged</i> (10) to have <i>violated</i> (11). A warrant is executed by arresting the defendant and <i>taking him into custody</i> (12). An officer can issue a summons <i>in lieu of</i> (13) arrest if it appears the defendant will come to court without being arrested. A summons tells the defendant when and where he must appear in court, and is <i>merely</i> (14) delivered to the defendant without <i>placing him under</i> arrest (15).</p> <p><i>Indictment.</i> A criminal case can begin with an indictment. Like a complaint, an indictment is an <i>accusation</i> (16). In general, indictments are accusations of felonious conduct against persons who have already been arrested and referred to the grand jury by a municipal or county court through a process called “<i>preliminary hearing</i>” (17). Grand juries, however, do not have to wait for cases to be <i>referred</i> (18), but can make direct indictments. When this is done, the indictment begins the case.</p>	<p>15. арешт(ування); 16. звинувачення; 17. попереднє слухання; 18. передати справу до іншої інстанції.</p>
--	---

Вправа 38. З’єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
<p>1. In cases other than a felony, only law enforcement officers can make an arrest. They can arrest without a warrant for any misdemeanor committed in their presence.</p>	<p>А. За порушення правил дорожнього руху або за вчинення незначних правопорушень поліцейський може видати повістку замість арешту (Незначними вважаються правопорушення, за які накладається штраф, що не перевищує 100 доларів).</p>
<p>2. In traffic cases, or minor misdemeanor cases, the officer can issue a citation in lieu of arrest. (A minor misdemeanor is an offense punishable only by a fine not exceeding \$ 100.)</p>	<p>В. Кримінальна справа може розпочатися з арешту. За деяких обставин особа може бути заарештована без ордеру на арешт.</p>
<p>3. A criminal case can begin with an arrest. Under certain circumstances, a person can be arrested without a warrant.</p>	<p>С. Подання скарги після арешту (або вручення повістки) необхідне тому, що саме нею офіційно розпочинається кримінальна справа у суді.</p>
<p>4. Filing the complaint after the arrest (or service of the summons) is necessary</p>	<p>Д. Коли будь-яка людина – чи то поліцейський, чи то приватна особа –</p>

because it formally begins the criminal case in the court.	має вагомі підстави вважати, що було вчинено кримінальний злочин (тобто злочин, за вчинення якого передбачена смертна кара або тюремне ув'язнення), і вона певна, що підозрюваний вчинив його, тоді ця людина може затримати його, а потім подати позовну заяву.
5. If any person – whether peace officer or private citizen – has probable cause to believe a felony (a crime punishable by death or penitentiary term) has been committed and that a particular suspect committed, it, that person may place the suspect under arrest and then file a complaint.	Е. У випадках, що не відносяться до кримінальних злочинів, затримувати особу мають право тільки представники правоохоронних органів. Вони можуть заарештовувати осіб без ордеру за незначні правопорушення, вчинені в їх присутності.

Вправа 39. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. under certain circumstances; 2. whether peace officer or private citizen; 3. traffic ticket; 4. a serious crime punishable by death or a penitentiary term; 5. probable cause to believe; 6. particular suspect; 7. law enforcement officers; 8. a theft offense or offense of violence; 9. traffic cases; 10. minor misdemeanor is an offense punishable only by a fine not exceeding \$ 100; 11. file a complaint without delay; 12. formally begins the criminal case; 13. arresting officer; 14. arrested without a warrant.

Вправа 40. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.

1. вагомі підстави вважати; 2. справа про порушення правил дорожнього руху; 3. за яке накладається штраф; 4. представники правоохоронних органів; 5. право затримати особу; 6. за деяких обставин; 7. незначні правопорушення, вчинені у його присутності; 8. квитанція; 9. поліцейський; 10. здійснювати затримання; 11. офіційно розпочинати кримінальну справу у суді; 12. повинен відразу ж подати позовну заяву; 13. підозрюваний; 14. арешт без ордеру.

Вправа 41. З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
1. Even though he was bound over for a felony, the grand jury may indict for a misdemeanor if the evidence supports only a misdemeanor offense.	А. Суд загального права може повернути справу на розгляд до відповідного муніципального або окружного суду, якщо обвинувачення стосується незначного правопорушення.
2. When an accused felon is bound over to the grand jury, the evidence against him is examined by the grand	В. Велике журі може пред'явити обвинувачення у будь-якому правопорушенні, якщо воно підкріплене

jury. If the accused is not a guilty party, the jury will return a “no bill”. Otherwise they will return a “true bill”.	доказами, незалежно від характеру правопорушення, за яке було притягнуто до відповідальності обвинуваченого.
3. Indictment by grand jury in serious offenses is a right guaranteed by both the United States and the Ohio Constitutions. Preliminary hearing is a right conferred by state statutes. Both the grand jury and the preliminary hearing are screening devices.	С. Навіть коли його було притягнуто за тяжкий злочин, велике журі може пред’явити обвинувачення лише у незначному правопорушенні, якщо докази є тільки стосовно такого правопорушення.
4. The grand jury may indict for any offense the evidence warrants, regardless of the offense for which the accused was bound over.	Д. Пред’явлення обвинувачення великим журі у серйозних правопорушеннях – це право, що надається Конституцією Сполучених Штатів Америки та Конституцією штату Огайо. Попереднє слухання – це право, що надається законами штату. І велике журі, і попереднє слухання є засобами відсіювання.
5. If the indictment is for a misdemeanor, the common pleas court may send the case back to the appropriate municipal or county court for trial.	Е. Якщо обвинувачений має постати перед великим журі, то саме воно і розглядає докази проти нього. Якщо обвинуваченого визнають невинним, журі не затверджує проект обвинувального акту. В іншому випадку такий проект затверджується.

Вправа 42. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. make direct indictments; 2. the filing of a complaint by a private citizen; 3. minor misdemeanor is an offense punishable only by a fine not exceeding \$ 100; 4. file a complaint without delay; 5. complaint is followed by an arrest warrant or a summons; 6. a right conferred by state statute; 7. an accused felon is bound over to the grand jury; 8. the issuance of a summons or citation; 9. formally begins the criminal case; 10. screening de-vices; 11. guilty party; 12. a crime was committed and that the accused committed it; 13. to dismiss a case; 14. indictment by grand jury in serious offenses; 15. true bill; 16. grand jury may indict for any offense; 17. arresting officer; 18. arrested without a warrant; 19. is a statement of the essential facts constituting the crime charged; 20. in lieu of arrest; 21. an indictment is an accusation; 22. under certain circumstances; 23. whether peace officer or private citizen; 24. traffic ticket; 25. preliminary hearing; 26. regardless of the offense for which the accused was bound over; 27. to send the case back to the appropriate municipal or county court for trial; 28. no bill; 29. the return of an indictment by a grand jury; 30. a serious crime punishable by death or a penitentiary term; 31. probable cause to believe; 32. designate the statute or ordinance; 33. determine if it is sufficient to warrant further proceedings; 34. transfer the accused’s case; 35. dismiss the

charge; 36. waive preliminary hearing; 37. insufficient evidence of any offense; 38. hearing is held; 39. a proper arrest without a warrant, followed by the filing of a complaint; 40. particular suspect; 41. law enforcement officers; 42. a theft offense or offense of violence; 43. peace officer; 44. felonious conduct; 45. if the evidence supports only a misdemeanor offense; 46. held for trial before the common pleas court; 47. the arrest or service of summons constitutes service of process; 48. is alleged to have violated;

Вправа 43. *Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.*

1. вагомі підстави вважати; 2. справа про порушення правил дорожнього руху; 3. суддя муніципального або окружного суду; 4. арешт без ордеру; 5. повістка до суду замість арешту; 6. формально розпочинати кримінальну справу; 7. надається законами штату; 8. суд загального права; 9. притягати підозрюваного до відповідальності; 10. передати справу обвинуваченого; 11. проведення подальшого розслідування; 12. докази підтримують це правопорушення; 13. відповідні муніципальні та окружні суди; 14. смертний вирок або виправний термін; 15. представники правоохоронних органів; 16. затримати особу; 17. пред'явлення обвинувачення великим журі; 18. по-стати перед судом; 19. засоби відсіювання; 20. повістка або виклик до суду; 21. інша особа вчинила правопорушення; 22. злочинна поведінка; 23. автоматично передається до великого журі; 24. це не є судовим процесом; 25. попереднє слухання; 26. за деяких обставин; 27. незначні правопорушення, вчинені в його присутності; 28. вручається обвинуваченому, коли його не заарештовують; 29. справа закривається; 30. затверджений проект обвинувального акта; 31. квитанція; 32. підозрюваний не є винною стороною; 33. пред'являти обвинувачення за будь-яке правопорушення; 34. поліцейський, що проводить затримання; 35. виклад основних фактів злочину; 36. офіційно розпочати кримінальну справу у суді; 37. повинен відразу ж подати скаргу; 38. статут або постанова; 39. право, що надається Конституцією Сполучених Штатів Америки та Конституцією штату Огайо; 40. доказів по окремому правопорушенню недостатньо; 41. право відмовитися від попереднього слухання; 42. щонайменше 12 членів великого журі; 43. притягнуто за тяжкий злочин; 44. вручення судових документів; 45. підозрюваний; 46. подавати позовну заяву (скаргу); 47. пред'являти обвинувачення.

Вправа 44. *Заповніть пропуски відповідними за змістом словами, потім перекладіть українською мовою.*

Arrest. A criminal case can begin with an arrest. Under certain _____ (1) a person can be _____ (2) without a warrant.

If any person – whether a peace officer or a private _____ – (3) has probable _____ (4) to believe that a felony (a serious crime punishable by death or a _____ (5) term) has been _____ (6) and that a particular _____ (7) committed it, that person may place the suspect under _____ (8) and then file a complaint. This is known as a citizen's arrest.

In cases other than a felony, only law _____ (9) officers can make an arrest.

They can arrest without a _____ (10) for any misdemeanor committed in their _____ (11). They can also arrest without a warrant for misdemeanors if they have reasonable _____ (12) to believe a theft _____ (13) or offense of violence has been committed and that the suspect _____ (14) it.

In any case in which an arrest without a warrant is _____ (15), an officer can _____ (16) a summons in lieu of arrest. In traffic cases, or minor _____ (17) cases, the officer can issue a citation in lieu of arrest. (A minor misdemeanor is an offense punishable only by a _____ (18) not exceeding \$ 100.) A citation (a traffic _____ (19) is an example) is a form of _____ (20) complaint and summons.

When a person is arrested, or _____ (21) a summons or citation in lieu of arrest, the arresting officer must file a complaint without _____ (22). Similarly, where a person makes a citizen's _____ (23), that person must file a complaint without delay. In citation cases, the _____ (24) itself is filed because it includes the complaint. Filing the _____ (25) after the arrest (or service of the summons) is necessary because it formally _____ (26) the criminal case in the court

Вправа 45. Перекладіть англійською мовою.

Застава. Гроші та власність можуть виступати запорукою того, що обвинувачений з'явиться до суду. Застава також може виступати у формі страхового полісу, що називається "заставою за явку до суду". Сума застави за явку або за окремі незначні правопорушення встановлюється суддею за таблицею для визначення її розміру. У таких випадках особа може бути звільнена під заставу без слухання справи суддею. При вчиненні тяжких злочинів підозрюваний утримується під вартою до появи у суді, під час якого суддя встановлює умови звільнення під заставу до слухання справи. Ці умови можуть включати особисте зобов'язання, дане суду, заставу разом з іншою умовою, яку суддя вважає необхідною для забезпечення появи обвинуваченого у суді.

Застава не є судовою процедурою. Деякі суди, особливо у справах про порушення правил дорожнього руху, дозволяли використання застави та розглядали її як визнання вини, відмову від права на судовий процес та сплату штрафу. Подібна практика забороняється нормами Верховного суду штату Огайо.

У випадку, коли особа не з'являється до суду, як було визначено його особистим зобов'язанням або заставою, вона втрачає всі права на повернення застави, підлягає відповідальності за порушення обіцянки, даної при внесенні застави, а також арешту та ув'язненню до початку судового процесу. Неявка до суду за особистим зобов'язанням не тільки тягне за собою повторний арешт та ув'язнення особи, але і є правопорушенням сама по собі.

ТЕМА 10

Переклад англомовної медичної літератури

1. Підготуйте відповіді на такі теоретичні запитання, проілюструйте їх прикладами:

- 1.1. Сучасна англомовна медична терміносистема та її специфіка.
- 1.2. Переклад медичної термінології.

2. Виконайте подані вправи.

I. ВПРАВА «ЗЕЛЕНЕ ЯБЛУКО»		
childhood illness	['ɪlnɪs]	дитяча хвороба
medicinal herb	[hə:b]	лікарська рослина
nervous chill	[tʃɪl]	нервово тремтіння
lethal dose	['li:θəl]	смертельна доза
multiple sclerosis	[skliə'ræʊsɪs]	розсіяний склероз
violent cough	['vaɪələnt]	сильний кашель
delirium tremens	[dɪ'liəriəm]	біла гарячка
nervous tension	['nə:vəs]	нервово напруження
forensic medicine	[fə'rensɪk]	судова медицина
malignant tumor	[mə'liɡnənt]	злоякісна пухлина
oxygen debt	['ɒksɪdʒən]	кисневе голодування
even breathing	['bri:ðɪŋ]	рівне дихання
adjuvant therapy	['ædʒʊvənt]	допоміжна терапія
allergic rhinitis	[ə'lɜ:dʒɪk]	алергічний риніт
couch etiquette	[kaʊtʃ]	постільний режим
vaccine composition	['væksɪ:n]	склад вакцини
typhoid fever	['taɪfɔɪd]	черевний тиф
side effect	[ɪ'fekt]	побічний ефект
kissing disease	[dɪ'zi:z]	монуклеоз інфекційний
acquired immunity	[ɪ'mju:nɪtɪ]	набутий імунітет
delivery room	[dɪ'lvɪ.ər.i]	пологова зала
upset stomach	['stʌm.ək]	розлад шлунку
motion sickness	['sɪknɪs]	морська хвороба
pulmonary embolism	['pʌlmənəri]	легенева емболія
thoracic aneurysm	[ænjərɪzəm]	грудна аневризма
kidney failure	['feɪljə]	ниркова недостатність
vegetative dystonia	['vedʒɪtətɪv]	вегетосудинна дистонія
gallstone disease	['gɔ:lstəʊn]	жовчнокам'яна хвороба
marsh fever	[mɑ:f]	болотна лихоманка
fringe medicine	[frɪndʒ]	нетрадиційна медицина
numbing cream	['nʌmbɪŋ]	знеболуючий крем
operating theatre	['ɒpəreɪtɪŋ]	операційна зала

district nurse	[ˈdɪs.trɪkt]	патронажна медсестра
contagious period	[kənˈteɪ.dʒəs]	інфекційний період
disc displacement	[dɪsˈpleɪsmənt]	зміщення дисків
enteric bacteria	[enˈterɪk]	кишкова паличка
hard ulcer	[ˈʌlsə]	сифілітична виразка
medicine chest	[tʃest]	домашня аптечка
pain threshold	[ˈθreɪ.həʊld]	больовий поріг
premature birth	[ˌpreməˈtʃuə]	передчасні роди
artificial insemination	[ɪnˈsemɪˈneɪʃən]	штучне запліднення
venereal disease	[vɪˈnɪəriəl]	венерична хвороба
reception hours	[rɪˈsepʃən]	прийомні години
painkilling injection	[ɪnˈdʒekʃən]	знеболюючий укол
local anesthesia	[ˌænisˈθiːzjə]	місцева анестезія
ectopic pregnancy	[ekˈtɒpɪk]	позаматкова вагітність
comminuted fracture	[ˈfræktʃə]	роздроблений перелом
Grave's disease	[dɪˈziːz]	Базедова хвороба
hay fever	[heɪ]	сінна гарячка
ingrown nail	[ˈɪnˌɡroʊn]	врослий ніготь
amniotic fluid	[ˌæm.ni.ɒt.ɪk]	навколоплідні води
II. ВПРАВА «НАВПАКИ»		
lung disease	[dɪˈziːz]	захворювання легень
hydrogen peroxide	[pəˈrɒksaɪd]	перекис водню
mushroom poisoning	[ˈmʌʃrʊm]	отруєння грибами
body position	[pəˈzɪʃən]	положення тіла
disease prevention	[prɪˈvenʃən]	профілактика захворювань
human genetics =	[dʒɪˈnetɪks]	генетика людини
hip dislocation	[hɪp]	вивих стегна
lungs volume	[ˈvɒljʊm]	обсяг легенів
feeding time	[ˈfiːdɪŋ]	час годування
blood substitute	[ˈsʌbstɪtjuːt]	замінник крові
blood serum	[ˈsɪərəm]	сироватки крові
blood coagulation	[kəʊˌæɡjuˈleɪʃən]	згортання крові
asthma attack	[ˈæsmə]	напад астми
heart arrhythmia	[hɑːt]	серцева аритмія
fever therapy	[ˈfiːvə]	лікування лихоманки
lactose intolerance	[ɪnˈtɒlərəns]	непереносимість лактози
selenium excess	[sɪˈliːnjəm]	надлишок селену
myocardial infarction	[ɪnˈfɑːkʃ(ə)n]	інфаркт міокарда
care home	[keər]	будинок престарілих
lung cancer	[lʌŋ]	рак легенів
urine sample	[ˈjʊərɪn]	аналіз мочі
circulatory failure	[ˈsəːkjʊlətəri]	недостатність кровообігу
brain stem	[breɪn] [stɛm]	стовбур мозку

body cavity	['kævɪtɪ]	порожнина тіла
laryngeal prominence	[lə'rɪndʒɪəl]	виступ гортані
dead bone	[bəʊn]	кісний секвестор
blood clot	[klɒt]	згусток крові
caisson disease	[kə'su:n]	хвороба нирок
gastric lavage	['lævɪdʒ]	промивання шлунка
pulmonary infarction	['pɛlmən(ə)rɪ]	інфаркт легенів
case record	['rekɔ:d]	історія хвороби
nail fungus	[neɪl 'fʌŋɡəs]	грибок нігтів
antigen detection	['æntɪdʒən]	виявлення антигену
blood transfusion	[træns'fju:ʒən]	переливання крові
nail fungus	[neɪl 'fʌŋɡəs]	грибок нігтів
agglutination test	[ə'glu:tɪ'neɪʃən]	реакція аглютинації
catheter insertion	['kæθɪtə]	введення катетора
intra-gastric acidity	[ə'sɪdɪtɪ]	кислотність шлунку
joint implant	[ɪm'plɑ:nt]	протез суглобу
III. ВПРАВА «ХЛОПЧИК І ДІВЧИНКА»		
pediatrics and pediatrician	[pɪ'destrɪən]	педіатрія та педіатр
cold and cough	[kɒf]	холод і кашель
ampoule and syringe	['sɪrɪndʒ]	ампули і шприц
mumps and measles	['mɪ:zlz]	свинка і кір
pimples and acne	['pɪmpəl]	прищі і вугрі
cholera and plague	['kɒləərə]	холера і чума
arthritis and sclerosis	[ɑ:'θraɪtɪs]	артрит і склероз
pipette and drops	[pɪ'pet]	піпетки і краплі
catheter and vein	['kæθɪtə]	катетер та вена
glaucoma and cataract	[glɔ:'kəʊmə]	глаукома та катаракта
myopia and hyperopia	[maɪ'əʊpɪə]	короткозорість і далекозорість
ulcer and appendicitis	['ʌlsə]	виразка і апендицит
gastritis and sinusitis	[gæs'traɪtɪs]	гастрит і гайморит
scratch and ointment	['ɔɪntmənt]	подряпина і мазь
forceps and scalpel	['fɔ:rsɛps]	пінцет та скальпель
pertussis and rubella	[pə'tʌsɪs]	коклюш і краснуха
measles and rubella	[ru:'bɛlə]	кір і краснуха
tetanus and bedsores	['tɛtənəs]	правець і пролежні
scratch and scar	[skɑ:]	подряпина та шрам
cast and splint	[splɪnt]	гіпс та шина
diabetes and diarrhea	[daɪə'riə]	діабет та діарея
chickenpox and heartburn	['hɑ:tbə:n]	вітряна віспа та печія
angina and tonsillitis	[tɒnsɪ'lɑɪtɪs]	грудна жаба та ангіна
crutch and wheelchair	[krʌtʃ]	костур та інвалідна коляска
cotton wool and gauze	[gɔ:z]	вата та марля
bruise and fracture	[bru:z]	синяк і перелом

abscess and wound	['æbsɪs]	нарив і рана
obesity and anorexia	[,ænə'reksɪə]	ожиріння та анорексія
otolaryngologist and ophthalmologist	[,ɔfθæl'mələdʒɪst]	отоларинголог та офтальмолог
gout and arthritis	[gaʊt]	подагра та артрит
conjunctivitis and otitis	[kən'dʒʌŋktɪ'vaɪtɪs]	кон'юнктивіт та отит
sty and dandruff	['dændrʌf]	ячмінь та лупа
midwife and nurse	['mɪdwaɪf]	акушерка і доглядальниця
stammer and aphonia	[æ'fəʊnjə]	заїкання та втрата голосу
scapula and vertebra	['skæpjʊlə]	лопатка та хребець
numbness and tingling	['nʌmns]	оніміння та поколювання
boil and blister	['blɪstə]	нарив та пухир
blister and bruise	['blɪstə]	пухир та забій
body and cadaver	[kə'deɪvə]	тіло та труп
IV. ВПРАВА «ОДИН-ДВА-ТРИ»		
acute infectious disease	[ɪn'fekʃəs]	гострі інфекційні захворювання
acute viral hepatitis	[,hepə'taɪtɪs]	гострий вірусний гепатит
grievous bodily harm	['gri:vəs]	тяжкі тілесні
saturated salt solution	['sætʃəreɪtɪd]	насичений розчин натрію хлориду
constant dull	['kɒnstənt]	постійна ниюча біль
healthy white teeth	['helθɪ]	здорові білі зуби
curved surgical needle	['sə:dʒɪkəl]	вигнута хірургічна голка
sensitive nerve endings	['sensɪtɪv]	чутливі нервові закінчення
acute radiation sickness	[ə'kju:t]	гостра променева хвороба
sterile surgical instruments	['steraɪl]	стерильні хірургічні інструменти
rare medicinal plants	[rɛə]	рідкісні лікарські рослини
adaptive immune system	[ɪ'mju:n]	адаптивна імунна система
chronic fatigue syndrome	[fə'ti:g]	синдром хронічної втоми
infantile cerebral palsy	['ɪnfəntaɪl]	дитячий церебральний параліч
rare genetic mutation	[mju:'teɪʃən]	рідкісна генетична мутація
emergency medical exposure	[ɪks'pəʊʒə]	аварійне медичне опромінення
American Red Cross	[krɒs]	Американський Червоний Хрест
acute flaccid paralysis	[pə'ræləsɪs]	гострий периферичний параліч
suspected adverse event	['ædvə:s]	передбачувана побічна реакція
congenital heart defect	[kən'dʒenɪt(ə)l]	вроджений порок серця
defined daily dose	[dɪ'faɪnd]	встановлена добова доза
poor immune response	[ɪ'mju:n]	слабка імунна відповідь
intermediate vaccine store	['væk.si:n]	проміжний вакцинний склад
acceptable daily intake	[ək'septəb(ə)l]	допустима добова доза
multiple puncture wounds	['plʌŋktʃə]	множинні колоті рани

systematic medical supervision	[,sju:pə'vɪzən]	систематичний медичний огляд
autogenic cancellous bone	[,kænsələs]	аутогенна губчаста кістка
acute suppurative appendicitis	['sʌpjʊrətɪv]	гострий гнійний апендицит
automated external defibrillato	[di:'fibrɪleɪtə]	автоматизований зовнішній дефібрилятор
biochemical blood assay	[ə'seɪ]	біохімічний аналіз крові
metallic foreign body	[mɪ'tæɪlɪk]	металеве чужорідне тіло

PART 1

Вправа 1. Письмово перекладіть поданий тематичний текст.

Australia is a drug-using society. The most common drugs used are alcohol, coffee, nicotine and various medications. Less commonly used are illegal drugs such as cannabis (marijuana), ecstasy, heroin and amphetamines (speed).

What is a drug? A drug is any substance, solid, liquid or gas, that brings about physical and/or psychological changes. The drugs of most concern in the community are those that affect the central nervous system. They act on the brain and can change the way a person thinks, feels or behaves. These drugs are known as “psychoactive drugs”.

How are drugs classified? Drugs are commonly classified according to their legal status or their effects on the central nervous system.

Legal and illegal drugs. Laws and regulations control the availability, quality and price of the “legal” drugs. For example, tobacco may not be sold to persons under the age of 18.

Illegal drugs. Because they are illegal, there are no price or quality controls on the illicit drugs such as heroin and ecstasy. This means that a user can never be sure that the drug they are taking is in fact what they think it is; for example, PMA (paramethoxyamphetamine), a toxic form of amphetamine, has been sold as ecstasy. The user also cannot be sure of a drug’s strength or purity. Various batches of an illegally manufactured drug may have different mixtures of the drug and additives such as poisons, caffeine or even talcum powder.

Effects on the central nervous system. There are three main types of drug affecting the central nervous system.

1. Depressants. Depressants are drugs that slow down the functions of the central nervous system. Depressant drugs do not necessarily make a person feel depressed. They include: Alcohol (“booze”, “grog”); Cannabis (“pot”, “dope”, “mull”); Barbiturates, including Seconal, Tuinal and Amytal; Benzodiazepines (tranquilisers), “benzos”, “tranx” such as Rohypnol, Valium, Serepax, Mogadon, Normison and Eupynos; GHB (Gamma-hydroxy-butrate), or “fantasy”; Opiates and opioids, including heroin (“H”, “smack”), morphine, codeine, methadone and pethidine. Some solvents and inhalants.

In small quantities, depressants can cause the user to feel more relaxed and less inhibited. In larger quantities they can cause unconsciousness, vomiting and even death. Depressants affect concentration and coordination. They slow down a person’s ability to

respond to unexpected situations.

2. Stimulants. Stimulants act on the central nervous system to speed up the messages to and from the brain. They can make the user feel more awake, alert or confident. Stimulants increase heart rate, body temperature and blood pressure. Other effects include reduced appetite, dilated pupils, talkativeness, agitation and sleep disturbance. Mild stimulants include: Ephedrine used in medicines for bronchitis, hay fever and asthma; Caffeine in coffee, tea and cola drinks; Nicotine in tobacco.

Stronger stimulants include: Amphetamines, including illegal amphetamines (“speed”, “crystal meth”, “ice”, “shabu”); Cocaine (“coke”, “crack”); Ecstasy (“E”, “XTC”, “ecy”); Slimming tablets such as Duromine, Tenuate Dospan and Ponderax.

Large quantities of stimulants can “over-stimulate” the user, causing anxiety, panic, seizures, headaches, stomach cramps, aggression and paranoia. Prolonged use of strong stimulants can mask some of the effects of depressant drugs, such as alcohol, making it difficult for a person to judge their effects.

3. Hallucinogens. Hallucinogens affect perception. People who have taken them may believe they see or hear things that aren’t really there, or what they see may be distorted in some way. The effects of hallucinogens vary a great deal, so it is impossible to predict how they will affect a particular person at a particular time. Hallucinogens include: Datura; Ketamine (“K”, “Special K”); LSD (lysergic acid diethylamide; “trips”, “acid”, “microdots”); Magic mushrooms (psilocybin; “gold tops”, “mushies”); Mescaline (peyote cactus); PCP (“angel dust”). Cannabis is an hallucinogen as well as a depressant. Ecstasy can also have hallucinogenic qualities.

Some effects of hallucinogens include dilation of pupils, loss of appetite, increased activity, talking or laughing, emotional and psychological euphoria and wellbeing, jaw clenching, sweating, panic, paranoia, loss of contact with reality, irrational or bizarre behaviour, stomach cramps and nausea.

How do drugs affect a person? The effects of a drug depend on the type of drug and a range of personal and environmental factors. Some factors to consider include:

How much of the drug is taken and how often. Generally, the greater the quantity taken, the greater the effect. Overdose occurs when the amount taken exceeds the body’s ability to cope with the drug.

How the drug is taken. Generally, drugs that are injected or inhaled act very quickly and the effects are more intense. Snorting through the nose is the next fastest-acting method, while the effects of drugs eaten or swallowed take longer to occur.

A person’s physical characteristics, such as height, weight and gender also influence how a drug affects them. The proportion of body fat, rate of metabolism and, for women, stage of the menstrual cycle can all influence the intensity and duration of drug effects.

The person’s mood and environment also plays a role. How a person is feeling and the social setting can have a significant impact on drug effects.

Tolerance to the drug. The first time a person uses a drug, they have a very low tolerance and are likely to feel the effects very strongly. The more often the drug is taken, generally the less intense the effects will be. This means that larger amounts are needed to obtain the desired effect. Other drugs used (poly drug use). Combining drugs can increase or alter the effects, often in unpredictable ways.

What problems can drug use cause? Regardless of the drug used, there are many problems related to drug use, such as: family or relationship problems; problems at work or school; accidents; legal problems; financial problems; health problems; sexual problems.

Drugs and pregnancy.

Most psychoactive drugs can cross the placenta and affect the unborn child. Heavy and sustained use of some drugs during pregnancy may cause miscarriage, foetal distress or a range of other complications.

Drugs and driving. Driving safety requires mental alertness, clear vision, physical coordination and the ability to react appropriately. Drug use can affect these driving abilities and increase the risk of having a crash. The risk of having an accident is nine times greater when alcohol and drugs are used together than when a driver is drug-free.

One of the most concerning measures of drug-related harm in the community is the death toll. Drug use is a factor in about one in five of all deaths in Australia. In 1998, 23,310 deaths were attributed to drug use: 19,020 associated with tobacco use; 3270 related to alcohol use; 1020 as a result of illicit drug use.

Drug dependence. The greatest drug harms caused in our society come from the legal drugs, alcohol and tobacco. Drug dependence can be physical or psychological, or both. There are degrees of dependency, from mild dependency to compulsive drug use (addiction). It is impossible to say how long a person must take a drug before they will become dependent. There is no “safe” level of drug use. All drugs have the potential to cause harm, not just the illegal ones.

Вправа 2. *Письмово перекладіть англійською мовою анотацію до препарату.*

Клексан (СІехапе).

Міжнародна назва: еноксапарин (еноксарарін).

Основні фізико-хімічні властивості: безбарвний або блідо-жовтий, прозорий розчин.

Форма випуску: розчин для ін'єкцій.

Показання для застосування: профілактика венозного тромбозу і емболії (venous thromboembolic disease) при ортопедичних або загально-хірургічних операціях; профілактика венозних тромбоемболічних ускладнень у терапевтичних хворих, які перебувають на ліжковому режимі лікування у зв'язку з гострими захворюваннями (серцева недостатність, дихальна недостатність, тяжкий інфекційний процес, ревматичні захворювання).

Спосіб застосування: еноксапарин слід вводити підшкірно (*subcutaneous*) та внутрішньовенно. Еноксапарин не дозволяється вводити внутрішньом'язово.

Побічна дія: Можливе виникнення кровоточивості; розвиток місцевих або загальних алергічних реакцій.

Взаємодія з іншими лікарськими засобами: У зв'язку з підвищеним ризиком виникнення кровотечі не слід застосовувати клексан, за винятком суворої необхідності, разом з такими препаратами, як ацетилсаліцилова кислота та її похідні.

Умови зберігання: зберігати в недоступному для дітей місці при температурі

не вище 25 °С.

Вправа 3. Прочитайте та перекладіть текст, звертаючи увагу на виділені лексичні одиниці. Визначте, до якого жанру він належить.

GLOBAL ENEMIES

Six maladies alone account for 90 percent of the deaths from infectious disease worldwide. Spread in different ways and influenced by different factors, they continue to resist control. Aggravating social, economic, and political instability, these diseases have increasingly become *global* security threats. Large, densely populated cities in developing countries, where most of the world's people now live, are especially vulnerable.

Influenza. *Prone to mutate*, influenza viruses continually appear in different forms, requiring the production of a new vaccine each flu season. In some years the symptoms are mild; in others they can be lethal. Three episodes were especially virulent: the *influenza pandemic* in 1918-1919, the Asian flu in 1957-1958, and the Hong Kong flu in 1968-1969.

HIV/AIDS. *Passed on through* bodily fluids *human immunodeficiency virus*, or HIV, almost invariably leaves the body defenseless against the infections that define full-blown *acquired immunodeficiency syndrome*, or AIDS. Sub-Saharan Africa, with one-tenth of the world's population, has more than 70 percent of all HIV cases.

Diarrheal diseases. *Waterborne bacteria*, viruses, and parasites produce about four billion cases of diarrhea a year. *Those at highest risk* include the 1,1 billion people *lacking access to safe drinking water* and the 2,4 billion without *adequate sanitation facilities*. Cholera, *an acute diarrheal disease*, claims more than 5,000 lives a year.

Tuberculosis. *Propelled by a cough or sneeze* from an infected person, tuberculosis bacteria can begin to grow in the lungs and throat of anyone who breathes them in. Drugs discovered in the 1940s beat back the disease, but the bacteria have recently begun *to develop resistance*, and the tuberculosis has reappeared with a vengeance.

Malaria. Caused by microscopic parasites *transmitted by* the bites of infected mosquitoes, malaria *attacks red blood cells*. Global warming has expanded the range of *malaria-carrying mosquitoes*, putting more than 40 percent of the world's population at risk. In addition, warmer weather makes mosquitoes breed faster and bite more often.

Measles. A *highly contagious viral disease* that can lead to pneumonia or encephalitis, measles was an inevitable rite of childhood until an effective vaccine became available in 1963. Still *striking more than 30 million a year* and killing some 900,000, it is the world's leading cause of vaccine-preventable death in children.

Вправа 4. Письмово перекладіть поданий тематичний текст. Заповніть пропуски лексичними одиницями з Вправи 3.

Tuberculosis, a _____ disease, has _____ to the effects of modern antibiotics. It is _____ by invisible respiratory droplets. Malaria, which already _____ about 1.2 million lives annually – more than half of them children – has grown similarly _____ to standard medicines. Wars in developing nations spawned immense human migrations and refugee settlements with _____ and

medical care. Yellow fever is caused by mosquito – _____ viruses. The two types of _____ – HIV – 1 and HIV – 2 – are primate viruses that became partly adapted to humans. Though these _____ viruses may have emerged in the early 1900s, the first known case of the resulting disease – later named – occurred in 1959.

The _____ of AIDS is growing, yet the virus itself is fragile: cold viruses linger on hands for days but contact with rubbing alcohol, chlorinated water or a simple bar of soap quickly renders it inactive.

Вправа 5. *Перекладіть англійською мовою, застосовуючи лексичні одиниці вправ 3, 4.*

Вірусний гепатит А є однією з актуальних проблем світової медицини. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я щорічно у світі реєструється 1,4 млн. випадків гострого гепатиту А.

Збудник хвороби – один зі стійких до факторів оточуючого середовища вірусів людини. При кип'ятінні гине через 5 хвилин, після висихання на поверхні у приміщенні зберігає активність протягом 1 місяця, у воді – до 3-10 місяців.

Механізм зараження – ентеральний (через шлунково-кишковий тракт), основний шлях передачі вірусу – фекально-оральний через побутові контакти людей, харчові продукти і воду, інфіковані вірусом гепатиту А. Першопричиною інфікування в будь-якому випадку є низький рівень санітарної культури населення, недотримання елементарних правил особистої і суспільної гігієни.

Сприйнятливість до гепатиту А – загальна, але у віковій структурі хворих 70-80 % складають діти. Фактори, що сприяють розповсюдженню гепатиту А: висока доля організованих дітей (школи, дошкільні заклади); незадовільні умови проживання громадян; незадовільне комунальне обслуговування населення; міграція населення.

Основною мішенню в організмі людини, що вражається при інфікуванні вірусним гепатитом А, є клітини печінки. Порушується функція печінки, що проявляється рядом симптомів хвороби – вірусного гепатиту А.

Профілактика проводиться у 2-х напрямках. Перший полягає у розриві шляхів передачі вірусу від людини до людини через радикальне покращення санітарно-гігієнічних умов проживання (водозабезпечення, каналізування, якість харчування, знання і умови для дотримання особистої гігієни). Другий – це підвищення несприйнятливості населення до вірусного гепатиту А за рахунок активної імунізації (щеплення населення).

Вправа 6. *Письмово перекладіть поданий тематичний текст. Знайдіть медичну термінологію та вкажіть способи її перекладу. Виконайте вправи до тексту.*

DIET, SPORT AND FITNESS

Cholesterol and health. Cholesterol only becomes a problem when you have too much of it and it starts to promote the production of a fatty *plaque* that can clog the arteries. Interruption of blood flow to a main heart vessel can cause a heart attack; a blocked blood vessel on the way to the brain could cause a stroke.

Some say that cholesterol-rich foods such as eggs, shellfish and *offal* should be

banished from the diet, but these foods don't significantly raise cholesterol levels. The cholesterol in them is broken down quite efficiently and then *excreted*, so they are fine to eat in moderation.

Fibre produces substances that help to clear the blood of bad cholesterol and acts as a "buffed", so less fat is brought into contact with blood vessels and less is absorbed. Fibre also keeps bad cholesterol within the *gut* from where it can be excreted. Fatty substance found in the body tissue and blood of all animals; unwanted substance that forms on the surface of the arteries; organs from inside animals which are eaten as food (brains, heart, kidneys, liver); got rid of from the body; substance in food that travels through the body as waste, helping digestion; something (or someone) that helps protect from harm; tubes that carry food from the stomach.

Running and calories. Running, or swift walking, uses the major muscle groups, making it the most efficient form of *cardiovascular exercise*. It has been shown to have a positive effect on blood fats by reducing cholesterol levels. It also lowers blood pressure and helps *diabetics* by improving *glucose* tolerance and reducing *insulin* resistance.

Running is a very efficient way to burn calories. Converting your weight into *pounds* and then multiplying the result by 75 per cent will give you the amount you burn per mile. The average is about 500 calories for every three miles. If you did this three times a week, you'd lose 1/2 lb a week, 2 lb a month or 24 lb a year.

This all-round form of exercise is used in the treatment of mental illness and depression, because it is thought to raise levels of the mood *enhancer*, serotonin. Affecting the heart and blood circulation people suffering from diabetes, an illness in which the body cannot cope with glucose [sugar] because it does not produce enough insulin [hormone that controls the level of sugar in the body], 4,3,2 measure of weight, 1 pound (lb) = 454 grams hormone that makes you feel happier.

Sport and fitness metaphors I scored an own goal when I told my boss it had only taken me a day to write the report. Now she wants me to write several a week, [made things worse rather than better] My boss always seems to be moving the goalposts, which makes it very difficult to know what he wants, [changing the rules] The new EU laws aim to provide a level playing field for all member states, [fair situation]

He's too young to be in the running for such a job. [seriously considered], The two main parties in the election are still neck and neck in the opinion polls, [level with each other and equally likely to win]

Politicians often skate around a subject, [don't talk directly about] The students all sailed through their exams, [passed very easily]

Вправа 7. Дайте відповіді на запитання до тексту.

1. What two health problems may be caused by too much cholesterol?
2. Plaque can also form on teeth. Do you try to encourage or prevent this?
3. What do eggs, shellfish and offal have in common?
4. What sorts of food contain fibre?
5. Why is fibre useful?
6. For what conditions might doctors recommend running as a form of exercise?
7. How far on average does someone have to run to use up 500 calories?

8. In what way does this vary from person to person
9. What mental health problem is also improved by running?
10. Why does running help with this problem?

Вправа 8. *Письмово перекладіть поданий текст англійською мовою. Зверніть увагу на переклад термінологічних одиниць.*

Дослідження українського науковця

Вчений вирішив перевірити силу молитви **експериментальним шляхом**. Досліди тривали 15 років. Науковець брав **венозну і капілярну кров** у добровольців, робив її **аналіз**. А потім просив досліджуваного або когось із близьких читати молитву протягом 10-15 хвилин, подумки або вголос. Після цього знову робили аналіз венозної та капілярної крові. І вона різнилася! Про це повідомляється на сайті Добрий лікар. Дослідник, **кандидат медичних наук**, автор 166 патентів та 15 ліцензій Михайло Лазорик ще зі студенських років займався дослідженням **лейкоцитів** – це **клітини крові**, які захищають нас від проникнення **хвороботворних мікробів**. Вчений вирішив дослідити вплив молитви на кров людини.

“Я сам виріс у віруючій родині. Силу молитви ніколи не ставив під сумнів, адже віра є бездоказовою. Проте як науковець, я мав довести це у конкретних дослідженнях. Адже відомо, що після молитви та церковних піснеспівів людина почуває умиротворення, духовне полегшання. А що ж відбувається на фізичному рівні? Зокрема, з нашою головною рідиною – кров’ю? От це я і почав вивчати” – розповідає вчений.

Люди, що зголосилися, були різної статі, рівня освіти, соціального статусу, професій, хворіли на різні **недуги** (був і **атеросклероз**, і **гепатит В**, і **ревматизм**). Перед дослідом брали капілярну та венозну кров, проводили її аналіз. Потім **досліджуваний** (або його знайомий) читав молитви хвилин 15-20 – це “Отче наш”, “Вірую”, “Царю Небесний”, псалом 50, до святих, до небесних покровителів. Після цього знову робили аналіз венозної та капілярної крові та визначали кількісні та **морфофункціональні властивості її клітин**.

“Кров ставала іншою на клітинному рівні! Пам’ятаю, наш перший досліджуваний мав **остеомієліт** (**гнійне запалення** кісток стегна після важкої аварії). В аварії загинув його брат, а від болю у кістках чоловік страшенно мучився. Молитву читав не він сам, а спеціально запрошена особа. Коли порівняли показники крові до та після молитви, виявилось, що рівень одного з показників **фагоцитозу** був у 6 разів нижчим, ніж до експерименту! Цей перший випадок лише підтвердив, що ми на правильному шляху” – наголошує Михайло Лазорик.

Усі подальші експерименти показали те ж: після молитви агресивність **інфекції** в організмі падала. Особливо коли йшлося про **гостру фазу хвороби**. Після молитов зафіксовано зміну **показників запалення** – вони стали нижчими. У кожному досліді було виявлено статистично достовірні зміни величин окремих показників клітин крові, що свідчить про те, що молитви є реальним чинником, який викликає зміни кількості та морфофункціональних властивостей клітин крові. А це, своєю чергою, є доказом того, що молитва дійсно впливає на організм на

клітинному та субклітинному рівні. “Молитва – це не просто слова. Це коливання певної частоти”.

Давно доведено, що молитва змінює структуру води. Адже феномен освяченої води на Хрещення – це не міф, а науковий факт. А людина майже на 80% складається з води. Тож, діючи на найголовнішу рідину нашого організму, молитва змінює його на клітинному рівні навіть у тому випадку, коли ви читаєте її подумки. А коли вона промовляється вами чи чується, звукові упорядковані коливання додатково діють на організм людини і викликають зміни показників крові, зменшують запальні процеси, чинять цілющу дію” – пояснює Михайло Лазорик.

PART 2

Вправа 9. Робота в парах. Студенту А: Читайте вголос англomовний текст. Студенту Б: Читайте вголос переклад українською мовою. Зверніть увагу на лексичні одиниці, які виділені жирним шрифтом.

<p style="text-align: center;">TEXT 1 PEPTIC ULCER DISEASE AND GASTRITIS</p>	<p style="text-align: center;">ТЕКСТ 1 ВИРАЗКОВА ХВОРОБА ШЛУНКА ТА ГАСТРИТ</p>
<p>The great majority of peptic ulcers (1) are directly related to infection with <i>Helicobacter pylori</i> or nonsteroidal anti-inflammatory drug (2) (NSAID) use. Acid and pepsin destroy gastric (3) and duodenal mucosa (4) and contribute to ulcer formation.</p> <p>Acute gastritis (5) is generally caused by ischemia due to severe illness (6) (burns, trauma, shock, etc.), direct toxic effects (7) (NSAIDs, alcohol, etc.), or <i>H. pylori</i> infection.</p>	<p>Переважна більшість виразкових хвороб (1) безпосередньо пов'язана з зараженням бактерією <i>гелікобактер пілорі</i> або використанням нестероїдних протизапальних препаратів (2) (НПЗП). Кислоти і пепсин руйнують слизову оболонку шлунка (3) і дванадцятипалої кишки (4) та сприяють утворенню виразок.</p> <p>Гостра форма гастриту (5) зазвичай спричиняється ішемією через важку хворобу (6) (опіки, травми, шок і т.п.), прямі токсичні ефекти (7) (НПЗЗ, алкоголь і т.д.), або інфекцію <i>гелікобактер пілорі</i>.</p>
<p style="text-align: center;">CLINICAL FEATURES (8)</p> <p>The most common symptom of peptic ulcer includes burning epigastric pain (9), 1 to 3 h after meals, classically awakening the patient at night and relieved (10) with food, milk, or antacids. Acute gastritis may also present (11) with nausea and vomiting (12),</p>	<p style="text-align: center;">КЛІНІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ (8)</p> <p>Найбільш поширеним симптомом виразкової хвороби є печія в епігастрії (9), що виникає через 1-3 години після прийому їжі, зазвичай призводить до пробудження пацієнта посеред ночі, і яку можна полегшити (10), якщо дати їжу, молоко або антациди. Гостра форма гастриту може також супроводжуватися (11) нудотою і</p>

although the most **common presentation** (13) is gastrointestinal bleeding (microscopic to gross blood).

The only **physical sign** (14) of peptic ulcer may be **epigastric tenderness** (15) unless a complication has occurred. **Complications** (16) may present with **rigid abdomen** (17) (perforation), **abdominal distention** (18) and vomiting (**obstruction** (19), or **gastrointestinal bleeding** (20). Gastric ulcers may perforate posteriorly, causing **pancreatitis** (21), which presents e with **midback pain** (22).

The best emergency department j test to detect H. pylori is a **serologic j study** (23) to **detect** (24) **IgG antibodies** (25).

FIRST AID AND TREATMENT

The **acute treatment** (26) of peptic ulcer consists of antacids to neutralize **gastric hydrochloric acid** (27). Often this is combined with **viscous lidocaine** (28).

H₂ receptor antagonists or proton-pump inhibitors **are usually instituted** (29) for ongoing therapy to pro- E mote ulcer healing.

Finally, if acute infection with H. pylori is found, antimicrobial and **antisecretory therapy** (30) is instituted.

блювотою (12), хоча найбільш **поширеним проявом** (13) є шлунково-кишкова кровотеча (від мікроскопічної до інтенсивної).

Єдиною **фізичною ознакою** (14) виразкової хвороби може бути **надчеревна чутливість** (15), якщо не відбулося ускладнень. **Ускладнення** (16) можуть бути у формі затвердіння **черевної порожнини** (17) (перфорація), **здуття живота** (18) та блювота (**непрохідність** (19) або **шлунково-кишкові кровотечі** (20). Виразка шлунку може прориватися ззаду, викликаючи **панкреатит** (21), проявом якого є **біль у спині** (22).

Найкращою перевіркою наявності бактерії гелікобактер пілорі в умовах відділення невідкладної допомоги є **серологічне дослідження** (23) з метою **виявлення** (24) **антитіл** (25) імуноглобуліну G.

ПЕРША ДОПОМОГА ТА ЛІКУВАННЯ

Інтенсивне (короткочасне) лікування (26) виразкової хвороби складається з антацидів, що нейтралізують **шлункову соляну кислоту** (27). Часто це поєднується з **в'язким лідокаїном** (28).

Протягом тривалого лікування виразкової хвороби для посилення ефекту **зазвичай призначають** (29) антагоністи H₂-рецепторів або інгібітори протонного насосу. Нарешті, якщо знайдено гостру інфекцію, яку спричинила бактерія *гелікобактер пілорі*, призначають **антимікробну та антисекреторну терапію** (30).

Вправа 10. Робота в парах. Студенту А: Читайте вголос англomовні слова та словосполучення подані далі. Студенту Б: перекладіть українською мовою англomовні слова та словосполучення, які назве студент А. Потім обміняйтеся ролями.

Acute treatment, institute, gastrointestinal bleeding, common presentation, gastric and duodenal mucosa, acute gastritis, first aid, severe illness, direct toxic effects, clinical

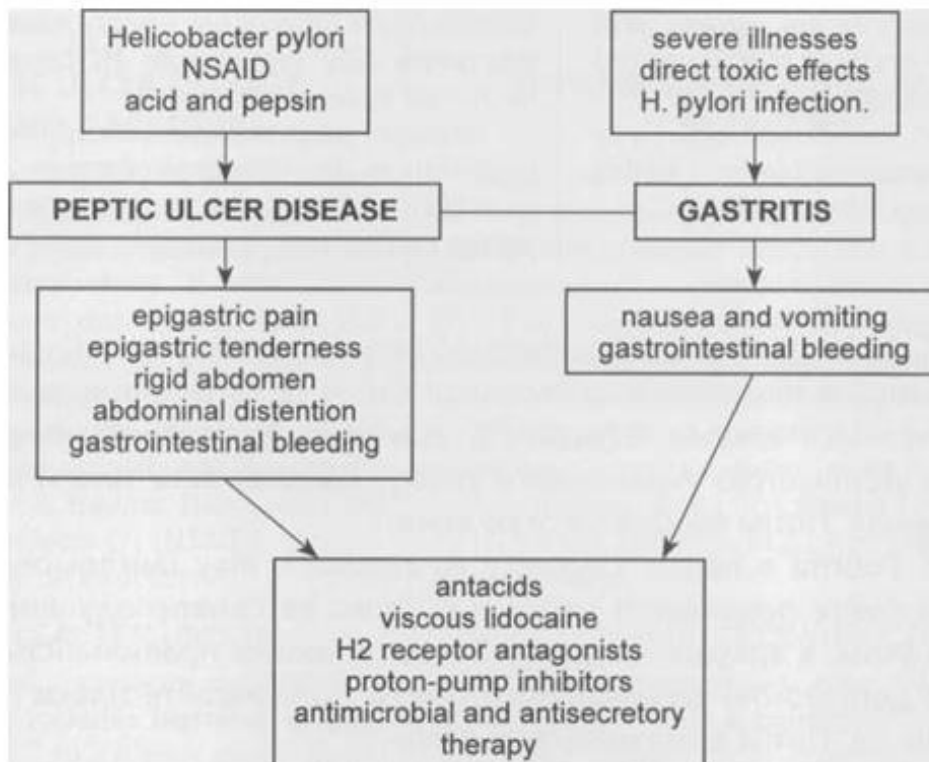
features, detect, burning epigastric pain, relieve, nausea and vomiting, physical sign, nonsteroidal anti-inflammatory drugs, complications, rigid abdomen, abdominal distention, obstruction, pancreatitis, midback pain, present, serologic study, antibodies, epigastric tenderness, gastric hydrochloric acid, viscous lidocaine, antisecretory therapy, peptic ulcer.

Вправа 11. *Робота в парах. Студенту А: Читайте вголос українські слова та словосполучення подані далі. Студенту Б: перекладіть англійською мовою українські слова та словосполучення, які назве студент А. Потім обміняйтеся ролями.*

Антисекреторна терапія, інтенсивне (короткочасне) лікування, виявляти, слизова оболонка шлунка і дванадцятипалої кишки, серологічне дослідження, ускладнення, гостра форма гастриту, прямі токсичні ефекти, клінічні особливості, печія в епігастрії, полегшити, нудота і блювота, поширений прояв, фізична ознака, затвердіння черевної порожнини, здуття живота, супроводжуватися, непрохідність, шлунково-кишкова кровотеча, панкреатит, біль у спині, нестероїдні протизапальні препарати, антитіла, перша допомога, надчеревна чутливість, шлункова соляна кислота, в'язкий лідокаїн, призначати, виразкова хвороба, важка хвороба.

Вправа 12. *Ознайомтесь із поняттєвою схемою тексту 1. Перекажіть текст 1, спираючись на згадану схему.*

Поняттєва схема тексту 1

Вправа 13. Робота в парах. Студенту А: Читайте вголос англomовний текст. Студенту Б: Читайте вголос переклад українською мовою. Зверніть увагу на лексичні одиниці, які виділені жирним шрифтом.

<p style="text-align: center;">TEXT 2 APPENDICITIS</p>	<p style="text-align: center;">ТЕКСТ 2 АПЕНДИЦИТ</p>
<p>Acute appendicitis develops from obstruction of the lumen of the appendix (1). Increased luminal pressure leads to vascular compromise (2), bacterial invasion (3), inflammatory response (4), and resultant tissue necrosis (5).</p> <p>Classically, appendicitis is associated with the migration of pain (6) from the periumbilical area (7) to the right lower quadrant (8). However, there are many exceptions to this classic presentation (9); these are often due to the variability of the anatomic location of the appendix.</p>	<p>Гостра форма апендициту розвивається з обструкції просвіту апендикса (1). Збільшення тиску у люмені призводить до пошкодження судин (2), проникнення бактерій (3), запальної реакції (4), і, як наслідок, некрозу тканин (5).</p> <p>Зазвичай, апендицит пов'язаний з переміщенням болю (6) від області пупка (7) до правого нижнього квадранту (8). Однак є багато винятків такого типового прояву (9); це часто відбувається через різне анатомічне розташування апендиксу.</p>
<p style="text-align: center;">CLINICAL FEATURES</p> <p>The primary and most reliable symptom (10) in acute appendicitis is abdominal pain (11).</p> <p>Migration of the pain from an initial periumbilical site to the right lower quadrant is sensitive (12) and specific (13) for the diagnosis (14) of acute appendicitis.</p> <p>After the onset (15) of vague abdominal pain, the classic triad of symptoms in appendicitis includes anorexia (16), nausea, and vomiting.</p> <p>Fever in appendicitis is a relatively late finding (17) and rarely exceeds 39°C unless rupture (18) or other complications occur.</p> <p>The diagnosis of appendicitis is primarily clinical. Factors that increase the likelihood of appendicitis, listed in decreasing order of importance (19), are right-</p>	<p style="text-align: center;">КЛІНІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ</p> <p>Основним і найбільш вірогідним симптомом (10) гострого апендициту є біль в животі (11).</p> <p>Міграція болю від початкової ділянки пупка до правого нижнього квадранта є індивідуальним (12) і необов'язковим (13) проявом при виявленні (14) гострого апендициту.</p> <p>Після нападу (15) невиразного болю в животі, класична тріада симптомів апендициту включає в себе анорексію (16), нудоту і блювоту.</p> <p>Лихоманка при апендициті є симптомом, що з'являється у хворого порівняно пізно (17) і рідко перевищує 39°C, якщо не виникає розрив (18) або інші ускладнення.</p> <p>Діагностика апендициту насамперед пов'язана з вправними лікарськими діями. Фактори, які підвищують ймовірність апендициту, перераховано в порядку зменшення значущості (19), біль в правому нижньому квадранті, ригідність</p>

<p>lower-quadrant pain, rigidity (20), migration of pain to the right lower quadrant, pain before vomiting, a positive psoas sign (21), rebound tenderness (22), and guarding (23).</p> <p>An elevation of the white blood count (24) is sensitive but has a very low specificity for appendicitis.</p> <p>Plain radiographs (25) of the abdomen are often abnormal but are not specific.</p> <p>Ultrasonography (26) has a high sensitivity (27) but is limited in evaluating a ruptured appendix or an abnormally located appendix.</p>	<p>(20), міграція болю в правому нижньому квадранті, біль перед блювотою, позитивний псоас-симптом (21), чутливість при пульпації (22) та спазм м'язів (23).</p> <p>Підвищення рівня лейкоцитів (24) є важливим чинником, але не типовим при діагностиці апендициту.</p> <p>Оглядові рентгенограми (25) черевної порожнини часто показують відхилення, але це не є характерними симптомами.</p> <p>Ультрасонографія (26) має високу точність (27), але виявляє певні обмеження, коли мова йде про вивчення перфоративного апендициту або незвичайне розміщення апендиксу.</p>
---	--

Вправа 14. Робота в парах. Студенту А: Читайте вголос українські слова та слоосполучення подані далі. Студенту Б: перекладіть англійською мовою українські слова та словосполучення, які назве студент А. Потім обміняйтеся ролями.

High sensitivity, in decreasing order of importance, vascular compromise, late finding, bacterial invasion, inflammatory response, specific, tissue necrosis, migration of pain, periumbilical area, rebound tenderness, classic presentation, reliable symptom, lumen of the appendix, abdominal pain, sensitive, diagnosis, onset, rigidity, anorexia, rupture, positive psoas sign, guarding, white blood count, plain radiograph, ultrasonography, lower quadrant.

Вправа 15. Робота в парах. Студенту А: Читайте вголос англійські слова та словосполучення подані далі. Студенту Б: перекладіть українською мовою англійські слова та словосполучення, які назве студент А. Потім обміняйтеся ролями.

Ультрасонографія; напад; ригідність; пошкодження судин; індивідуальний; проникнення бактерій; анорексія; запальна реакція; некроз тканин; переміщення болю; розрив; нижній квадрант; вірогідний симптом; необов'язковий; виявлення; симптом, що з'являється у хворого порівняно пізно; просвіт апендикса; в порядку зменшення значущості; позитивний псоас-симптом; чутливість при пульпації; область пупка; спазм м'язів; рівень лейкоцитів; оглядова рентгенограма; висока точність; типовий прояв; біль в животі.

Вправа 16. Перекладіть подані тексти англійською та українською мовами.

А

Gastric and duodenal ulcers usually cannot be differentiated based on history alone, although some findings may be suggestive. Epigastric pain is the most common

symptom of both gastric and duodenal ulcers. It is characterized by a gnawing or burning sensation and occurs after meals – classically, shortly after meals with gastric ulcer and 2-3 hours afterward with duodenal ulcer. In uncomplicated peptic ulcer disease, the clinical findings are few and nonspecific. "Alarm features" that warrant prompt gastroenterology referral include bleeding, anemia, early satiety, unexplained weight loss, nausea, recurrent vomiting, microscopic and gross bleeding, and family history of gastrointestinal cancer. Patients with perforated peptic ulcer disease usually present with a sudden onset of severe, sharp abdominal pain. Pain is usually caused by the ulcer but it may be aggravated by the stomach acid when it comes into contact with the ulcerated area.

В

Апендицит – захворювання, що зумовлюється запаленням апендикса – червоподібного відростка сліпої кишки; спричиняється мікроорганізмами, які проникають в стінку відростка здебільшого з порожнини кишечника. Гострий апендицит починається раптово; з'являється більш або менш різкий біль у правій половині живота, більше внизу. Інколи, напад болю починається у верхній ділянці живота або біля пупка. Нерідко виникають нудота і одноразове блювання. Випорожнення найчастіше затримується, у дітей буває одноразовий пронос. Внаслідок подразнення нервів очеревини виникає захисне напруження м'язів живота- спочатку в правій здухвинній ділянці, а потім і поза нею. Загальна температура тіла трохи підвищується або залишається нормальною, пульс частішає, кількість лейкоцитів у крові збільшується. При наявності таких ознак потрібний негайний лікарський нагляд.

Вправа 17. Прочитайте статтю та зробіть її доперекладацький аналіз. Перекладіть текст українською мовою.

POSTOPERATIVE ADHESIONS ARE A GRAVE AND COMMON SIDE-EFFECT OF SURGERY, SAYS DR THOMAS STUTTAFORD

There are few doctors who have not consulted Bailey and Love's *Short Practice of Surgery* at some time in their career. Many, even after years of practicing medicine, still don't like to venture too far without a copy to hand. It is always a relief, after seeing a patient go home, to look up their condition in Bailey and Love and find that no important factor in the case has been neglected.

The title *Short Practice of Surgery* is a misnomer. It is a weighty tome with 1,348 graphically illustrated, well-written pages covering every aspect of surgery. Even so, in the index there is no mention of adhesions and bands, two complications of surgery that frequently cause serious postoperative troubles. The appropriate pages are there, for everything is covered in Bailey and Love somewhere or other, but can be traced only by looking in the index under "intestinal obstruction".

Too often the pain and intestinal dysfunction caused by adhesions are dismissed, yet their consequences may be dire. Adhesions are initially complex strands or bands of fibrin, which is a sticky, proteinous mass similar to that which holds blood clots together. If it doesn't dissolve, it forms rough, fibrous strands.

The bands develop after surgery and join together tissues and other organs lying in the peritoneal sac – the anatomical bag that holds the intestines and other abdominal organs.

The initial fibrin strands usually disappear as the guts, or other organs, recover from surgery. But less often the fibrin, instead of dissolving, becomes permanent and forms thick bands that link previously separate organs.

The adhesions are painful, partly because they prevent free movement of the organs and partly because they stretch sensitive nerve fibres. Too often adhesions also lead to bowel obstruction, especially after gynaecological or pelvic surgery. There is a danger that adhesions will result in obstruction of the Fallopian tubes and infertility. One authority has suggested that adhesions are implicated in one in five cases of secondary infertility in women.

Adhesions are also responsible for between 65 and 75 per cent of cases of obstruction of the small bowel, and are associated with up to half of all cases of chronic pelvic pain.

Research, presented at the recent sixth annual symposium on the peritoneum in Amsterdam, showed that more than 60 per cent of surgeons regard adhesions as a significant problem in their practice. Even so, only half of these surgeons regularly use anti-adhesive products, and fewer than one in ten discusses the consequences of adhesions with patients before they have surgery.

It was hoped that the introduction of laparoscopic (keyhole) surgery would reduce the incidence of adhesions, as during such operations the guts are less generally pulled about. These hopes have been dashed. A recent study has found that the number of readmissions to treat adhesions is slightly greater after keyhole surgery than after the abdomen has been opened with a traditional incision. The one time of laparoscopic surgery that seems to carry little risk of adhesions formation is sterilization. Operations to treat appendicitis, together with gynaecological surgery, are the most common causes of postoperative adhesions.

The only form of treatment once an adhesion has formed is further surgery.

Over the years of wide variety of substances have been instilled into the peritoneal cavity to prevent adhesion formation. Recently two products have exited the interest of surgeons. Adept, a 4 per cent solution of icodextrin, has been shown to reduce adhesions postoperatively. Icodextrin is already widely used in renal dialysis, demonstrating its safety and tolerability. It can be used in either keyhole or open surgery, is compatible with antibiotics and has already been accepted in much of the European Union as an anti-adhesion preventive. It is infused slowly at the end of the surgery, and is also used during the operation to irrigate surfaces of the organs. Adrian Lower, a London consultant gynaecologist with an interest in laparoscopic surgery and adhesions - and, incidentally, also a former regular naval and TA yeomanry officer - says that Adept is the first method with a proven record in reducing the number of adhesions caused by surgery.

Surgeons are also looking forward to hearing the result of final clinical trials of AdSurf. Manufactured by Britannia Pharmaceuticals, AdSurf is a dry powder that is sprayed into the peritoneal cavity before closing the abdomen. The powder melts at body temperature and coats all the internal surfaces, preventing the formation of adhesions.

The causes of surgical adhesions are little understood, but it is known that alterations to the blood supply during surgery, infection, some drugs being taken by the patient at the time of surgery, rough handling, and the introduction of foreign material such as talc, starches, gauze and silk may all precipitate adhesions.

Professor Stephen Holgate, of Southampton University, said recently that there was now evidence that even a suggestion of latex allergy was an important factor in the formation of adhesions. Adhesions could therefore be the only obvious manifestation of an allergy to latex.

Вправа 18. *Надайте англійські еквіваленти наступним лексичним одиницям.*

Викликати серйозні постопераційні ускладнення, запобігти утворенню спайок, вводити у черевну порожнину, кишкова непрохідність, привертати увагу, серйозні наслідки, доказати безпечність застосування та добру переносимість, проявляться після хірургічного втручання, черевна порожнина, бути сумісним з антибіотиками, бути перешкодою для вільного руху органів, вводиться наприкінці операції, зрощувати поверхню органів, вважатись серйозною проблемою, результати останніх клінічних випробувань, протиспайкові препарати, наслідки спайок, температура тіла, упровадження лапароскопічної хірургії, змінення кровообігу, повторне лікування з приводу спайок, прояви алергії на препарат.

Вправа 19. *Знайдіть фактичні, мовні та стилістичні помилки в наведеному уривку та виправте їх.*

В багатьох випадках пацієнт доволі легко позбавляється болів та закупорки кишечника, що були викликані спайками, хоча їх наслідки можуть бути жахливими. Первісно спайки являють собою сукупність волокон і зрощень фібрини, які є глейкою протеїновою масою, що схожа та ту, яка з'єднує тканини та інші органи, які знаходяться в черевній порожнині – анатомічному мішку, де знаходяться кишечник та абдомінальні органи.

Спочатку фіброзні зрощення зазвичай розсисаються по мірі того, як кишечник та інші органи відновлюються після операції. Але винятково фібрин стає постійним і формує тверді зрощення, які з'єднують попередньо роздільні органи. Згідно ряду джерел, у кожної п'ятої жінки спайки є причиною вторинного безпліддя. Для того, щоб запобігти утворенню спайок, підчас операції спеціальними препаратами обробляють поверхню органів, а також його повільно вводять в організм по завершенню операції.

Вправа 20. *Вставте слова, наведені нижче, у відповідні пропуски в тексті.*

destruction	руйнування	suggests	є симптомом	involve	включати
mainstay of treatment	основа лікування	present with	переживати	central cause	головна причина
radiates to	віддає в	prevention	запобігання	discoloration	пляма
inflammatory reaction	запальна реакція	account for	бути причиною	more specific	більш точний
diagnosis	діагноз	pressure	тиск	left flank	лівий бік

rare sighs	рідкісні ознаки	be indicated	використовуватись	suggestive history	прецеденти
------------	--------------------	--------------	-------------------	-----------------------	------------

PANCREATITIS

Epidemiology

Cholelithiasis or alcohol abuse _____ (1) 90 % of all cases of acute pancreatitis. _____ (2) is believed to be the intracellular activation of digestive enzymes and autodigestion of the pancreas.

Pancreatic digestion from activated proteolytic enzymes leads to edema, interstitial hemorrhage, vascular damage, coagulation, and cellular necrosis. _____ (3) of the pancreatic parenchyma causes a local _____ (4) that contributes to the vascular dilatation, permeability, and edema.

Clinical features

The patient typically _____ (5) moderate distress, a boring epigastric pain that _____ (6) the back, tachycardia, nausea and vomiting, and abdominal distention.

Cullen's sign, a bluish _____ (7) around the umbilicus, and Grey Turner's sign, a bluish discoloration in the _____ (8), are characteristic but _____ (9) of hemorrhagic pancreatitis.

The _____ (10) is made by a _____ (11) and physical associated with elevated pancreatic enzymes. Lipase, which is _____ (12) than amylase for acute pancreatitis is the preferred test.

Leukocytosis may be present, and an elevated alkaline phosphatase _____ (13) biliary disease.

First aid and treatment

Treatment of AP primarily _____ (14) pancreatic rest (nothing taken orally), fluid resuscitation, pain control, and _____ (15) of vomiting. The _____ (16) is fluid resuscitation with normal saline to maintain blood _____ (17) and adequate urine output. Pressors are _____ (18) in patients with persistent hypotension despite adequate fluid resuscitation.

Вправа 21. Знайдіть у тексті вправи 20 англомовні еквіваленти українських слів і словосполучень, поданих далі.

Інфузійна терапія; пупок; панкреатичний спокій; травні ферменти; фізіологічний розчин; самотравлення підшлункової залози; набряк; інтерстиціальний крововилив; пошкодження судин; свердлярчий біль у епігастрії; медогляд; паренхіма підшлункової залози; розширення судин; проникність; помірні відхилення у стані здоров'я; клітинний некроз; зловживання алкоголем; тахікардія; знак Каллена; коагуляція; лівий бік; геморагічний панкреатит; лужна фосфатаза; гострий панкреатит; основа лікування; стійка гіпотонія; препарати, що збільшують кров'яний тиск, внутрішньоклітинна активація.

Вправа 22. Перекладіть текст вправи 20 письмово українською мовою.

Вправа 23. Вставте слова, наведені нижче, у відповідні пропуски в тексті.

cirrhosis	цироз	result in	призводити	range from	коливатися від
factors	фактори	predispose	призводити	mechanical	механічний
patients	пацієнти	occur	зустрічатись	proliferation	розмноження
septic shock	септичний і шок	warm extremities	потепління кінцівок	diminished	слабка сприйнятливість
organisms	організми	vital-sign abnormalities	ключові аномалії	response	з імунодефіцитом
sepsis	сепсис	progress	посилюватись	сприйнятливість	дезорієнтація

SEPTIC SHOCK

Epidemiology

Mortality due to septic shock _____ (1) 20-80 %.

Factors that _____ (2) to gram-negative bacteremia include diabetes mellitus, lymphoproliferative disorders, _____ (3) of the liver, burns, invasive procedures or devices, and chemotherapy.

_____ (4) that predispose to gram-positive bacteremia include vascular catheters, indwelling _____ (5) devices, burns, and intravenous drug use.

Fungemia most often _____ (6) in immunocompromised patients.

Pathophysiology

_____ (7) starts as a focus of infection that _____ (8) either bloodstream invasion or a _____ (9) of organisms at the infected site. These _____ (10) release exogenous toxins that can include endotoxins and exotoxins.

Clinical features

Fever or hypothermia may be seen in sepsis. Hypothermia is more often seen in _____ (11) at the extremes of age and in _____ (12) patients. Other _____ (13) include tachycardia, wide pulse pressure, tachypnea, and hypotension.

Mental status changes ranging from mild _____ (14) to coma are commonly seen.

Ophthalmic manifestations include retinal hemorrhages, cotton-wool spots, and conjunctival petechiae.

Cardiovascular manifestations initially include vasodilation, resulting in _____ (15). Cardiac output is maintained early in sepsis through a compensatory tachycardia.

As sepsis _____ (16), hypotension may occur. Patients in _____ (17) may demonstrate a _____ (18) to volume replacement.

Renal manifestations include azotemia, oliguria, and active urinary sediment due to acute tubular necrosis. Hepatic dysfunction is common.

Вправа 24. Знайдіть у тексті вправи 23 еквіваленти слів і словосполучень, поданих далі.

Ниркові прояви, кінцівки, цукровий діабет, лімфопроліферативні захворювання, цироз печінки, лихоманка або переохолодження, вживлені механічні пристрої, фунгемія, ендотоксини, офтальмологічні прояви, гострий тубулярний некроз, пацієнти з ослабленим імунітетом, попадання у кровоток, розмноження мікроорганізмів, місце зараження, екзогенні токсини, екзотоксини, призводити до грам-негативної бактеремії, пацієнти крайніх вікових категорій, судинні катетери, прискорене дихання, гіпотонія, зміни психічного стану, крововилив в сітківку,

ватяні плями, кон'юнктивні петехії, вазолідація, серцевий викид, слабка сприйнятливість, внутрішньовенна інфузія, серцево-судинні прояви, септичний шок, азотемія, олігурія, активний осад сечі, печінкова дисфункція.

Вправа 25. Перекладіть текст вправи 23 усно з аркуша.

PART 3

Вправа 26. Робота в парах. Студенту А: Читайте вголос англomовний текст. Студенту Б: Читайте вголос переклад українською мовою. Зверніть увагу на лексичні одиниці, які виділені жирним шрифтом.

ТЕКСТ 3

Heart Attack. A **heart attack** (1) usually involves a **clot** (2) in one of the **blood vessels** (3) that supply the **heart** (4). It is sometimes called a "**coronary**" (5) – a short form : for "**coronary artery thrombosis** (6)," "**coronary occlusion** (7)," or "**myocardial infarction** (8)" – inasmuch as there is loss of **blood I supply** (9) to a portion of the **heart muscle** (10), the **myocardium** (11).

Clinical features. A heart attack may or I may not be accompanied by **loss of consciousness** (12). If it is **severe** (13), the victim may die suddenly. The victim may have a **history of heart disease** (14), or the **attack j may come** (15) with little or no warning. The **symptoms** (16) and **signs** (17) include:

Persistent (18) **chest pain** (19), usually under the **sternum** (20) (**breastbone**) (21). The pain frequently **radiates** (22) to one or j both shoulders or arms, or the neck or **jaw** (21) or both.

Gaspings (24) and **shortness of breath** (25). **Extreme** (26) **pallor** (27) or **bluish discoloration** (28) of the lips, skin, and **fingernail beds** (29). **Extreme prostration** (30). **Shock** (as a rule). **Swelling** (31) of the **ankles** (32) (which may be an indication of heart disease).

ТЕКСТ 3

Серцевий напад. Утворення **тромбу** (2) в одній з **кровоносних судин** (3), що постачає кров до **серця** (4), часто є причиною **серцевого нападу** (1). Його ще іноді називають **інфарктом** (5), що є скороченням термінів "**тромбоз коронарної артерії** (6)", "**коронарна оклюзія** (7)" та "**інфаркт міокарда** (8)", оскільки порушується **кровопостачання** (9) до **серцевого м'язу** (10), **міокарду** (11).

Клінічні ознаки. Серцевий напад може супроводжуватися чи ні **втратою свідомості** (12). У разі **гострого нападу** (13) людина може померти на місці. При цьому потерпілий може мати **хронічні хвороби серця** (14), або **серцевий напад може трапитися** (15) майже чи зовсім раптово. **Симптоми** (16) та **ознаки** (17) включають в себе:

Постійний (18) **біль у грудях** (19), зазвичай під **грудиною** (20) (21). Біль часто **ірадіює** (22) на плечі або руки, шию, **щелепу** (23) чи на те й інше.

Важке дихання (24) та **задишка** (25). **Надмірна** (26) **блідість** (27) чи **посиніння** (28) губ, шкіри та **нігтьових лож** (29). **Значний занепад сил** (30). **Шок** (як правило). **Набрякання** (31) **кісточок** (32) (що може бути ознакою серцевого захворювання).

Вправа 27. *Робота в парах. Студенту А: Читайте вголос англомовні слова та словосполучення подані далі. Студенту Б: перекладіть українською мовою англомовні слова та словосполучення, які назве студент А. Потім обміняйтеся ролями.*

Persistent chest pain, sternum, pain frequently radiates, jaw, breastbone, loss of consciousness, clinical features, severe heart attack, victim may die suddenly, history of heart disease, attack may come with no warning, symptoms, signs, gasping, shortness of breath, extreme pallor, bluish discoloration, fingernail beds, extreme prostration, swelling of the ankles, indication of heart disease, heart attack, clot, blood vessels, supply the heart, coronary, coronary artery thrombosis, coronary occlusion, myocardial infarction, blood supply, heart muscle, myocardium.

Вправа 28. *Робота в парах. Студенту А: Читайте вголос українські слова та словосполучення подані далі. Студенту Б: перекладіть англійською мовою українські слова та словосполучення, які назве студент А. Потім обміняйтеся ролями.*

Клінічні ознаки, серцевий напад може супроводжуватися втратою свідомості, при гострому нападі людина може померти, потерпілий може мати хронічні хвороби серця, серцевий напад може трапитися раптово, симптоми та ознаки нападу, важке дихання, задишка, надмірна блідість, посиніння нігтьових лож, значний занепад сил, шок, набрякання кісточок, ознака серцевого захворювання, утворення тромбу в одній з кровоносних судин, постачати кров до серця, причина серцевого нападу, інфаркт, тромбоз коронарної артерії, коронарна оклюзія, інфаркт міокарда, порушення кровопостачання, серцевий м'яз, міокард, постійний біль у грудях, під грудиною, біль часто іррадіює на щелепу.

Вправа 29. *Перекладіть подані далі тексти англійською та українською мовами.*

А

Heart attack occurs when blood flow decreases or stops to a part of the heart, causing damage to the heart muscle. The most common symptom is chest pain or discomfort, which may travel into other parts of the body. It often occurs in the center or left side of the chest and lasts for more than a few minutes. The discomfort may occasionally feel like heartburn. Other symptoms may include shortness of breath, nausea, feeling faint, a cold sweat, or feeling tired. About 30 % of people have atypical symptoms. Women more often do without chest pain and instead have neck pain, arm pain, or feel tired. Among those over 75 years old, about 5 % have had a heart attack with little or no history of symptoms. A heart attack may cause heart failure, an irregular heartbeat, cardiogenic shock, or cardiac arrest. Most heart attacks occur due to coronary artery disease. Risk factors include high blood pressure, smoking, diabetes, lack of exercise, obesity, high blood cholesterol, poor diet, and excessive alcohol intake, among others.

В

Стенокардія – захворювання, симптомами якого є напади раптового болю в грудях внаслідок гострої недостатності кровопостачання міокарду. Стенокардія – напади болю стискаючого характеру, в ділянці серця і за грудиною, які можуть

іррадіювати в ліву руку, лопатку, шию. В основі стенокардії лежить гостре порушення живлення серцевого м'яза внаслідок спазму і склерозу її артерій. Головною відмінною ознакою стабільної стенокардії є стереотипний характер больових нападів. Біль при стабільній стенокардії з'являється у зв'язку з фізичними зусиллями, емоційною напругою, чинниками довкілля, хоча іноді і може виникати без якої-небудь очевидної причини. Найчастіша причина розвитку стенокардії – атеросклероз коронарних артерій. Провокують напади стенокардії емоційна і фізична напруга. Напад продовжується 15-20 хвилин. Іноді може тривати довше. Якщо біль не зникає протягом 20 хвилин, то можна підозрювати розвиток гострого інфаркту міокарду.

***Вправа 30.** Робота в парах. Студенту А: Читайте вголос англomовні слова та словосполучення, виділені жирним шрифтом у тексті 5. Студенту Б: Читайте вголос українські відповідники англomовних слів та словосполучень, який прочитав студент А. Потім обміняйтеся ролями.*

TEXT 4	
<p>Hypoglycemia (1) – commonly called "insulin reaction" (2) or "insulin shock" (3) – too little sugar in the blood – may be caused by an overdose (4) of insulin in a diabetic patient, failure to obtain food after taking medication (5) (which lowers the concentration of sugar in the blood), unusual exercise, or emotional factors. Patients with mild diabetes seldom have this problem. However, diabetic children are particularly prone (6) to insulin shock.</p> <p>Hypoglycemia is also related to conditions other than those associated with diabetes; for example, a young person with unstable regulation (7) of blood sugar (8) may experience hypoglycemia after skipping a meal (9) or in midmorning or midafternoon. Fainting (10) is particularly likely when energy has been expended in vigorous exercise or in association with emotional stress.</p> <p>Fainting from hypoglycemia is commonly preceded by hunger, a gnawing sensation (11) in the stomach, weakness, dizziness (12), a jittery feeling (13), a cold sweat (14), paleness (15), tremor (16) of the hands, and dimness of vision (17). But hypoglycemia may also develop without warning. This occurrence is particularly dangerous when the victim is driving an automobile or in circumstances such as athletic activity, when he may injure himself, perhaps by falling, or when swimming alone.</p> <p>First aid treatment for hypoglycemia is to raise the victim's blood sugar concentration (18) as quickly as</p>	<p>(1) гіпоглікемія (2) реакція на інсулін (3) інсуліновий шок (4) передозування (5) препарат (6) мати особливу схильність (7) нестабільне регулювання (8) вміст цукру в крові (9) пропустити прийом їжі (10) млість (близький до непритомності стан) (11) ниття (в шлунку) (12) запаморочення (13) тривожність (14) холодний піт (15) блідість (16) тремтіння (тремор) (17) помутніння зору</p>

possible. If there are preliminary symptoms (19), any food will do; but candy, soft drinks, sugar, fruit juice, or anything else sweet is most effective and may prevent unconsciousness. Remember that coffee and tea have no food value (20) in themselves; sugar must be added.	(18) концентрація цукру в крові (19) попередні симптоми (20) поживна цінність
--	---

Вправа 31. Робота в парах. Студенту А: Читайте вголос англomовні слова та словосполучення подані далі. Студенту Б; перекладіть українською мовою англomовні слова та словосполучення, які назве студент А. Потім обміняйтеся ролями.

Hypoglycemia, insulin reaction, insulin shock, overdose of insulin, diabetic patient, failure to obtain food, take medication, lower the concentration of sugar in the blood, unusual exercise, emotional factors, mild diabetes, diabetic children, be particularly prone, insulin shock, fainting from hypoglycemia, hunger, gnawing sensation in the stomach, weakness, dizziness, jittery feeling, cold sweat, paleness, tremor of the hands, dimness of vision, develop without warning, this occurrence is particularly dangerous, first aid treatment for hypoglycemia, raise the victim's blood sugar concentration, preliminary symptoms, prevent unconsciousness, food value, conditions associated with diabetes, unstable regulation of blood sugar, experience hypoglycemia, skip a meal, midmorning or midafternoon, vigorous exercise, emotional stress.

Вправа 32. Робота в парах. Студенту А: Читайте вголос українські слова та словосполучення подані далі. Студенту Б: перекладіть англійською мовою українські слова та словосполучення, які назве студент А. Застосуйте словникові відповідники та калькування. Потім обміняйтеся ролями.

Гіпоглікемія, хворий на діабет, нестабільний вміст цукру в крові, пропустити прийом їжі, період між сніданком і обідом чи обідом і вечерею, млість, витрати енергії під час фізичних навантажень, емоційний стрес, реакція на інсулін, інсуліновий шок, знижений вміст цукру в крові, передозування пацієнта інсуліном, невживання їжі після прийому препарату, незвичні фізичні навантаженням, емоційні фактори, пацієнти із легкою формою діабету, діти мають особливу схильність до інсулінового шоку, збільшити концентрацію цукру в крові, попередні симптоми, запобігти втраті свідомості, поживна цінність, голод, в шлунку, слабкість, запаморочення, тривожність, холодний піт, блідість, тремтіння рук, помутніння зору.

THERAPY. BRONCHIAL ASTHMA

Вправа 33. Прочитайте уривок з історії хвороби, зробіть доперекладацький аналіз тексту і перекладіть його.

Report of a Case

A 24-year-old housewife. First she had episodes of wheezing at 5 following successive attacks of measles, mumps, and chicken-pox. Perennial mild wheezing recurred during her early childhood in Missouri. After a move to the California coast at the age of 11, she had no asthmatic symptoms for more than two years. When she moved

inland, asthmatic symptoms returned but were easily controlled with intermittent use of inhaled isoproterenol. At 21 she was first hospitalized for moderately severe asthma which necessitated treatment with corticosteroids. Thereafter she had continual wheezing and mild dyspnea with exacerbation during relatively cold and damp months, at times of emotional upset, and after exposure to tobacco smoke. Symptoms were not aggravated by exposure to animal or house dust. She used to take aspirin for headache without ill effect.

During the week prior to her first admission to the clinic in November 1970, difficulty in breathing had progressed to the point that she was inhaling isoproterenol every 60 minutes at least.

At the physical examination she was in distress with laboured breathing. Her chest was distended and there was increased resonance to percussion; there were diffused inspiratory and expiratory rhonchi (coarse dry rales in the bronchial tubes) and wheezes throughout her chest. Isoproterenol inhalation was discontinued, and epinephrine and intravenous administration of aminophylline and corticosteroids was instituted. Five days later, inhalation of isoproterenol produced a slight improvement. Chest x-ray films changed for the best too.

Вправа 34. Знайдіть англійські еквіваленти поданих лексичних одиниць.

напад задишки, кір, паротит, вітряна віспа, періодичне застосування інгаляцій, бути госпіталізованим з діагнозом, викликати необхідність в лікуванні, погіршення, побічна дія, госпіталізація, огляд, підвищений резонанс, перкусія, скасувати застосування препарату, внутрішньовенне введення, призначити (препарат), примати аспірин від головного болю.

Вправа 35. Перекладіть текст англійською мовою.

У віці 12 років хворий захворів на паротит, його було госпіталізовано, і симптоми хвороби купувалися періодичним застосуванням антибіотиків та призначеними ін'єкціями амінофіліну. Згодом у хворого спостерігався підвищений резонанс при перкусії, напади задишки, – т.б. симптоми пневмонії, які зростали в процесі контакту з побутовим пилом, що викликало необхідність лікування іншими групами антибіотиків.

Вправа 36. Вставте слова, наведені нижче, у відповідні пропуски в тексті.

sublingual	сублінгвальний	inhibitor	інгібітор	titrating	титрування
congestive	хронічний	infarction	інфаркт	renal	нирковий
refractory	рефрактерний (стійкий)	side effects	побічні явища	pulmonary	легеневий
vasodilator	судинорозширю- вальний засіб	myocardial ischemia	ішемія міокарда	onset of ction	початок дії
dilator	розширювач	disbetes	діабет	oral	пероральний

The treatment goal in hypertensive urgencies is the gradual reduction of blood pressure by using _____ (1) antihypertensive agents. Useful agents include the

following: Captopril, an angiotensin-converting enzyme _____ (2), has an onset of action in 15 to 30 min, a peak effect at 50 to 90 min, and a duration of effect of 4 to 6 h.

A 25 mg oral dose is effective in _____ (3) congestive heart failure and renovascular hypertension.

Common _____ (4) include rash, cough, and loss of taste. Sublingual nitroglycerine in the form of spray, or 0.3 to 0.6 mg tablets, are the agents of choice for patients with angina or _____ (5) heart failure. The hypotensive effect begins in minutes and can last several hours. Nifedipine are used commonly for hypertensive urgencies via oral and _____ (6) routes.

Diuretics are first-line agents in the elderly, as well as for patients with _____ (7) disease and congestive heart failure. Beta blockers are main agents for patients with angina, or those post myocardial _____ (8). Angiotensin-converting enzyme inhibitors can be used in patients with congestive heart failure or _____ (9).

For hypertensive encephalopathy, sodium nitro-prusside should be used, beginning at 0.5 mg/kg/min and _____ (10) to a maximum of 10 mg/kg/min. Nitroprusside is a potent arteriolar and _____ (11). For hypertension associated with _____ (12) edema, IV nitroglycerine or nitroprusside may be used.

Nitroglycerine is both an arteriolar and venous _____ (13), with greater effect on the venous system, and an _____ (14) within minutes. Initial infusion should be at a rate of 5 to 20 mg/min, with 5 mg/min incremental increases every 5 min until symptoms improve or side effects (headache, hypotension, tachycardia) ensue. For hypertension associated with _____ (15), IV nitroglycerine is first-line therapy.

Вправа 37. Знайдіть у тексті вправи 36 англomовні еквіваленти українських слів і словосполучень, поданих далі.

Гіпертонічний криз, поступове зниження кров'яного тиску, пероральне прийняття гіпотензивних препаратів, корисні препарати, каптоприл, інгібітор, ангіотен-зин-перетворюючий фермент, починати діяти за 15 хвилин, досягати о максимального ефекту на 50-й хвилині, тривалість ефекту складає 4 години, пероральна доза у 25 мг, ефективний при рефрактерній хронічній серцевій недостатності, вазоре-нальна гіпертензія, побічні явища, висипання, кашель, втрата смакової чутливості, сублінгвальний нітрогліцерин, у формі аерозолу, пігулки, оптимальний препарат, стенокардія, хронічна серцева недостатність, ніфедипін, пігулки для розсмоктування під язиком, вживати перорально, сечогінні препарати, головні препарати, люди похилого віку, пацієнти з нирковою та хронічною серцевою недостатністю, бета-адреноблокатори, пацієнти з постінфарктним синдромом, інгібітори, ангіотензин-перетворюючий фермент, діабет, гіпертензивна енцефалопатія, застосовувати нітропрусид натрію, доза у 0.5 мг/кг ваги/хв., максимальна доза, сильнодіючий артеріолярний та судинорозширювальний засіб, гіпертензія, набряк легенів, можна вводити нітрогліцерин внутрішньовенно, розширювати артерії та вени, мати сприятливий ефект, венозна система, починти діяти за лічені хвилини, поступово збільшувати дозу, полегшення симптомів, побічні ефекти, головний біль, знижений тиск, тахікардія, підвищений тиск, ішемія міокарда, першочергова терапія.

Вправа 38. Перекладіть текст вправи 36 письмово українською мовою.

Вправа 39. Вставте слова, наведені нижче, у відповідні пропуски в тексті.

Asthma. In asthma, the pathophysiologic hallmark is a reduction in airway diameter causing an intense inflammatory reaction with resultant _____ (1), vascular congestion, edema formation, increased production of mucus, and _____ (2) mucociliary transport.

Many stimuli have been noted to precipitate an increase in airway _____ (3). However, viral respiratory infections are the most common of the stimuli that cause acute _____ (4) of asthma.

Clinical features. Dyspnea, chest _____ (5), wheezing, and cough are frequent complaints of patients with asthma. Physical exam findings include _____ (6) and a prolonged expiratory phase. Wheezing does not correlate with the degree of airflow _____ (7), as a "quiet chest" indicates severe airflow obstruction.

First Aid and treatment. Beta-adrenergic(8) are the drugs of choice to treat bronchospasm and should be used as first-line therapy in aerosolized or _____ (9) forms in critical settings.

Steroids should be given immediately to patients with severe attacks as well as to those who are currently taking or have recently taken these drugs. A 3- to 10-day daily course of steroids should be given to _____ (10). Anticholinergics are useful _____ (11) when given with other therapies; when they are used with beta agonists, the effects may be _____ (12).

Ipratropium is the agent of choice and is available as a _____ (13) solution or metered-dose inhaler (MDI). A combined ipratropium and phenoterol _____ (14) is available. The effects of ipratropium peak in 1 to 2 h and last 3 to 4 h. Dosages may be repeated every 1 to 4 h. The role of methylxanthines in the treatment of _____ (15) *e* asthma has been seriously challenged. Theophylline is no longer considered a first-line agent for acute asthma.

Вправа 40. Знайдіть у тексті вправи 39 еквіваленти слів і словосполучень, поданих далі.

Астма, патофізіологічна ознака, зменшення діаметру дихальних шляхів, спричинювати сильну запальну реакцію, бронхоспазм, судинний застій, поява набряку, рясне виділення слизу, погіршення мукоциліарного захисту, чинники, що провокують підвищення чутливості дихальних шляхів, респіраторно-вірусні інфекції, збудники гострого посилення астми, хворі на астму, важке дихання, здавленість в грудях, дихання з присвистом, кашель, сопіння, подовжена фаза видиху, дихання з присвистом, заблокованість дихальних шляхів, хрип, бетаадренергічні агоністи, оптимальні препарати, терапія бронхоспазму, у формі аерозолу, парентерально, у критичних ситуаціях, стероїди, терміново вводити пацієнтам, сильний приступ астми, виписані з лікарні пацієнти, продовжувати курс лікування, антихолінергічні препарати, допоміжний засіб, інші види терапії, бетаагоністи, адитивний ефект, іпратропій у вигляді аерозолу, дозований інгалятор, суміш іпратропія та фенотеролу, досягати піку ефекту, метилксалтин,

лікування гострої астми, ставити під сумнів, теофілін, в список головних препаратів.

Вправа 41. Перекладіть текст вправи 39 усно з аркуша.

PART 4

Вправа 42. Робота в парах. Студенту А: Читайте вголос англomовний текст. Студенту Б: Читайте вголос переклад українською мовою. Зверніть увагу на лексичні одиниці, які виділені жирним шрифтом.

TEXT 5

Definition. **Disinfectants** (1) are **chemical agents** (2) that **inhibit** (3) or kill **microorganisms** (4). **Antiseptics** (5) are **disinfecting agents** (6) with sufficiently low **toxicity** (7) for **host cells** (8) that they can be used directly on skin, **mucous membranes** (9), or **wounds** (10). **Sterilants** (11) kill both **vegetative cells** (12) and **spores** (13) when **applied** (14) to materials for appropriate times and temperatures.

The process of **disinfection** (15) prevents **infection** (16) by reducing the number of potentially **infective organisms** (17) either by killing, removing, or **diluting** (18) them. Disinfection can be accomplished by application of chemical agents or use of **physical agents** (19) such as **ionizing irradiation** (20), **dry (heat)** (21) or **moist heat** (22), or **autoclave** (23) (superheated steam, 120 °C) to kill microorganisms. Often a combination of agents is used: **pasteurization** (24) (water and **moderate heat** (25) over time). Prevention of infection also can be achieved by washing, which dilutes the potentially **infectious organism** (26), or by establishing a barrier (gloves, **condom** (27), or **respirator**

ТЕКСТ 5

Визначення. Дезінфікуючі засоби (1) – це хімічні речовини (2), які пригнічують (3) або вбивають мікроорганізми (4). Антисептики (5) є дезінфікуючими засобами (6) з досить низькою токсичністю (7) для клітин-носіїв (8), які можна наносити безпосередньо на шкіру, слизову оболонку (9) або рани (10). Стерилізатори (11) вбивають як вегетативні клітини (12), так і спори (13) при нанесенні (14) на матеріали на відповідний час і при відповідній температурі.

Процес дезінфекції (15) запобігає інфекції (16) шляхом зменшення кількості потенційно заразних організмів (17), вбиваючи, видаляючи або розчинюючи (18) їх. Знезаражування може бути досягнуто шляхом застосування хімічних речовин або використання фізичних факторів (19), таких як іонізуюче опромінення (20), сухе (тепло) (21) або вологе тепло (21), чи паровий стерилізатор (23) (парою, нагрітою до 120 °C), щоб убити мікроорганізми. Часто використовується поєднання різних засобів – пастеризація (24) (вода і помірне тепло (25) протягом певного часу). Профілактика інфекції також може бути досягнута шляхом промивання, що розчинює потенційно інфекційні організми (26), або шляхом створення перешкоди (рукавичка, презерватив (27), або респіратор (28)), що перешкоджає

<p>(28)), which prevents the pathogen (29) from entry into the host (30). Handwashing is the most important means of preventing transmission (31) of infectious agents (32) from person to person or from regions of high microbial load (33), e.g., mouth, nose, or gut (34), to potential sites of infection (35).</p>	<p>потрапляння збудника (29) до організму-реципієнта (30). Миття рук – найважливіший засіб запобігання передачі (31) збудників інфекції (32) від людини до людини або з ділянок високого мікробного насичення (33), наприклад, рот, ніс або кишки (34), до потенційних вогнищ інфекції (35).</p>
---	---

Вправа 43. *Робота в парах. Студенту А: Читайте вголос англomовні слова та словосполучення подані далі. Студенту Б: перекладіть українською мовою англomовні слова та словосполучення, які назве студент А. Потім обміняйтеся ролями.*

Disinfectants; chemical agents; inhibit; kill microorganisms; antiseptics; disinfecting agents; low toxicity; host cells; mucous membranes; wounds; sterilants; vegetative cells; spores; applied to materials; disinfection; prevent infection; potentially infective organisms; dilute; physical agents; ionizing irradiation; dry heat; moist heat; autoclave; superheated steam; pasteurization; moderate heat; prevention of infection; to dilute the potentially infectious organism; establish a barrier; condom; respirator; pathogen; entry into the host; to prevent transmission; infectious agents; regions of high microbial load; gut; potential sites of infection.

Вправа 44. *Робота в парах. Студенту А: Читайте вголос українські слова та словосполучення подані далі. Студенту Б: перекладіть англійською мовою українські слова та словосполучення, які назве студент А. Потім обміняйтеся ролями.*

Процес дезінфекції; запобігати інфекції; потенційно заразні організми; розчиняти у воді; застосування хімічних речовин; використання фізичних факторів; іонізуюче опромінення; сухе тепло; вологе тепло; паровий стерилізатор; убити мікроорганізми; пастеризація; помірне тепло; дезінфікуючі засоби; хімічні речовини; пригнічувати; антисептики; низька токсичність; клітини-носії; наносити на шкіру; слизова оболонка; рани; стерилізатори; вегетативні клітини; спори; передача збудників інфекції; ділянки високого мікробного насичення; кишка; вогнище інфекції; потенційно інфекційні організми: презерватив; респіратор; збудник; організм-реципієнт.

Вправа 45. *Перекладіть подані далі тексти англійською та українською мовами.*
А

There are two basic kinds of surgical infection: endogenous (or internal) and exogenous (external). As you may have guessed, endogenous infection is in the body of the patient, while exogenous infection is contained in the external environment: surgical instruments, clothing, doctors, room air. Both endogenous and exogenous types of infections are subject to removal. External pockets of infection are destroyed by complex

specific activities, which are called aseptic. Prevention and elimination of internal infection produced antiseptic methods, which are aimed at preventing ingress of pathogens into the wound, tissues, organs and the body cavity of the patient during surgical and diagnostic procedures. Of course, at different times the requirements for aseptic techniques and parameters for conditional sterility premises used to vary.

В

Асептика – комплекс заходів, спрямованих на попередження потрапляння збудників інфекції в рану або організм людини. Антисептика – комплекс заходів, спрямованих на боротьбу з інфекцією в організмі людини, а також на попередження або ліквідацію інфекційного запального процесу. Джерело інфекції – це місце проживання, розвитку і розмноження мікроорганізмів. По відношенню до організму пацієнта виділяють екзогенні (поза організмом) і ендогенні (всередині організму) джерела інфекції. Джерелом екзогенної інфекції є хворі з інфекційно-запальними захворюваннями, бацілоносії і тварини. Основними шляхами передачі екзогенної інфекції є повітряно-краплинний, контактний та імплантаційний. Мікроорганізми проникають в рану із зовнішнього середовища різними шляхами, наприклад, повітряним, контактним (при зіткненні з раною інфікованих предметів), а також внаслідок проникнення епідермальної флори пацієнта, при неправильній підготовці шкірних покривів операційного поля перед операцією.

***Вправа 46.** Прочитайте наукову статтю, приділяючи увагу її особливій структурі. Перекладіть українською мовою.*

ONE-YEAR CARDIOVASCULAR EVENT RATES IN OUTPATIENTS WITH ATHEROTHROMBOSIS

Ph. Gabriel Steg, MD; Deepak L. Bhatt, MD; Peter W. F. Wilson, MD; Ralph D'Agostino, Sr. MD; E. Magnus Ohman, MD; Joachim Rother, MD; Chiau-Suong Liao, MD, PhD; Alan T. Hirsch, MD; Jean-Louis Mas, MD; Yasuo Takeda, MD; Michael J. Pencina, PhD; Shinya Goto, MD; for the REACH Registry Investigators

ABSTRACT

Context Few data document current cardiovascular (CV) event rates in stable patients with atherothrombosis in a community setting. Differential event rates for patients with documented coronary artery disease (CAD), cerebrovascular disease (CVD), or peripheral arterial disease (PAD) or those at risk of these diseases have not been previously evaluated in a single international cohort.

Objective To establish contemporary, international, 1-year CV event rates in outpatients with established arterial disease or with multiple risk factors for atherothrombosis.

Design, Setting, and Participants The Reduction of Atherothrombosis for Continued Health (REACH) Registry is an international, prospective cohort of 68 236 patients with either established atherosclerotic arterial disease (CAD, PAD, CVD; n = 55 814) or at least 3 risk factors for atherothrombosis (n = 12 422), who were enrolled from 5587 physician practices in 44 countries in 2003-2004.

Main Outcome Measures Rates of CV death, myocardial infarction (MI), and stroke.

Results As of July 2006, 1-year outcomes were available for 95.22% (n = 64 977) of participants. Cardiovascular death, MI, or stroke rates were 4.24% overall: 4.69% for those with established atherosclerotic arterial disease vs 2.15% for patients with multiple risk factors only. Among patients with established disease, CV death, MI, or stroke rates were 4.52% for patients with CAD, 6.47% for patients with CVD, and 5.35% for patients with PAD. The incidences of the end point of CV death, MI, or stroke or of hospitalization for atherothrombotic event(s) were 15.20% for CAD, 14.53% for CVD, and 21.14% for PAD patients with established disease. These event rates increased with the number of symptomatic arterial disease locations, ranging from 5.31% for patients with risk factors only to 12.58% for patients with 1, 21.14% for patients with 2, and 26.27% for patients with 3 symptomatic arterial disease locations (P<.001 for trend).

Conclusions In this large, contemporary, international study, outpatients with established atherosclerotic arterial disease, or at risk of atherothrombosis, experienced relatively high annual CV event rates. Multiple disease locations increased the 1-year risk of CV events.

INTRODUCTION

Atherothrombosis (coronary artery disease [CAD], cerebrovascular disease [CVD], and peripheral arterial disease [PAD]) is associated with the main causes of mortality on a worldwide scale. Thus far, most of the information available on atherothrombosis risk has been derived from single regional locales (such as studies conducted in Europe or North America), often confined to a single subtype of patient (patients with CAD, previous stroke patients without PAD), and generally limited to hospitalized patients (as opposed to outpatients or individuals in primary care) or to patients in clinical trials (as opposed to patients in the community).

The REACH (Reduction of Atherothrombosis for Continued Health) Registry has been established to circumvent these limitations by recruiting and following up a large cohort of outpatients with a history of, or who are at high risk of developing, atherothrombosis. The REACH Registry aims to study contemporary outpatient populations from various regions of the world to describe the demographic characteristics and management as well as to determine the risk of cardiovascular (CV) events in the global population and in each clinical subgroup. This article describes the characteristics and outcomes of patients for whom 1-year follow-up data were available and reports the association between multiple symptomatic locations of atherothrombosis (i.e., polyvascular disease) and CV event rates.

METHODS

The design, including the strategy for selecting physicians, collecting follow-up data, and ensuring data quality, and the baseline description of the REACH Registry have been published. Briefly, consecutive outpatients aged at least 45 years with established CAD, CVD, or PAD or patients with at least 3 atherothrombotic risk factors (multiple risk factors only) were enrolled by their physician over an initial 7-month recruitment period. The patients were from 5587 physician practices in 44 countries and were enrolled between December 2003 and June 2004. Due to regulatory requirements in Japan,

enrollment in that country was delayed and occurred between August and December 2004.

Follow-up

At 12 months (plus or minus 3 months) after enrollment, data were collected from participating physicians regarding patients' clinical outcomes, vascular endovascular procedures, employment status, weight, and current smoking status, as well as whether patients were taking medications regularly since baseline for long-term disease. The current report is based on a database lock of July 21, 2006, for analysis of the 1-year follow-up. Events were not adjudicated; however, reports of ischemic stroke and transient ischemic attack had to be sourced from a neurologist or hospital to ensure a reliable diagnosis.

Cardiovascular death included fatal stroke, fatal myocardial infarction (MI), and other cardiovascular death. *Other cardiovascular death* included other death of cardiac origin; pulmonary embolism: any sudden death, including unobserved and unexpected death (eg, while sleeping) unless proven otherwise by autopsy; death following a vascular operation, vascular procedure, or amputation (except for trauma or malignancy); death attributed to heart failure: death following a visceral or limb infarction; and any other death that could not be definitely attributed to a nonvascular cause or hemorrhage. Any MI or stroke followed by death, whatever the cause, in the subsequent 28 days was considered as a fatal MI or fatal stroke.

RESULTS

Of the 68 375 patients enrolled in the REACH Registry, 68 236 entered the follow-up phase, with 139 (0.20%) patients withdrawing consent early. As of the database lock on July 21, 2006, 1-year follow-up was available for 64 977 (95.22%) of the patients who had entered the follow-up stage.

All-cause mortality was 2.58% overall at 1 year, with 2.81% of patients having established arterial disease compared with 1.51% of patients having multiple risk factors only (with >3 risk factors). A total of 63.95% of those deaths were from CV causes. The overall combined CV death, MI, or stroke rate at 1 year was 4.24% (95% confidence interval [CI], 3.97%-4.51%), ranging from 2.15% (95% CI, 1.84%-2.46%) of patients with multiple risk factors only to 6.47% (95% CI, 5.96%-6.97%) of patients enrolled with CVD. Cardiovascular event rates for the total population, for each of the CAD, CVD, and PAD subsets.

Event rates were consistently and markedly lower for patients with multiple risk factors only than for patients with established arterial disease. Patients with PAD had the highest CV mortality; CAD patients had the highest nonfatal MI rate, and the highest nonfatal stroke rate was seen among patients with CVD. The end points of CV death/MI/stroke or hospitalization for atherothrombotic event(s) were 12.81% (95% CI, 12.38%-13.23%) in the total patient population, 14.41% (95% CI, 13.93%-14.89%) in the population with established arterial disease, and 5.31% (95% CI, 4.86%-5.75%) in the population with multiple risk factors only. In the overall stable population with established arterial disease, approximately 1 in 7 patients had a major event (CV death, MI, and stroke) or was hospitalized for a CV event or revascularization procedure within a year of enrollment. Major CV end points were also examined by geographic region.

Although the adjusted rates reported show overall consistency across geographic regions, with extremes of CV death rates ranging from 0.74% in Japan to 2.90% in Eastern Europe, there are some differences. Japan has the lowest rates of CV death and of nonfatal MI but higher rates of nonfatal stroke compared with North America, Western Europe, and Australia. The observed combined rates of CV death, MI, or stroke ranged from 3.13% in Australia to 7.62% in Eastern Europe. In all geographic regions, the rate of the triple end point of CV death, MI, or stroke exceeded the anticipated 3% event rate.

Conclusions

The high event rates observed in this large, stable, contemporary outpatient cohort of patients with established atherosclerotic arterial disease or with multiple atherothrombotic risk factors indicate that continued efforts are needed to improve secondary prevention and clinical outcomes. Initiatives to improve adherence to evidence-based guidelines and care are an important tool in this respect. In addition, the strong association of asymptomatic and symptomatic multiple locations of atherothrombosis with event rates suggests that atherothrombosis should be addressed as a global arterial disease in patients.

***Вправа 47.** Напишіть анотацію до статті.*

***Вправа 48.** Прочитайте наукову статтю, зробіть доперекладацький аналіз тексту та перекладіть українською мовою.*

MINIMIZING RISKS WITH RECYCLED WATER

With water becoming a more precious commodity, chemical process industries (CPI) and municipalities are searching for ways to conserve it. Recycling is the most common solution, but is not without its problems. Recycling municipal drinking water, for example, has led to deteriorating quality. In addition, in sensitive applications, such as electronics processing or pharmaceutical production, using recovered process water adds to the risk of product contamination.

To get the most out of their water, CPI plant operators routinely use recycled water for cooling. In fact, cooling uses more water, on a volume basis, than any other CPI plant application, explains Matt Kogut, director of cooling water treatment service at BetzDearborn (Trevose, Pa). However, even with a "nonsensitive" application such as cooling, using recycled, water can hurt equipment performance. It can also result in logistical problems, says Mike Geraghty, director of marketing at Calgon Corp. (Pittsburgh, Pa). During successive water reuse cycles, contaminants build up in cooling systems, leading to scale formation, corrosion and microbial deterioration. These problems mean water pipe damage, lower heat transfer and cooling efficiency, and wasted money.

Simple solutions are no longer possible. Acids, typically added to water to help prevent scale deposition, pose operator safety problems and can promote pipe corrosion.

In response, more alkaline systems have been introduced to prevent corrosion and eliminate some of the problems caused by using acid. Betz Dearborn, for example, offers Continuum AEC-alkyl epoxy carboxylate, an organic calcium carbonate scale inhibitor

that does not contain phosphorous. It can handle water at pH levels of 7.8 and above. Similarly, Calgon's organic pHFreedom system can operate at pH levels between 8.5 to 9.2. Nalco also offers an alkaline phosphate for higher pH ranges.

However, alkaline systems can increase the likelihood of scale formation. At the same time, environmental regulations governing corrosion inhibitors and antimicrobial agents have eliminated the old "pour and treat" approach. Finding the right combination of chemical and equipments to solve cooling water problems is more-complex than ever, a fact that is increasing the use of outsourcing for process water treatment. For example, for decades, effective water treatment meant simply using chemical inhibitors, such as zinc chromate. However, last March, the U.S. Environmental Protection Agency (EPA; Washington, D.C.) banned all chromium-based water treatments for industrial process cooling towers. Motivating the ban were the facts that hexavalent chromium, a key component in the chemical treatment, causes lung cancer, and that zinc, a heavy metal, can easily accumulate in water.

Fortunately, chemical producers had started working on more environmentally friendly alternatives five to six years before the ban. Currently, phosphate systems are being used in place of chromate-based treatments. However, there is no single solution for all water systems. The key to solving the problem is to find a combination for chemicals that reduce or eliminate the cathodic and anodic reactions, to reduce the metal loss that can result in corrosion. Companies, such a Calgon, Nalco and Betz Dearborn have all developed various phosphate treatments depending on the characteristics of the water, such as pH and calcium carbonate levels. For waters with high calcium carbonate and neutral pH levels, using a combination of ortho- and polyphosphates is preferable. Orthophosphates are anodic inhibitors that combine with the iron to form a coating of highly insoluble iron phosphate precipitate inside the pipe.

Cathodic reactions, meanwhile, can be controlled using ortho- and polyphosphates. At the cathodic metal surface, the pH is relatively high, since hydroxyl ions are released as a result of the reaction between oxygen and free electrons. The ortho- and polyphosphates can combine with the calcium from the calcium carbonate to form a precipitate that inhibits corrosion. Several available systems work for hard waters. Some products include Dynacool III from Nalco, Dianodic II from Betz Dearborn and Conductor XLP from Calgon.

While phosphates are more acceptable than zinc chromate, they, too, pose some environmental problems. High levels of phosphate discharge can cause algae to bloom, choking off oxygen in the water and suffocating remaining organisms. Thus, the levels of phosphate discharged must be regulated. In Germany, strict fines are levied for discharging phosphates. For this market, Nalco has developed low-phosphate or phosphate-free alternatives. Because they cost more than phosphate systems, the phosphate alternatives are not yet popular throughout the U.S., says Mary Kay Kaufmann, general marketing manager for Nalco's water and waste water division. However, she expects to see the formulation gain acceptance over the next few years, as EPA begins to examine U.S. phosphate regulations

Вправа 49. Знайдіть в тексті еквіваленти наведеним лексичним одиницям.

1. commodity; 2. deteriorating quality; 3. product contamination; 4. "non-sensitive"; 5. application; 6. equipment performance; 7. water pipe damage; 8. pose operator safety; 9. problems; 10. promote pipe corrosion; 11. reduce or eliminate the cathodic and anodic reactions; 12. підприємства хімічної промисловості; 13. осад; 14. запобігати корозії; 15. накопичуватися у воді; 16. вивільнюватися в результаті реакції; 17. жорстка вода; 18. водорості.

Вправа 50. Вставте слова, наведені нижче, у відповідні пропуски в тексті.

inanimate	неживий	peroxidase	пероксидаз	innocuous	нешкідливий
utensils	посуд	oxidizer	окислювач	peroxygen	пероксидний
peroxide	перекис	buffered	буферизований	incompatible	несумісний
degrade	розкладати	sulfuric	сірчаний	decomposition	розклад
catalase	каталаза (фермент із вмістом гемму)	peracetic	надоцтовий	vented	вентильований

The _____ (1) compounds, hydrogen _____ (2) and _____ (3) acid, have high killing activity and a broad spectrum against bacteria, spores, viruses, and fungi when used in appropriate concentration. They have the advantage that their _____ (4) products are not toxic and do not injure the environment. They are powerful that are used primarily as disinfectants and sterilants.

Hydrogen peroxide is a very effective disinfectant when used for _____ (5) objects or materials with low organic content such as water. Organisms with the enzymes _____ (6) and _____ (7) rapidly _____ (8) hydrogen peroxide. The _____ (9) degradation products are oxygen and water. Hydrogen peroxide has been proposed for disinfection of respirators, acrylic implants, plastic eating _____ (10), soft contact lenses, and cartons intended to contain milk or juice products. Concentrations of 10-25 % hydrogen peroxide are sporicidal. It is _____ (11) with liquids and cellulose products. It penetrates the surface of some plastics.

Peracetic acid is prepared commercially from 90 % hydrogen peroxide, acetic acid, and _____ (12) acid as a catalyst. It is explosive in the pure form. It is usually used in dilute solution and transported in containers with _____ (13) caps to prevent increased pressure as oxygen is released. Peracetic acid is more active than hydrogen peroxide as a bactericidal and sporicidal agent.

An automated machine has been developed for sterilization of medical, surgical, and dental instruments. It uses _____ (14) peracetic acid liquid of 0.1-0.5 % concentration.

Peracetic acid sterilization systems have been adopted for hemodialyzers. The food processing and beverage industries use peracetic acid extensively. Since rinsing is not necessary in this use, time and money are saved.

Вправа 51. Знайдіть у тексті вправи 50 англомовні еквіваленти українських слів і словосполучень, поданих далі.

Пероксидні сполуки; перекис водню; надоцтова кислота; винищувальна дія;

широкий спектр дії; бактерії, спори, віруси і гриби; продукти розкладу; шкодити довкіллю; окислювач; дезінфікуючі засоби і стерилізатори; неживі предмети; матеріали з низьким вмістом органічних речовин; організми з ферментами каталази та пероксидази; розкладати перекис водню; нешкідливі продуктами розпаду; дезінфекція респіраторів та акрилових імплантатів; пластиковий посуд і м'які контактні лінзи; картонні пакети; несумісний з продуктами, що містять целюлозу: проникати крізь поверхню; надоцтова кислота; виробляти в промислових масштабах; оцтова кислоти і сірчана кислоти; каталізатор; вибухівка; розбавлений розчин; контейнер з вентиляльованим ковпачком; підвищенню тиску; виділення кисню; стерилізація медичних, хірургічних і стоматологічних інструментів; буферизована надоцтова кислота; апарат штучної нирки; харчова промисловість; виробництво напоїв; потреба у полосканні.

Вправа 52. Перекладіть текст вправи 50 письмово українською мовою.

Вправа 53. Вставте слова, наведені нижче, у відповідні пропуски в тексті .

preservative	<u>консервант</u>	thimerosal	<u>тимеросал</u>	mercury	<u>ртуть</u>
gonococcal	<u>гонококовий</u>	ointment	<u>мазь</u>	closure	<u>кришка</u>
oxide	<u>окис</u>	immune	<u>імунний</u>	burn	<u>опіковий</u>
residual	<u>залишковий</u>	mutagen	<u>мутаген</u>	hazard	<u>загроза</u>
nitrate	<u>азотнокислий</u>	resistance	<u>опір</u>	leased	<u>лінзовий</u>

HEAVY METALS

Heavy metals, principally _____ (1) and silver, are now rarely used as disinfectants. Mercury is an environmental _____ (2), and some pathogenic bacteria have developed resistance to mercurials. Hypersensitivity to _____ (3) is common, possibly as high as 40 % of the population. These compounds are absorbed from solution by rubber and plastic closures. Nevertheless, thimerosal is still used as a _____ (4) of vaccines, antitoxins, and _____ (5) sera.

Inorganic silver salts are strongly bactericidal. Silver _____ (6) has been most commonly used, particularly as a preventive for _____ (7) infection in newborns. Antibiotic _____ (8) have replaced silver nitrate for this purpose. Silver sulfa-diazine slowly _____ (9) silver and is used to suppress bacterial growth in _____ (10) wounds.

Sterilants. For many years, pressurized steam (autoclaving) at 120 °C for 30 minutes has been the basic method for sterilizing instruments and decontaminating materials.

When autoclaving is not possible, as is the case with _____ (11) instruments and materials containing plastic and rubber, ethylene oxide was used. The higher concentrations have been used to increase penetration. Ethylene oxide is classified as a _____ (12) and carcinogen. Alternative sterilants now being used increasingly include hydrogen peroxide, peracetic acid, ozone, formaldehyde, and propylene _____ (13).

Each of these sterilants has potential advantages and problems. Automated peracetic acid systems are being used increasingly for high- level decontamination and sterilization of of endoscopes and hemodialyzers because of their effectiveness, automated features, and the low toxicity of the _____ (14) products of sterilization.

Вправа 54. Знайдіть у тексті вправи 53 еквіваленти слів і словосполучень, поданих далі.

Важкі метали; ртуть і срібло; дезинфікуючі засоби; загорода для довкілля; патогенні бактерії; виробити опір до ртуті; гіперчутливість до тимеросалу; ці сполуки всмоктуються з розчину; каучукові та пластикові кришки; консервант вакцин, антитоксину та імунної сироватки; неорганічні солі срібла; бактерицидний; срібло азотнокисле; профілактичний засіб; гонококова інфекція у новонароджених; антибіотикові мазі; нітрат срібла; сульфадіазин срібла; повільно випускати срібло; припинення розмноження бактерій; опікові рани; стерилізатори; пар під тиском; автоклав; метод стерилізації інструментів і дезінфекції матеріалів; обробка в автоклаві стерилізатори; перекис водню; надоцтова кислота; озон; формальдегід; окис пропілену; автоматизовані системи із застосуванням надоцтової кислоти; дезінфекція та стерилізація високого рівня; ендоскоп; апарат штучної нирки; низька токсичність залишкових продуктів стерилізації.

Вправа 55. Перекладіть текст вправи 53 усно з аркуша.

ТЕМА 11

Переклад англomовної військової літератури

1. Розробіть презентацію на одну із зазначених тем, подавши таку інформацію: визначення, різні підходи науковців до виокремлення цього явища у перекладознавстві, типологію (класифікацію), прийоми перекладу. Обов'язково подайте приклади англійською мовою та їх переклад українською (письмово) та проаналізуйте їх (усно). Вкажіть джерело цитування.

- 1.1. Військово-технічний переклад
- 1.2. Військово-інформаційний переклад
- 1.3. Військово-політичний переклад

2. Виконайте подані вправи.

I. ВПРАВА «ЗЕЛЕНЕ ЯБЛУКО»		
general disarmament	[dɪs'ɑ:məmənt]	загальне роззброєння
military presence	['mɪlɪtəri]	військова присутність
cannon fodder	['fɒdə]	гарматне м'ясо
air defense	[di'fens]	протиповітряна оборона
nuclear disarmament	['nju:kliə]	ядерне роззброєння
nuclear parity	['pærɪtɪ]	ядерний паритет
bullet wound	['bulɪt]	кульове поранення
undeclared war	['ʌndɪ'kleəd]	неоголошена війна
Spanish Armada	[ɑ:'mɑ:də]	непереможна армада
police state	[pə'li:s]	поліцейська держава
armed conflict	[ɑ:md]	збройний конфлікт
sound barrier	['bæriə]	звуковий бар'єр
inside diameter	[daɪ'æmɪtə]	внутрішній діаметр
collective security	[kɒ'lektɪv]	колективна безпека
house arrest	[ə'rest]	домашній арешт
border incident	['ɪnsɪdənt]	прикордонний інцидент
political asylum	[ə'saɪləm]	політичний притулок
tin soldier	['səuldʒə]	олов'яний солдатик
optical illusion	[ɪ'lu:ʒən]	оптичний обман
shuttle diplomacy	['ʃʌtl]	човникова дипломатія
civil aviation	[,eɪvɪ'eɪʃən]	цивільна авіація
industrial espionage	[,espɪə'nɑ:ʒ]	промислове шпигунство
hydrogen bomb	['haɪdrɪdʒən]	воднева бомба
ballistic missile	[bə'listɪk]	балістична ракета
multiparty system	['sɪstɪm]	багатопартійна система
public apology	[ə'pɒlədʒɪ]	публічне вибачення
territorial claims	[,terɪ'tɔ:riəl]	територіальні претензії
charitable organization	['tʃærɪtəbl]	благодійна організація

municipal authorities	[mju:'nɪsɪpəl]	муніципальна влада
frontal attack	['frʌntl]	лобова атака
nervous breakdown	['nɜ:vəs]	нервовий зрив
patent law	['peɪtənt]	патентне право
humanitarian aid	[eɪd]	гуманітарна допомога
organized crime	['ɔ:gənaɪzd]	організована злочинність
right wing	[raɪt]	праве крило
sharp angle	[ʃɑ:p]	гострий кут
neighboring states	[steɪt]	сусідні держави
starvation diet	[stɑ:'veɪʃən]	голодна дієта
desperate attempt	['despəreɪt]	відчайдушна спроба
deceptive appearance	[dɪ'septɪv]	оманлива зовнішність
cross examination	[ɪg,zæmɪ'neɪʃən]	перехресний допит
delicate hint	['delɪkət]	тонкий натяк
stray bullet	['bulɪt]	шалена куля
arm band	[bænd]	нарукавна пов'язка
wavy line	['weɪvɪ]	хвиляста лінія
civil disobedience	[,dɪsə'bi:dʒəns]	громадянська непокора
joint statement	[dʒɔɪnt]	спільна заява
hot spot	[spɒt]	гаряча точка
bilateral meeting	[baɪ'lætərəl]	двостороння зустріч
direct hit	[dɪ'rekt]	прямий удар
even number	['nʌmbə]	парне число
odd number	['nʌmbə]	непарне число
rusty sword	[sɔ:d]	іржавий меч
turbulent period	['tɜ:bjulənt]	бурхливий період
unacceptable terms	['ʌnək'septəbl]	неприйнятні умови
careful observer	[əb'zɜ:və]	уважний спостерігач
air reconnaissance	[rɪ'kɒnɪsəns]	повітряна розвідка
military intelligence	[ɪn'telɪdʒəns]	військова розвідка
patriotic sentiments	['sentɪmənt]	патріотичні почуття
angry protest	['prəʊtest]	сердитий протест
mutual security	[sɪ'kjʊərɪtɪ]	взаємна безпека
rough terrain	['terɪn]	важкопрохідна місцевість
sure hand	[hænd]	впевнена рука
guided missile	['mɪsɪl]	керована ракета
bullet hole	['bulɪt]	кульовий отвір
battle cry	['bætl]	боевий клич
circumstantial evidence	[,sɜ:kəm'stænfə]	непрямі докази
capital punishment	['pʌnɪʃmənt]	смертна кара
multilateral treaty	['mʌltɪ'lætərəl]	багатосторонній договір
military equipment	[ɪ'kwɪpmənt]	військова техніка
combat readiness	['redɪnɪs]	бойова готовність

opportune moment	['ɒpətʃu:n]	слухний момент
nuclear face-off	['nju:klɪə]	ядерне протистояння
combat decoration	[,dekə'reɪʃən]	бойова нагорода
death sentence	[deθ]	смертний вирок
eternal flame	[i:'tə:nl]	вічний вогонь
patriotic war	[,pætri'ɒtɪk]	Вітчизняна війна
Geneva talks	[dʒɪ'ni:və]	жєневські переговори
decisive victory	[dɪ'saɪsɪv]	вирішальна перемога
flanking maneuver	[mə'nu:.vər]	обхідний маневр
access road	['ækses]	під'їзна дорога
aerial highway	['eəriəl]	повітряна комунікація
antiflash hood	[hud]	вогнезахисний капюшон
antitank missiles	['mɪsaɪl]	протитанкові ракети
barbed wire	['waɪə]	колючий дрїт
air gun	[gʌn]	пневматична зброя
telescopic sight	['snaɪpə] [saɪt]	оптичний приціл
sonic weapons	['wepənz]	ультразвукова зброя
supercavitating torpedo	[tə:'pi:dəu]	суперкавітаційна торпеда
caseless ammunition	[æmjʊ'niʃ(ə)n]	безгільзовий набій
bunker and blockhouse	['bʌŋkə]	бункер і блокгауз
blocade and siege	[si:dʒ]	блокада і облога
trench warfare	[trentə]	позиційна війна
II. ВПРАВА «НАВІАКИ»		
consul general	['kɒnsəl]	генеральний консул
sabre rattling	['seɪbə]	пропаганда війни
rifle barrel	['raɪfl]	гвинтівки
torture instrument	['tɔ:tʃə]	знаряддя тортур
tank turret	['tʌrɪt]	танка
ammunition depot	[,æmjʊ'niʃən]	склад боєприпасів
invasion forces	[ɪn'veɪʒən]	сили вторгнення
threat escalation	[,eskə'leɪʃən]	ескалація загрози
mine detection	[dɪ'tekʃən]	виявлення мін
troops mobility	[məu'bilɪti]	мобільність військ
assault position	[ə'sə:lt]	рубїж атаки
echelon formation	['eʃələn]	формування ешелону
weapons engineering	['wepən]	розробка зброї
Hurwitz criterion	[krʌɪ'tɪəriən]	критерій Гурвіца
utility function	[ju:'tɪlɪti]	функція корисності
assault position	[ə'sə:lt]	рубїж атаки
administrative link	[lɪŋk]	зв'язок тилу
ammunition storage	['stɔ:ɪdʒ]	зберігання боєприпасів
fuel famine	['fæmɪn]	нестача пального
ammunition disassembly	[,æmjʊ'niʃən]	розбирання боєприпасів

guidance system	['gaidəns]	система наведення
gun laying	[gʌn]	наведення зброї
III. ВПРАВА «ХЛОПЧИК І ДІВЧИНКА»		
mercenaries and bodyguards	['mæ:kəntaɪl]	найманці і охоронці
infantry and cavalry	['ɪnfəntri]	піхота і кавалерія
sapper and mine	['sæpə]	сапер і міна
flesh and blood	[fleʃ]	плоть і кров
explosion and crater	[ɪks'pləʊzən]	вибух і воронка
order and medal	['medl]	орден і медаль
armistice and invasion	['ɑ:mɪstɪs]	перемир'я та вторгнення
doctrine and ratification	['dɒktrɪn]	доктрина та ратифікація
fusillade and amnesty	[,fju:zɪ'leɪd]	розстріл та амністія
reconnoitre and guerrilla	[gə'ri:lə]	розвідка та партизан
bomber and fighter	['faɪtə]	бомбардувальник і винищувач
fleet and flank	[fli:t]	флот та фланг
grenade launcher and shotgun	[grə'neɪd]	гранатомет та дробовик
salvo and volley	['vɒlɪ]	залп та град
breechblock and chamber	['tʃeɪmbə]	затвор та камера
guerrillas and cavalry	['kævəlri]	партизани та вершники
decoy and collision	[kə'li:ʒən]	хибна ціль та удар
howitzer and mortar	['haʊtɪsə]	гаубиця і мортира
explosives and napalm	['neɪpɑ:m]	вибухівка та напалм
IV. ВПРАВА «ОДИН-ДВА-ТРИ»		
military field surgery	['mɪlɪtəri]	військово-польова хірургія
mutual fire support	[sə'pɔ:t]	взаємна вогнева підтримка
ancient combat song	['eɪnʃənt]	старовинна бойова пісня
decisive military actions	[dɪ'saɪsɪv]	рішучі військові дії
national liberation movement	[,nəʃnəl'leɪʃən]	національно-визвольний рух
fighter-bomber aviation	[,faɪtə'beɪʃən]	винищувально-бомбардувальна авіація
bilateral military cooperation	['mɪlɪtəri]	двостороннє військове співробітництво
strategic missile forces	[fə:s]	стратегічні ракетні сили
second nuclear strike	['nju:kliə]	другий ядерний удар
highest military decoration	[,dekə'reɪʃən]	вища військова нагорода
air assault division	[ə'sɔ:lt]	повітряно-штурмова дивізія
compulsory military training	[kəm'pʌlsəri]	обов'язкова військова підготовка
remotely piloted helicopter	['helɪkɔptə]	дистанційно пілотований вертоліт
fragmentation hand grenade	[grɪ'neɪd]	осколкова ручна граната
automatic small arms	[,ɔ:tə'mæɪtɪk]	автоматична стрілецька зброя
heavy fighterbomber	['hevi]	важкий винищувач-бомбардувальник
ballistic cruise missile	[bə'lɪstɪk]	балістична крилата

nuclear missile launcher	['lɔ:ntʃə]	ядерна ракетна установка
round rubber bullets	['rʌbə]	круглі гумові кулі
foreign military observers	['militəri]	іноземні військові спостерігачі
mobile cargo platform	['plɑ:fɔ:m]	рухома вантажна платформа
military reconnaissance satellite	['sætələɪt]	військовий розвідувальний супутник
bloody fratricidal	[,freɪtrɪ'saɪdl]	кровопролитні братовбивчі війни
advanced surgical centre	['sə:dʒɪkəl]	передовий хірургічний центр
ground combat vehicles	['kɔmbət]	наземні бойові машини
carrier battle group	['kæriə]	авіаносна ударна група
rocket propelled grenade	[grɪ'neɪd]	ручний протитанковий гранатомет
tactical nuclear weapons	['taktɪk(ə)l]	тактична ядерна зброя
intercontinental ballistic missile	[bə'ɪlɪstɪk]	міжконтинентальна балістична ракета
joint surveillance system	[dʒɔɪnt]	об'єднана система спостереження
flying radar station	['reɪdə]	повітряна радіолокаційна станція
strategic defense initiative	[strə'ti:dʒɪk]	стратегічна оборонна ініціатива
ground combat vehicle	['kɔmbət]	наземна бойова машина
improvised explosive device	[ɪk'spləʊsɪv]	саморобний вибуховий пристрій
regimental combat team	[,redʒɪ'mentl]	полкова бойова група
bloodless military coup	['militəri]	безкровний військовий переворот

PART 1

The Nature of War and Warfare

<i>Active terms and expressions</i>	
war	війна
world war	світова війна
civil war	громадянська війна
cold war	холодна війна
limited war	обмежена війна
nuclear war	ядерна війна
international war	міжнародна війна
wage a war v.	вести війну
warfare	воєнні дії; війна
guerrilla warfare	партизанська війна; партизанські дії
total warfare	тотальна війна
defensive warfare	оборонні воєнні дії
psychological warfare	психологічна війна
conflict	конфлікт
insurrection	заворушення
confrontation	протистояння; конфронтація
revolution	революція

coups d'etat	переворот (військовий або державний)
terrorism	тероризм
armed conflict	збройний конфлікт
rebellion	повстання
maintain law and order v.	підтримувати законність і правопорядок
hostilities	воєнні дії; ворожнеча
armed strength	збройна міць; воєнна могутність
treaty	договір
peace proclamation	проголошення миру
religious conflict	релігійний конфлікт
defeat an enemy v.	здавати поразки противнику
strategy	стратегія
tactics	тактика
battle	битва
naval battle	морська битва
combat	бій
aerial combat	повітряний бій
logistics	матеріально-технічне забезпечення (МТЗ); тилове забезпечення
troops	війська
supplies	постачання
offense	наступ
offensive n., adj.	наступ; наступальний
offensive actions	наступальні дії
defense	оборона
defensive	оборонний
propaganda	пропаганда
bombardment	бомбардування
forces	сили
combatant forces	бойові сили
nuclear explosive device	ядерний зарядний пристрій (ЯЗП)
tactical nuclear weapons	тактична ядерна зброя
aircraft carrier	авіаносець
heavy bomber	важкий бомбардувальник
nuclear explosion	ядерний вибух
nuclear warheads	ядерні боеголовки
intercontinental ballistic missile (ICBM)	міжконтинентальна балістична ракета (МБР)
the nature of modern warfare	природа/характер сучасної війни
carry on war on a large scale by land, sea, or air v.	вести широкомасштабні бойові дії на суші, морі і в повітрі
maintain a small standing army	утримувати малочисельну постійну армію
tactical judgment	тактична грамотність (розсудливість);

leadership	лідерські якості
continuous supplies	безперебійне постачання
on the battlefield	на полі бою

Вправа 1. Підготуйте переклад тексту.

The Nature of War and Warfare General

According to international law, **war** is “a state of open, armed, often prolonged **conflict** carried on between nations, states, or parties” . Likewise, the term “**warfare**” is understood as “the use of force on the part of two or more nations or other organized groups for the purpose of deciding disputes that cannot be settled by diplomatic means”.

Warfare takes a variety of forms besides organized military confrontations – **insurrections, revolutions, coups d’etat, guerrilla warfare, and terrorism.**

When **armed conflicts** assume global proportions, they are known as **world wars**. War between different parts or factions of the same nation is called **civil war**. A state of war can also exist without actual recourse to arms, such as the **cold war**.

A **rebellion** is not legally considered a war because the rebels must have the power **to maintain law and order** within the regions occupied by them and carry on war on a large scale by land, sea, or air.

International **hostilities** sometimes continue for long periods of time without being acknowledged as wars. For instance, The Korean War was regarded by the U.S. government as a police action. Conflicts or wars in which major powers purposely refrain from employing all their **armed strength** are often known as **limited wars**. Limited wars are recognized as a preferable alternative **to nuclear wars**.

International wars are generally terminated by a **treaty**, and civil wars by a **peace proclamation**.

The military institutions of a nation and the way it wages war are determined principally by its form of government, social structure, economic strength, and geographical position. For example, before World War II, the United States, taking advantage of its isolated geographical positions, maintained only a small standing army and depended on its navy and that of Britain.

Causes of Warfare

Warfare is employed to bring about or to resist political, social, or economic changes. History provides evidence of such tangible, and frequently interrelated, causes as **religious conflict**, protection of dynastic succession, or **acquisition of territory**. War for acquisition of land is directly related to the necessity of providing food for a nation or a group. Wars are also often linked to a desire for security, on the theory that a so-called **first strike** prevents an enemy from carrying out threats. According to some much disputed theories, such as those of the Austrian zoologist Konrad Lorenz, innate aggressive drives are responsible for human beings' frequent recourse to warfare.

Planning and Organization of Warfare

The overall plan devised **to defeat an enemy** is called **strategy**. The actual

techniques carried out against the enemy are tactics, which consist of the procedures for winning **on the battlefield**, in **naval battle**, and in **aerial combat**. Once the overall strategic plan has been approved, planning cycles at lower echelons are implemented. The execution of plans, making possible the attainment of military objectives, involves functions carried out by a field commander whose tactical judgment and leadership are critical. **Logistics**, which involves transporting **troops** and furnishing continuous **supplies** in support of military operations, is essential to the success of the mission. Mobilizing industry, utilities, and medical service, as well as scientific research facilities and propaganda sources, are also part of the logistics planning process.

Types of Operation

The changes in types of operation – from ancient hand-to-hand combat to modern deployment of nuclear missiles – are linked to changes in technology. The introduction of gunpowder, and the invention of the steam engine, the telegraph, and the internal-combustion engine, completely changed land and sea warfare and added a third type – air warfare.

Offensive actions involve operations to defeat the enemy's armed forces and destroy his will to fight. **Defensive warfare** entails the employment of all means and methods to prevent, resist, or destroy an enemy attack. Its purpose may be twofold: to gain time pending the development of more favorable conditions to take the offensive, or to concentrate forces in one area for decisive **offense elsewhere**.

Psychological warfare aims at destroying an enemy's will to resist. It includes the use of **propaganda** (printed, broadcast, or in the form of films) and **aerial bombardment** employed for its demoralizing effect on the enemy civilian population as well as on **combatant forces**.

The development of powerful **nuclear explosive devices** capable of destroying targets ranging in size from large cities to entire battlefields has changed the **nature of modern warfare**. The possible employment of **tactical nuclear weapons** on the battlefield has made it extremely hazardous to mass conventional air, sea, or land forces in any one locale. For example, **aircraft carriers**, large formations of **heavy bombers**, or concentrations of armored units could all be destroyed by a single **nuclear explosion**. Even more vulnerable are civilian populations and economic centers that could be devastated by **nuclear warheads** launched from a distance of several thousand kilometers via **intercontinental ballistic missiles (ICBMs)**. As a result, **total warfare** between nations equipped with nuclear weapons has become unacceptable as a sane option.

Вправа 2. Дайте відповіді на запитання.

1. What is a war?
2. Do you think there is a difference between terms “war” and “warfare”?
3. What forms of military confrontations do you know?
4. What wars do you know?
5. What factors influence the conduct of war?
6. What are the most common causes of war?

7. What is the difference between strategy and tactics?
8. How did the advent of nuclear weapons change the nature of warfare?

Вправа 3. *Перекладіть українською мовою.*

According to international law; armed conflict; the use of force; to settle disputes; to settle disputes by diplomatic means; military confrontation; to assume global proportions; factions; without actual recourse to arms; to maintain law and order within the region; without being acknowledged as wars; major powers; a preferable alternative to sth; the military institutions of a nation; economic strength; social structure; a standing army; to bring about changes; political, social, or economic changes; interrelated causes; acquisition of territory; a desire for security; to prevent an enemy from carrying out threats; innate aggressive drives; at lower echelons; the attainment of military objectives; judgment; in support of military operations; mission; logistics planning; hand-to-hand combat; internal combustion engine; steam engine; sea warfare; land, sea, and air warfare; to defeat the enemy's armed forces; to destroy the enemy's will to resist; to prevent an enemy attack; to gain time; to create favorable conditions for the offensive; to concentrate forces in one area; to aim at sth; broadcast propaganda.

Вправа 4. *Перекладіть англійською.*

Суперечності; відкритий конфлікт; довготривалий конфлікт; дипломатичними засобами; розбіжності, які не можна врегулювати дипломатичними засобами; воєнні дії; знаходити свій прояв у різних формах; організовані військові протистояння; стан війни; повстанці; тривати впродовж довгого часу; навмисно утримуватись від застосування збройної міці; завершуватись договором; форма правління; географічне положення; користуватися перевагами відособленого географічного положення; причини війни; чинити опір змінам; війна за оволодіння землею; перший удар; природні агресивні бажання; загальний стратегічний план; виконання планів; польовий командир; лідерські якості; бути необхідним для успішного виконання бойового завдання; види бойових дій; розгортання ядерних ракет; порох; воєнні дії на суші; воєнні дії в повітрі; завдавати поразки противнику; застосування всіх засобів; мати дві мети; сприятливі умови для наступу; рішучий наступ; друкована пропаганда; кінопропаганда.

Вправа 5. *Перекладіть з аркуша.*

Згідно з нормами міжнародного права; open conflict; збройний конфлікт; prolonged conflict; використання сили; disputes; врегулювати розбіжності; by diplomatic means; військове протистояння; organized military confrontations; набувати всесвітніх масштабів; disputes that cannot be settled by diplomatic means; угруповання; a state of war; без реального застосування зброї; rebels; підтримувати законність і правопорядок в регіоні; to purposely refrain from employing the armed strength; без визнання в якості війни; to be terminated by a treaty; головні держави; the form of government; військові організації країни; geographical position; економічна міць; causes of warfare; соціальна структура; to take advantage of isolated geographical position; приводити до змін; to resist changes; взаємопов'язані причини;

war for acquisition of land; бажання мати безпеку; first strike; не дозволяти противнику реалізувати загрози; the overall strategic plan; на нижчих рівнях; the execution of plans; виконання військових завдань; leadership; розсудливість; to be essential to sth; бойове завдання; types of operation; планування МТЗ; deployment of nuclear missiles; рукопашний бій; gunpowder; двигун внутрішнього згорання; land warfare; зламати волю противника чинити опір; to create favorable conditions for the offensive; вигравати час; decisive offense; зосереджувати війська в одному районі.

Вправа 6. Запам'ятайте слова та словосполучення та перекладіть текст з аркуша

війна; воєнний

accidental war – війна, що почалася випадково

all-out war – загальна, тотальна війна

at war (with) – у стані війни (з ким-небудь)

atomic war – атомна війна

conventional war – війна з застосуванням звичайних видів зброї; неядерна війна

defensive war – оборонна війна

full-scale war – повномасштабна війна

global war – глобальна війна

holy war – священна війна

hot war – справжня війна

ideological war – ідеологічна війна

star wars – зоряні війни

the art of war – воєнне мистецтво

thermonuclear war – термоядерна війна

to ban a war, – забороняти війну

to carry the war into the enemy's territory – переносити війну на територію противника

to conduct a war; fight a war – вести війну

to end a war – закінчити війну

to escalate a war – нарощувати воєнні дії

to lose a war – програвати війну

to outlaw a war – визнавати війну незаконною

to wage /to make/ war on /against/ sb – вести війну /воювати/ з ким-небудь

to win a war – вигравати війну

war criminal – воєнний злочинець

war debt – воєнний борг

war film – воєнний фільм

war of attrition – війна на виснаження

war of movement – маневрена війна

war of position – позиційна війна

угруповання

extremist faction – екстремістське угруповання

rebel faction – група повстанців

contending faction – угруповання, що суперничає
 opposing faction – вороже угруповання

US War-making Authority

Today most nations have assigned a special status to nuclear, biological, and certain kinds of chemical weapons. All are indiscriminate weapons that can devastate wide areas by killing and injuring soldiers and civilians alike. Their use cannot be justified by battlefield necessity alone. The authority to unleash such weapons is thus reserved for the highest levels of the national government. In the U.S., the president, as head of the armed forces, retains sole authority over their employment, but even the president has to answer to the legislative branch except in cases of the greatest national emergency such as a surprise strategic missile attack. Threatened U.S. missile sites, for example, might be ordered to launch their own ICBMs as soon as possible. U.S. military aircraft, especially the strategic bombers, could become airborne, and U.S. warships and naval aircraft could provide protection for the launching of ballistic missiles by submarines. In addition, to preserve the national decision-making power, the president and other key leaders would be transported rapidly to remote, ground-based command centers. Presidential authority and control can be maintained during this move from aboard an airborne mobile command center – a large jetliner that is equipped with elaborate communications gear. No less important is civilian control of tactical nuclear weapons and nuclear weapons on loan to allied military forces. In each case, presidential approval is needed before a weapon's employment. These procedures not only increase civilian control over nuclear weapons but also enhance their special status, making their use by either side in a conflict less likely.

Вправа 7. *Перекладіть текст на слух.*

The World Wars

World War I (1914-1918) began as a war of movement. However, a stalemate developed after the first few weeks. Each side suffered enormous casualties in efforts to breach the other's defenses. New weapons such as the airplane and the tank were introduced. The submarine revolutionized sea warfare. World War II (1939-1945) marked a return to the war of movement. The Germans won initial success by employing massed tanks. It was done with a Napoleonic boldness in Poland and France. The Allies were eventually able to defeat them by virtue of superior numbers and industrial strength. Armor was used to great advantage in Russia, North Africa, and in Western Europe. Amphibious operations played an important role in the Pacific war. It was fought over a wide expanse of the Pacific Ocean. Naval aviation and the aircraft carrier became the major weapons of the war at sea. Some battles such as Midway were fought without the opposing fleets drawing within sight of each other. A major feature of most conflicts since World War II has been the use of guerrilla tactics. In guerrilla warfare the friendly forces try to engage the enemy in a total war. This type of warfare is also called “people's war”.

Вправа 8. *Перекладіть письмово наданий текст.*

Відповідно до сучасних норм міжнародного права збройні конфлікти можна

поділити на міжнародні і внутрішні¹³. Класичним прикладом внутрішнього збройного конфлікту є громадянська війна. Незалежно від форми конфлікту ворогуючі сторони зобов'язані дотримуватись норм міжнародного гуманітарного права. Особи, які порушують ці норми під час війни або воєнних дій, можуть бути визнані воєнними злочинцями. В Україні передбачено кримінальну відповідальність осіб за скоєння воєнних злочинів та злочинів проти миру і людства.

За часів “холодної війни” та біполярного світу протистояння держав призвело до численних локальних війн і конфліктів. Ядерна зброя була стримуючим фактором для запобігання черговій світовій війні. Проте в жодній обмеженій або локальній війні міжнародне співтовариство не спромоглося ідентифікувати агресора та покарати винних. Відтепер ніхто не оголошує війну, оскільки така дія автоматично підпадає під визначення агресії. Воєнні дії фактично розпочинаються разом із взаємними звинуваченнями сторін. Тому в усіх офіційних міжнародних документах замість терміна “війна” вживається термін “збройний конфлікт”.

Вправа 9. *Виступіть в ролі усного перекладача.*

Якими є прояви конфліктів у сучасному суспільстві?	Conflicts spill over into our societies in the form of migration, rising numbers of asylum seekers and smuggling of humans, drugs and weapons.
Терористичні напади на Сполучені Штати 11 вересня 2001 року стали своєрідним вододілом.	We must also expect more terrorism, more failed states and more proliferation of weapons of mass destruction.
Ідеальним притулком для терористів є політично неблагонадійна держава, де вони можуть діяти безкарно.	Unfortunately, not every state is sustainable. We believe that even in an era of globalization, the state remains the central organizing principle of modern civilization.
Поширення зброї масового знищення залишатиметься головною проблемою безпеки.	The ultimate threat to our societies will emerge should weapons of mass destruction end up in the hands of terrorists.
Що викликає особливе занепокоєння?	Particularly worrying is the combination of rogue states developing the weapons of mass destruction and terrorists ready and willing to use them.

PART 2

Types of Combat

<i>Active terms and expressions</i>	
combat power	бойова міць [бойові можливості]; бойові сили та засоби
offensive operation	наступальна операція; наступальний бій
defensive operation	оборонна операція
campaign	кампанія; операція; брати участь в операції
major operation	великомасштабна операція
zone of action	смуга бойових дій; смуга наступу
protection	прикриття; охорона; забезпечення; захищеність; захист; оборона; бронювання
maneuver	маневр; мн. маневри; навчання; маневрувати; виконувати маневр; лінійний (<i>про підрозділ</i>)
engagement	бій; зіткнення (з противником); застосування, використання (зброї, системи); обстріл; бойовий пуск; вступ у бій
exploitation	розвиток успіху; аналіз і розшифрування (тексту)
command, control and communication (C ³) system	система оперативного керування та зв'язку
pursuit (pur)	переслідування; бій у глибині оборони та переслідування (противника, що відходить)
envelopment	охоплення; обхід; оточення
turning movement	обхід; обхідний маневр
search and attack operation	search and attack operation
feint	фальшива атака; відволікаючий удар; демонстративні дії; наносити відволікаючий удар
covering force	війська прикриття; охорона
vertical envelopment	вертикальне охоплення; повітряний десант
infiltration	просочування; проникнення (у розташування противника); перехід через лінію кордону; закидання агента на територію противника
movement to contact	зближення з противником
approach march	висування з глибини; марш з метою зближення (з противником)
penetration (pent)	прорив; проникнення; вторгнення; вклинювання; пробивна здатність
striking force	ударна група [з'єднання]
fixing force	сковувальне угруповання
hasty attack	наступ з ходу
deliberate attack	заздалегідь підготовлений наступ; плановий удар
spoiling attack	попереджувальний удар; контратака з виходом за

	передній край
frontal attack	фронтальний удар [наступ]
delaying operations	стримуючі дії
defensive position	defensive position позиція оборони
area defense	позиційна оборона; оборона району
mobile defense (mbl def)	мобільна (рухома) оборона; активна оборона на широкому фронті
main attack	головний удар; угруповання головного удару
supporting attack	допоміжний удар; угруповання допоміжного удару
main battle area (МБА)	основний район бойових дій
hasty defense	оборона на швидко обладнаних
retrograde	відступ; відхід; відступати; відходити; повторне використання (техніки)
strongpoint	опорний пункт
deep target	ціль [об'єкт] у глибині оборони; дальня ціль
to seize and secure key terrain	захоплювати та оволодівати панівною місцевістю
to launch an attack	переходити у наступ
to fix enemy units	сковувати підрозділи противника
to execute offensive operations	наступальні операції
to commit the combat power	вводити в бій бойові сили та засоби
to maintain the momentum of the advance	витримувати темп наступу
to secure the objective	захоплювати рубіж [об'єкт]
to deny escape routes	позбавляти шляхів відходу
to disengage	виходити з бою; відриватися від противника; здійснювати взаємний відвід військ (з визначеної зони); розводити (ЗС сторін)
to engage the enemy in deep rear	вступити в бій з противником у глибокому тилу
to envelop	охоплювати; обходити; оточувати
to destroy the integrity of the enemy's defense	розстроїти цілісність оборони противника
to withdraw	відходити; відводити
to establish defenses	організувати оборону

Вправа 10. Підготуйте переклад тексту.

Types of Combat

Four primarily elements – **maneuver**, firepower, **protection**, and leadership – combine to create **combat power** – the ability to fight. Their effective application will decide the outcome of **campaigns**, **major operations**, battles and **engagements**. Firepower provides destructive force in defeating the enemy's ability to fight.

Protection conserves the fighting potential of a force so that commanders can apply it at decisive time and place. In modern warfare any combined arms combat will be

conducted jointly by forces of allied nations acting together for the successful accomplishment of a single mission.

Offensive operations

The offense is the decisive form of battle. The attacker seizes and retains the initiative through offensive actions. **Offensive operations** are also designed to seize and secure key terrain. The primary purpose of offensive operations is to find and destroy the enemy. This is done by defeating the integrity of his defensive system, and by destroying his **command, control and communication (C³) systems**. The attack is launched to deceive enemy forces, fix enemy units, or disrupt an enemy's offensive attack. Tactical commanders as well as operational commanders conduct offensive operations simultaneously throughout the depth of battlefield.

When executing offensive operations, the division uses four general forms of offense. These are **movement to contact, hasty attack, deliberate attack, exploitation, and pursuit**. Offensive operations are fluid. They require swift transition from one form of maneuver to another.

However, a movement to contact may terminate in a deep attack, a **hasty defense** or even a **retrograde**. When the units encounter resistance, the commander commits the combat power necessary to maintain the momentum of the advance. Fragmentary or oral orders are normally used once the movement to contact begins.

Other types of attacks include counterattacks, **spoiling attacks, raids, feints**, and demonstrations. Friendly forces counterattack to defeat an enemy after it has launched his attack. Spoiling attack is a tactical maneuver employed to seriously impair a hostile attack while the enemy is in the process of forming or assembling for an attack.

The raid is normally conducted by smaller combat elements in the division. Commanders destroy key enemy installations and facilities, capture or free prisoners, or disrupt enemy command and control posts.

Exploitation usually follows successful attacks. Their ultimate goal is to disrupt an expected enemy attack. Exploiting forces can secure objectives deep in the enemy rear, cut lines of communication, and deny escape routes to an encircling force.

The pursuit is an offensive operation against a retreating enemy force. It follows a successful attack or exploitation and is ordered when the enemy cannot conduct an organized defense and attempts to disengage. The pursuit consists of encircling forces. The mission of the encircling force is to engage the enemy in deep rear and to deny escape routes. Airborne, air assault, armored, and mechanized units are effective encircling forces.

The basic forms of offensive maneuver used by Army divisions are **envelopment, turning movement, penetration, and frontal attack**. The **infiltration** is a form of maneuver seldom used by the division as a whole. The turning movement is normally conducted by corps and larger units.

Envelopments attack an enemy's flanks or secure objectives in his rear that cut his lines of communication. In corps envelopment, the division may be the **fixing force**. The division commander uses aviation, airborne, air assault, armor, and mechanized units to envelop. A **vertical (aerial) envelopment, search and attack operations**, raids are also widely used.

The turning movement is directed to secure vital areas deep in the hostile rear that will prevent an enemy's reinforcement. It is used when an opportunity exists to cause the enemy to abandon his prepared defenses. Commanders use penetration when enemy flanks are assailable. The division masses its combat power, normally at a single point, to overwhelm the enemy. Divisions execute a penetration to destroy the integrity of the enemy's defense. The division launches a frontal attack across a wide area within the **zone of action**.

Infiltration is the covert movement of the attacking force through enemy lines to an objective in the enemy's rear. The tactical offensive battles are viewed as operations in depth and consist of independent operations. These are deep operations, close operations. The commander attempts to fight in depth to attack key enemy functional sites such as command posts, logistics sites, and air defenses.

In close operations, the division normally establishes a **main attack**, and **supporting attacks**. The main attack is the principal attack into which the commander throws the full weight of his combat power for seizure of the division's principal objective. Supporting attacks assist the success of the main attack. Supporting attacks can be feints or demonstrations and use camouflage technique. Commanders conduct **approach marches** when they are relatively certain that enemy locations are some distance from their approaching friendly force.

Defensive Operations

The defense is a temporary state that permits the division to survive an enemy attack, halt the enemy, and create conditions for offensive operations. Division **defensive operations** may gain time and wear down enemy forces. Forces positioned in the **main battle area** may conduct **area** or **mobile defenses**.

In a mobile defense, the mobility of the striking force is equal to or greater than that of the attacker. Minimum force is committed to the fixing force; maximum combat power is given to the **striking force** making the decisive attack. The enemy's initiative must create vulnerability, such as exposing a flank to the striking force.

The area defense focuses on denying the enemy access to designated terrain or facilities for a specified time, rather than on destroying the enemy. The division normally conducts an area defense in depth to secure advantages in later engagements.

The area defense is normally organized around static **defensive positions** in depth. Occasionally, the commander may direct the construction of a **strongpoint**. They control or repel enemy penetrations. Generally, the division commander resorts to a mobile defense when friendly forces are insufficient to adequately defend the area of operations. The defense orients on the destruction of the enemy force and the retention of terrain.

Deep operations complement close and rear operations. Normally, the corps commander assigns the division specific **deep targets**.

The close operations are when soldiers close with and destroy the enemy. In close operations reconnaissance and security forces serve as **covering forces**.

The echeloned battalion strongpoints absorb the momentum of the attack and provide time for mobile reserves in the counterattack. The **delaying operations** are usually conducted to provide time to concentrate or withdraw forces, to establish defenses in greater depth, or to complete offensive operations elsewhere.

Вправа 11. Дайте відповіді на запитання.

1. What primary elements of combat power do you know?
2. What is the purpose of offensive operations?
3. What are the basic forms of offensive maneuver?
4. What units are the best effective for encircling mission?
5. How can you characterize the main attack?
6. What is the purpose of defense?
7. What is area defense normally organized for?

Вправа 12. Перекладіть українською мовою.

Combat power; defensive operation; major operation; operational commander; attacker; zone of action; maneuver; combined arms combat; depth of battlefield; command, control and communication system; fluid offensive operation; ultimate goal; pursuit; turning movement; raid; demonstration; covering force; security forces; movement to contact; penetration; fixing force; deliberate attack; frontal attack; form of maneuver; defensive position; mobile defense; supporting attack; close operation; retrograde; deep attack; encircling force; to decide the outcome of battle; to seize and retain the initiative through offensive actions; to launch an attack; to fix enemy units; to execute offensive operations; to commit the combat power; to defeat an enemy; to capture prisoner; to secure the objective; to deny escape routes; to engage the enemy in deep rear; to prevent an enemy's reinforcement; to be assailable; to destroy the integrity of the enemy's defense; to halt the enemy; to wear down enemy forces; to repel enemy penetration; to absorb the momentum of the attack; to establish defenses.

Вправа 13. Перекладіть англійською мовою.

Наступальна операція; наступальний бій; брати участь в операції; командир бойової частини; вид наступу; техніка маскування; прикриття; зіткнення (з противником); цілісність системи оборони; розвиток успіху; наступальний порив; форма маневру; завчасно підготовлена оборона; охоплення; пошуково – ударна операція; відволікаючий удар; війська розвитку успіху; вертикальне охоплення; просочування; марш з метою зближення (з противником); ударна група [з'єднання]; наступ з ходу; попереджувальний удар; утримання місцевості; стримуючі дії; позиційна оборона; головний удар; основний район бойових дій; оборона на швидко обладнаних позиціях; опорний пункт; в тилу противника; ціль [об'єкт] у глибині оборони; зберігати бойові можливості підрозділів та з'єднань; захоплювати та оволодівати панівною місцевістю; дезінформувати сили противника; зривати наступ противника; зустрічати опір; витримувати темп наступу; ослабляти силу удару противника, що наступає; порушувати роботу командних пунктів та пунктів наведення; перерізати комунікації; виходити з бою; охоплювати; залишити завчасно підготовлену оборону; розбити противника; витримати удар противника; вигравати час; залишати незахищеним фланг; переходити до мобільної оборони; відходити.

Вправа 14. *Перекладіть з аркуша.*

Бойова міць [бойові можливості]; бойові сили та засоби; offensive operation; оборонна операція; campaign; великомасштабна операція; tactical commander; загальновійськовий командир; form of offense; нападаюча сторона; camouflage technique; смуга наступу; protection; маневр; engagement; бойові дії об'єднаних родів військ; integrity of his defensive system; глибина фронту; exploitation; система оперативного керування та зв'язку; momentum; швидкоплинна наступальна операція; form of maneuver; кінцева мета; organized defense; переслідування; envelopment; обхід; обхідний маневр; search and attack operation; рейд; feint; демонстративні дії; exploiting force; війська прикриття; vertical envelopment; сили охорони; infiltration; зближення з противником; approach march; вторгнення; striking force; сковувальне угруповання; hasty attack; заздалегідь підготовлений наступ; плановий удар; spoiling attack; фронтальний удар [наступ]; retention of terrain; вид маневру; delaying operations; позиція оборони; area defense; мобільна оборона; main attack; допоміжний удар; main battle area; ближній бій; hasty defense; відступ; strongpoint; удар з глибоким вклинюванням в оборону противника; in the enemy rear; угруповання, що здійснює обхід; deep target; вирішувати результат бою; to conserve the fighting potential of a force; захоплювати та утримувати ініціативу завдяки; наступальним діям; to seize and secure key terrain; переходити у наступ; to deceive enemy forces; сковувати підрозділи противника; to disrupt an enemy's offensive attack; проводити наступальні операції; to encounter resistance; вводити в бій бойові сили та засоби; to maintain the momentum of the advance; наносити поразку противнику; to impair a hostile attack; брати у полон; to disrupt enemy command and control posts; захоплювати рубіж; to cut lines of communication; позбавляти шляхів відходу; to disengage; вступити в бій з противником у глибокому тилу; to envelop; запобігати підсиленню військ противника; to abandon the prepared defense; бути уразливим; to overwhelm the enemy; розстроїти цілісність оборони противника; to survive an enemy attack; зупинити противника; to gain time; виснажувати сили противника; to expose a flank; відбити прорив противника; to resort to a mobile defense; уповільнювати темп наступу; to withdraw; організувати оборону.

Вправа 15. *Запам'ятайте слова та словосполучення та перекладіть текст з аркуша*

наступ

to act on the offensive – наступати

to assume the offensive – переходити в наступ

to baffle an offensive – зривати наступ

to blunt an offensive – затримувати наступ; послабляти тиск противника, що наступає

to break the back of the offensive – зривати наступ

to bring offensive to a halt – зупинити наступ противника

to change from offensive to defense – переходити від наступу до

to change over to the offensive – переходити від наступу до оборони

to defeat an offensive – зривати наступ; наносити поразку противнику, що наступає

to deploy an offensive from depth – розвивати наступ з глибини
 to execute an offensive – вести наступ
 to frustrate an offensive – наносити поразку противнику, що наступає
 to go on to the offensive – переходити у наступ
 to initiate the offensive – починати наступ; переходити у наступ
 to meet an offensive head-on – стати на шляху противнику, що наступає
 to pass to the offensive – переходити у наступ
 to reopen an offensive – поновлювати наступ
 to transfer an offensive – змінювати напрям головного удару; наносити головний удар в іншому напрямку
 to undertake the offensive – переходити у наступ
    наступальний
 offensive air operation – наступальна повітряна операція
 offensive air-to-air operation – наступальні дії по знищенню авіації
 offensive counterfire power operations – наступальні дії по знищенню вогневих засобів противника
 offensive action – наступальний бій; pl наступальні дії
 offensive combat – наступальний бій

Тактика дій підрозділів у наступі

Підрозділи сухопутних військ здатні здійснювати марші на великі відстані, вести наступальні та оборонні операції. Шиккування підрозділів на марші забезпечує можливість вступати у бій з ходу. Дивізія може висуватись на вихідний рубіж і вступати у бій з маршу без зупинки. Наступ з ходу здійснюється військами, що непомітно зосереджуються у своїх вихідних районах.

Вихідний район для полку, що наступає, призначається в 20-40 км від переднього краю оборони противника. Після проходу переднього краю призначається найближча і подальша задачі. Командний пункт полку рухається окремим маршрутом. На рубежі переходу до атаки кожний взвод першого ешелону розгортається у бойовий порядок.

Під час прориву по опорних пунктах противника наносяться несподівані удари. Під час розгортання наступу у глибину оборони у тилу противника проводяться рішучі рейдові дії. У ході розвитку успіху і переслідування сили та засоби другого ешелону намагаються розширити фланги прориву. Наступ з ходу розвивається після завершення етапу зближення з противником. Розвиток успіху здійснюється з метою позбавити противника можливості використовувати свою бойову міць на всю глибину оперативного шиккування. Нанесення глибоких вогневих ударів по противнику дезорганізує його дії.

Батальйон може вести бій як самостійно, так і у взаємодії з іншими підрозділами. Першими у бій вступають війська прикриття. Для розвитку успіху передові підрозділи захоплюють тактично важливі ділянки місцевості і утримують їх до підходу головних сил. Якщо передбачається зіткнення з противником, що переважає, дивізія переходить у наступ більшою частиною своїх сил. Підрозділи, що ведуть наступ намагаються зламати цілісність оборонних порядків противника

та захопити його командні пункти. Захоплення ключових об'єктів, введення противника в оману є допоміжними задачами наступу.

Вправа 16. *Перекладіть на слух.*

Tactical Offensive

Tactical offensive are rapid, violent operations that seek enemy soft spots. The attacker creates a fluid situation, retains initiative, and disrupts integrity of enemy's defense. Envelopment is the basic form of maneuver in which the attacker attempts to avoid the enemy's front, where his forces are most protected and his fires are most easily concentrated. Instead, while fixing the defender's attention forward by supporting or diversionary attacks, the attacker orients his main efforts to strike at enemy's flanks and rear.

The turning movement is a variant of the envelopment in which the attacker attempts to avoid the defense entirely, instead seeking to secure key terrain deep in the enemy's rear. Infiltration is a covert movement of all or part of the attacking force through enemy's lines to a favorable position in their rear. The size and strength of infiltrating force is limited. Penetration is used when enemy flanks are not assailable. Penetrations typically comprise three stages: initial rupture of enemy's positions, roll up of flanks on either side of gaps, and exploitation to secure deep objectives. Frontal attack strikes the enemy across a wide front and over most direction approaches.

As for deliberate attacks it is the least economical form of maneuver. The purpose of the movement to contact is to regain contact with the enemy and to develop the situation. Mobile defense employs a combination of offensive, defensive, and delaying action to defeat the enemy attack. In mobile defense relatively small forces are deployed forward. Area defense does not promise outright destruction of the attacking forces. It is conducted to deny the enemy access to specific terrain. A defensive sector can be divided into security area, the forward edge of battle area, main battle area, assembly area. A unified defensive battle is fought by armies, corps and divisions.

Вправа 17. *Перекладіть наданий текст письмово.*

Повітряно-наземна операція

Повітряно-наземна операція проводиться з метою розгрому противника на всій глибині його оперативного шиккування. У ході наступальних дій використовуються види маневру – охоплення, обхід, прорив, фронтальний наступ. Тактична група батальйону може здійснювати спеціальні наступальні дії – розвідку боєм, відволікаючі удари або демонстративні дії.

Для досягнення перемоги сухопутні війська повинні вести бойові дії спільними зусиллями усіх видів збройних сил. Наступальні операції будуть проводитись з використанням нових концепцій, які відомі під назвою “повітряно-наземна операція” та “ураження сил других ешелонів”. У бойових статутах армії США визначають п'ять основних типів наступальних дій: зближення з противником, наступ з ходу, попередньо підготовлений наступ, розвиток успіху і переслідування. Для організації оборони дивізії визначається смуга забезпечення, основний район оборони і тилловий район. До мобільної оборони дивізія може

переходити, коли смуга бойових дій дивізії дозволяє організувати і вести оборонні дії на велику глибину. Під час ведення мобільної оборони оперативне шиккування військ буде організовуватись у два ешелони.

Головні сили та засоби виділяються у другий ешелон для проведення контратак. Під час проникнення противника у глибину оборони батальйонних тактичних груп у бій вводяться підрозділи другого ешелону. Для досягнення успіху у наступі командири використовують тактику глибокого прориву. Під час проведення просторових бойових дій використовуються вертикальні охопоти та рейдові дії швидких пересувних тактичних груп.

Вправа 18. *Виступіть в ролі усного перекладача.*

Скажіть, будь ласка, яке визначення наступу дають американські спеціалісти?	An attack is an offensive operation that destroys or defeats enemy forces, seizes and secures terrain, or both. Movement, supported by fires, characterizes the conduct of an attack.
Скажіть, будь ласка, чим наступ відрізняється від зближення з противником?	An attack differs from a movement to contact because enemy main body dispositions are at least partially known, which allows the commander to achieve greater synchronization. This enables him to mass the effects of the attacking force's combat power more effectively in an attack than in a movement to contact.
Відповідно до польових статутів США вихідним положенням для наступу називається остання позиція, яку займають чи проходять війська, що наступають до того, як перетнути вихідний рубіж для наступу. Скажіть, будь ласка, де розташоване вихідне положення для наступу і для чого воно призначається?	It is located on the friendly side of the line of departure (LD) and offers cover and concealment for the attacking force. It is used primarily at battalion level and below. An attack position facilitates the deployment and last-minute coordination of the attacking force before it crosses the LD. An attacking unit occupies an attack position for a variety of reasons; for example, when the unit is waiting for specific results from preparatory fires or when it is necessary to conduct additional coordination, such as a forward passage of lines.
Скажіть, будь ласка, в чому полягає призначення основного напрямку наступу?	An axis of advance designates the general area through which the bulk of a unit's combat power must move.
Скажіть, будь ласка, чи займає дивізія вихідне положення для наступу?	No, the division does not use an attack position nor does it assign attack positions to its subordinate elements. Attack positions are usually used by battalions and smaller units.

PART 3

Combat Support

<i>Active terms and expressions</i>	
combat support (cbt spt)	combat support (cbt spt) бойове [оперативне] забезпечення; забезпечення бойових дій; бойова підтримка
combat support element (cmb spt elm)	частина [підрозділ] бойового забезпечення; р/і частини і підрозділи бойової підтримки (з'єднання)
security (scty)	бойове забезпечення; охорона; захист
army aviation support	забезпечення (бойових дій) армійською авіацією
air defense support (AD spt)	забезпечення засобами протиповітряної оборони
engineer support (enrg spt)	забезпечення (бойових дій) інженерними засобами
chemical support (cml spt)	забезпечення (бойових дій) хімічними засобами
fire support	вогнева підтримка; вогневе забезпечення
psychological warfare support	забезпечення бойових дій засобами психологічної війни
tactical support	бойове забезпечення
ground transportation support	транспортне забезпечення наземними засобами
security forces	війська прикриття; сили охорони; війська охорони; сили служби безпеки
scout	розвідник; розвідувальний літак; вести розвідку
target identification	розпізнавання цілі
screen охорона; прикриття; заслін	охорона; прикриття; заслін
guard	караул; охорона; вартовий; кораблі
cover	укриття (від вогню); захист; радіовахта
area security	охорона району
early warning	раннє попередження; дальнє виявлення
deception operations	операції щодо введення противника в оману; відволікаючі дії
prisoner of war (POW) operations	утримання військовополонених під вартою
overhead cover	укриття від навісного вогню; захисне покриття (споруди)
ground reconnaissance (gnd recon)	наземна розвідка
reconnaissance (recon)	рекогносцирування; розвідка
air reconnaissance	повітряна розвідка

security resources	сили та засоби охорони
military intelligence (MI)	військова розвідка
combat intelligence (CBTI)	тактична розвідка
battle intelligence (bat intel)	військова розвідка
direct support	безпосередня підтримка; безпосереднє забезпечення
close air support (CAS)	безпосередня авіаційна підтримка
cavalry squadron	розвідувальний батальйон
main body	головні сили; основне угруповання; ядро (загону)
intelligence preparation of battlefield (IPB)	розвідувальне забезпечення тактичних дій; розвідка на полі бою
to enhance the combat power of subordinate maneuver units	підсилювати бойову міць підпорядкованих бойових угруповань
to impair effectiveness of the enemy	послаблювати боєздатність противника
to protect the command against observation by hostile air and ground forces	забезпечувати прикриття [охорону] пунктів керування від спостереження повітряними та наземними угрупованнями противника
to prevent enemy reconnaissance of the defensive position	заважати противнику здійснювати рекогносцирування оборонних позицій
to inflict maximum casualties	наносити максимальні втрати
to contribute to the unit's overall security	сприяти загальній охороні підрозділу
to augment	збільшувати; підсилювати; нарощувати(сили)
to synchronize the efforts of the combat intelligence	координувати зусилля тактичної розвідки
to perform NBC reconnaissance	вести радіаційну, біологічну та хімічну розвідку
to obtain intelligence data	здобувати розвідувальні дані
to task-organize	провести організацію сил та засобів у відповідність до поставленої задачі
to support ground operations by attacking hostile targets	підтримувати наземні операції шляхом ураження цілей противника
to give early warning of the enemy threat	завчасно попередити про вірогідні дії противника
to gain and maintain contact with the enemy	входити і бути у зіткненні з противником
to conduct security missions	виконувати задачі по охороні [забезпеченню безпеки]
to provide timely information about possible contamination	надати своєчасну інформацію про можливе зараження
to conduct decontamination	проводити обеззаражування [дезактивацію, дегазацію]

Вправа 19. Підготуйте переклад тексту.

Combat support

Combat support is fire support and operational assistance provided to combat elements.

The commander uses **combat support elements** to enhance the combat power of his subordinate maneuver units and impair effectiveness of the enemy. The **ground, air reconnaissance** and **security resources** available to the corps include aviation, military police, **fire support**, air defense, and chemical assets. According to the U.S. Field Manuals tactical support includes fire support, **air defense support, intelligence preparation of battlefield, chemical support, engineer support, army aviation support, and ground transportation support and psychological warfare support**. At the tactical level, **security forces** protect the command against surprise attack and observation by hostile air and ground forces.

Security is provided by **combat security forces** which give **early warning**, prevent enemy reconnaissance of the main defensive position. Their mission is to inflict maximum casualties, and coordinate long-range fire on enemy formations.

Successful **reconnaissance** precedes successful operations. Reconnaissance is not under the control of any one particular branch or unit. As in reconnaissance operations, all units – combat, combat support, and combat service support contribute to the unit's overall security. The battalion is the lowest tactical echelon with its own organic reconnaissance assets.

Prior to the battle brigade commanders require specific information about the location of enemy reconnaissance elements. The aviation brigade can augment or perform missions alone. The commander of military intelligence detachment synchronizes the efforts of the **combat intelligence, battle intelligence**, ground reconnaissance, air reconnaissance and any attached intelligence assets with fire support, aviation, and maneuver units to locate, jam, and destroys the enemy's command and control (C²) systems.

Corps air defense units provide early warning and enemy **target identification**. Finally, corps chemical units perform NBC reconnaissance. Its primary organic assets include the **MI battalion** and the **cavalry squadron**. In the conduct of operations, the higher headquarters commander prescribes security measures for the force. The purpose of security is to deny the enemy knowledge of what the friendly force is doing. Security may be achieved by conducting **deception operations**. Prior to all maneuver and fires the security measures are taken by a military unit to protect itself against possible threat. In any type of operations security detachments and combat support elements are used to perform these missions. Traditional security operations are **screen, guard, cover, and area security**. Coordinating and special staff officers have reconnaissance responsibilities. If the G2 needs to obtain certain intelligence data, he can request, through the G3, the cavalry squadron to perform these tasks.

The division engineer anticipates future engineer support requirements. Major engineer efforts are directed toward preparing routes for the mobility of friendly forces. The senior commander establishes zones of obstacles to turn the penetrating enemy force. Highly mobile engineer forces should be task-organized with the reconnaissance

elements in front of the striking force to conduct a breach. They enhance friendly direct and indirect fires.

The MP company will be in general support to the division with the priority to area security, and **enemy prisoner of war operations**. Military police assets conduct reconnaissance and area security missions to ensure uninterrupted use of main supply routes, and other key areas in the corps rear.

The commander retains centralized control of the organic and attached assets. The aviation brigade provides the division commander with rapid maneuver and aerial fires. This brigade adds depth to the division's battlefield. The aviation brigade can engage targets deep to delay and destroy attacking enemy units. Combat aircraft are also effective counterfire weapon systems. **Close air support** assets are best used against large enemy formations. Close air support is required to support ground operations by attacking hostile targets close to friendly ground forces.

Corps artillery possesses target acquisition systems. The field artillery mission is to destroy, neutralize, or suppress the enemy by cannon, rocket, and missile fire. Normally, one FA battalion is in **direct support** of a maneuver brigade. Artillery fire is provided by a 155-mm howitzer battalion. Mortars can be used to: destroy infantry in positions without **overhead cover** and provide smoke screens. Both conventional and nuclear fires might be employed to achieve desired results.

The mission of signal units is to provide communications network between higher headquarters and subordinate units. This combat support branch is responsible for establishing, operating and maintaining communication system. In any type of combat the purpose of security measures is to give early warning of the enemy threat.

Ground reconnaissance elements gain and maintain contact with the enemy. Geographical landmarks or terrain features can help in target identification. However, cavalry, **scouts**, and aviation are generally considered as the maneuver units organized and equipped for conducting security missions. Further, the force maintains surveillance, provides early warning to the **main body**, impedes and harasses the enemy with supporting indirect fires, and destroys enemy reconnaissance elements within its capability.

With the advent of weapons of mass destruction, the commander must be ready to provide timely information to higher headquarters about possible contaminations. The division chemical officer employs the NBC reconnaissance and smoke where it can best support the division's main effort. Every effort is to be made to conduct decontamination. The assigned chemical specialists are the focal point for all NBC actions in garrison environment and in the field. They plan decontamination, smoke, flame, and NBC reconnaissance operations and supervise their execution.

Вправа 20. *Дайте відповіді на запитання.*

1. What combat support elements does a commander use to enhance his combat power?
2. What is the mission of forces which provide security?
3. What forces contribute to successful reconnaissance?
4. What is the mission of Corps air defense units?

5. How do MP units conduct area security missions?
6. Why is it so important the air support?
7. What is the division chemical officer responsible for?

Вправа 21. *Перекладіть українською мовою.*

Combat support; security; air defense support; chemical support; psychological warfare support; ground transportation support; surprise attack; tactical echelon; reconnaissance element; chemical unit; scout; target acquisition system; guard; security measures; area security; deception operations; senior commander; overhead cover; reconnaissance; security resources; division engineer; combat intelligence; direct support; close air support; direct fire; general support; cavalry squadron; route; conventional and nuclear fires; geographical landmark; to enhance the combat power of subordinate maneuver units; to protect the command against observation by hostile air and ground forces; to inflict maximum casualties; to contribute to the unit's overall security; to synchronize the efforts of the combat intelligence; to perform NBC reconnaissance; to anticipate future engineer support requirements; to turn the penetrating enemy force; to conduct a breach; to add depth to the division's battlefield; to achieve desired results; to gain and maintain contact with the enemy; to impede and harass the enemy with supporting indirect fires; to conduct decontamination.

Вправа 22. *Перекладіть англійською мовою.*

Частина [підрозділ] бойового забезпечення; забезпечення бойових дій) армійською авіацією; забезпечення (бойових дій) інженерними засобами; вогнева підтримка; бойове забезпечення; війська прикриття; штатні сили та засоби розвідки; підрозділ військової розвідки; димова завіса; розпізнавання цілі; охорона; укриття (від вогню); ударні сили; раннє попередження; підрозділ охорони; утримання військовополонених під вартою; наземна розвідка; повітряна розвідка; бойовий устав; військова розвідка; пророблення проходів (у інженерних загородженнях); вогонь із закритих вогневих позицій; рота військової поліції; комплекс бойових засобів вогневої протидії; головні сили; штатні і придані сили та засоби; розвідувальне забезпечення тактичних дій; умови навколишнього середовища поблизу місця постійної дислокації (частин, з'єднань); ослабляти боєздатність противника; заважати противнику здійснювати рекогносцирування оборонних позицій; координувати дальній вогневий вплив [напад] на бойові порядки противника; нарощувати (сили); застосувати завади та знищити систему керування; здобувати розвідувальні дані; установлювати смугу перешкод; провести організацію сил та засобів у відповідність до поставленої задачі; забезпечити безперебійне використання основних шляхів підвозу; підтримувати наземні операції шляхом ураження цілей противника; завчасно попередити про вірогідні дії противника; виконувати задачі по охороні [забезпеченню безпеки]; надати своєчасну інформацію про можливе зараження.

Вправа 23. *Перекладіть з аркушу.*

Забезпечення бойових дій; combat support element; бойове забезпечення;

охорона; army aviation support; забезпечення засобами протиповітряної оборони; engineer support; забезпечення (бойових дій) хімічними засобами; fire support; забезпечення бойових дій засобами психологічної війни; tactical support; транспортне забезпечення наземними засобами; security forces; раптовий напад; combat security forces; оперативно-тактична ланка; organic reconnaissance assets; розвідувальний орган; military intelligence detachment; хімічний підрозділ; smoke screen; розвідувальний літак; target identification; комплекс апаратури виявлення цілі; screen; караул; cover; заходи забезпечення прихованості; striking force; охорона району; early warning; операції щодо введення противника в оману; security detachment; старший командир [начальник]; prisoner of war operations; укриття від навісного вогню; ground reconnaissance; рекогносцирування; air reconnaissance; сили та засоби охорони; Field Manual; начальник інженерної служби дивізії; military intelligence; тактична розвідка; battle intelligence; безпосередня підтримка; breach; безпосередня авіаційна підтримка; indirect fire; вогонь прямою наводкою; MP company; загальна підтримка; counterfire weapon system; розвідувальний батальйон; main body; встановлювати маршрут; organic and attached assets; ведення вогню звичайними і ядерними боєприпасами; intelligence preparation of battlefield; наземний орієнтир; garrison environment; підсилювати бойову міць підпорядкованих бойових угруповань; to impair effectiveness of the enemy; забезпечувати прикриття [охорону] пунктів керування від спостереження повітряними та наземними угрупованнями противника; to prevent enemy reconnaissance of the defensive position; наносити максимальні втрати; to coordinate long-range fire on enemy formations; сприяти загальній охороні підрозділу; to augment; координувати зусилля тактичної розвідки; to jam and destroy the enemy's command and control system; вести радіаційну, біологічну та хімічну розвідку; здобувати розвідувальні дані; to anticipate future engineer support requirements; установлювати смугу перешкод; to turn the penetrating enemy force; провести організацію сил та засобів у відповідність до поставленої задачі; to conduct a breach; забезпечити безперебійне використання основних шляхів підвозу; to add depth to the division's battlefield; підтримувати наземні операції шляхом ураження цілей противника; to achieve desired results; завчасно попередити про вірогідні дії противника; to gain and maintain contact with the enemy; виконувати задачі по охороні; to impede and harass the enemy with supporting indirect fires; надати своєчасну інформацію про можливе зараження; to conduct decontamination.

Вправа 24. *Запам'ятайте слова та словосполучення та перекладіть текст з аркуша*

підтримка

airborne fire support – вогнева підтримка з повітря
 air-ground support – авіаційна підтримка наземних військ
 all-out support – підтримка усіма засобами
 amphibious support – підтримка морського десанту
 antiarmor support – протитанкова підтримка
 artillery support – артилерійська підтримка

забезпечення

backup support – допоміжне тилове забезпечення

command, control and communication support – забезпечення засобами оперативного управління та зв'язку

civil affairs support – забезпечення по лінії зв'язку з цивільною адміністрацією та населенням

coalition support – забезпечення країн-членів коаліції

community support – забезпечення військовослужбовців та їх сімей у військовому гарнізоні

contingency data processing maintenance support – технічне забезпечення обладнання обробки даних в особливій обстановці

counterintelligence support – забезпечення служби контррозвідки

countermobility engineer support – інженерне забезпечення заходів по зниженню мобільності противника

тилове забезпечення

command dedicated basis support – тилове забезпечення формувань спеціально виділеними підрозділами

contractor support – тилове забезпечення силами та засобами фірми-підрядника

emergency support – тилове забезпечення у надзвичайній обстановці

follow-on logistic support – тилове забезпечення після початку бойових дій

logistical military operation support – тилове забезпечення воєнних дій матеріально-технічне забезпечення

afloat support – матеріально-технічне забезпечення кораблів під час плавання

logistics/maintenance support – матеріально-технічне забезпечення та технічне обслуговування

materiel support – матеріально-технічне забезпечення

signal logistical support – матеріально-технічне забезпечення сил та засобів зв'язку

international logistic support – об'єднана система матеріальнотехнічного забезпечення декількох країн

обслуговування

engineer facility support – обслуговування інженерних споруд

field service support – польове обслуговування

laundry and bath support – банно-пральне обслуговування

maintenance support – технічне обслуговування та ремонт

missile maintenance support – технічне обслуговування ракетних комплексів

Допит полонених

Як відомо, військовополонені і перебіжчики під час війни будуть одним із найважливіших джерел одержання розвідувальних даних про противника.

Допит полонених у тактичній ланці в сучасних умовах набуває нового значення, тому що полк і дивізія будуть первинними інстанціями, які в умовах швидкоплинних і маневрених бойових дій зможуть найбільш ефективно використовувати показання полонених в інтересах рішення бойових задач.

Допит полонених і перебіжчиків у штабі полку проводиться коротко,

звичайно, для одержання тих даних, що необхідні в інтересах бойових дій даного полку. У штабі дивізії проводиться більш докладний допит, у ході якого складається протокол допиту і може використовуватися апаратура звукозапису.

Практика допиту полоненого показала, що не у всіх випадках полонений відповідав на запитання в інтересах командування. Багато чого залежало від ступеня поінформованості самого полоненого та від умінь і навичок офіцера-розвідника та перекладача. Ці уміння і навички здобувалися поступово, у процесі тривалої і вдумливої роботи над собою, шляхом глибокого вивчення особливостей розвідувально-слідчої роботи й поглиблення своїх військових знань. Велике значення для перекладача мало знання розмовної мови полоненого. Незнання перекладачем розмовної мови звичайно, негативно позначалося на результатах допиту. Чим краще перекладач володів мовою противника, тим більшу кількість різноманітних і цілеспрямованих питань він міг поставити полоненому і тим скоріше домагався позитивних результатів.

Крім бездоганного знання іноземної мови, для кожного військового перекладача не менш важливо володіти всебічними військовими знаннями. Не можна бути гарним перекладачем і перекладати механічно, без проникнення у суть перекладного.

Перекладач, зобов'язаний не тільки розуміти, що він перекладає, але і знати, для чого задаються ті чи інші питання, і яку відповідь очікує спеціаліст про проведенню допитів від полоненого. Перекладач, зобов'язаний виконувати свою задачу в межах і у формах, обумовлених поведженням офіцера-розвідника, що допитує, тобто мова, тон і особливості інтонації перекладача повинні відповідати поведженню спеціаліста по проведенню допитів. Військовий перекладач не має права перекладати байдуже і тим самим знижувати наказовий чи наполегливий тон, офіцера-розвідника. Усяке зм'якшення тону під час перекладу, розпливчаста форма питання приведе до того, що допит не дасть потрібних результатів. Так само неприпустимо явища зворотного порядку, коли офіцер-розвідник веде допит у м'якій і спокійній формі, а перекладач змінює інтонацію і самовільно обирає різкий і наказовий тон.

Перекладач повинен усіляко допомагати офіцеру-розвіднику здобути від полоненого необхідну інформацію, точно й осмислено перекладати питання, допитувача і відповіді полоненого, не допускати перекручування, непотрібних скорочень і зайвих подробиць.

Військовий перекладач, зобов'язаний пам'ятати, що за характером своєї діяльності він є розвідником, який володіє мовою противника.

Як спеціаліст по проведенню допитів, так і військовий перекладач повинні також пам'ятати, що полонений є ворогом, і навіть будучи роззброєним, він може продовжувати боротьбу й у полоні, надаючи свідомо помилкові показання, і вводячи їх в оману.

Вправа 25. *Перекладіть на слух.*

Air Defense Support

The objective of air defense is to limit the effectiveness of enemy offensive air

efforts to a level that permits freedom of action to all friendly forces.

Support relationships and missions

The battery commander is the brigade ADA officer. Therefore, he must respond to the supported commander's scheme of manoeuvre. ADA planning must be top-down. The battery commander integrates his battery into the brigade scheme of manoeuvre while positioning his forces to defeat the air threat. Based on the battery commander's guidance, the brigade commander can retain all allocated ADA or can suballocate some of the ADA to infantry battalion(s). The battery commander and S2 produce a coordinated sensor plan, ADA scheme of manoeuvre, command and control, early warning, and all arms for air defence, in response to each probable enemy course of action.

The battalion commander must assign tactical missions to the ADA element and establish priorities for air defense, to properly employ air defense assets – for example, specific companies or choke points. He also can give guidelines for selecting firing positions. The ADA unit leader then positions his weapons to support the battalion. The battalion provides CSS to the attached ADA elements and coordinates with the ADA headquarters for CSS equipment and personnel needed for the ADA attached element.

Employment

Planners must consider the following before air defense weapons are tactically employed to support the battalion.

Air avenues of approach are determined jointly by the ADA officer, S2, and ALO. Their decisions are disseminated to subordinates. Pilots of rotary and fixed-wing aircraft choose terrain to avoid ADA fires and radar detection; they avoid overflying friendly positions; and they use major terrain features to help them navigate.

The battalion's employment of ADA support is based on the commander's air defense priorities. These priorities are developed with the help of the ADA officer. They change during the course of an operation. Priorities for air defense protection are based on the enemy threat, the importance of the asset to the mission, the vulnerability of the asset to enemy destruction by air attack, and the ability of the asset to recover and continue to function after the attack. In determining priorities for attached assets, the commanders consider the coverage provided by other air defense systems.

In offensive operations, the battalion air defense priority goes to companies. Each company should be supported by one or more MANPADS teams. The company can be supported by ADA if it has one or more critical missions or more vulnerable to air attack than others.

In defensive operations, the priority shifts to battalion fire support, command and control, and logistical assets. Companies relying on passive air defense measures and moving on covered and concealed routes are ineligible for dedicated ADA support. Typical priorities might be mortar platoon first, battalion TOC second, trains third, maneuver companies fourth.

Вправа 26. *Перекладіть наданий текст письмово.*

Організація сторожової охорони

При розташуванні на місці війська безпосередньо здійснюють охорону, а у випадку загрози нападу противника, на вказаних рубежах і смугах додатково ще

організують сторожову охорону. Сторожова охорона повинна бути круговою та охоплювати усі основні дороги та підступи до району розташування. Вона виставляється так, щоб не допустити проникнення розвідки противника та диверсійних груп в район розташування військ, виключити раптовий напад наземного противника, забезпечити час та вигідні умови для розгортання та введення в бій підрозділів, що охороняються.

Кількість та склад підрозділів, що виділяються для сторожової охорони, визначаються віддаленням від противника та його можливостями, важливістю напрямку, часом необхідним для розгортання та введення в бій підрозділів, що охороняються, характером місцевості та умовами спостереження.

Сторожова охорона здійснюється сторожовими загонами, сторожовими заставами, сторожовими постами, секретами. До складу сторожових загонів, як правило назначаются підсилені роти, до сторожової застави – підсилені взводи. Іноді на важливому напрямку в сторожовий загін може бути назначений батальйон (від дивізії). В цьому випадку до сторожових застав від сторожового загону можуть назначати підсилені роти. Іноді при розташуванні на місці батальйону, від нього може виставлятися сторожова застава у складі підсиленого взводу.

Сторожовому загону (заставі) вказується рубіж охорони та смуга охорони по фронту: для батальйону до 10 км, для роти 5 км, для взводу 2 км.

Батальйон (рота), що призначена у сторожовий загін, займає та готує для оборони вказаний йому (їй) рубіж, прикриваючи сторожовими заставами найбільш важливі напрямки. Рубіж, що займає сторожовий загін (застава) повинен бути зручним для оборони, забезпечувати гарний огляд в бік противника та обладнаним в інженерному відношенні.

Вправа 27. Виступіть в ролі усного перекладача.

Дайте загальне визначення розвідки.

Intelligence is the product resulting from collection, evaluation, analysis, integration and interpretation of all available information which concerns foreign nations or areas of operations.

Які задачі стоять перед військовою розвідкою?

Military intelligence is used in preparing and executing military policies, plans and programs. Military intelligence units provide the ground forces with teams for interrogation, electronic warfare and battle intelligence support.

Щоб остаточно розставити усі крапки над „і”, скажіть, якими є особливості тактичної розвідки?

Combat intelligence is that knowledge of the enemy, weather, and geographical features which is used in the planning and conduct of combat operations.

Назвіть найбільш поширені джерела розвідувальної інформації?

The most common sources of information for intelligence purposes are enemy activity, POW, local civilians, recovered military personnel, captured enemy documents, enemy materials, enemy signal

communications and other electromagnetic emissions, duds, shell, and missile fragments, craters, areas contaminated by toxic chemical agents, biological agents, or residual nuclear radiation, nuclear bursts, photographs, maps, weather forecasts, studies and reports, and civilian agencies.

Хто проводить допит військовополонених у розвідувальних органах Збройних Сил? Interrogators, who are specially trained, linguists and intelligence analysts. Their job is to screen and interrogate POWs, and to exploit captured enemy documents.

PART 4

National Security

<i>Active terms and expressions</i>	
national security and defense	національна безпека і оборона
defense advantage	оборонна перевага
military advantage	військова перевага
defense posture	стан обороноздатності
hostile action	дії противника
national security strategy	стратегія національної безпеки
national power	національна міць
national military strategy (NMS)	національна військова стратегія
military power	військова міць
military forces	військові сили
paramilitary forces	воєнізовані сили
armed forces	збройні сили
armed services	види збройних сил
Army, the	Сухопутні війська (СВ)
Navy, the	Військово-морські сили (ВМС)
Air Force, the	Військово-повітряні сили (ВПС)
national interests	національні інтереси
national goals	національні цілі
national objectives	національні завдання
national policy	національна політика
national security interests	інтереси національної безпеки
national security goals	цілі національної безпеки
national security objectives	завдання національної безпеки
national security policy	політика національної безпеки
statements of guidance	визначення напрямків
Verkhovna Rada of Ukraine	Верховна Рада України
Head of the Verkhovna Rada of Ukraine	Голова Верховної Ради України

Prime-minister of Ukraine	Прем'єр-міністр України
Minister of Emergencies and Population Protection from the Consequences of Chernobyl Catastrophe	Міністр України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи
Minister of Foreign Affairs of Ukraine	Міністр закордонних справ України
Minister of Defense of Ukraine	Міністр оборони України
Head of Presidential Administration	Глава Адміністрації Президента України
Minister of Finance of Ukraine	Міністр фінансів України
Head of the State Border Guard Service of Ukraine	Голова Державної прикордонної служби України
President of the National Academy of Science of Ukraine	Президент Національної академії наук України
Head of the Security Service of Ukraine	Голова Служби безпеки України
Minister of Internal Affairs of Ukraine	Міністр внутрішніх справ України
Minister of Justice of Ukraine	Міністр юстиції України
Chief of the General Staff of the Armed Forces of Ukraine	Начальник Генерального штабу Збройних сил України
Minister of Economics of Ukraine	Міністр економіки України
a military advantage over any foreign nation or group of nations	військова перевага над будь-якою іноземною країною або групою країн
in pursuit of national objectives	для досягнення національних завдань
to assist the president in pursuing national security policy	допомагати президентові у здійсненні політики національної безпеки

Вправа 28. Підготуйте переклад тексту.

National Security

National security is commonly devised as preparedness for military action, protection of resources considered critical to the functioning of a nation to protect a country from attack or subversion.

It is a collective term encompassing both national defense and foreign relations of a country, specifically, the condition provided by: 1. a **military or defense advantage** over any foreign nation or group of nations, or 2. a favorable foreign relations position, or 3. a **defense posture** capable of successfully resisting hostile or destructive action from within or without, overt or covert.

The concept of national security is based on a **national security strategy** – the art and science of developing, applying, and coordinating diplomatic, economic, military, and informational instruments of the **national power** – to achieve objectives that contribute to national security.

The concept of national security and defense is also based on **national military strategy** – the art and science of distributing and applying **military power** (i.e. the **military and paramilitary forces**) to attain national objectives in peace and war.

The **military forces** of a nation are called **armed forces**. The term is used to denote

collectively all components of the **Army, Navy, Air Force** and other **armed services**.

National objectives are the aims, derived from **national goals and interests**, toward which a national policy or strategy is directed and efforts and resources of the nation are applied. The **national policy** is commonly recognized as a broad course of action or statements of guidance adopted by the government at the national level in pursuit of national objectives.

Moreover, the concept of national defense and security is interwoven with the notions of national security interests – the foundation for the development of valid national objectives that define country’s goals or purposes. For example, the US **national security interests** include “preserving US political identity, framework, and institutions; fostering economic wellbeing; and bolstering international order supporting the vital interests of the United States and its allies”

National security is based on the constitution, laws, international treaties, agreements, doctrines, concepts, and other legal acts.

Various organizations and agencies are directly concerned with national security issues. In Ukraine, for instance, there is a governmental body – the Council of National Security and Defense of Ukraine (CNSDU) – specifically designed to assist the President (who is the Head of the Council under the Constitution) in pursuing national security policy. The CNSDU also comprises the **Head of the Verkhovna Rada of Ukraine, the Prime Minister of Ukraine, the Council’s Secretary, the Minister of Emergencies and Population Protection from the Consequences of Chornobyl Catastrophe, the Minister of Foreign Affairs of Ukraine, the Minister of Defense of Ukraine, the Head of the Presidential Administration, the Minister of Finance of Ukraine, the Head of the State Border Guard Service of Ukraine, the President of the National Academy of Science of Ukraine, the Head of the Security Service of Ukraine, the Minister of Internal Affairs of Ukraine, the Minister of Justice of Ukraine, the Chief of the General Staff of the Armed Forces of Ukraine, the Minister of Economics of Ukraine.**

The principles and tasks of the CNSDU activity are determined by the Law of Ukraine “On Council of National Security and Defense of Ukraine” of 1998 and the Concept of National Security and Defense of Ukraine, ratified by the Verkhovna Rada of Ukraine in 1997. The Law defines functions and authorities of the Council in peace and war, its organizational structure and membership, members’ duties etc.

Вправа 29. *Дайте відповіді на запитання.*

1. What is national security?
2. What is the difference between national goals, objectives, and interests?
3. What are the US national security interests?
4. What governmental organization assists the Ukrainian President in pursuing national security policy?

Вправа 30. *Перекладіть українською мовою.*

Preparedness for military action; a military advantage; from within or without; in pursuit of national objectives; overt or covert; to achieve objectives that contribute to

national security; to attain national objectives; in peace and war; to be derived from sth; a broad course of action; identity; to support the vital interests; to support the vital interests of the United States and its allies; legal acts; foreign relations; economic well-being; to pursue national security policy.

Вправа 31. Перекладіть англійською мовою.

Руйнівні дії; сприятливий стан міжнародних відносин; базуватися на чомусь; досягати національних цілей у мирний та воєнний час; виходити з інтересів національної безпеки; зберігати політичну своєрідність; сприяти економічному добробуту; підтримувати життєво важливі інтереси України; допомагати президентові у здійсненні політики національної безпеки.

Вправа 32. Перекладіть з аркуша.

Оборонна перевага; national security and defense; стан обороноздатності; hostile action; стратегія національної безпеки; national power; національна військова стратегія; military power; військові сили; paramilitary forces; збройні сили; armed services; Сухопутні війська; Navy; Військово-повітряні сили; national interests; національні цілі; national objectives; національна політика; national security interests; цілі національної безпеки; national security objectives; політика національної безпеки; statements of guidance; Верховна Рада України; the Head of the Verkhovna Rada of Ukraine; Прем'єр-міністр України; the Minister of Defense of Ukraine; міністр закордонних справ України; the Head of Security Service of Ukraine; міністр фінансів України; the Minister of Justice of Ukraine; начальник Генерального штабу Збройних сил України; military advantage.

Вправа 33. Запам'ятайте слова та словосполучення та перекладіть текст з аркуша

ворожість; вороже ставлення; ворожнеча
 acts of hostility – ворожі дії, прояви ворожості
 feelings of hostility – ворожість, ворожі почуття
 he sensed our hostility – він відчув наше вороже ставлення
 his hostility snagged all my plans – його вороже ставлення зірвало всі мої плани
 hostility to /against/ smth. – вороже ставлення до чогось
 overt hostility – відверта ворожість
 perpetual hostility – ворожнеча, що не припиняється
 reasonless hostility – безпідставна ворожість
 to feel hostility towards sb – відчувати ворожнечу /вороже ставитись/ до когось
 to hot up a hostility – роздувати ворожнечу
 воєнні дії; сутички
 cessation of hostilities – припинення воєнних дій, перемир'я
 hostilities terminated at sundown – із заходом сонця воєнні дії /сутьки/ припинилися
 outbreak of hostilities – початок воєнних дій
 termination of hostilities – припинення воєнних дій
 the two countries are uncomfortably close to hostilities – ці дві країни близькі до

збройного зіткнення
 to embark on hostilities – починати воєнні дії
 renewal of hostilities – поновлення воєнних дій

Національна безпека України

Основні засади державної політики, спрямованої на захист національних інтересів і гарантування в Україні безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз, визначаються Законом України “Про основи національної безпеки України” від 19 червня 2003 року.

Відповідно до цього Закону розробляються і затверджуються Президентом України *Стратегія національної безпеки України* і *Воєнна доктрина України*, що є документами, обов’язковими для виконання, і основою для розробки інших програм за напрямками державної політики національної безпеки.

Правову основу у сфері національної безпеки України становлять Конституція, закони України, міжнародні договори, а також інші нормативно-правові акти.

Національні інтереси – це життєво важливі матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності українського народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток.

Загрози національній безпеці – це наявні та потенційно можливі явища і чинники, що створюють небезпеку життєво важливим національним інтересам України.

Сукупність органів державної влади, військових формувань, утворених відповідно до законів України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем з боку суспільства і безпосередньо спрямована на захист національних інтересів України від зовнішніх загроз, називається *воєнною організацією держави*.

Таким чином, *національна безпека* визначається як захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, що забезпечує сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізацію реальних та потенційних загроз національним інтересам.

Вправа 34. *Перекладіть на слух.*

Суб’єкти та принципи забезпечення національної безпеки

Суб’єктами забезпечення національної безпеки є: Президент України; Верховна Рада України; Кабінет Міністрів України; Рада національної безпеки і оборони України; міністерства та інші центральні органи виконавчої влади; Національний банк України; суди загальної юрисдикції; прокуратура України; місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування; Збройні Сили України, Служба безпеки України, Державна прикордонна служба України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України; громадяни України, об’єднання громадян.

Основними принципами забезпечення національної безпеки є: пріоритет прав і свобод людини і громадянина; верховенство права; пріоритет договірних (мирних)

засобів у розв'язанні конфліктів; своєчасність і адекватність заходів захисту національних інтересів реальним і потенційним загрозам; чітке розмежування повноважень та взаємодія органів державної влади у забезпеченні національної безпеки; демократичний цивільний контроль над військовою організацією держави та іншими структурами в системі національної безпеки; використання в інтересах України міждержавних систем та механізмів міжнародної колективної безпеки.

Національна безпека України забезпечується шляхом проведення виваженої державної політики відповідно до прийнятих в установленому порядку доктрин, концепцій, стратегій і програм у політичній, економічній, соціальній, військовій, екологічній, науково-технологічній, інформаційній та інших сферах.

Вправа 35. *Перекладіть наданий текст письмово.*

US National Security Strategy

National security strategy and national military strategy, shaped by and oriented on national security policies, provide strategic direction for combatant commanders. Combatant commanders, in turn, provide guidance and direction through their combatant command strategies and plans for the employment of military forces. These strategies integrate national and military objectives (ends), national policies and military concepts (ways), and national resources and military forces and supplies (means).

The US approaches its global commitments with a strategy founded on deterrence. Successful military operations may not, by themselves, achieve the desired strategic end state. Military activities need to be synchronized with other instruments of national power and focused on common national aims.

National military strategy (NMS) is derived from the national security strategy. National military strategy attempts to promote peace, deter aggression, and, failing that, fight and win. But in the larger context, defeating an enemy military force is rarely sufficient to ensure a long-term solution to a crisis. The national military strategy and defense policy provide strategic guidance for the employment of military forces. The National Military Strategy provides advice of the Chairman of the Joint Chiefs of Staff, in consultation with the other members and the combatant commanders, to the President, the National Security Council, and the Secretary of Defense as to the recommended military policy and force structure required to attain the national security objectives.

Вправа 36. *Виступіть в ролі усного перекладача.*

Як можна розцінити напади терористів?	The terrorist attacks are acts of war. They are acts of war against the United States of America and its allies. It's war against the very idea of civilized society
Чи можна знайти якесь виправдання тероризму?	Absolutely not. No cause justifies terrorism. The world must respond and fight this evil. Terrorists threaten to destroy our basic freedoms and our way of life.
Тобто, можна стверджувати, що сьогодні ми маємо нового	That's right. The enemy is not one person. It is not a single political regime. It is not a religion. The enemy

ворога – тероризм.

Як можна охарактеризувати тероризм?

Які форми боротьби використовують терористи?

Якою, на Вашу думку, має бути відповідь терористам?

is terrorism.

Our new enemy – terrorism – is basically violence. The violence which is politically motivated. It is aimed against noncombatant targets. And it includes subnational groups and secret agents.

They kill, kidnap, extort, rob, wreak havoc to terrorize people. They believe that these are legitimate forms of political action.

The struggle against international terrorism is different from any other war in our history. We will not triumph solely through military might. We must fight terrorist networks. We must fight all those who support their efforts to spread fear around the world. We must use every instrument of national power – diplomatic, economic, law enforcement, financial, information, intelligence, and military.

PART 5

Collective Security

<i>Active terms and expressions</i>	
collective security	колективна безпека
regional security	регіональна безпека
pacifism	пацифізм
pacifist	пацифіст
regional alliances	регіональні союзи/альянси
international alliances	міжнародні союзи/альянси
settlement	врегулювання; домовленість; згода
to make settlements	дійти згоди; досягти домовленості (щодо врегулювання питання)
peace-loving nations	миролюбні держави
disarmament	роззброювання, роззброєння
nuclear disarmament	ядерне роззброювання
actors	суб'єкти
collective security actors	суб'єкти колективної безпеки
nongovernmental organization (NGO)	неурядова організація
UN Security Council (UNSC)	Рада Безпеки ООН (РБ ООН)
United Nations Charter; Charter of the United Nations	Статут ООН; Хартія ООН
member nation	країна-учасниця; країна-член
UN member nation	країна-член ООН
permanent members	постійні члени
General Assembly (GA)	Генеральна Асамблея
Secretary General	Генеральний секретар (ООН)

International Court of Justice	Міжнародний Суд ООН
ad hoc adj.	спеціальний
enforcement action	застосування сили; примусові дії
pillar	напрямок співробітництва
EC pillar	напрямок співробітництва ЄС
Common Foreign and Security Policy (CFSP)	“Спільна політика з питань безпеки і міжнародних справ” (напрямок співробітництва у ЄС)
Justice and Home Affairs (JHA)	“Правосуддя і внутрішні справи” (напрямок співробітництва у ЄС)
supranational adj.	наднаціональний
supranational functions	наднаціональні функції
signatory	сторона, що підписала (угоду, договір); “підписант”
headquarters	штаб-квартира
the veto right of the great powers	право вето великих держав
international machinery	міжнародний механізм
advocates of collective security	прихильники ідеї колективної безпеки

Вправа 37. Підготуйте переклад тексту.

Collective Security

General

The term “collective security” is commonly understood as the military defense by means of broad-based alliances among many nations who are pledged to help defend each other against aggressors. In this respect, it is somewhat synonymous with the terms “international security” and “**regional security**”.

The principles of collective security were laid down by the ideology of relative **pacifism** early in the 20th century. Many **pacifists** believed that peace can be maintained only by a readiness to use force in certain circumstances. Proponents of the theory of collective security called for the establishment of **regional and international alliances** of **peace-loving nations** against peace violators. Collective security supporters also stood for the creation of international machinery that was able not only **to make settlements** but to enforce them as well.

The greatest impetus to collective security in modern times was the development and use of nuclear weapons. Faced with the possibility of total nuclear war, many nations started working for the ban of nuclear weapons production and testing, and for the **nuclear disarmament**. Nowadays, advocates of collective security accordingly support all international organizations such as the United Nations, with its more elaborate machinery for keeping the peace.

Collective security is a broad and complex topic both for countries engaged in relationships with other nations, and for observers trying to understand those interactions. These relationships are influenced by many variables. They are shaped by the primary participants in international security relations – called **collective security actors** – including national leaders, other politicians, and nongovernmental participants, such as

private citizens, corporations, and **nongovernmental organizations (NGO's)**. Collective security relationships are also affected by domestic political events and nonpolitical influences, including economics, geography, and culture. Despite all of these other influences, the primary focus of collective security is on the interactions between nations.

The universally recognized international organization aimed at international collective security is the UN. The largest modern regional alliances for collective security are NATO, OAU, OAS, OSCE, EU, and WEU.

UNSC Role in International Security

The **United Nations Security Council (UNSC)** is one of the six principal organs of the UN. Under the **United Nations Charter**, the Security Council is primarily responsible for maintaining international peace and security. Under Chapter VII of the Charter, the UNSC is the only UN organ that can order enforcement action if a case of aggression or breach of peace has been established. Enforcement action can range from economic sanctions to military measures. Disputes and breaches of peace may be brought before the Security Council by any **UN member nation**. Countries that are not members of the council may be invited to participate in the discussion without a vote.

The UNSC has 15 members, of which 5 are permanent: the United States, Russia, Great Britain, France, and China. The other members are elected by the **General Assembly (GA)** to serve nonconsecutive two-year terms. Every year five new countries are elected to these seats, which rotate on a geographical basis: five from Asia, Africa, and the Middle East; two from Western countries; two from Latin America; and one from Eastern Europe. The presidency of the Council is held for a month at a time by each of the members.

Nine affirmative votes are required to pass a resolution. In procedural decisions, any nine votes suffice. On all substantive matters, however, all five permanent members must support the resolution. A negative vote from any of the five permanent members prevents the adoption of any resolution, even if all other members vote in favor. This negative vote is known as the veto right of the great powers.

The UNSC also recommends to GA admission of new UN members and appointment of a new **Secretary General**. The Council participates equally with the GA in electing judges to the **International Court of Justice**. The UNSC has standing committees and may establish **ad hoc** bodies.

Regional Alliances for Collective Security

The largest modern regional alliances for collective security are the EU, OSCE, NATO, WEU, OAU, and OAS.

The members of the European Union (EU) cooperate in three areas, often referred to as **pillars**. At the heart of this system is the **EC pillar** with its **supranational functions** and its governing institutions. The EC pillar is flanked by two pillars based on intergovernmental cooperation: **Common Foreign and Security Policy (CFSP)** and **Justice and Home Affairs (JHA)**. These two pillars are a result of the Maastricht agreement to develop closer cooperation in these areas. However, because the members were unwilling to cede authority to supranational institutions, policy decisions in these

pillars are made by unanimous cooperation between members and cannot be enforced. For the most part, the governing institutions of the EC pillar have little or no input in the other two.

The Organization on Security and Cooperation in Europe (OSCE), formerly known as the Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE), is a multinational forum for the promotion of peace, security, justice, and cooperation in Europe. The OSCE takes an active role in Europe, not only discussing problems, but also organizing missions and helping to resolve violence throughout Europe. The OSCE major permanent bodies are: the Secretariat (in Prague, the Czech Republic), the Conflict-Resolution Centre (in Vienna, Austria), and the Election-Monitoring Office (in Warsaw, Poland).

The North Atlantic Treaty Organization (NATO) is a regional defense alliance, created by the North Atlantic Treaty that was signed on April 4, 1949. The original **signatories** were Belgium, Canada, Denmark, France, the United Kingdom, Iceland, Italy, Luxembourg, The Netherlands, Norway, Portugal, and the United States. Greece and Turkey were admitted to the alliance in 1952, West Germany in 1955, and Spain in 1982. In 1990 the newly unified Germany replaced West Germany as a NATO member. Hungary, Poland, and the Czech Republic became members of NATO in 1999. The organization has its **headquarters** in Brussels, Belgium. NATO's purpose is to enhance the stability, well-being, and freedom of its members through a system of collective security. That is, members of the alliance agree to defend one another from attack by other nations. Over the years the existence of NATO has led to closer ties among its members and to a growing community of interests. The treaty itself has provided a model for other collective security agreements.

Вправа 38. Дайте відповіді на запитання.

1. What is collective security?
2. What are the principles of collective security?
3. What is the relationship between the collective, regional, and international security?
4. What actors of collective security do you know?

Вправа 39. Перекладіть українською мовою.

To defend each other against aggressors; somewhat; the principles of collective security; the ideology of relative pacifism; early in the 20th century; to use force; in certain circumstances; to use force in certain circumstances; the theory of collective security; to call for sth; supporters/advocates/proponents; readiness; to establish regional and international alliances; peace-loving nations; peace violators; to enforce sanctions; to give impetus to collective security; in modern times; the development of nuclear weapons; the use of nuclear weapons; to be faced with the possibility of total nuclear war; to ban nuclear weapons; nuclear weapons testing; nuclear weapons production; to ban nuclear weapons production and testing; to support all international organizations; an elaborate machinery; to have more elaborate machinery for keeping the peace; a broad and complex topic; relationships with other nations; variables; to be influenced by many variables; international security relations; national leaders; private citizens; to be affected

by sth; domestic political events; to be responsible for sth; primarily; to maintain international peace and security; to order enforcement action; the breach of peace; economic sanctions; military measures; to be brought before the Security Council; UN member nations; to participate in the discussion without a vote; to serve nonconsecutive two-year terms.

Вправа 40. *Перекладіть англійською мовою.*

Чергуватися за географічним принципом; голосування “за”; голосування “проти”; приймати резолюцію; рішення з процедурних питань; суттєві питання; з усіх суттєвих питань; підтримувати резолюцію; право вето великих держав; прийом нових членів; призначення нового Генерального секретаря ООН; обирати суддів; постійні комітети; спеціальні комітети; члени Європейського Союзу; міжурядове співробітництво; Маастрихтська угода; розвивати тісне співробітництво; наднаціональні структури; передавати повноваження; передавати повноваження наднаціональним структурам; керівні структури; мати незначний вплив на щось; не мати впливу на щось; багатонаціональний форум; правосуддя; сприяння миру, безпеці, правосуддю та співробітництву; Центр врегулювання конфліктів; Офіс моніторингу за виборами; регіональний оборонний альянс; сторони, що першими підписали угоду; бути прийнятим до альянсу; штаб-квартира; покращувати стабільність, добробут і свободу; захищати один одного від нападу інших країн; спільність інтересів.

Вправа 41. *Перекладіть з аркуша.*

Collective security; регіональна безпека; pacifism; пацифіст; regional alliances; міжнародні союзи; settlement; дійти згоди; peace-loving nations; роззброювання; actors; суб'єкти колективної безпеки; nongovernmental organization; Рада Безпеки ООН; the United Nations Charter; країна-член ООН; permanent members; Генеральна Асамблея; the UN Secretary General; Міжнародний Суд ООН; ad hoc committee; застосування сили; pillar; наднаціональний; supranational functions; сторона, що підписала (угоду, договір); headquarters; право вето великих держав; international machinery; прихильники ідеї колективної безпеки; regional security; регіональні союзи; to make settlements; миролюбні держави; nuclear disarmament; неурядова організація; collective security actors; Статут ООН; member nations; Генеральний секретар; the International Court of Justice; напрям співробітництва ЄС; signatory; наднаціональні функції; the veto right of the great powers; штаб-квартира.

Вправа 42. *Запам'ятайте слова та словосполучення та перекладіть текст з аркуша.*

союз; альянс

defensive/defense alliance – оборонний союз

military alliance – військовий союз

Holy Alliance – іст. Священний Союз

an alliance between states – союз між державами

to make/form/conclude an alliance – укласти союз

to terminate/dissolve/revoke an alliance – розірвати союз, вийти із союзу
in alliance with – у союзі з ким-небудь

об'єднання

political alliance – політичне об'єднання

tribal alliance – племінне об'єднання

зв'язок; злиття; інтеграція

a close alliance between government and industry – зміцнення зв'язку між урядом і промисловістю

шлюбний союз

matrimonial alliance – шлюбний союз

unhappy alliance – невдалий шлюб

Міжнародна безпека

У сучасній політиці міжнародна безпека розглядається як важлива функція світового співтовариства. Вона реалізується на основі процесів роззброєння, поглиблення взаєморозуміння і взаємодовіри між державами, мирного врегулювання конфліктів.

За Статутом ООН основна відповідальність за підтримання миру та міжнародної безпеки покладена на Раду Безпеки ООН. Їй належить виключне право застосування санкцій проти агресора. На рівень і стан сучасної міжнародної безпеки впливають такі чинники: характер загальної небезпеки і загроз, захищеність зовнішніх кордонів, стан внутрішньої безпеки держав.

Як політичне явище міжнародна безпека обслуговує інтереси і потреби більшості країн світової спільноти, оскільки прагнення до безпеки є визначальним мотивом людської діяльності.

Міжнародну безпеку розрізняють за масштабами, сферами і суб'єктами. За масштабами виділяють регіональну і загальну безпеку. За сферами – військову, політичну, економічну, екологічну, гуманітарну безпеку. За суб'єктами – безпеку суспільства, держави, людини.

Поряд з традиційними джерелами небезпеки (прагнення певних країн до гегемонії, переваги у стратегічних та ядерних озброєннях, до експансіонізму) на рівень міжнародної безпеки на сучасному етапі світового розвитку впливають нові світові загрози. Це тенденція до зростання кількості локальних конфліктів і акцій міжнародного тероризму, поява могутніх незаконних збройних формувань, розкрадання ядерних матеріалів та поширення ядерних технологій, наявність стратегічних озброєнь у потенційних агресорів.

Сучасна система міжнародної безпеки ґрунтується на принципах: однакового рівня безпеки для всіх країн незалежно від їхньої ролі на світовій арені; міжнародного співробітництва та колективності дій у розв'язанні проблем безпеки чи припинення агресії; високого ступеня довіри і відкритості у міжнародних стосунках; системного підходу до підтримання безпеки.

Важливими елементами системи міжнародної безпеки є наукові теорії, концепції, доктрини, програми досягнення високого рівня міжнародної безпеки; міжнародні, державні, громадські організації та інститути підтримання миру.

Нова глобальна система безпеки формується шляхом переговорів та угод про загальні цілі, норми, принципи і механізми врегулювання конфліктів. Вона базується на довірі, прозорості і передбачуваності дій партнерів, співробітництві і гарантіях.

Названі елементи відображаються у діяльності структур спільної безпеки: ООН; Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ); у програмі НАТО “Партнерство заради миру”; у програмному асоціюванні партнерства з країнами Центральної та Східної Європи в рамках Східноєвропейського Союзу (СЄС), Європейського Союзу (ЄС) і прийнятої ним програми загальної зовнішньої політики та політики в галузі безпеки.

Вправа 43. Перекладіть на слух.

Western European Union

The Western European Union (WEU) is the association of European countries focused on defense and security issues.

The WEU grew out of the Brussels Treaty. The Brussels Treaty was a cooperative agreement made in 1948 between the United Kingdom, France, Belgium, The Netherlands, and Luxembourg. The treaty was amended and modified in 1954. Thus, the WEU was created. At that time Italy and West Germany joined the organization. Portugal and Spain were admitted in 1988, Greece in 1995.

The original aims of the union as established in the Brussels Treaty were as follows: 1) collaboration in economic, social, and cultural matters, 2) collective self-defense.

However, many of the original functions of the WEU were transferred to other organizations. Almost immediately after the WEU's creation, its military and defense operations were incorporated into the North Atlantic Treaty Organization (NATO). Most of the WEU's economic activities are now handled by the European Union (EU). Cultural and social activities were transferred to the Council of Europe in 1960. From that point up until the 1980s, the organization was essentially inactive.

In the 1980s the WEU began to create a new role for itself. It was viewed as a forum to harmonize members' views on defense and disarmament, East-West relations, and the Atlantic alliance. Its role was further enlarged in 1992 by the Treaty on European Union that created the EU. That treaty of the WEU states is commonly known as the Maastricht Treaty. The Maastricht Treaty incorporated the WEU as the security arm of the European Union. Since that time, the WEU has strengthened its relations with NATO. The EU also took back from NATO some responsibility for European defense planning. With NATO assistance, the WEU has conducted military exercises. The WEU increased its operational capability and readiness to perform as the defense arm of the EU. The principal administrative body of the WEU is a council, which is divided into two parts. The Council of Ministers is made up of the foreign and defense ministers of the ten member nations. The Council of Ministers meets twice a year. The Permanent Council is responsible for the everyday affairs of the WEU. It is composed of appointed representatives of the member states and usually meets weekly. Assisting the council are several permanent agencies and committees. The WEU has its headquarters in Brussels, Belgium.

Вправа 44. Перекладіть наданий текст письмово.

Колективна та міжнародна безпека

Колективна безпека визначається як співробітництво держав з метою підтримання миру в світовому чи регіональному масштабі.

Складовими колективної безпеки є: 1) загальновизнані принципи і норми міжнародного права про заборону застосування сили, повагу суверенітету, рівноправність держав, невтручання у внутрішні справи тощо; 2) система мирного розв'язання міжнародних спорів; 3) система колективних заходів щодо роззброєння і відвернення агресії.

Колективна безпека вимагає від держав надавати допомогу жертвам агресії, утримуватися від допомоги державі-агресору, брати участь у спільних діях на основі Статуту ООН з метою запобігання або усунення загрози миру.

Міжнародна безпека – це стан міжнародних відносин, який виключає порушення миру та реальну загрозу розвитку людства.

Міжнародна безпека дає народам можливість суверенно, без тиску ззовні визначати шляхи та форми свого суспільно-політичного розвитку. Вона передбачає діяльність держав і міжнародних інститутів щодо підтримання такого стану, універсальну систему механізмів, заходів і гарантій, які виключають застосування сили в міжнародних відносинах.

Вправа 45. Виступіть в ролі усного перекладача.

Поясніть, що представляє собою Європейський Союз?	The European Union (or the EU) is the organization of European countries. It is dedicated to increasing economic integration and strengthening cooperation among its members.
Де знаходиться штабквартира ЄС?	The European Union is headquartered in Brussels, Belgium.
Коли було створено ЄС?	In 1991 the governments of the 12 member states signed the Treaty on European Union. It is commonly called the Maastricht Treaty. The treaty was ratified by the national legislatures of all the member countries. The Maastricht Treaty transformed the European Community into the EU. The European Union was formally established on November 1, 1993.
Які країни входять до ЄС?	Currently, there are 27 nations in the EU.
Які завдання покладено на ЄС?	The EU has a number of objectives. Primarily, it works to promote and expand cooperation among its members in several areas. These are: economics and trade, social issues, foreign policy, security, and judicial matters.
Чи вдається успішно виконувати поставлені завдання?	You see, the EU's ability to achieve its goals has been limited by disagreements among member states. There are external political and economic problems and pressure for membership from the new democracies of Eastern Europe.

ТЕМА 12

Переклад громадсько-політичної літератури

1. Розробіть презентацію на одну із зазначених тем, подавши таку інформацію: визначення, різні підходи науковців до виокремлення цього явища у перекладознавстві, типологію (класифікацію), прийоми перекладу. Обов'язково подайте приклади англійською мовою та їх переклад українською (письмово) та проаналізуйте їх (усно). Вкажіть джерело цитування.

- 1.1. Переклад газетного тексту
- 1.2. Переклад суспільно-політичної термінології
- 1.3. Переклад газетно-інформативних матеріалів
- 1.4. Переклад громадсько-політичної літератури

2. Виконайте подані вправи.

PART 1

Вправа 1. Перекладіть написи та оголошення, пам'ятаючи про значну етноспецифічність речень, що вживаються в них:

1. Стоянку (автомобілів) заборонено! 2. Після початку першої дії вхід до зали заборонено. 3. Полювання заборонено! 4. Вільних номерів недостатньо. 5. Оплачуйте свій проїзд! 6. Чайові заборонено! 7. Лівий (правий) поворот заборонено! 8. Візд заборонено! 9. Палити заборонено! 10. Обгін заборонено! 11. Перевезення собак заборонено!

Вправа 2. Перекладіть імпліцитну рекламу-довідку.

INFORMATION ABOUT LEEDS

Leeds is a lively, student-friendly city, easily accessible by road, rail and air, in the middle of Great Britain. England's sixth largest city, it is the commercial, industrial, financial and sporting centre of West Yorkshire. It boasts more green space than any other European city except Vienna. Its University now has more than 28.000 students, with around 2.000 academic staff on a single-side. 140 acre campus within walking distance of the city centre. Attracting students from many different countries, the University is a multiracial and multi-religious community.

Вправа 3. Письмово перекладіть українською мовою рекламні написи.

FedEx Kinkos – Office Products now at fedexkinkos.com.

Nothing can replace a tree.

Australia Post – If you really want to touch someone, send them a letter. _

Australia Post – Personalized your post.

Starwars III – Return of the Sith.

The Fitness Company. Sprite Ice Blue.

Condomshop.ch – Don't be stupid, protect ourself.

Clorets – Eliminate bad breath.

Denver Water – Use only what you need.
 Sharpie permanent markers.
 Bergmann funeral service – Come a little closer.
 WWF – save the world with a few coins.
 M&M – Communication just got sweeter.
 Guinness – Road signs.
 The more you drink, the slow you react.
 Heineken DraughtKeg – Made to entertain.
 WMF knives – Cutting board.

Вправа 4. *Перекладіть речення письмово, звертаючи увагу на політично коректний підбір слів або використання ввічливих назв інших людей:*

1. Гірам Роудс Ревелс (1822-1901) був першим чорношкірим американцем, якого було обрано до Сенату США. 2. У 1914 році Маргарет Санджер була обвинувачена у виданні журналу “Повстанка”, де вона піддавала нищівній критиці суворі обмеження, накладені законодавцями на поширення інформації про протизаплідні засоби. 3. У 1972 році Гатчинсон стала першою республіканкою, обраною до законодавчого органу Техасу. 4. Рання негритянська музика у США поєднувала африканську музикальну традицію із словником та структурою євро американської музики. 5. У 1981 році Вітворт стала першою гольфісткою, яка протягом своїх виступів заробила більше мільйона доларів. 6. Наприклад, знижки для людей похилого віку свідчать про їх позитивну дискримінацію. 7. Дискримінація хворих на СНІД та гомосексуалів щодо забезпечення житлом та медичного страхування примусила людей протестувати проти дій деяких урядових органів. 8. Лікування раку суттєво поліпшилося після 1920-х років, коли менше 20 відсотків хворих на рак білих у США могли прожити більше п’яти років. 9. Майже будь-яка міфологія включає оповідку про те, як людство отримало вогонь. 10. Детективне оповідання – це жанр оповідання, де в якості головного розкривала злочину виступає приватний детектив або поліцейський. 11. Пізніше вона стала першою жінкою-адвокатом, яка мала право виступу у суді. 12. Культурний вплив чорношкірих американців був помітний в опері. Гершвіна “Порті і Бесс” (1935 р.). 13. У 1984 році Соїєр стала першою кореспонденткою програми новин “60 хвилин”, для якої вона взяла численні інтерв’ю у знаменитостей. 14. Після приблизно 4000 року до нашої ери з’явилося одне з найскладніших творінь людства – місто. 15. Незважаючи на законодавство, що забороняє такі страйки, поліцейські, пожежники, вчителі, поштарі та диспетчери повітряного руху проводять страйки. 16. Американська асоціація пенсіонерів є найстарішою й найбільшою організацією, що захищає пенсіонерів. 17. Етичний раціоналізм стверджує, що певні фундаментальні моральні настанови внутрішньо притаманні людству і що такі основні моральні принципи є раціонально самоочевидними. 18. Вони одружилися у Лондоні у 1929 році і незабаром Волліс стала відомою як високосвітська господиня.

Вправа 5. Перекладіть виділені газетні неологізми, визначивши способи їх передачі.

1. Shut-down of chemical weapon was the reason of international political summit.
2. Using headroom extensions in the independent dual recording systems *skyrockets* during last time.
3. A satellite communications link consists of *uplink*, the satellite (as a space segment), and a *downlink*.
4. The oil-consuming countries have begun to *bite the bullet* of pride and move toward a common energy policy.
5. A *sound bite* means a brief excerpt from a speech or statement, broadcasting on TV.
6. The system approach to the working out and manufacture of thermos – and reactor – plastic automatic machines made it possible to build DE series *single-position* machines.

Вправа 6. Перекладіть назви компаній, видавництв, інформаційних агентств, готелів, газет, вулиць.

Associated Biscuit Manufactures
Campbell Soups Co.
West Texas Intermediate Co.
Cambridge University Press
Edward Arnolds Ltd.
Drury Lane
Commercial theatre
The Mitre Hotel
Business week
The Seaman
News of the World
Narrow Lane
Farringdon Road

Вправа 7. Письмово перекладіть подані газетно-інформативні тексти українською / англійською мовою.

1. ADVERTISING

It’s quite true about the saying – *There’s no second chance at making a good first impression*. Advertisement, regardless online or offline, if they don’t catch your attention within seconds they are considered failed. Agencies and big corporations do not believe in ‘cool factors’ in advertisement anymore. Instead, to really stand out of the crowd, the idea has to be really out of the box, something that makes you laugh, talks about it or at least make you look twice.

Advertising or advertizing is a form of communication used to encourage or persuade an audience (viewers, readers or listeners; sometimes a specific group of people) to continue or take some new action. Most commonly, the desired result is to drive consumer behavior with respect to a commercial offering, although political and

ideological advertising is also common. The purpose of advertising may also be to reassure employees or shareholders that a company is viable or successful. Advertising messages are usually paid for by sponsors and viewed via various traditional media; including mass media such as newspaper, magazines, television commercial, radio advertisement, outdoor advertising or direct mail; or new media such as blogs, websites or text messages.

Here's some *really creative advertisement* that will make you look twice:

- ◆ Vintage Advertisement of Modern Technology
- ◆ Creative and clever ads
- ◆ Creative tech advertisements
- ◆ Creative Pepsi advertisements
- ◆ Product ads you don't see in magazines.

Advertising is an audio or visual form of marketing communication that employs an openly sponsored, nonpersonal message to promote or sell a product, service or idea. Sponsors of advertising are often businesses who wish to promote their products or services. Advertising is differentiated from public relations in that an advertiser usually pays for and has control over the message. It is differentiated from personal selling in that the message is nonpersonal, i.e., not directed to a particular individual. Advertising is communicated through various mass media, including old media such as newspapers, magazines, Television, Radio, outdoor advertising or direct mail; or new media such as search results, blogs, websites or text messages. The actual presentation of the message in a medium is referred to as an advertisement or "ad".

Commercial ads often seek to generate increased consumption of their products or services through "branding", which associates a product name or image with certain qualities in the minds of consumers. On the other hand, ads that intend to elicit an immediate sale are known as direct response advertising. Non-commercial advertisers who spend money to advertise items other than a consumer product or service include political parties, interest groups, religious organizations and governmental agencies. Non-profit organizations may use free modes of persuasion, such as a public service announcement. Advertising may also be used to reassure employees or shareholders that a company is viable or successful.

Modern advertising was created with the techniques introduced with tobacco advertising in the 1920s, most significantly with the campaigns of Edward Bernays, considered the founder of modern, "Madison Avenue" advertising.

In 2015, the world spent an estimate of US\$592.43 billion on advertising. Its projected distribution for 2017 is 40.4 % on TV, 33.3 % on digital, 9 % on newspapers, 6.9 % on magazines, 5.8 % on outdoor and 4.3 % on radio. Internationally, the largest ("big four") advertising conglomerates are Interpublic, Omnicom, Publicis, and WPP.

In Latin, *ad vertere* means "to turn toward".

2. ISRAEL ACKNOWLEDGES JEWS IN FACT KHAZARS

Fast-breaking Developments

Followers of Middle Eastern affairs know two things: always expect the unexpected, and never write off Prime Minister Binyamin Netanyahu, who has more political lives

than the proverbial cat.

Only yesterday came news that Syrian rebels plan to give Israel the Golan Heights in exchange for creation of a no-fly zone against the Assad regime. In an even bolder move, it is now revealed, Israel will withdraw its settlers from communities beyond the settlement blocs – and relocate them at least temporarily to Ukraine. Ukraine made this arrangement on the basis of historic ties and in exchange for desperately needed military assistance against Russia. This surprising turn of events had an even more surprising origin: genetics, a field in which Israeli scholars have long excelled.

A Warlike Turkic People – and a Mystery

It is well known that, sometime in the eighth to ninth centuries, the Khazars, a warlike Turkic people, converted to Judaism and ruled over a vast domain in what became southern Russia and Ukraine. What happened to them after the Russians destroyed that empire around the eleventh century has been a mystery. Many have speculated that the Khazars became the ancestors of Ashkenazi Jews.

Arabs have long cited the Khazar hypothesis in attempts to deny a Jewish historical claim to the land of Israel. During the UN debate over Palestine Partition, Chaim Weizmann responded, sarcastically: “It is very strange. All my life I have been a Jew, felt like a Jew, and I now learn that I am a Khazar”. In a more folksy vein, Prime Minister Golda Meir famously said: “Khazar, Schmazar. There is no Khazar people. I knew no Khazars In Kiev. Or Milwaukee. Show me these Khazars of whom you speak”.

Contrarian Hungarian ex-communist and scientist Arthur Koestler brought the Khazar hypothesis to a wider audience with *The Thirteenth Tribe* (1976), in the hope that disproving a common Jewish “racial” identity would end antisemitism. Clearly, that hope has not been fulfilled. Most recently, left-wing Israeli historian Shlomo Sand’s *The Invention of the Jewish People* took Koestler’s thesis in a direction he had not intended, arguing that because Jews were a religious community descended from converts they do not constitute a nation or need a state of their own.

Scientists, however, dismissed the Khazar hypothesis because the genetic evidence did not add up. Until now. In 2012, Israeli researcher Eran Elhaik published a study claiming to prove that Khazar ancestry is the single largest element in the Ashkenazi gene pool. Sand declared himself vindicated, and progressive organs such as *Hoaretz* and *The Forward* trumpeted the results.

Israel seems finally to have thrown in the towel. A blue-ribbon team of scholars from leading research institutions and museums has just issued a secret report to the government, acknowledging that European Jews are in fact Khazars. (Whether this would result in yet another proposal to revise the words to “Hatikvah” remains to be seen.) At first sight, this would seem to be the worst possible news, given the Prime Minister’s relentless insistence on the need for Palestinian recognition of Israel as a “Jewish state” and the stagnation of the peace talks. But others have underestimated him at their peril. An aide quipped, when life hands you an etrog, you build a sukkah.

Speaking off the record, he explained, “We first thought that admitting we are really Khazars was one way to get around Abbas’s insistence that no Jew can remain in a Palestinian state. Maybe we were grasping at straws. But when he refused to accept that, it forced us to think about more creative solutions. The Ukrainian invitation for the Jews

to return was a godsend. Relocating all the settlers within Israel in a short time would be difficult for reasons of logistics and economics. We certainly don't want another fashlan like the expulsion of the settlers in the Gaza Hitnatkut [disengagement],

“We're not talking about *all* the Ashkenazi Jews going back to Ukraine. Obviously that is not practical. Speaking on deep background, a well-placed source in intelligence circles said: “We're not talking about all the Ashkenazi Jews going back to Ukraine. Obviously that is not practical. The press as usual exaggerates and sensationalizes; this is why we need military censorship”.

3. ПРАВДА ПРО “ВОЛИНСЬКУ РІЗНЮ”

Війна – це завжди страх, кровопролиття і горе. Та найжахливіше, коли на війні ворогами стають сусіди, друзі, родичі. Під час Другої світової національною трагедією двох народів – поляків та українців – стала так звана “Волинська різня”. Навколо цих подій і досі точаться дискусії: одні доводять, що українці були жорстокими вбивцями польського народу, інші ж звинувачують поляків у розв'язанні міжнаціонального конфлікту.

Та, попри всі неузгодженості, “Волинська різня” – це не біль окремо поляків чи окремо українців; це спільна трагічна сторінка українсько-польської історії. Спробуємо проаналізувати факти і з'ясувати, що ж насправді сталося тоді на Волині.

Після Першої світової війни Волинь опинилася у складі Речі Посполитої. Польським політикам, дипломатам і промовцям шляхом підписання документу вдалося переконати Антанту, що західноукраїнські, білоруські та литовські землі мають утворити майбутню Польщу, а народам, які там проживатимуть, майбутня держава гарантуватиме гідне життя, а згодом надасть їм автономію. У 20-30-ті роки, розумію чи, що розвиток національних меншин зрештою призведе до зростання національної свідомості і сепаратистських настроїв, Польща навіть і не думала виконувати підписаний документ.

Причому на Волині ситуація була однозначною. 70-75 % мешканців краю були українцями, тому Польща активно береться за їх колонізацію. Українські культурні організації закриваються як антидержавні; замість українських шкіл відкривають польські; до адміністративних посад допускаються переважно поляки. Тотальних утисків зазнало і православ'я. Польща всіляко намагалася перетворити українців на поляків. Деякі заходи лоялізації польської політики щодо Волині зробив воєвода Генрик Юзевський, але ця програма була швидко згорнута і, натомість, кинуто радикальніші сили. Наступ польської держави був масовим, жорстоким і антиправославним. Переслідувалися православні священники, їх цькували у газетах, накладали штрафи і арешти за служби українською мовою.

Масовий наступ на церкви відбувався на Холмщині, Підляшші і Волині. У місті Холм у соборі, закладеному Данилом Галицьким, католики розбивали у крипті гроби єпископів, священників, кості викидали на вулицю, старі пам'ятники зруйнували і зробили там костел. Загалом було втрачено близько 636 православних церков.

Відбувалися і не менш страшні “духовні акції”. Православних примусово

перехрещували на католиків: приїздила поліція і зганяла всіх українців у “костел”, де їх перехрещували, а згодом – били. Українці відповідали замахом на самого Президента, бомбовими замахами на держустанови, нападами на пошту, саботажем на залізниці і телеграфі.

На це польська влада реагувала новими акціями руйнацій. Проходили демонстрації українців-емігрантів, надсилалися скарги до Ліги Націй, яка засудила Польщу за такі дії, хоча результату це не дало. По суті, ситуація нагадувала розпечене залізо. Як слушно зазначив Микола Сивіцький: “Українці мали 2 шляхи: загибель або революцію”. Ця революція проти польської влади таки вибухнула б, але почалася Друга світова війна.

Перші серйозні сутички між двома народами починаються з лютого 1943 року з Сарненської і Костопільської округ, у березні – квітні перекидаються на Дубнівську, Рівненську, Здолбунівську, Кременецьку та Луцьку округи та Полісся, а у липні – серпні охоплюють терен Ковельської, Володимирської, Горохівської і Любомильської округ.

У серпні 1943 року українсько-польське протиборство перекидається на Галичину, насамперед - на прикордонні з Волинню території. У наступні місяці кривавими сутичками був охоплений терен Бережанської, Рогатинської і Підгаєцької округ. У першій половині 1944 року бої охопили Перемишлянську, Самбірську, Городоцьку, Львівську, Радеківську, Рудківську, Стрийську і Жидачівську округи. Від червня 1944 року сутички тривали фактично на всій території Галичини. Можна навести багато прикладів трагічних і кровопролитних сторінок протистояння українців і поляків.

Точна кількість жертв Волинської трагедії не відома й досі. У працях польських істориків можна зустріти цифру 50 тисяч загиблих поляків і близько 15-17 тисяч українців.

Андрій Климчук

PART 2

Вправа 8. *Письмово перекладіть поданий тематичний текст. Знайдіть спеціальну термінологію та вкажіть способи її перекладу.*

INTERNATIONAL COVENANT ON ECONOMIC, SOCIAL AND CULTURAL RIGHTS

<p>The States Parties to these Conventions (1), Considering that the Charter of the United Nations (2) is based on the principles of the dignity and equality (3) inherent in all human beings, and that all Member States (4) have pledged themselves to take joint and separate action (5), in cooperation with the Organization, for the achievement of one of the purposes of the United Nations which is to</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. держави-учасниці цих Конвенцій 2. Статут Організації Об'єднаних Націй 3. на принципах гідності і рівності 4. держави-члени Організації
---	--

<p>promote and encourage universal respect for (6) and observance of human rights (7) and fundamental freedoms(8) for all, Bearing in mind that the peoples of the United Nations have, in the Charter, reaffirmed their faith in fundamental human rights (9) and in the dignity and worth of the human person (10), and have determined to promote social progress (11) and better standards of life in larger freedom, Recognizing that the United Nations (12) has, in the Universal Declaration of Human Rights (13) and in the International Covenants on Human Rights (14), proclaimed and agreed that everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth therein, without distinction of any kind, such as race (15), colour (16), sex (17), language, religion, political or other opinion, national or social origin (18), property (19), birth or other status, Recognizing that, in accordance with the Universal Declaration of Human Rights, the ideal of free human beings enjoying freedom from fear and want can only be achieved if conditions are created whereby everyone may enjoy his economic, social and cultural rights (20), as well as his civil and political rights (21).</p>	<p>5. вживати спільні і самостійні заходи 6. загальне поважання 7. дотримання прав людини 8. основні свободи 9. відданість забезпеченню основних прав людини 10. цінність людської особи 11. сприяти соціальному прогресу 12. Організація Об'єднаних Націй 13. Загальна декларація прав людини 14. Міжнародні пакти про права людини 15. раса 16. колір шкіри 17. стать 18. національне або соціальне походження 19. майновий стан 20. економічні, соціальні і культурні права 21. громадянські і політичні права</p>
---	---

Вправа 9. З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
<p>1. The States Parties to these Conventions, Considering that the Charter of the United Nations is based on the principles of the dignity and equality inherent in all human beings, and that all Member States have pledged themselves to take joint and separate action, in co-operation with the Organization.</p>	<p>А. Визнаючи, що Організація Об'єднаних Націй у Загальній декларації прав людини та Міжнародних пактах про права людини проголосила і погодила з тим, що кожна людина має володіти всіма зазначеними у них правами і свободами без будь-якої дискримінації за такими ознаками, як раса, колір шкіри, стать, мова, релігія, політичні або інші переконання, національне або соціальне походження, майновий стан, народження або інші обставини.</p>
<p>2. Bearing in mind that the peoples of</p>	<p>В. Держави-учасниці цих Конвенцій,</p>

<p>the United Nations have, in the Charter, reaffirmed their faith in fundamental human rights and in the dignity and worth of the human person, and have determined to promote social progress and better standards of life in larger freedom.</p>	<p>вважаючи, що Статут Організації Об'єднаних Націй ґрунтується на принципах гідності і рівності, властивих кожній людині, і що всі держави-члени Організації зобов'язалися вживати спільні і самостійні заходи у співпраці з Організацією Об'єднаних Націй.</p>
<p>3. Recognizing that, in accordance with the Universal Declaration of Human Rights, the ideal of free human beings enjoying freedom from fear and want can only be achieved if conditions are created whereby everyone may enjoy his economic, social and cultural rights, as well as his civil and political rights.</p>	<p>С. Для досягнення однієї з цілей Організації Об'єднаних Націй, що полягає в заохоченні і розвитку загального поважання і додержання прав людини та основних свобод для всіх.</p>
<p>4. For the achievement of one of the purposes of the United Nations which is to promote and encourage universal respect for and observance of human rights and fundamental freedoms for all.</p>	<p>Д. Беручи до уваги, що народи, які створили Організацію Об'єднаних Націй, підтвердили в Статуті свою відданість забезпеченню основних прав людини, гідності і цінності людської особи та сповнені рішучості сприяти соціальному прогресу, підвищенню рівня життя і водночас збільшення свободи.</p>
<p>5. Recognizing that the United Nations has, in the Universal Declaration of Human Rights and in the International Covenants on Human Rights, proclaimed and agreed that everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth therein, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status.</p>	<p>Е. Визнаючи, що згідно з Загальною декларацією прав людини, ідеалу вільної людської особи, яка не зазнає страху та нужди, можна досягти тільки тоді, коли будуть створені такі умови, за яких кожний зможе користуватися власними економічними, соціальними, культурними, а також громадянськими і політичними правами.</p>

Вправа 10. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. Universal Declaration of Human Rights; 2. economic, social and cultural rights; 3. civil and political rights; 4. promote social progress; 5. United Nations; 6. race; 7. The Charter of the United Nations; 8. to promote social progress; 9. Member States; 10. preamble; 11. on the principles of the dignity and equality; 12. take joint and separate action; 13. standards of life; 14. fundamental human rights; 15. International Covenants on Human Rights; 16. promote and encourage universal respect for and observance of human rights and fundamental freedoms; 17. property; 18. national or social origin; 19. colour; 20. worth of the human person; 21. States Parties to these Conventions; 22. race.

Вправа 11. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.

1. міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права; 2. міжнародні пакти про права людини; 3. загальне поважання і додержання прав людини та основних свобод; 4. цінність людської особи; 5. економічні, соціальні та культурні права; 6. раса; 7. умови життя; 8. Загальна декларація прав людини; 9. майновий стан; 10. держави-члени ООН; 11. вживати спільні і самостійні заходи; 12. колір шкіри; 13. держави-учасниці цих конвенцій; 14. на принципах гідності та рівності; 15. сприяти соціальному прогресу; 16. національне або соціальне походження; 17. постать; 18. громадянські та політичні права; 19. Статут Організації Об'єднаних Націй.

Вправа 11. З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
<p>1. Запобігання і лікування епідемічних, ендемічних, професійних та інших хвороб і боротьби з ними. Створення умов, які б забезпечували надання всім медичної допомоги і медичного догляду в разі хвороби.</p>	<p>A. The States Parties to the present Covenant recognize the right of everyone to social security, including social insurance.</p>
<p>2. Однакова для всіх можливість просування по роботі на відповідні вищі посади тільки на підставі трудового стажу і кваліфікації, а не будь-яких інших чинників. Відпочинок, дозвілля і розумне обмеження робочого часу та регулярна оплачувана відпустка, а також винагорода за роботу в святкові дні.</p>	<p>B. Fair wages and equal remuneration for work of equal value without distinction of any kind, in particular women being guaranteed conditions of work not inferior to those enjoyed by men, with equal pay for equal work.</p>
<p>3. Держави, які беруть участь у цьому Пакті, визнають право кожної людини на соціальне забезпечення, включаючи соціальне страхування.</p>	<p>C. The prevention, treatment and control of epidemic, endemic, occupational and other diseases. The creation of conditions which would assure to all medical service and medical attention in the event of sickness.</p>
<p>4. Забезпечення скорочення мертвонароджуваності та дитячої смертності і піклування про здоровий розвиток дитини. Поліпшення всіх аспектів гігієни зовнішнього середовища і гігієни праці в промисловості.</p>	<p>D. Equal opportunity for everyone to be promoted in his employment to an appropriate higher level, subject to no considerations other than those of seniority and competence. Rest, leisure and reasonable limitation of working hours and periodic holidays with pay, as well as remuneration for public holidays.</p>

<p>5. Справедлива зарплата і однакова винагорода за однакову працю без будь-якої різниці; зокрема, жінкам повинні гарантуватися умови праці, не гірші від тих, якими користуються чоловіки, з однаковою оплатою за однакову працю.</p>	<p>E. The provision for the reduction of inc stillbirth-rate and of infant mortality and for the healthy development of the child. The improvement of all aspects of environmental and industrial hygiene.</p>
---	---

Вправа 12. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. environmental and industrial hygiene; 2. just and favourable conditions of work, 3. seniority; 4. creation of conditions; 5. competence; 6. equal pay for equal work; 7. medical attention; 8. prevention, treatment and control of epidemic, endemic, occupational and other diseases; 9. fair wages and equal remuneration for work of equal value; 10. safe and healthy working conditions; 11. rest, leisure and reasonable limitation of working hours; 12. remuneration for public holidays; 13. the right of everyone to social security, including social insurance; 14. medical service; 15. highest attainable standard of physical and mental health; 16. healthy development of the child; 17. periodic holidays with pay; 18. decent living; 19. be promoted; 20. the reduction of the stillbirth-rate and of infant mortality.

Вправа 13. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.

1. справедлива зарплата; 2. відпочинок, дозвілля і розумне обмеження робочого часу; 3. регулярна оплачувана відпустка; 4. забезпечення скорочення мертвонароджуваності; 5. дитяча смертність; 6. однакова винагорода за однакову працю; 7. створення умов; 8. задовільні та сприятливі умови праці; 9. соціальне страхування; 10. медичний догляд; 11. соціальне забезпечення; 12. гідне існування; 13. медична допомога; 14. профілактика і лікування епідемічних, ендемічних, професійних та інших хвороб і боротьба з ними; 15. гарантувати умови праці; 16. поліпшення всіх аспектів гігієни зовнішнього середовища і гігієни праці у промисловості; 17. здоровий розвиток дитини; 18. право кожної людини на максимально можливий рівень фізичного і психічного здоров'я; 19. умови роботи, що відповідають вимогам безпеки та гігієни; 20. винагорода за працю у святкові дні.

Вправа 14. Письмово перекладіть подані словосполучення англійською мовою.

1. держави-учасниці цих Конвенцій; 2. Статут Організації Об'єднаних Націй; 3. національне або соціальне походження; 4. Конвенція Міжнародної організації праці; 5. дитяча смертність; 6. зобов'язуватися гарантувати; 7. захист права на організацію; 8. право професійних спілок функціонувати безперешкодно без будь-яких обмежень; 9. соціальне страхування; 10. медичний догляд; 11. завдавати шкоди гарантіям; 12. гідне існування; 13. медична допомога; 14. право професійних спілок утворювати національні федерації чи конфедерації; 15. гарантувати умови праці; 16. в інтересах державної безпеки чи громадського порядку; 17. міжнародні професійні організації; 18. Загальна декларація прав людини; 19. майновий стан;

20. економічні, соціальні і культурні права; 21. громадянські та політичні права; 22. країни, що розвиваються; 23. дискримінація за ознаками раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних чи інших переконань; 24. міжнародна допомога та співпраця; 25. економічні і технічні галузі; 26. право кожної людини на максимально можливий рівень фізичного і психічного здоров'я; 27. застосовувати закон; 28. народне господарство; 29. користування всіма правами; 30. керівництво державою; 31. приймати законодавчі акти; 32. створення умов; 33. відпочинок, дозвілля і розумне обмеження робочого часу; 34. оплачувана періодична відпустка; 35. забезпечення скорочення мертвонароджуваності; 36. однакова винагорода за однакову працю; 37. здоровий розвиток дитини; 38. справедливі і сприятливі умови праці; 39. соціальне забезпечення; 40. профілактика і лікування епідемічних, ендемічних, професійних та інших хвороб і боротьба з ними; 41. поліпшення всіх аспектів довкілля і гігієни праці в промисловості; 42. вживати спільні та самостійні заходи; 43. цінність особи; 44. визнати право на працю; 45. Організація Об'єднаних Націй; 46. на принципах гідності та рівності; 47. держави-члени організації; 48. міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права.

Вправа 15. *Письмово перекладіть подані словосполучення українською мовою.*

1. Universal Declaration of Human Rights; 2. technical and vocational guidance and training programmes; 3. rights enunciated in the present Covenant; 4. promote social progress; 5. right of trade unions to establish national federations or confederations; 6. members of the armed forces or of the police or of the administration of the State; 7. Member States; 8. International Labour Organisation Convention; 9. fair wages and equal remuneration for work of equal value; 10. take joint and separate action; 11. remuneration for public holidays; 12. right of everyone to social security, including social insurance; 13. medical service; 14. International Covenants on Human Rights; 15. civil and political rights; 16. economic, social and cultural rights; 17. environmental and industrial hygiene; 18. apply the law; 19. legislative measures; 20. be promoted; 21. reduction of the still-birth-rate and of infant mortality; 22. national security; 23. prevent the imposition of lawful restrictions; 24. take steps, individually and through international assistance and co-operation; 25. right to strike; 26. form or join international trade-union organizations; 27. prevention, treatment and control of epidemic, endemic, occupational and other diseases; 28. no limitations other than those prescribed by law; 29. prejudice guarantees; 30. periodic holidays with pay; 31. just and favourable conditions of work; 32. seniority; 33. on the principles of the dignity and equality; 34. competence; 35. in conformity with the laws of the particular country; 36. rest, leisure and reasonable limitation of working hours; 37. highest attainable standard of physical and mental health; 38. appropriate means; 39. achieve productive employment; 40. safe and healthy working conditions; 41. no restrictions may be placed on the exercise of this right; 42. safeguard this right; 43. undertake to guarantee; 44. public order; 45. developing countries; 46. creation of conditions; 47. United Nations.

Вправа 16. *Заповніть пропуски відповідними за змістом словами, потім перекладіть українською мовою.*

Each State Party to the present Covenant undertakes to take steps, individually and through international _____ (1) and _____ (2), especially economic and technical, to the maximum of its _____ (3) resources, with a view to achieving progressively the full _____ (4) of the rights recognized in the present _____ (5) by all _____ (6) means, including particularly the adoption of _____ (7) measures. The States Parties to the present Covenant undertake to _____ (8) that the rights enunciated in the present Covenant will be exercised without _____ (9) of any kind as to race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, _____ (10), birth or other status. _____ (11) countries, with due regard to human rights and their national _____ (12), may determine to what extent they would guarantee the economic rights recognized in the present Covenant to non-nationals.

The States Parties to the present Covenant undertake to ensure the _____ (13) right of men and women to the enjoyment of all economic, social and cultural rights set forth in the present Covenant. The States Parties to the present Covenant recognize the right to _____ (14), which includes the right of everyone to the opportunity to gain his _____ (15) by work which he freely chooses or accepts, and will take appropriate steps to _____ (16) this right. The steps to be taken by a State _____ (17) to the present Covenant to achieve the full realization of this right shall include _____ (18) and _____ (19) guidance and _____ (20) programmes, policies and techniques to achieve steady economic, social and cultural development and full and productive employment under conditions of safeguarding fundamental political and economic freedoms to the individual.

Вправа 17. Перекладіть подані тексти усно з аркуша.

A

The States Parties to these Conventions, considering that the Charter of the United Nations is based on the principles of the dignity and equality inherent in all human beings, and that all Member States have pledged themselves to take joint and separate action, in co-operation with the Organization, for the achievement of one of the purposes of the United Nations which is to promote and encourage universal respect for and observance of human rights and fundamental freedoms for all, Bearing in mind that the peoples of the United Nations have, in the Charter, reaffirmed their faith in fundamental human rights and in the dignity and worth of the human person, and have determined to promote social progress and better standards of life in larger freedom, Recognizing that the United Nations has, in the Universal Declaration of Human Rights and in the International Covenants on Human Rights, proclaimed and agreed that everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth therein, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status, Recognizing that, in accordance with the Universal Declaration of Human Rights, the ideal of free human beings enjoying freedom from fear and want can only be achieved if conditions are created whereby everyone may enjoy his economic, social and cultural rights, as well as his civil and political rights.

B

Стаття 2

1. Кожна держава, що бере участь у цьому Пакті, зобов'язується в індивідуальному порядку і в порядку міжнародної допомоги та співробітництва, зокрема в економічній і технічній галузях, вжити (в максимальних межах наявних ресурсів) заходів для того, щоб поступово забезпечити повне здійснення визнаних у цьому Пакті прав усіма належними способами, включаючи, прийняття відповідальних законодавчих рішень.

2. Держави, що беруть участь у цьому Пакті, зобов'язуються гарантувати, що права, проголошені в цьому Пакті, здійснюватимуться без будь-якої дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, майнового стану, обставин народження чи інших чинників.

3. Країни, що розвиваються, можуть (з належним урахуванням прав людини і особливостей свого народного господарства) визначати, якою мірою вони гарантуватимуть визнані в цьому Пакті економічні права особам, які не є їх громадянами.

Стаття 3

Держави, що беруть участь у цьому Пакті, зобов'язуються забезпечити рівне для чоловіків і жінок право користування всіма економічними, соціальними і культурними правами, передбаченими в цьому Пакті.

Стаття 6

1. Держави, що беруть участь у цьому Пакті, визнають право на працю, що включає право кожної людини дістати можливість заробляти собі на життя працею, яку вона вільно обирає або на яку вона вільно погоджується, і здійнять належні кроки для забезпечення цього права.

2. Заходи, яких повинні вжити держави-учасниці Пакту з метою повної реалізації цього права, включають програми професійно-технічного навчання і підготовки, а також шляхи і методи досягнення продуктивного застосування робочої сили в умовах, що гарантують основні політичні й економічні свободи людини.

Вправа 18. Перекладіть українською мовою.

Article 8

1. The States Parties to the present Covenant undertake to ensure:

(a) The right of everyone to form trade unions and join the trade union of his choice, subject only to the rules of the organization concerned, for the promotion and protection of his economic and social interests. No restrictions may be placed on the exercise of this right other than those prescribed by law and which are necessary in a democratic society in the interests of national security or public order or for the protection of the rights and freedoms of others;

(b) The right of trade unions to establish national federations or confederations and the right of the latter to form or join international trade-union organizations;

(c) The right of trade unions to function freely subject to no limitations other than those prescribed by law and which are necessary in a democratic society in the interests

of national security or public order or for the protection of the rights and freedoms of others;

(d) The right to strike, provided that it is exercised in conformity with the laws of the particular country.

2. This article shall not prevent the imposition of lawful restrictions on the exercise of these rights by members of the armed forces or of the police or of the administration of the State.

3. Nothing in this article shall authorize States Parties to the International Labour Organisation Convention of 1948 concerning Freedom of Association and Protection of the Right to Organize to take legislative measures which would prejudice, or apply the law in such a manner as would prejudice, the guarantees provided for in that Convention.

Вправа 19. Перекладіть англійською мовою.

Стаття 13

1. Держави, що беруть участь у цьому Пакті, визнають право кожної людини на освіту. Вони погоджуються, що освіта повинна спрямовуватися на повний розвиток людської особи та усвідомлення її гідності і має зміцнювати повагу до прав людини і основних свобод. Вони, далі, погоджуються в тому, що освіта повинна кожному дати можливість бути корисним членом вільного суспільства, сприяти розвитку взаєморозуміння, терпимості (*tolerance*) і дружби між усіма націями, расовими, етнічними та релігійними групами, а також сприяти зусиллям Організації Об'єднаних Націй по підтриманню миру (*maintenance of peace*).

2. Держави, що беруть участь у цьому Пакті, визнають, що для повного здійснення цього права:

а) початкова освіта повинна бути обов'язковою і безкоштовною для всіх;

б) середня освіта в її різних формах, включаючи професійно-технічну середню освіту (*vocational secondary education*), має бути відкритою і доступною для кожного внаслідок вживання всіх необхідних заходів і, зокрема, поступового запровадження (*progressive introduction*) безкоштовної освіти;

в) вища освіта повинна бути однаково доступною для всіх на основі здібностей кожного шляхом вжиття всіх необхідних заходів і, зокрема, поступового запровадження безкоштовної освіти;

г) базова освіта (*fundamental education*) повинна по можливості заохочуватися або інтенсифікуватися по відношенню до тих, хто не проходив чи не закінчив повного курсу початкової освіти;

е) має активно проводитися розвиток мережі закладів освіти усіх рівнів, повинна бути встановлена задовільна система стипендій і мають постійно поліпшуватися матеріальні умови праці викладачів.

3. Держави, що беруть участь у цьому Пакті, зобов'язуються поважати свободу батьків та (у відповідних випадках) законних опікунів обирати для власних дітей не тільки школи, запроваджені державною владою, а й інші заклади освіти, що відповідають тому мінімуму вимог щодо освіти, який встановлено чи затверджено державою, і забезпечувати релігійне та моральне виховання своїх дітей відповідно до власних переконань (*convictions*).

4. Жодна частина цієї статті не повинна тлумачитися (*construe*) у розумінні обмеження свободи окремих осіб та установ створювати навчальні заклади і керувати ними за незмінної умови додержання принципів, викладених у пункті 1 цієї статті, і вимоги, щоб освіта, яку дають у таких закладах, відповідала тому мінімуму вимог, що його може бути встановлено державою.

PART 3

Вправа 20. Письмово перекладіть поданий тематичний текст. Знайдіть спеціальну термінологію та вкажіть способи її перекладу.

INTERNATIONAL COVENANT ON CIVIL AND POLITICAL RIGHTS

<p>Every human being has the inherent right (1) to life. This right shall be protected by law. No one shall be arbitrarily deprived of his life. In countries which have not abolished the death penalty (2), sentence of death (3) maybe imposed only for the most serious crimes in accordance with the law in force at the time of the commission of the crime (4) and not contrary to the provisions of the present Covenant and to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (5). This penalty can only be carried out pursuant to a final judgement (6) rendered by a competent court (7).</p> <p>When deprivation of life (8) constitutes the crime of genocide, it is understood that nothing in this article shall authorize any State Party to the present Covenant to derogate (9) in any way from any obligation assumed under the provisions of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide. Anyone sentenced to death shall have the right to seek pardon (10) or commutation of the sentence (11). Amnesty (12), pardon or commutation of the sentence of death may be granted in all cases. Sentence of death shall not be imposed for crimes committed by persons below eighteen years of age and shall not be carried out on pregnant women. Nothing in this article shall be invoked (13) to delay or to prevent the abolition (14) of capital punishment (15) by any State Party to the present Covenant.</p> <p>No one shall be subjected to torture (16) or to cruel, inhuman or degrading treatment (17) or punishment (18). In particular, no one shall be subjected without his</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. невід’ємне право 2. смертна кара 3. смертний вирок 4. вчинення злочину 5. Конвенція про запобігання злочину геноциду і покарання за нього 6. остаточний вирок 7. компетентний суд 8. позбавлення життя 9. відступати 10. просити про помилування 11. пом’якшення вироку 12. амністія 13. бути підставою; застосовуватися 14. скасування 15. смертна кара 16. катування 17. принижуюче гідність поведження 18. покарання 19. медичні чи наукові досліді 20. свавільне чи незаконне втручання
--	---

<p>free consent to medical or scientific experimentation (19).</p> <p>No one shall be subjected to arbitrary or unlawful interference (20) with his privacy, family, home or correspondence, nor to unlawful attacks on his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interfering attacks.</p>	
--	--

Вправа 21. З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
<p>1. Anyone sentenced to death shall have the right to seek pardon or commutation of the sentence. Amnesty, pardon or commutation of the sentence of death may be granted in all cases. Sentence of death shall not be imposed for crimes committed by persons below eighteen years of age and shall not be carried out on pregnant women.</p>	<p>А. Нікого не може бути піддано катуванню чи жорстокому, нелюдському або принижуючому гідність поводженню чи покаранню. Зокрема, жодну особу не може бути без її добровільної згоди піддано медичним чи науковим досліддам.</p>
<p>2. In countries which have not abolished the death penalty, sentence of death may be imposed only for the most serious crimes in accordance with the law in force at the time of the commission of the crime and not contrary to the provisions of the present Covenant and to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide. This penalty can only be carried out pursuant to a final judgement rendered by a competent court.</p>	<p>В. Ніхто не повинен зазнавати свавільного чи незаконного втручання в його особисте і сімейне життя, свавільних чи незаконних посягань на недоторканність його житла або таємницю його листування чи незаконних посягань на його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання чи таких посягань.</p>
<p>3. When deprivation of life constitutes the crime of genocide, it is understood that nothing in this article shall authorize any State Party to the present Covenant to derogate in any way from any obligation assumed under the provisions of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide.</p>	<p>С. Кожний, кого засуджено до смертної кари, має право просити про помилування чи про пом'якшення вироку. Амністія, помилування або заміна смертного вироку можуть бути даровані в усіх випадках. Смертний вирок не виноситься за злочини, вчинені особами, молодшими за вісімнадцять років, і не виконується щодо вагітних жінок.</p>

<p>4. No one shall be subjected to arbitrary or unlawful interference with his privacy, family, home or correspondence, nor to unlawful attacks on his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.</p>	<p>Д. У країнах, які не скасували смертної кари, смертні вироки можуть виноситися тільки за найтяжчі злочини відповідно до закону, який діяв під час вчинення злочину і який не суперечить постановам цього Пакту і Конвенції про запобігання злочину геноциду і покарання за нього. Це покарання може бути здійснене тільки на виконання остаточного вироку, винесеного компетентним судом.</p>
<p>5. No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. In particular, no one shall be subjected without his free consent to medical or scientific experimentation.</p>	<p>Е. Коли позбавлення життя становить злочин геноциду, слід мати на увазі, що ніщо в цій статті не дає державам-учасницям цього Пакту права якимось шляхом відступати від будь-яких зобов'язань, прийнятих згідно з постановами Конвенції про запобігання злочину геноциду і покарання за нього.</p>

Вправа 22. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. inherent right to life; 2. right shall be protected by law; 3. abolish the death penalty; 4. tence of death; 5. most serious crimes; 6. commission of the crime; 7. Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide; 8. final judgement; 9. competent court; 10. unlawful attacks on honour and reputation; 11. deprivation of life; 12. crime of genocide; 13. derogate from any obligations; 14. right to seek pardon; 15. commutation of the sentence; 16. amnesty, pardon or commutation of the sentence of death may be granted in all cases; 17. sentence of death shall not be imposed for crimes committed by persons below eighteen years of age and shall not be carried out on pregnant women; 18. be invoked to delay or to prevent the abolition of capital punishment; 19. be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment; 20. medical or scientific experimentation; 21. no one shall be subjected to arbitrary or unlawful interference with privacy, family, home or correspondence; 22. right to the protection of the law against interference or attacks.

Вправа 23. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.

1. катування чи жорстоке, нелюдське або принижуюче гідність поводження чи покарання; 2. незаконні посягання на честь і гідність ; 3. право на життя є невід'ємним правом кожної людини; 4. найтяжчі злочини відповідно до закону; 5. смертний вирок; 6. скасовувати смертну кару; 7. конвенція про запобігання злочину геноциду і покарання за нього; 8. амністія, помилування або заміна смертного вироку можуть бути даровані в усіх випадках; 9. компетентний суд; 10. право охороняється законом; 11. позбавлення життя; 12. смертна кара; 13. медичні чи наукові досліді; 14. свавільні чи незаконні посягання на недоторканність життя або

таємницю листування; 15. відступати від будь-яких зобов'язань; 16. остаточний вирок; 17. право на захист закону від втручання чи посягань; 18. просити про помилування; 19. пом'якшення вироку; 20. смертний вирок не виноситься за злочини, вчинені особами, молодшими за вісімнадцять років, і не виконується щодо вагітних жінок; 21. бути підставою для відстрочення або недопущення скасування смертної кари.

Вправа 24. З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
<p>1. Брати участь у веденні державних справ як безпосередньо, так і за посередництвом вільно обраних представників. Голосувати і бути обраним на регулярних демократичних виборах, що проводяться на основі загального і рівного виборчого права при таємному голосуванні і забезпечують свободу волевиявлення виборців.</p>	<p>A. Any propaganda for war shall be prohibited by law. Any advocacy of national, racial or religious hatred that constitutes incitement to discrimination, hostility or violence shall be prohibited by law.</p>
<p>2. Будь-яка пропаганда війни забороняється законом. Будь-який виступ, що розпалює національну, расову чи релігійну ворожнечу і становить собою підбурювання до дискримінації, ворожнечі або насильства, повинен бути заборонений законом.</p>	<p>B. Any service exacted in cases of emergency or calamity threatening the life or well-being of the community. Any work or service which forms part of normal civil obligations.</p>
<p>3. Нікого не можуть тримати в рабстві: рабство і работоргівля забороняються в усіх їхніх формах. Нікого не можуть тримати у підневільному стані. Нікого не можуть приневолювати до примусової чи обов'язкової праці.</p>	<p>C. To take part in the conduct of public affairs, directly or through freely chosen representatives. To vote and to be elected at genuine periodic elections which shall be by universal and equal suffrage and shall be held by secret ballot, guaranteeing the free expression of the will of the electors.</p>
<p>4. Будь-які роботи, необхідні у випадках надзвичайної ситуації або лиха, що загрожують життю чи благополуччю населення. Будь-яка робота чи служба, що входять до звичайних громадських обов'язків.</p>	<p>D. Any service of a military character and, in countries where conscientious objection is recognized, any national service required by law of conscientious objectors.</p>
<p>5. Будь-яка служба військового характеру, а в тих країнах, де визнається відмова від військової служби з політичних чи релігійно-етичних мотивів, будь-яка</p>	<p>E. No one shall be held in slavery: slavery and the slave-trade in all their forms shall be prohibited. No one shall be held in servitude. No one</p>

державна служба, передбачена законом для осіб, що відмовляються від військової служби з таких мотивів.	shall be required to perform forced or compulsory labour.
--	---

Вправа 25. *Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.*

1. slavery and the slave-trade in all their forms shall be prohibited; 2. forced or compulsory labour; 3. lawful order of a court; 4. no one shall be held in servitude; 5. competent court; 6. conditional release; 7. service of a military character; 8. hard labour; 9. imprisonment; 10. any service exacted in cases of emergency or calamity threatening the life or well-being of the community; 11. any advocacy of national, racial or religious hatred that constitutes incitement to discrimination, hostility or violence shall be prohibited by law; 12. take part in the conduct of public affairs; 13. chosen representatives; 14. vote and to be elected at genuine periodic elections; 15. universal and equal suffrage; 16. any propaganda for war shall be prohibited by law; 17. civil obligations; 18. secret ballot; 19. guarantee free expression of the will of the electors; 20. citizen.

Вправа 26. *Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.*

1. голосувати і бути обраним на регулярних демократичних виборах; 2. забезпечувати свободу волевиявлення виборців; 3. таємне голосування; 4. випадки надзвичайних ситуацій або лиха, що загрожують життю чи благополуччю населення; 5. будь-яка служба військового характеру; 6. ворожнеча; 7. вільно обрані представники; 8. загальне і рівне виборче право; 9. будь-який виступ, спрямований на розпалювання національної, расової чи релігійної ненависті, що являє собою підбурювання до дискримінації; 10. законне розпорядження суду; 11. громадські обов'язки; 12. будь-яка пропаганда війни повинна бути заборонена законом; 13. брати участь у веденні державних справ; 14. умовне звільнення; 15. примусова чи обов'язкова праця; 16. каторжні роботи; 17. нікого не можуть утримувати в рабстві; 18. работоргівля забороняється в усіх її формах; 19. компетентний суд; 20. нікого не можуть тримати у підневільному стані.

Вправа 27. *Письмово перекладіть подані словосполучення англійською мовою.*

1. скасувати вирок; 2. катування чи жорстоке, нелюдське або принижуюче гідність поводження чи покарання; 3. медичні чи наукові дослідження; 4. конвенція про запобігання злочину геноциду і покарання за нього; 5. просити про помилування; 6. свавільні чи незаконні посягання на недоторканність життя або таємницю листування; 7. остаточний вирок; 8. відступати від будь-яких зобов'язань; 9. смертний вирок не виноситься за злочини, вчинені особами, молодшими за вісімнадцять років, і не виконується щодо вагітних жінок; 10. амністія, помилування або заміна смертного вироку можуть бути даровані в усіх випадках; 11. звільнення може ставитися у залежність від надання гарантій явки до суду; 12. винесення судового рішення; 13. жертва незаконного арешту; 14. пенітенціарною системою передбачається режим для ув'язнених, істотною метою якого є їх виправлення і соціальне перевиховання; 15. здійснювати судову владу;

16. право на свободу та особисту недоторканність; 17. карно-правові процедури; 18. утримання під вартою; 19. будь-яка пропаганда війни повинна бути заборонена законом; 20. невідома обставина; 21. кримінальні обвинувачення; 22. міжнародне право; 23. договірне зобов'язання; 24. остаточне рішення; 25. бути вдруге засудженим; 26. міжнародне співтовариство; 27. свавільний арешт; 28. бути виправданим; 29. громадянин; 30. таємне голосування; 31. голосувати і бути обраним на регулярних демократичних виборах; 32. ніщо в цій статті не перешкоджає відданню під суд і покаранню будь-якої особи за будь-яке діяння чи бездію; 33. нововиявлена обставина; 34. зазнавати покарання в результаті такого засудження; 35. кожний засуджений за будь-який злочин має право на те, щоб його засудження і вирок були розглянуті вищою судовою інстанцією; 36. одержувати компенсацію; 37. брати участь у веденні державних справ; 38. внутрішньо-державне законодавство; 39. судова помилка; 40. громадські обов'язки; 41. внаслідок якоїсь дії чи бездії; 42. забезпечувати свободу волевиявлення виборців; 43. законне розпорядження суду; 44. умовне звільнення; 45. будь-яка служба військового характеру; 46. ворожнеча; 47. приневолювати до примусової чи обов'язкової праці; 48. каторжні роботи; 49. випадки надзвичайних ситуацій або лиха, що загрожують життю чи благополуччю населення; 50. компетентний суд.

Вправа 28. *Письмово перекладіть подані словосполучення українською мовою.*

1. slavery and the slave-trade in all their forms shall be prohibited; 2. forced or compulsory labour; 3. hard labour; 4. universal and equal suffrage; 5. secret ballot; 6. any advocacy of national, racial or religious hatred that constitutes incitement to discrimination, hostility or violence shall be prohibited by law; 7. take part in the conduct of public affairs; 8. vote and to be elected at genuine periodic elections; 9. conditional release; 10. no one shall be held in servitude; 11. any service exacted in cases of emergency or calamity threatening the life or well-being of the community; 12. be acquitted; 13. suffer punishment; 14. miscarriage of justice; 15. final decision; 16. criminal offence; 17. take proceedings before a court; 18. be deprived of liberty; 19. guarantee free expression of the will of the electors; 20. enforceable right to compensation; 21. higher tribunal; 22. right to the protection of the law against interference or attacks; 23. prejudice the trial; 24. according to the general principles of law recognized by the community of nations; 25. any propaganda for war shall be prohibited by law; 26. newly discovered fact; 27. no one shall be liable to be tried or punished again for an offence; 28. under national or international law; 29. pardon; 30. act or omission; 31. offender; 32. exercise judicial power; 33. commit a criminal offence; 34. no one shall be subjected to arbitrary or unlawful interference with privacy, family, home or correspondence; 35. unknown fact; 36. right shall be protected by law; 37. security of person; 38. accused juvenile persons shall be separated from adults and brought as speedily as possible for adjudication; 39. be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment; 40. execution of the judgement; 41. release maybe subject to guarantees to appear for trial; 42. victim of unlawful arrest or detention; 43. juvenile offenders; 44. be segregated from convicted persons; 45. penitentiary system; 46. be detained in custody; 47. reformation and social rehabilitation; 48. bring promptly

before a judge or other officer authorized by law; 49. no one shall be imprisoned merely on the ground of inability to fulfil a contractual obligation; 50. civil obligations; 51. lawfulness of the detention; 52. right to liberty; 53. Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide; 54. reverse the conviction.

Вправа 29. Заповніть пропуски відповідними за змістом словами, потім перекладіть українською мовою.

Everyone has the right to liberty and _____ (1) of person. No one shall be subjected to _____ (2) arrest or _____ (3). No one shall be deprived of his liberty exception such grounds and in accordance with such procedure as are established by _____ (4).

Anyone who is arrested shall be informed, at the time of arrest, of the reasons for his arrest and shall be promptly informed of any _____ (5) against him.

Anyone arrested or detained on a criminal charge shall be brought promptly before a judge or other officer authorized by law to exercise judicial _____ (6) and shall be entitled to trial within a reasonable time or to release. It shall not be the general rule that persons awaiting trial shall be detained in _____ (7), but release may be subject to guarantees to appear for _____ (8), at any other stage of the _____ (9) proceedings, and, should occasion arise, for execution of the _____ (10). Anyone who is deprived of his liberty by arrest or detention shall be entitled to take proceedings before a _____ (11), in order that court may decide without delay on the lawfulness of his detention and order his release if the detention is not lawful. Anyone who has been the _____ (12) of unlawful arrest or detention shall have an _____ (13) right to compensation. All persons deprived of their _____ (14) shall be treated _____ (16) persons shall, save in exceptional circumstances, be _____ (17) from convicted persons and shall be subject to separate treatment appropriate to their status as unconvicted persons.

Accused _____ (18) persons shall be separated from adults and brought as speedily as possible for _____ (19). The _____ (20) system shall comprise treatment of prisoners the essential aim of which shall be their reformation and social _____ (21).

Juvenile _____ (22) shall be segregated from adults and be accorded treatment appropriate to their age and legal status. No one shall be imprisoned merely on the ground of inability to fulfil a _____ (23) obligation.

Вправа 30. Перекладіть подані тексти усно з аркуша.

А

Стаття 8

1. Нікого не можуть утримувати в рабстві: рабство і работоргівля забороняються в усіх їхніх формах.

2. Нікого не можуть тримати у підневільному стані.

3. а) Нікого не можуть приневолювати до примусової чи обов'язкової праці;

б) у тих країнах, де у вигляді покарання за злочин може призначатися позбавленні волі, пов'язане з каторжними роботами, пункт 3 (а) не вважається перешкодою для виконання каторжних робіт за вироком компетентного суду, що призначив таке покарання;

в) терміном “примусова чи обов'язкова праця” в цьому пункті не охоплюється:

I) будь-яка не згадана у підпункті (б) робота чи служба, яку, як правило, повинна виконувати особа, що перебуває в ув'язненні на підставі законного розпорядження суду, або особа, умовно звільнена від такого ув'язнення;

II) будь-яка служба військового характеру, а в тих країнах, де визнається відмова від військової служби з політичних чи релігійно-етичних мотивів, будь-яка служба, передбачена законом для осіб, що відмовляються від військової служби з таких мотивів:

III) будь-яка служба, обов'язкова у випадках надзвичайних ситуацій або лиха, що загрожують життю чи благополуччю населення;

IV) будь-яка робота чи служба, що входить до звичайних громадських обов'язків.

Стаття 20

1. Будь-яка пропаганда війни повинна бути заборонена законом.

2. Будь-який виступ, спрямований на розпалення національної, расової чи релігійної ненависті, що являє собою підбурювання до дискримінації, ворожнечі або насильства, забороняється законом.

B

Article 14

1. All persons shall be equal before the courts and tribunals. In the determination of any criminal charge against him, or of his rights and obligations in a suit at law, everyone shall be entitled to a fair and public hearing by a competent, independent and impartial tribunal established by law. The press and the public maybe excluded from all or part of a trial for reasons of morals, public order or national security in a democratic society, or when the interest of the private lives of the parties so requires, or to the extent strictly necessary in the opinion of the court in special circumstances where publicity would prejudice the interests of justice; but any judgement rendered in a criminal case or in a suit at law shall be made public except where the interest of juvenile persons otherwise requires or the proceedings concern matrimonial disputes or the guardianship of children.

2. Everyone charged with a criminal offence shall have the right to be presumed innocent until proved guilty according to law.

3. In the determination of any criminal charge against him, everyone shall be entitled to the following minimum guarantees, in full equality:

(a) To be informed promptly and in detail in a language which he understands of the nature and cause of the charge against him;

(b) To have adequate time and facilities for the preparation of his defence and to communicate with counsel of his own choosing;

(c) To be tried without undue delay;

(d) To be tried in his presence, and to defend himself in person or through legal assistance of his own choosing; to be informed, if he does not have legal assistance, of this right; and to have legal assistance assigned to him, in any case where the interests of justice so require, and without payment by him in any such case if he does not have sufficient means to pay for it;

(e) To examine, or have examined, the witnesses against him and to obtain the attendance and examination of witnesses on his behalf under the same conditions as witnesses against him;

(f) To have the free assistance of an interpreter if he cannot understand or speak the language used in court;

(g) Not to be compelled to testify against himself or to confess guilt.

4. In the case of juvenile persons, the procedure shall be such as will take account of their age and the desirability of promoting their rehabilitation.

Вправа 31. Перекладіть українською мовою.

Article 14

Everyone convicted of a crime shall have the right to his conviction and sentence being reviewed by a higher tribunal according to law.

When a person has by a final decision been convicted of a criminal offence and when subsequently his conviction has been reversed or he has been pardoned on the ground that a new or newly discovered fact shows conclusively that there has been a miscarriage of justice, the person who has suffered punishment as a result of such conviction shall be compensated according to law, unless it is proved that the non-disclosure of the unknown fact in time is wholly or partly attributable to him.

No one shall be liable to be tried or punished again for an offence for which he has already been finally convicted or acquitted in accordance with the law and penal procedure of each country.

Article 15

No one shall be held guilty of any criminal offence on account of any act or omission which did not constitute a criminal offence, under national or international law, at the time when it was committed. Nor shall a heavier penalty be imposed than the one that was applicable at the time when the criminal offence was committed. If, subsequent to the commission of the offence, provision is made by law for the imposition of the lighter penalty, the offender shall benefit thereby.

Nothing in this article shall prejudice the trial and punishment of any person for any act or omission which, at the time when it was committed, was criminal according to the general principles of law recognized by the community of nations.

Вправа 32. Перекладіть англійською мовою.

Стаття 12

Кожен, хто законно перебуває на території будь-якої держави, має право у межах цієї території на вільне пересування (*right to liberty of movement*) і свободу вибору місця проживання (*freedom to choose the residence*).

Кожна людина має право залишити будь-яку країну, включаючи свою власну. Згадані вище права не можуть бути об'єктом жодних обмежень, крім тих, що передбачено законом і що є необхідними для охорони державної безпеки, громадського порядку, здоров'я (*public health*) чи моральності населення або прав та свобод інших і є сумісними з іншими правами, визначеними в цьому Пакті.

Ніхто не може бути свавільно позбавлений права (*be deprived of the right*) на в'їзд до своєї власної країни.

Стаття 13

Іноземець (*alien*), який законно перебуває на території будь-якої держави-учасниці цього Пакту, може бути висланий (*be expelled*) тільки на виконання рішення, винесеного відповідно до закону, і, якщо імперативні міркування (*compelling reasons*) державної безпеки не вимагають іншого, має право на подання аргументів проти свого вислання (*submit the reasons against the expulsion*), на перегляд своєї справи (*review a case*) компетентним органом чи особою або особами, спеціально призначеними компетентним органом, і на те, щоб бути представленим для цієї мети перед цим органом, особою чи особами.

PART 4

Вправа 33. Письмово перекладіть поданий тематичний текст. Знайдіть спеціальну термінологію та вкажіть способи її перекладу.

CONVENTION AGAINST TORTURE AND OTHER CRUEL, INHUMAN OR DEGRADING TREATMENT OR PUNISHMENT INTERNATIONAL CONVENTION ON THE ELIMINATION OF ALL FORMS OF RACIAL DISCRIMINATION

<p>For the purposes of this Convention, the term “torture” means any act by which severe pain (1) or suffering, whether physical or mental (2), is intentionally inflicted on a person for such purposes as obtaining from him or a third person information or a confession (3), punishing him for an act he or a third person has committed or is suspected of having committed, or intimidating (4) or coercing (5) him or a third person, or for any reason based on discrimination of any kind, when such pain or suffering is inflicted by or at the instigation (6) of or with the consent or acquiescence of a public official (7) or other person acting in an official capacity. It does not include pain or suffering arising only from, inherent in or incidental to lawful sanctions (8). This article is without prejudice to any international instrument or national legislation which does or may contain provisions of wider application (9). Each State Party shall take effective legislative, administrative, judicial or other measures to prevent acts of torture (10) in any territory under its jurisdiction. No exceptional circumstances whatsoever, whether a state of war (11) or a threat of war (12), internal political instability (13) or any other public emergency, may be invoked as a justification of torture. An order from a</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. сильний біль 2. фізичне чи моральне страждання 3. зізнання 4. залякування 5. примушування 6. підбурювання 7. державна посадова особа, державний службовець 8. законні санкції 9. ширше застосування 10. акти катувань, катування 11. стан війни 12. загроза війни 13. внутрішня політична нестабільність
--	---

<p>superior officer (14) or a public authority (15) may not be invoked as a justification (16) of torture. No State Party shall expel (17), return or extradite (18) a person to another State where there are substantial grounds for believing that he would be in danger of being subjected to torture. For the purpose of determining whether there are such grounds, the competent authorities (19) shall take into account all relevant considerations including, where applicable, the existence in the State concerned of a consistent pattern of gross (20), flagrant or mass violations (21) of human rights.</p>	<p>14. начальник 15. державний орган 16. виправдання 17. висилати 18. видавати, екстрадіювати 19. компетентні органи 20. грубий, брутальний 21. масові порушення</p>
---	--

Вправа 34. З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
<p>1. For the purpose of determining whether there are such grounds, the competent authorities shall take into account all relevant considerations including, where applicable, the existence in the State concerned of a consistent pattern of gross, flagrant or mass violations of human rights.</p>	<p>А. Жодні виключні обставини, якими б вони не були, чи то стан війни, чи її загроза, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань. Наказ начальника або державного органу не може слугувати виправданням катувань.</p>
<p>2. The term “torture” means any act by which severe pain or suffering, whether physical or mental, is intentionally inflicted on a person for such purposes as obtaining from him or a third person information or a confession, punishing him for an act he or a third person has committed or is suspected of having committed.</p>	<p>В. Ця стаття не завдає шкоди будь-якому міжнародному договору чи будь-якому національному законодавству, в яких є або можуть бути положення про ширше застосування. Кожна держава-учасниця вживає ефективних законодавчих, адміністративних, судових та інших заходів для запобігання актам катувань на будь-якій території під її юрисдикцією.</p>
<p>3. No State Party shall expel, return or extradite a person to another State where there are substantial grounds for believing that he would be in danger of being subjected to torture.</p>	<p>С. Для визначення наявності таких підстав компетентні органи беруть до уваги всі обставини, що стосуються справи, включаючи, у відповідних випадках, існування в даній державі постійної практики брутальних і масових порушень прав людини.</p>
<p>4. This article is without prejudice to any international instrument or national legislation which does or may contain</p>	<p>Д. Жодна держава-учасниця не повинна висилати, повертати чи видавати будь-яку особу іншій державі,</p>

provisions of wider application. Each State Party shall take effective legislative, administrative, judicial or other measures to prevent acts of torture in any territory under its jurisdiction.	якщо є серйозні підстави вважати, що їй там може загрозувати застосування катувань.
5. No exceptional circumstances whatsoever, whether a state of war or a threat of war, internal political instability or any other public emergency, may be invoked as a justification of torture. An order from a superior officer or a public authority may not be invoked as a justification of torture.	Е. Термін “катування” означає будь-яку дію, якою будь-якій особі умисно заподіюються сильний біль або страждання, фізичне чи моральне, щоб отримати від неї або від третьої особи відомості чи зізнання, покарати її за дії, які вчинила вона або третя особа, чи у вчиненні яких вона підозрюється.

Вправа 35. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. severe pain; 2 wider application; 3. coerce; 4. take effective legislative, administrative, judicial or other measures to prevent acts of torture; 5. state of war; 6. internal political instability; 7. justification of torture; 8. physical or mental suffering; 9. information or a confession; 10. order from a superior officer or a public authority may not be invoked as a justification of torture; 11. no State Party shall expel, return or extradite a person to another State; 12. competent authorities; 13. this article is without prejudice to any international instrument or national legislation; 14. threat of war; 15. take into account all relevant considerations 16. gross, flagrant or mass violations of human rights; 17. intimidate; 18. public official; 19. substantial grounds; 20. lawful sanctions.

Вправа 36. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.

1. фізичне чи моральне страждання; 2. відомості чи зізнання; 3. сильний біль; 4. залякувати; 5. державна посадова особа; 6. ця стаття не завдає шкоди будь-якому міжнародному договору чи будь-якому національному законодавству; 7. вживати ефективних законодавчих, адміністративних, судових та інших заходів для запобігання актам катувань; 8. ширше застосування; 9. до значення цього терміну не включаються біль або страждання, що виникли внаслідок лише законних санкцій; 10. примушувати; 11. підбурювання; 12. надзвичайний стан; 13. жодна держава-учасниця не повинна висилати, повертати чи видавати будь-яку особу іншій державі; 14. компетентні органи; 15. серйозні підстави; 16. загроза війни; 17. виправдання катувань; 18. внутрішня політична нестабільність; 19. стан війни; 20. постійна практика брутальних і масових порушень прав людини; 21. наказ начальника або державного органу не може слугувати виправданням катувань.

Вправа 37. З'єднайте речення, які розташовані у стовпчику А з їх еквівалентами зі стовпчика В.

А	В
1. Кожна держава-учасниця повною	А. States Parties particularly condemn

<p>мірою забезпечує включення навчальних матеріалів та інформації про заборону катувань до програм підготовки працівників правоохоронних органів, цивільних чи військових, медичного персоналу та державних посадових осіб.</p>	<p>racial segregation and apartheid and undertake to prevent, prohibit and eradicate all practices of this nature in territories under their jurisdiction.</p>
<p>2. Держави-учасниці оголошують злочином, що карається за законом, будь-яке поширення ідей, що ґрунтуються на расовій зверхності або ненависті, будь-яке підбурювання до расової дискримінації, а також всі акти насильства або підбурювання до таких актів, спрямованих проти будь-якої раси чи групи осіб іншого кольору шкіри або етнічного походження.</p>	<p>B. States Parties shall declare illegal and prohibit organizations, and also organized and all other propaganda activities, which promote and incite racial discrimination, and shall recognize participation in such organizations or activities as an offence punishable by law.</p>
<p>3. Держави-учасниці оголошують протизаконними і забороняють організації, а також організовану і будь-яку іншу пропагандистську діяльність, які заохочують расову дискримінацію та підбурюють до неї, і визнають участь у таких організаціях чи в такій діяльності злочином, що карається законом.</p>	<p>C. States Parties condemn all propaganda and all organizations which are based on ideas or theories of superiority of one race or group of persons of one colour or ethnic origin, or which attempt to justify or promote racial hatred and discrimination in any form.</p>
<p>4. Держави-учасниці особливо засуджують расову сегрегацію та апартеїд і зобов'язуються відвертати, забороняти і викорінювати будь-яку практику такого характеру на територіях, які є під їхньою юрисдикцією.</p>	<p>D. Each State Party shall ensure that education and information regarding the prohibition against torture are fully included in the training of law enforcement personnel, civil or military, medical personnel, public officials.</p>
<p>5. Держави-учасниці засуджують будь-яку пропаганду і всі організації, що засновані на ідеях або теоріях зверхності однієї раси чи групи осіб певного кольору шкіри або етнічного походження, чи намагаються виправдати, або заохочують расову ненависть і дискримінацію в будь-якій формі.</p>	<p>E. Shall declare an offence punishable by law all dissemination of ideas based on racial superiority or hatred, incitement to racial discrimination, as well as all acts of violence or incitement to such acts against any race or group of persons of another colour or ethnic origin.</p>

Вправа 38. Письмово перекладіть подані лексичні одиниці українською мовою.

1. condemn racial segregation; 2. ethnic origin; 3. racial hatred; 4. eradicate all incitement (to); 5. prevent, prohibit and eradicate all practices of this nature; 6. apartheid; 7. dissemination of ideas; 8. acts of violence; 9. provision of any assistance to racist activities, including the financing thereof; 10. propaganda activities; 11. not to permit

public authorities or public institutions, national or local, to promote or incite racial discrimination; 12. adopt immediate and positive measures; 13. racial superiority; 14. States Parties condemn all propaganda and all organizations which are based on ideas or theories of superiority of one race; 15. recognize participation in such organizations or activities as an offence punishable bylaw; 16. justify; 17. training of law enforcement personnel; 18. civil or military, medical personnel; 19. persons who may be involved in the custody, interrogation or treatment of any individual subjected to any form of arrest, detention or imprisonment; 20. include this prohibition in the rules or instructions issued in regard to the duties and functions of any such persons.

Вправа 39. *Письмово перекладіть подані лексичні одиниці англійською мовою.*

1. програми підготовки працівників правоохоронних органів; 2. допит; 3. цивільний; 4. військовий; 5. медичний персонал; 6. не дозволяти центральним чи місцевим органам державної влади або державним установам заохочувати расову дискримінацію чи підбурювати до неї; 7. визнавати участь у таких організаціях чи в такій діяльності злочином, що карається законом; 8. подання будь-якої допомоги для проведення расистської діяльності, включаючи її фінансування; 9. поширення ідей; 10. вживати негайних і конструктивних заходів; 11. засуджувати расову сегрегацію; 12. акти насильства; 13. етнічне походження; 14. підбурювання до расової дискримінації; 15. апартеїд; 16. попереджувати, забороняти і викорінювати будь-яку практику; 17. расова ненависть і дискримінація в будь-якій формі; 18. пропагандистська діяльність; 19. кожна держава-учасниця включає цю заборону до правил чи інструкцій, що стосуються обов'язків і функцій будь-яких осіб; 20. расова зверхність; 21. виправдовувати; 22. держави-учасниці засуджують будь-яку пропаганду і всі організації, що засновані на ідеях або теоріях зверхності однієї раси.

Вправа 40. *Письмово перекладіть подані словосполучення англійською мовою.*

1. право на подання скарги; 2. кожна держава-учасниця повинна заборонити расову дискримінацію і покласти їй край; 3. допит; 4. вживати ефективних законодавчих, адміністративних, судових та інших заходів для запобігання актам катувань; 5. расова зверхність; 6. поширення ідей; 7. анулювати, скасовувати; 8. програми підготовки працівників правоохоронних органів; 9. не допускати жодних випадків катувань; 10. расова ненависть і дискримінація в будь-якій формі; 11. скарга; 12. примушувати; 13. внутрішня політична нестабільність; 14. свідчення; 15. ця стаття не завдає шкоди будь-якому міжнародному договору чи будь-якому національному законодавству; 16. жодна держава-учасниця не повинна висилати, повертати чи видавати будь-яку особу іншій державі; 17. загроза війни; 18. вживати негайних і конструктивних заходів; 19. серйозні підстави; 20. держави-учасниці засуджують будь-яку пропаганду і всі організації, що засновані на ідеях або теоріях зверхності однієї раси; 21. проведення швидкого й неупередженого розслідування; 22. погане поводження чи залякування; 23. залякувати; 24. пропагандистська діяльність; 25. скасовувати; 26. сприяти взаєморозумінню між усіма расами; 27. тяжкий характер (злочину); 28. будь-яка форма арешту, затримання чи ув'язнення;

29. апартеїд; 30. закони і постанови; 31. наказ начальника або державного органу не може слугувати виправданням катувань; 32. знищення расових бар'єрів; 33. переглядати правила, інструкції, методи і практику допитів; 34. сильний біль; 35. державні установи; 36. стан війни; 37. встановлювати відповідні покарання; 38. компетентні органи; 39. позивач; 40. державна посадова особа; 41. постійна практика брутальних і масових порушень прав людини; 42. кожна держава-учасниця повинна вжити ефективних заходів для перегляду урядової, державної та регіональної політики; 43. ширше застосування; 44. кожна держава-учасниця забезпечує розгляд будь-яких актів катування, згідно з її карним законодавством, як злочинів; 45. вносити поправки (виправлення); 46. свідок; 47. фізичне чи моральне страждання; 48. не захищати і не підтримувати расову дискримінацію; 49. об'єднавчі багаторасові організації та об'єднавчий рух; 50. подання будь-якої допомоги для проведення расистської діяльності, включаючи її фінансування.

Вправа 41. *Письмово перекладіть подані словосполучення українською мовою.*

1. dissemination of ideas; 2. criminal law; 3. take effective legislative, administrative, judicial or other measures to prevent acts of torture; 4. prevent, prohibit and eradicate all practices; 5. training of law enforcement personnel; 6. severe pain; 7. provision of any assistance to racist activities, including the financing thereof; 8. arrangements for the custody; 9. this article is without prejudice to any international instrument or national legislation; 10. commit torture; 11. grave nature (of an offence); 12. lawful sanctions; 13. complainant; 14. racial hatred; 15. adopt immediate and positive measures; 16. not to permit public authorities or public institutions, national or local, to promote or incite racial discrimination; 17. physical or mental suffering; 18. ethnic origin; 19. keep under systematic review interrogation rules, instructions, methods and practices; 20. any laws and regulations; 21. any form of arrest, detention or imprisonment; 22. participation in torture; 23. intimidate; 24. acts of violence; 25. propaganda activities; 26. no State Party shall expel, return or extradite a person to another State; 27. condemn racial segregation; 28. internal political instability; 29. threat of war; 30. condemn racial discrimination; 31. justify; 32. coerce; 33. means of eliminating barriers between races; 34. rescind; 35. States Parties condemn all propaganda and all organizations which are based on ideas or theories of superiority of one race; 36. amend; 37. recognize participation in such organizations or activities as an offence punishable by law; 38. the right to complain to; 39. apartheid; 40. civil or military, medical personnel; 41. wider application; 42. witnesses are protected against all ill-treatment or intimidation; 43. justification of torture; 44. pursue a policy of eliminating racial discrimination in all its forms; 45. take effective measures to review governmental, national and local policies; 46. state of war; 47. public official; 48. each State Party shall make these offences punishable by appropriate penalties; 49. complaint; 50. each State Party shall prohibit and bring to an end racial discrimination; 51. integrationist multiracial organizations and movements; 52. gross, flagrant or mass violations of human rights.

Вправа 42. *Заповніть пропуски відповідними за змістом словами, потім перекладіть українською мовою.*

Each State Party shall _____ (1) that all acts of _____ (2) are offences undents _____ (3) law. The same shall apply to an attempt to commit torture and to an act by any person which constitutes complicity or _____ (4) in torture. Each State Party shall make these offences _____ (5) by appropriate _____ (6) which take into account their _____ (7) nature.

Each State Party shall keep under systematic review _____ (8) rules, instincts, methods and practices as well as arrangements for the _____ (9) and treatment of persons subjected to any form of _____ (10), detention or _____ (11) in any territory under its jurisdiction, with a view to preventing any cases of torture.

Each State Party shall ensure that its _____ (12) authorities proceed to a _____ (13) and _____ (14) investigation, wherever there is reasonable ground to believe that an act of torture has been committed in any territory under its jurisdiction.

Each State Party shall ensure that any individual who alleges he has been subjected to torture in any territory under its jurisdiction has the _____ (15) to complain to, and to have his case promptly and impartially examined by, its competent authorities. Steps shall be taken to ensure that the _____ (16) and _____ (17) are protected against all ill-treatment or _____ (18) as a consequence of his _____ (19) or any _____ (20) given.

Вправа 43. *Перекладіть українською.*

Article 2

1. States Parties condemn racial discrimination and undertake to pursue by all appropriate means and without delay a policy of eliminating racial discrimination in all its forms and promoting understanding among all races, and, to this end:

(a) Each State Party undertakes to engage in no act or practice of racial discrimination against persons, groups of persons or institutions and to ensure that all public authorities and public institutions, national and local, shall act in conformity with this obligation;

(b) Each State Party undertakes not to sponsor, defend or support racial discrimination by any persons or organizations;

(c) Each State Party shall take effective measures to review governmental, national and local policies, and to amend, rescind or nullify any laws and regulations which have the effect of creating or perpetuating racial discrimination wherever it exists;

(d) Each State Party shall prohibit and bring to an end, by all appropriate means, including legislation as required by circumstances, racial discrimination by any persons, group or organization;

(e) Each State Party undertakes to encourage, where appropriate, integrationist multiracial organizations and movements and other means of eliminating barriers between races, and to discourage anything which tends to strengthen racial division.

2. States Parties shall, when the circumstances so warrant, take, in the social, economic, cultural and other fields, special and concrete measures to ensure the adequate development and protection of certain racial groups or individuals belonging to them, for the purpose of guaranteeing them the full and equal enjoyment of human rights and fundamental freedoms. These measures shall in no case entail as a consequence the maintenance of unequal or separate rights for different racial groups after the objectives

for which they were taken have been achieved.

Вправа 44. Перекладіть англійською усно.

Стаття 5

1. Кожна держава-учасниця вживає таких заходів, які можуть стати необхідними для встановлення її юрисдикції щодо злочинів, зазначених у статті 4, у таких випадках:

а) коли злочини вчинені на будь-якій території, що перебуває під її юрисдикцією, або на борту морського чи повітряного судна, зареєстрованого в цій державі;

б) коли гаданий злочинець є громадянином цієї держави;

с) коли жертва є громадянином цієї держави і якщо ця держава вважає це за доцільне.

2. Кожна держава-учасниця вживає таких заходів, які можуть стати необхідними, щоб встановити свою юрисдикцію щодо таких злочинів у випадках, коли гаданий злочинець перебуває на будь-якій території під її юрисдикцією й вона не видає його, згідно зі статтею 8, будь-якій з держав, зазначених у пункті 1 цієї статті.

3. Ця Конвенція не виключає здійснення будь-якої кримінальної юрисдикції згідно з внутрішнім законодавством.

Стаття 6

1. Переконавшись після розгляду наявної у неї інформації, що обставини цього вимагають, будь-яка держава-учасниця, на території якої перебуває особа, яка підозрюється у вчиненні будь-якого із злочинів, зазначених у статті 4, бере її під варту або вживає інших юридичних заходів, що забезпечують її присутність. Взяш під варту та інші подібні заходи здійснюються згідно із законодавством цієї держави, але можуть тривати тільки протягом часу, необхідного для того, щоб здійснити кримінально-процесуальні дії у справі видачі.

2. Така держава негайно проводить попереднє розслідування фактів.

3. Будь-якій особі, яка перебуває під вартою на підставі пункту 1 цієї статті, надається сприяння в негайному встановленні контакту з найближчим відповідальним представником держави, громадянином якої вона є, або, якщо вона є особою без громадянства – з представником тієї держави, де вона зазвичай проживає.

4. Коли держава, яка згідно з цією статтею, бере будь-яку особу під варту, негайно повідомляє держави, зазначені в пункті 1 статті 5, про факт перебування такої особи під вартою та про обставини, що стали підставою для її затримання. Держава, що проводить попереднє розслідування, передбачене в пункті 2 цієї статті, негайно повідомляє зазначеним вище державам про одержані нею дані і сповіщає, чи має вона намір здійснити свою юрисдикцію.

**ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ**

**PART 3.
STUDENTS' SELF-DIRECTED ACTIVITY ORGANIZATION GUIDE**

Тексти для самостійного опрацювання
(домашнє завдання з дисципліни)

Письмово перекладіть подані тексти.

MURPHY'S LAWS

Spark's Ten Rules for the Project Manager:

1. Strive to look tremendously important.
2. Attempt to be seen with important people.
3. Speak with authority; however, only expound on the obvious facts.
4. Don't engage in arguments, but if cornered, ask an irrelevant question and lean back with a satisfied grin while your opponent tries to figure out what's going on – then quickly change the subject.
5. Listen intently while others are arguing the problem. Pounce on a trite statement and bury them with it.
6. If a subordinate asks you a pertinent question, look at him as if he had lost his senses. When he looks down, paraphrase the question back at him.
7. Obtain a brilliant assignment, but keep out of sight and out of the limelight.
8. Walk at a fast pace when out of the office – this keeps questions from subordinates and superiors at a minimum.
9. Always keep the office door closed. This puts visitors on the defensive and also makes it look as if you are always in an important conference.
10. Give all orders verbally. Never write anything down that might go into a “Pearl Harbor File.”

The Laws of Homework:

The number of assignments one has is inversely proportional to the number of days one has to do the assignment.

The number of errors a student makes on an assignment is directly proportional to the assignment's length.

ПРО ТРЯСЦЮ (пізнавальна казка)

У одному звичайному українському селі завелася була Трясця. Така собі Трясця. Не знаю навіть яка, бо ніколи не бачив, а брехати не хочу. Якась така ... Ні, не знаю. Знаю тільки, що Трясця – це щось таке, що все навколо їсть та хапає і забирає.

Залізе тихесенько у чиюсь хату і сидить собі нишком за комином. Або під столом. Або у миснику. Або під лавою. Одним словом, десь нишком сидить. Щоб ніхто не чув, не знав і не здогадувався. Сидить ото так і слухає, про що воно в хаті робиться, та про що в ній люди гомонять.

Оно біля печі пораяється господиня та все бурмоче сердито:

- І де той Степан (це так чоловіка її звати) досі ото лазить? Де його носить? Знов, мабуть, нализався, трясця б його взяла ...

Це вже й не чекай, добродійко, свого благословенного додому. Бо Трясця така, що зівати не буде і двічі повторювати їй не треба. Вже того бідолашного Степана

“взяла”. Забрала. І добре, як додому, у хату, приведе. А то кине десь під тином і буде сердешний там лежати, доки жінка не знайде та лагідно під крильце взявши, в кубельце рідне приведе.

Йой! А що то воно гуркотить біля печі? То повернувся напідпитку чоловік (вже не Степан, а інший, бо Степан теперки під тином п’яний спить) до хати та шукає, щоби його попоїсти?

- Куди жінка той борщ запхнула? І де вона його поставила, трясця б його з’їла!

Еге! То вже й не шукай, чоловіче добрий, того борщу. Бо з’їла його Трясця, ще й казанок облизала. Адже ви вже знаєте - Трясця така, що гав ловити не любить і двічі їй повторювати не треба.

Володимир Ейсмонт

ГЛОСАРІЙ

Визначення змісту термінів і використання термінологічного апарата в різних країнах неоднакові. Призначення цього розділу – адекватно розкрити зміст ключових термінів, що використовуються в міжнародних документах, пов’язаних з Болонським процесом, і, таким чином, допомогти українським працівникам вищої освіти звести до мінімуму імовірність неправильного тлумачення при роботі з англомовними текстами цих документів.

Наведені в глосарії тлумачення термінологічних одиниць повною мірою відповідають контексту і визначенням, що використовувалися в Лісабонській конвенції 1997 р. “Про визнання кваліфікацій вищої освіти в європейському регіоні”.

Académie Récoognition (академічне визнання) – 1) визнання курсів, або кваліфікацій дипломів одного вищого навчального закладу (вітчизняного чи закордонного) іншим. Найчастіше це поняття асоціюється з підставою для доступу до подальшого етапу навчання в іншому навчальному закладі (*cumulative récoognition – загальне визнання*) або як визнання, що дозволяє звільнити студента від вивчення тих предметів, що він уже вивчав (*récoognition with advanced standing – академічне визнання студента, що перевівся з одного ВНЗ в інший без утрати року*). 2) Ще один вид академічного визнання – це визнання академічних результатів, що були досягнуті на певному етапі навчання в іншому навчальному закладі; цей етап зараховується студенту як відповідний період навчання у його “рідному” навчальному закладі – *récoognition by substitution*.

Accréditation (акредитація) – процес, у результаті якого вищий навчальний заклад одержує право визнавати кваліфікації інших навчальних закладів і/чи сам одержує визнання своєї кваліфікації від вищестоящего повноважного органа. Цим органом може бути державна установа, інший вітчизняний чи зарубіжний вищий навчальний заклад (див. Franchise – ліцензування). Уперше термін з’явився в американській системі освіти і використовується в деяких європейських країнах як синонім слова Récoognition – визнання (статусу, заслуг, кваліфікації тощо).

Assessment (оцінювання) – 1) (~ навчальних закладів або програм) – процес визначення якості освіти, що забезпечує вищий навчальний заклад або програма; 2) (~ окремих кваліфікацій) письмова оцінка або визначення, винесене

компетентним органом щодо кваліфікації, отриманої індивідуумом за рубежем; 3) (~ окремих студентів) перевірка рівня розвитку умінь і навичок, передбачених програмою.

Diploma (диплом) – 1) термін використовується для позначення документа, що офіційно підтверджує присвоєння кваліфікації; 2) у деяких освітніх системах цей термін означає особливу категорію або вид кваліфікації. У такому вузькому значенні в документах Болонського процесу не використовується.

УКРАЇНСЬКИЙ СЕРЕДНІЙ КЛАС

Середній клас – рушійна сила будь-якого суспільства. Наявність великого прошарку середнього класу в державі (на думку фахівців, він складає більше 30 % населення) є основою соціальної стабільності й економічного розвитку суспільства. Це відома істина. Відомо також, що прошарок "середняків" вже давно сформувався і відіграє свою важливу роль у Західній Європі, США та інших країнах.

Найчастіше середнім класом називають соціальну групу, до якої належать управлінці середньої та вищої ланки, кваліфіковані робітники, частина інтелігенції, власники невеликого або середнього бізнесу. Ці громадяни мають достатній рівень доходів (для кожної країни він свій), володіють нерухомістю, мають високий рівень професійної освіти й кваліфікації і зацікавлені в соціальному порядку. В своїх політичних поглядах вони, як правило, схиляються до помірному політичному консерватизму.

З огляду на цей перелік ознак "середняка", такий прошарок в українському суспільстві номінально існує. З іншого боку, безапеляційно стверджувати цей факт неможливо, адже чітко ідентифікувати середній клас в Україні поки що дуже важко. Чому? Судіть самі. За формальними ознаками багатьох українців, насамперед мешканців міст, можна віднести до середнього класу. Скажімо, людина має вищу освіту, високу посаду й квартиру, ринкова вартість якої складає від 20 до 50 тисяч доларів і більше. За західними мірками – це чи не найперші ознаки представника середнього класу. У той же час ця особа отримує мізерну заробітну платню у розмірі 50-60 доларів на місяць, що є явним атрибутом нижчої верстви. Таким чином, соціальний статус українських громадян не відповідає фінансовому, і тому незрозуміло, до якого класу їх відносити.

НАДІЮ НА ЖИТТЯ ДАЄ РАННЯ ДІАГНОСТИКА

Справді, з 1990 р. в Україні почалося різке збільшення випадків раку щитоподібної залози у дітей та підлітків. Якщо з приводу цієї патології за 5 років до аварії (1981–1985) було прооперовано 39 дітей та підлітків, то після аварії ця цифра зросла до 3 тисяч. Запобігти хворобі або значно зменшити кількість патологій можна було б, якби одразу після вибуху населенню рекомендували б для профілактики вживати препарати звичайного йоду. Чому? Таким чином відбулося б повне насичення організму йодом і радіоактивний йод поглинався б у значно менших дозах. З об'єктивних і суб'єктивних причин йодо-профілактику провели із великим запізненням і в неповному обсязі. Це й призвело до значного зростання

захворюваності на рак щитоподібної залози.

СНІД – вірус старості

Тривожні цифри нещодавно озвучили експерти Міністерства охорони здоров'я України: вони прогнозують, що до 2010 року кількість ВІЛ-інфікованих у країні може досягти 1,5 млн осіб. Зараз в Україні проживають 400 тисяч хворих на ВІЛ і СНІД. Підставою для такого страшного прогнозує поширення в нашій країні наркоманії. Основний контингент хворих – молодь, 80 % – люди до 30 років. А от у Західній Європі та Північній Америці молоді серед ВІЛ-інфікованих лише 30 %.

У щорічній доповіді агентства UNAIDS, в об'єднаній програмі ООН по ВІЛ та СНІД, зазначається, що ріст захворювань у Східній Європі здатний призвести до епідемії, котру за масштабами можна порівняти з африканською. За даними агентства, в країнах колишнього Радянського Союзу проживають більше мільйона осіб, заражених вірусом імунодефіциту.

В Україні це 1,4 % дорослого населення, в Росії та Естонії – 1,1 %, у Латвії – 0,6 %. Швидко поширюється вірус у Беларусі, Казахстані, Молдові. Експерти навіть побоюються, що криза в Східній Європі перекинеться на Європейський Союз, особливо після вступу до нього нових членів зі сходу.

КИЇВЩИНА – СЕРЦЕ УКРАЇНИ

Знайомство з країною логічно розпочати з її столиці. Київ пропонує своїм гостям величезну кількість архітектурних, історичних та природних пам'яток. Втім, визначні та варті уваги місця Київщини не закінчуються за межами столиці

Познайомившись хоча б із децицею тих пам'яток, що ними казково багаті Київ та область, ви зрозумієте, чому ця земля століттями надихала й далі надихає і геніїв, і простих смертних. Огляд самої столиці України історики радять починати з так званого Верхнього міста – на високих столичних пагорбах, де розташовано більшість найцікавіших пам'яток старовини.

Найпримітніша фортифікаційна споруда часів князя Ярослава Мудрого – **Золоті ворота** (вул. Володимирська, 40 а), зведені в 1017-1024 роках і відновлені з руїн до 1500-річчя Києва, в 1983-му. Тут діє музей, в якому представлено зброю та предмети побуту древніх киян.

Від Золотих воріт рукою подати до найстарішого храму міста – **Софійського собору** (вул. Володимирська, 24, працює з 10:00 до 17:30, вихідний – четвер) зі старовинними мозаїками і фресками, що прекрасно збереглися донині. Величний 13-купольний храм на честь перемоги давньоруського війська над печенігами заклав у 1037 році князь Ярослав Мудрий, якого поховано в соборі. Поруч зі Святою Софією – 76-метрова кам'яна дзвіниця (1699-1706 рр.), з якої відкривається казковий вид на **Михайлівський золотoverхий собор**.

Неподалік від нього – **Андріївський узвіз**, так званий “київський Монмартр”, на якому чимало художніх галерей, колоритних ресторанчиків і кав'ярень. Починається узвіз з боку вулиці Десятинної, де Розміщена **Андріївська церква** (Андріївський узвіз, 23), споруджена в 1754 році за проектом відомого архітектора Бартоломео Растреллі.

Спустившись Андріївським узвозом, ви потрапляєте на легендарний

київський *Поділ* з його стародавніми вуличками. Серце Подолу – Контрактова площа. Тут знаходиться заснована ще в 1632-му легендарна *Києво-Могилянська академія* (вул. Спаська, 2), в якій свого часу навчалися Григорій Сковорода та Михайло Ломоносов.

РАЙ ПО-ЯПОНСЬКИ

“Океанський купол” (Ocean Dome), найбільший у світі критий водний парк площею завбільшки з шість футбольних полів з відсувним дахом, розмістився в *Seagaia Resort* – курортному комплексі в Міязакі (Японія). У цій сюрреалістичній сучасній версії Едемського саду температура повітря завжди +30 °С, води +28 °С. Найбільше штучне море “під дахом” несе несолоні хвилі до найбільшого критого пляжу з мармурової крихти. Щогодини здійснюється бурун (мрія серфінгіста!), кожні 15 хвилин пухкає вулкан, а в “тропічних хащах” галасують механічні папужки. Щодня опівдні – карибський карнавал. На сміливців чекає подорож “Загубленим світом” на поїзді-привиді та екстремальна подорож на поромі!

ФЛОРЕНТІЙСЬКИЙ САД ІРИСІВ

Єдиний у світі сад ірисів розквітає у травневій Флоренції (Італія). З 2 до 20 травня він традиційно збирає наймайстерніших квітників та численних шанувальників цієї тендітної квітки. Унікальний сад відомий ще й Міжнародним конкурсом ірисів “Флорентійський приз”. Цього року 49-й конкурс відбудеться з 9 до 14 травня. Відвідувачів вкотре зачарує неймовірна кількість сортів прекрасних ірисів, зокрема, виведених спеціально до цієї події. Квіти різняться не лише кольорами та відтінками, а й формою та ароматом. Найдостойнішим квітковим “чарівникам” вручатимуть призи 14 травня в міській ратуші.

СКУШТУЙТЕ РАВЛИКА!

Близько 10 тисяч гурманів щороку збирається в іспанській Ллейді навесні, аби скуштувати вишукано приготованих ... равликів. Упро довж фестивалю *Aplec del Caragol*, якому вже понад 25 років, за кілька днів гурмани споживають близько 12 тонн слимаків. Організатори акції пропонують не лише обідатися, а й розважатися. Так, 20 травня о 21:30 на гостей чекає піротехнічна вистава, потім – вечеря з равликів і рок-концерт. Дитячі “равликові перегони” ідбуться 21 травня. Цього ж дня змагатимуться дорослі поїдачі равликів. А 22 травня відбудуться парад, відкриття дитячого парку та урочисте закриття фестивалю.

КАРАДАГ

Кримський вулкан Кара-Даг, розташований у Коктебелі, утворився в Юрський період близько 160 мільйонів років тому. У ті часи висота цього найстарішого вулкану Європи ймовірно сягала 9 тисяч метрів (це вище, ніж сьогоднішня Джомолунгма). Мільйони років тому таври і греки, що населяли цю місцевість, засадили її виноградом. Виготовлене з нього вино, яке постачали давньогрецькій аристократії, вважалось одним з найдорожчих дарів для богів Олімпу. Древні стверджували, що сам Діоніс віддавав перевагу напоям з винограду, вирощеного

саме тут, і особисто “домовлявся” з олімпійськими богами, які керували вітрами й дощами, про ідеальні кліматичні умови для цього регіону.

Виноробам з давніх-давен відомо, що найкращий виноград росте на застиглій лаві поблизу вулканів. Недаремно схили Везувію густо засаджені виноградниками. Навіть слово “кратер” у перекладі з грецької означає “посудина для вина”.

“ЛАСТІВЧИНЕ ГНІЗДО”: ЗАПАМОРОЧЛИВА РОМАНТИКА

Символом Криму давно стало знамените “Ластівчине гніздо”. На місці стародавнього античного храму, наче казкове диво, завис над морською прірвою цей “замок кохання”, як називала його колишня власниця. Прообразом спорудженої 1912 року в готичному стилі літньої резиденції був середньовічний замок, побачений нею десь на берегах Рейну.

А от розміри “Ластівчиного гнізда” і дійсно “пташині”: ширина – 10 м, довжина – 20 м, висота – 12 м. Під час сильного землетрусу в 1927 році частина стіни впала в море, але, на щастя, замок майже не постраждав. Багато років “Ластівчине гніздо” було закрите для відвідувачів, і лише в 1968 році почались реставраційні роботи. І зараз чарівний замок знов радо вітає гостей.

А неподалік – уславлений кримський “Золотий пляж”. Кажуть, історія його назви пов’язана з жорстоким та скупим татарським пашею, який все життя накопичував багатства. Коли на його володіння напав ворог, паша навантажив все зібране на корабель і кинувся навтьоки. Але шторм потопив корабель, і вранці здивовані жителі узбережжя побачили пляж, весь вкритий золотими монетами...

В ГОСТЯХ ДОБРЕ, А ВДОМА КРАЩЕ

Присвячується Є. П. Гуцалу

Якби знав, де впадеш, то й соломки б підстелив. Але ніколи не вгадаєш, де знайдеш, а де загубиш. І чорт мене смикав тоді за язик. За той самий, що ворог наш. Та розповім усе послідовно. Від “а” до “я”, від “альфи” до “омеги”. Прибула моя половина з роботи й наказує: – Хутчій руки мий і до столу сідай. – Куди в таку спеку поспішати? – дивуюся. – Нас у гості запросили. До солідних людей... Перекусимо і підемо. – На полювання їхати – собак годувати, – сміюся. Дружина глянула та мене й каже: – Ти хоч там, у гостях, нічого не ляпни. До чужого монастиря зі своїм законом не пхайся. І взагалі, тримай язик за зубами. Бо слово – не горобець, а мовчання – золото.

Недаремно ми з нею десять років разом прожили. Вона тепер теж багато приказок знає. Тільки перекручує їх часто. Словом, прийшли ми до тих солідних людей. А там і яблуку ніде впасти. Господиня на кухні як білка в колесі. А гості мов сичі сидять. Кожного новоприбулого з голови до п’ят оглядають – по одержі стрічають. Господар нас запрошує, квартиру показує. – Не чепурна хата убранням, – кажу йому, – а щедра частуванням. Він посміхнувся, наче кисллицю з’їв, а дружина мене за лікоть як смикне. Я аж язика прикусив, і в прямому, і в переносному розумінні. Посадили нас у куточку. “Нічого, – думаю, – не місце людину красить.

- Може, магнітофона послухаємо? – питає хтось.

- Соловей піснями не ситий, – знову не втримавсь я. Господар рака спік і на

кухню побіг. А інші, чую, шепочуться: “Здається, кам’яний гість прийшов”. Це вже занадто. Той, як відомо, мовчазним був. А я навпаки – тільки підставляй мішки на гречану вовну. Прибігла з кухні господиня.

- Ой, гостеньки, ще трохи зачекайте. Іван Іванович має завітати. Десь затримується – Семеро одного не ждуть, – кажу. – Голод не тітка. Мені не встигли відповісти. У вітальні задзеленчало. Іван Іванович прийшов. Тільки-но він роздягнувся, ми всі наче за командою до столу присунулись. Перед головним гостем найбільшу тарілку поставили. Глянув на неї Іван Іванович і засміявся: – А чого мені найбільша? – Великому возові - велика й дорога, – вирішив і я зробити комплімент.

Він подивився на мене і повчально сказав: – Багато їсти шкідливо. – Щира правда, – кажу. – Волга впадає в Каспійське море.

Почали ми їсти – заворушилися. До себе страви потягли. Наче лебідь, рак і щука. Наїлися трохи – загомоніли. Кожен кулик своє болото хвалить. Я теж. Чого б не похвалити? Язик без кісток. А господиня все страви підкладає. Та ще й бідкається: – Ой, гостеньки дорогії, щось ви мало їсте. – Не кажіть гоп, – заспокоїв я її. – Апетит з їдою прибуває. Курчат восени лічать. Потім гості розділилися. Одні почали коктейлі готувати, інші танці затіяли – сучасні: хто в ліс, хто по дрова. Ми з моїм сусідом по столу – свій свояка вгадає здалека – до холодцю допалися. Він потім почав розповідати, що на городі бузина, а я “шерше ля фам” зайнявся. Бо ще є порох у порохівницях. Гарні жіночки – моя ахіллесова п’ята.

Як виявилось, в тому тихому болоті чудові чортиці водилися. Точніше, дві – чорнява і білява. Й обидві мені підморгували. Я хоча вже трохи й підтоптаний, та на безриб’ї і рак риба. “Куй, – думаю, – залізо, поки гаряче”. Особливо білявка в око впала. Провів розвідку танцем і Довідався, що живе вона в далекому мікрорайоні, десь у чорта на рогах. “Ні, – думаю, – тут шкурка вичинки не варта. Доки сонце зійде, роса очі виїсть”. Переключився на чорнявку. Та недаремно за двома зайцями ганялись мудрі люди не радять. Той час, поки дружина на кухні допомагала, використати не зміг. І тільки-но вивів свою чорнявку на балкон, про астрономію мову завів, моя половина вже тутечки. А коли сіно косять, дощу не просять. Мусив відступити на заздалегідь підготовлені позиції, тобто за стіл.

Що-що, а поїсти я люблю. Це моя друга ахіллесова п’ята... Сиджу, душа підкріплення бажає, а на столі катма. Довелося з іменної тарілки Івана Івановича у свою меншеньку дещо перекласти. Гадав, допоможу йому, а він ще й образився. Тут моя дружина знову з флангу зайшла. Додому мене потягла. Отак вечір і минув. Безрезультатно, можна сказати. Щоправда, провели нас гарно. Господар аж на сходи за нами вийшов. - Скатеркою дорога, – сказав. Але добре те, що добре закінчується. Якби знав, де впадеш ...

Так от. Нещодавно звільнили нашого начальника. Нового призначили. Того самого Івана Івановича. Я одразу все пригадав. І як над ним та його тарілкою кепкував, і як на балконі його чорняву дружину спокушав. І він, мабуть, мене не забув. Довго мені руку тис, повторював: – З цим чоловіком ми вже знайомі. Навіть добре знайомі. А буде нагода – обов’язково те знайомство пригадаємо. Ось тобі, бабцю, і Юрія.

НАУКА ДОПОМАГАЄ ЗРОБИТИ ПРАВИЛЬНИЙ ВИБІР

Лікар вдивляється у рентгенівський знімок, намагаючись зрозуміти, чи та нечітка цятка є насправді пухлиною. Наглядова рада розглядає рішення про звільнення потенційно жорстокого злочинця на поруки. Технік в аеропорту непокоїться через ультразвукові показники: невже вони вказують на небезпечну тріщину у крилі літака? Усі ці люди ухвалюють діагностичні рішення. Попри двозначність або неповноту даних, вони повинні чітко визначити наявність або відсутність певних передумов. Такі проблеми постійно виникають у медицині, бізнесі, сфері громадської безпеки, охороні навколишнього середовища, судочинстві, освіті, виробництві, під час обробки інформації, у військовій та урядовій галузях. І ставки можуть бути досить високими – у багатьох випадках неправильний висновок стає причиною загибелі людей.

Як не дивно, але механізми діагностування та прийняття остаточного рішення є однаковими для всіх галузей науки. Тобто, методи, які удосконалюють такий процес в одній галузі, можуть стати в нагоді і в іншій. Сьогодні уже доступні принаймні два такі методи, які, на жаль, залишаються маловідомими і не знаходять широкого застосування. Один із них дозволяє підвищити точність діагностувань, і таким чином збільшуються шанси на те, що будь-яке рішення буде об'єктивними. Інший підвищує "корисність" діагностування, зменшуючи кількість хибних діагнозів ("хибних сполохів") стосовно правдивих діагнозів. Хоча ці методи статистичні, скептикам не варто побоюватись – правдивість прогнозування є високою.

Не йдеться про те, що діагности повинні стати рабами математичних формул. В окремих галузях (таких, як клінічна медицина і прогнозування погоди), об'єктивні знаряддя слугують лише як фонові точки зору що несуть потрібну додаткову інформацію, хоча і не мають сили остаточного слова. А в окремих сферах статистичний аналіз часто виявляється і точнішим, а ніж суб'єктивне судження досвідченого професіонала. У цій статті ми приділили особливу увагу діагнозам, які балансують на межі двох альтернатив – "є" чи "немає". Звичайно ж, у світі багато проблем, розв'язання яких потребує ширшого спектру вибору проте доленосні рішення переважно вимагають відповіді "так" чи "ні".

John Galsworthy (1867-1933)

THE FORSYTE SAGA (The Man of Property)

They stood at a comer to see if an empty *cab* would come along, while carnage after carriage drove past, bearing Forsytes of all descriptions from the Zoo. The harness, the liveries, the gloss on the horses' coats, shone and glittered in the May sunlight, and each *equipage, landau, sociable, barouche, Victoria, or brougham*, seemed to roll out proudly from its wheels:

*"I and my horses and my men you know,
Indeed the whole turn-out have cost a pot.
But we were worth it every penny.
Look at Master and at Missis now, the dawgs!
Ease with security – ah! that's the ticket!"*

And such, as everyone knows, is tit accompaniment for a perambulating Forsyte.

Amongst these *carriages* was a *barouche* coming at a greater pace than the others, drawn by a pair of bright bay horses. It swung on *its high springs*, and the four people who filled it seemed rocked as in a cradle.

This *chariot* attracted *young Jolyon's* attention; and suddenly, on the back seat, he recognized his *Uncle James*, unmistakable in spite of the increased whiteness of his whiskers; opposite, their backs defended by sunshades, *Rachel Forsyte* and her elder but married sister, *Winifred Dartie*, in irreproachable toilettes, had posed their heads haughtily, like two of the birds they had been seeing at the Zoo; while by James' side reclined Dartie, in a brand-new *frock-coat* buttoned tight and square, with a large expanse of carefully shot linen protruding below each wristband.

An extra, if subdued, sparkle, an added touch of the best gloss or varnish characterized this vehicle, and seemed to distinguish it from all others, as though by some happy extravagance - like that which marks out the real "work of art" from the ordinary "picture" - It were designated as the typical car, the very throne of Forsytedom.

BETTER DECISIONS THROUGH SCIENCE

A physician stares at a breast X-ray, agonizing over whether an ambiguous spot is a tumor. A parole board weighs the release of a potentially violent criminal. A technician at an airport worries over a set of ultrasound readings: do they suggest a deadly crack in an airplane's wing? All these people are grappling with diagnostic decisions. In spite of incomplete or ambiguous evidence, they must determine whether or not a certain condition exists (or will occur). Such problems abound in health care public safety, business, environment, justice, education, manufacturing, information processing, the military and government. And the stakes can be high. In many cases, a wrong verdict means that people will die.

Perhaps surprisingly, the diagnostic decision-making process turns out to be essentially the same across fields. Hence, methods that improve the process in one industry can usually serve in others. At least two such methods are already available. Sadly, though, they remain unknown or unused in many realms. One increases accuracy, enhancing the odds that any given decision will be the correct one. The other improves the "utility" of a decision-making approach, ensuring that the number of true cases found does not come at the cost of an unreasonable number of false positive diagnoses ("false alarms"). These methods are statistical, but math phobics have nothing to fear; the basic logic is easy to grasp.

No one is saying that diagnosticians must always be slaves to mathematical formulas. In certain arenas (such as clinical medicine and weather forecasting), objective tools may function best as "second opinions" that inform a reviewer's decisions but do not have the final word. In other fields, however, statistical analyses have frequently been found to be more accurate than subjective judgments, even those made by highly experienced professionals. We focus in this article on diagnoses that hinge on a choice between just two alternatives - yes or no (Is a tumor present? Is an airplane wing defective?). Certainly the world is full of problems involving a wider range of options, but serious yes/no decisions are prevalent.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ / REFERENCES

1. Балабін В. В. Основи військового перекладу: (англ. мова): підручник. К.: Логос, 2008. 587 с.
2. Білозерська Л. П., Возненко Н. В., Радецька С. В. Термінологія та переклад : навчальний посібник для студентів філологічного напрямку підготовки. Вінниця : Нова Книга, 2010. 232 с.
3. Гудманян А. Г., Сітко А. В., Єнчева Г. Г. Вступ до перекладознавства: навчальний посібник для студентів спеціальності «Переклад». Вінниця: Нова Книга, 2017. 296 с.
4. Гудманян А. Г., Сітко А. В., Єнчева Г. Г. Вступ до галузевого перекладу : практикум для студентів спеціальності “Переклад”. К. : Аграр Медиа Групп, 2014. 257 с.
5. Гудманян А. Г., Єнчева Г. Г., Струк І. В. Галузевий лексикон. Практика перекладу галузевої літератури. К. : НАУ, 2021. 64 с.
6. Гудманян А. Г., Сітко А. В., Єнчева Г. Г. Основи перекладознавства: навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2020. 352 с.
7. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2004. 276 с.
8. Знаменська І. В. Medical English. Student’s Book=Медична англійська : підручник. Вінниця : Нова Книга, 2020. 264 с.
9. Знаменська І. В. Medical English = Медична англійська мова : робочий зошит. Вінниця : Нова Книга, 2020. 168 с.
10. Карабан В. І. Практика перекладу публіцистичних текстів. Вінниця: Нова книга, 2017. 368 с.
11. Карабан В. І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську мову. Для студентів вищих закладів освіти. Вінниця: Нова книга, 2003. 608 с.
12. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. Підручник. Вінниця: Нова Книга, 2008. 512 с.
13. Основи перекладу: граматичні та лексичні аспекти: Навч. посіб. / За ред. В. К. Шпака. К.: Знання, 2005. 310 с.
14. Переклад англійської мови громадсько-політичної літератури. Європейський Союз та інші міжнародні організації [Текст] : навч. посіб. для вищ. закл. освіти, / О. В. Ребрій; за ред. Л. М. Черноватого та В. І. Карабана. Вінниця : Нова Книга, 2020. 239 с.
15. Переклад англійської мови текстів у галузі природничих наук [Текст] : алгебра, геометрія, фізика, хімія [algebra, geometry, physics, chemistry] : [навч. посіб.] / [Л. М. Черноватий та ін.]. Вінниця : Нова Книга, 2017. 239 с.
16. Переклад англійської мови текстів у сфері надання медичної допомоги [Текст] : [посібник] / за ред. Л. М. Черноватого і О. В. Ребрія. Вінниця : Нова Книга, 2019 (UTTU Series). Ч. 1 : Асептики і антисептики. Перев'язування і перев'язувальні матеріали. Рани та переломи. 279 с.

17. Переклад англомовних текстів у сфері надання медичної допомоги [Текст] : [посібник] / за ред. Л. М. Черноватого і О. В. Ребрія. Вінниця : Нова Книга, 2019 (UTTU Series). Ч. 2 : Опіки. Вплив радіоактивного опромінення. Термінове хірургічне втручання. Екстрені терапевтичні випадки. Обмороження та гіпотермія. Дихальна недостатність. Черепно-мозкові травми. Отруєння. 314 с.
18. Тимошик М. Основи редагування : підручник. К.: Наша культура і наука, 2019. 560 с.
19. Черноватий Л. М. Переклад англомовної громадсько-політичної літератури. Система державного управління США: навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2006. 400 с.
20. Черноватий Л. І., Карабан В. І., Ганічева Т. В., Ліпко І. П. Переклад англомовної громадсько-політичної літератури. Міжнародні конвенції у галузі прав людини. Навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2006. 272 с.
21. Черноватий Л. М., Карабан В. І., Іванко Ю. П., Ліпко І. Переклад англомовної юридичної літератури. Навчальний посібник. 3-є видання., виправлене і доповнене. Вінниця: Нова Книга, 2006. 656 с.
22. Черноватий Л. І., Карабан В. І., Пенькова І. О., Ярощук І. П. Переклад англомовної економічної літератури. Вінниця: Нова книга, 2007. 416 с.
23. Черноватий Л. М., Карабан В. І., Омелянчук О. О. Переклад англомовної технічної літератури. Вінниця: Нова книга, 2006. 296 с.
24. Черноватий Л. М., Царьова С. О. Переклад англомовних текстів захисту інтелектуальної власності: Патенти, знаки для товарів та послуг: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. Вінниця : Нова Книга, 2011. 304 с.
25. Baker, Nona. In Other Words: A Course Book in Translation. London and New Youk: Routledge, 2011.
26. Bassnett, Susan. Translation. London and New Youk: Routledge, 2014.
27. Verginia Evans, Janny Dooley, Trang M. Tran. Career Paths. Medical. Express Publishing, 2012. 124 p.
28. Eric, H. Glendinning, John McEwan. Oxford English for Information Technology. Oxford University Press, 2006. 225 h.
29. Munday, Jeremy. Introducing Translation Studies: Theories and Applications. London and New Youk: Routledge, 2016.

ДОДАТОК А

ВПРАВА I «ЗЕЛЕНЕ ЯБЛУКО»

Основне завдання – зафіксувати так звані «мертві пари», які виникають внаслідок лексичної сполучуваності української та англійської мов. До прикладу, цілком легко зробити помилку при перекладі лексичної сполучки “coastal navigation”, (це не «прибережна навігація», а «каботажне плавання») або «пускова шахта» (це не “starting mine”, а “missile silos”). Звідси, автоматичне вправління допоможе автоматично та влучно добирати переклад до схожих, на перший погляд, мовних пар та уникати перекладацьких помилок відповідно.

ВПРАВА II «НАВПАКИ»

Якщо основна мета попередньої вправи – перекладати мовні пари у прямій послідовності, то тут фрази потрібно перекладати у зворотньому порядку: “oxidation product” як «продукт окиснення» або “dollar diplomacy” як «дипломатія долара» тощо. Однак, як і з усіма вправами цього практикуму, головна ідея полягає в пошуку хибних словосполучень, які буквально штовхають перекладача зробити помилку, як на приклад з перекладом слова “tank turret” як «вежа танка» навіть, якщо переконані, що «вежа» це “tower”.

ВПРАВА III «ХЛОПЧИК І ДІВЧИНКА»

Ця вправа спонукає майбутніх перекладачів бути готовими до будь-яких кризових перекладацьких поворотів. До прикладу, якщо звучить слово «пасіка» будьте готові до слів схожої тематики – «вулик», «бджоли», «соти», «рамки» тощо. Звідси, у цій вправі, здобувачі вищої освіти через з’єднувальний сполучник «і» мають розвивати навичку швидко реагувати на ситуацію та заздалегідь проектувати появу іншого слова.

ВПРАВА IV «ОДИН-ДВА-ТРИ»

Це найбільш складна вправа, оскільки передбачає швидке реагування та запам’ятовування здобувачам вищої освіти лексичних блоків, які складаються з трьох слів, об’єднаних однією ідеєю. До прикладу, “Strategic missile forces” – «стратегічні ракетні сили». Тут варто не лише буквально відтворювати почуте, однак утримувати у пам’яті різницю між “strategic” і “tactical” або “missile” та “launch vehicle” тощо.

Навчальне видання

Остапенко Світлана Анатоліївна
Воробйова Лоліта Валеріївна
Засулько Анастасія Валеріївна
Дробчак Алла Леонідівна

Кафедра іноземної філології, українознавства
та соціально-правових дисциплін

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКУМ З ГАЛУЗЕВОГО ПЕРЕКЛАДУ (АНГЛІЙСЬКА МОВА)

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 18,5

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50005, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Трамвайна, 16.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.